

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาวิชาชีพ)

ปริญญา

พัฒนาวิชาชีพ

อาชีพศึกษา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง พฤติกรรมการอ่านหนังสือและแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนระดับ
อาชีพศึกษาและเทคนิคศึกษาประเภทวิชาพาณิชยกรรมในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร

Reading Behaviors and Guideline for Promoting Reading Behaviors on Business Education
of Vocational and Technical Student's in Educational Institution of Bangkok Metropolitan

นามผู้วิจัย นายธีรยุทธ รอสุงเนิน

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุติเทพ ศิริพิพัฒนกุล, ค.ศ.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินตนา กาญจนวิสุทธิ, ค.อ.ค.)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุฬารัตน์ วัฒนะ, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กาญจนา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

พฤติกรรมการอ่านหนังสือและแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนระดับ
อาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร

Reading Behaviors and Guideline for Promoting Reading Behaviors on Business Education
of Vocational and Technical Student's in Educational Institution of Bangkok Metropolitan

โดย

นายธีรยุทธ รอสุนนิน

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาอาชีวศึกษา)

พ.ศ. 2557

ธีรยุทธ รอดสูงเนิน 2557: พฤติกรรมการอ่านหนังสือ และแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ
ของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษาประเภทวิชาพาณิชยกรรมในสถานศึกษาเขต
กรุงเทพมหานคร ปรินญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (พัฒนาอาชีวศึกษา) สาขาพัฒนาอาชีวศึกษา ภาควิชา
อาชีวศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุติเทพ ศิริพิพัฒนกุล, ค.ศ. 194 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและ
เทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย
ข้อมูลส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิช
ยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานครและ 3) ศึกษาแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียน
ระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคือ
ผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน
400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และวิเคราะห์
ข้อมูลด้วยวิธีการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไคสแควร์ และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า 1) พฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือที่มีเนื้อหา
บันเทิงคดี ใช้เวลาโดยเฉลี่ย 1 – 2 ชั่วโมงต่อวัน เฉลี่ย 2 วันต่อสัปดาห์ และเฉลี่ย 2 – 3 เล่มต่อเดือน ส่วนใหญ่ชอบ
อ่านที่บ้าน อ่านแล้วทำให้ได้รับความบันเทิงสนุกสนาน ปัญหาที่พบมากที่สุดในการอ่านคือ จี้เกียจอ่าน 2) ความ
คิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัย
ข้อมูลส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ด้านสาขาวิชามีความสัมพันธ์กับระยะเวลาที่ผู้เรียนอ่านหนังสือ
ต่อวัน ด้านสาขาวิชาสัมพันธ์กับจำนวนหนังสือที่อ่านต่อเดือน และส่วนสังกัดสถานศึกษามีความสัมพันธ์
กับระยะเวลาที่ผู้เรียนอ่านหนังสือต่อวัน ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือมี 4 ด้านดังนี้ 1) ด้านตนเอง ควรเริ่มจากการอ่าน
หนังสือในเรื่องที่ชอบ สนใจ จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรก็ได้ ไม่มุ่งเน้นเฉพาะหนังสือเรียนเท่านั้น 2) ด้าน
ผู้ปกครอง มีดังนี้ 2.1) สนับสนุนทุนทรัพย์ในการซื้อหนังสือมาอ่าน 2.2) อ่านหนังสือให้เป็นแบบอย่าง 2.3) อ่าน
หนังสือไปพร้อม ๆ กับบุตรหลาน และอ่านหนังสือแบบเดียวกันที่เด็กอ่าน 2.4) ต้องรู้ว่าเด็กสนใจหรือชอบอ่าน
หนังสือแบบไหน 2.5) ทำบรรยากาศที่บ้านให้เหมือนร้านหนังสือ และพาไปซื้อหนังสือ 3) ด้านสถานศึกษา มีดังนี้
3.1) จัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ 3.2) ครูต้องเป็นแบบอย่างโดยอ่านหนังสือด้วยกันกับนักเรียน 3.3) บูรณาการ
ให้การอ่านเข้าไปอยู่ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน เช่น เปิดภาพยนตร์ การแสดงละคร และเชื่อมโยงเนื้อหา
ระหว่างหนังสืออ่านเล่นกับวิชาเรียน ทำให้บรรยากาศการเรียน ให้มีสีสัน มีความสนุก บันเทิง และยังได้ความรู้
3.4) สำรวจความต้องการของนักเรียน แล้วจัดมุมนักร้อง หรือมุมหนังสือ ตามที่เด็กสนใจ ซึ่งหนังสือจะต้องมี
รูปลักษณ์สวยงาม น่ารัก มีความสนุก และอ่านง่าย 4) ด้านห้องสมุดและหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน มีดังนี้ 4.1)
สร้างสื่อออนไลน์ที่ทันสมัย เช่น E – book, Application, Website เป็นต้น เพื่อกระตุ้นหรือจูงใจให้เด็กอ่าน 4.2) จัด
หนังสือให้เหมาะสมกับวัย 4.3) มีกิจกรรมหรือส่งเสริมให้เด็กเป็นนักเขียนหน้าใหม่

ลายมือชื่อนิติสด

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Theerayut Rorsoongnoen 2014: Reading Behaviors and Guideline for Promoting Reading Behaviors on Business Education of Vocational and Technical Student's in Educational Institution of Bangkok Metropolitan. Master of Education (Vocational Education Development), Major Field : Vocational Education Development, Department of Vocational Education. Thesis Advisor : Assistant Professor Sutitep Siripattanakoon, Ph.D. 194 pages.

The objectives of this research were to 1) study the reading behaviors of business education students in vocational and technical institutions in bangkok metropolitan 2) identify the relationship between personal information factors and reading behaviors of those students and 3) study some guidelines for promoting reading behaviors of those students. The sample included 400 business education students in vocational and technical institutions in bangkok metropolitan. The instrument used in this study consisted of a questionnaire form and a focus group form. Data was analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, Chi-Square and content analysis.

The results revealed that: 1) most of students like to read fiction and the average time of reading are 1-2 hours per day, for two days per week. In addition, they read 2-3 books per month and most of them like to read at home for fun and entertainment purposes. The most common problem in reading is lazy. 2) Both an overall and in specific areas of reading promotion behaviors are considered at high level by the students. 3) The positive relationship were found between major field of study and both reading time per day and amount of books to read per month. Furthermore, there is a positive relationship between types of institution and students reading time per day. No relationship has been found in all other aspects.

The four guidelines for promoting reading behaviors were: 1) The self: Students should begin by reading books on the subject they like but not reading only text books. 2) The parents: Parents should support fund to buy books to read and read for being a reading model. They should read the same book along with students. They should know which book students like and arrange the home atmosphere to be more like bookstore; moreover, they should accompany students to bookstores. 3) The educational institutions: They should organize reading promotion activities or programs. Teacher should be a role model by reading with students and integrated reading activities into teaching process, such as using a film, drama, and linking the fiction with subject matter. Teacher should create more colorful learning and more fun. Educational institution should identify learning need and set up a book corner with more interesting books which are easily to read. 4) The library and government: The library and government should provide online media such as E - book, Application, Website, etc. to stimulate or motivate students, arrange the reading books according to the ages of the students and organize activities to encourage young writers.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จในการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการอ่านหนังสือและ แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ครั้งนี้ผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุติเทพ ศิริพิพัฒนกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำที่มีคุณค่ายิ่ง ช่วยชี้แนะทางที่มีประโยชน์ต่องานวิจัยมาตลอด และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา กาญจนวิสุทธิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.พนิต เข้มทอง ประธานกรรมการสอบ รองศาสตราจารย์ ดร.นพคุณ ศิริวรรณ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้ วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการ ตรวจสอบเครื่องมือ เป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน และ ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาพัฒนาอาชีวศึกษาและภาควิชาอาชีวศึกษา โดยเฉพาะ อาจารย์ ดร.วรรณดี สุทธิรินากร ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย ซึ่งผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูง

กราบขอบพระคุณ คุณพ่อมานัส คุณแม่ทองหล่อ รอสุนเนิน รวมถึงเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจอันยิ่งใหญ่ในยามที่ผู้วิจัยพบกับปัญหาและอุปสรรค ที่ให้คำแนะนำที่เป็น ประโยชน์ และให้กำลังใจจนทำให้ผู้วิจัยเกิดแรงบันดาลใจก้าวมาถึงจุดหมายในวันนี้

ธีรยุทธ รอสุนเนิน

พฤษภาคม 2557

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(6)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	7
ประโยชน์ที่ได้รับ	9
สมมติฐานการวิจัย	9
นิยามศัพท์	10
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	12
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม	13
แนวคิดเกี่ยวกับการอ่าน	17
แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือ	31
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือ	43
แนวคิดเกี่ยวกับการอาชีวศึกษากับการส่งเสริมการอ่านหนังสือ	52
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	100
กรอบแนวคิดในการวิจัย	103
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	104
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	104
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	105
การสร้างเครื่องมือ	106
การเก็บรวบรวมข้อมูล	107
การวิเคราะห์ข้อมูล	108

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	110
ผลการวิจัย	110
ข้อวิจารณ์	146
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	159
สรุปผลการวิจัย	159
ข้อเสนอแนะ	164
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	167
ภาคผนวก	175
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือ	176
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมสนทนากลุ่ม	178
ภาคผนวก ค หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย	180
ภาคผนวก ง แบบสอบถามในการวิจัย	184
ภาคผนวก จ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม	191
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	194

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละจำแนกตามลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป	111
2	นักเรียนชอบอ่านหนังสือหรือสื่อประเภทใด	112
3	นักเรียนชอบอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไร	113
4	นักเรียนใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ยกี่ชั่วโมงต่อวัน	114
5	นักเรียนใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ยกี่วันต่อสัปดาห์	115
6	นักเรียนใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ยกี่เล่มต่อเดือน	116
7	นักเรียนชอบอ่านหนังสือในสถานที่ใด	117
8	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือของนักเรียน	118
9	ปัญหาในการอ่านหนังสือ	119
10	การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านด้านตนเอง	120
11	การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านด้านผู้ปกครอง	121
12	การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านด้านอาจารย์ผู้สอน	122
13	การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านด้านห้องสมุด	123
14	การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านด้านหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน	124
15	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศกับ ระยะเวลาที่นักเรียนอ่านหนังสือต่อวัน	125

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศกับ เวลาที่นักเรียนอ่านหนังสือต่อสัปดาห์	126
17	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศกับ จำนวนหนังสือที่นักเรียนอ่านต่อเดือน	127
18	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านสาขาวิชากับ ระยะเวลาที่นักเรียนอ่านหนังสือต่อวัน	128
19	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านสาขาวิชากับ เวลาที่นักเรียนอ่านหนังสือต่อสัปดาห์	129
20	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านสาขาวิชากับ จำนวนหนังสือที่นักเรียนอ่านต่อเดือน	130
21	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษากับเวลาที่นักเรียนอ่านหนังสือต่อวัน	131
22	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษากับเวลาที่นักเรียนอ่านหนังสือต่อสัปดาห์	132
23	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษากับจำนวนหนังสือที่อ่านต่อเดือน	133

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
24	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ด้านสังกัดสถานศึกษากับเวลาที่นักเรียนอ่านหนังสือต่อวัน	134
25	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ด้านสังกัดสถานศึกษากับเวลาที่นักเรียนอ่านหนังสือต่อสัปดาห์	135
26	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ด้านสังกัดสถานศึกษากับจำนวนหนังสือที่อ่านต่อเดือน	136

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

103

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559 มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยสู่สังคมคุณภาพ ตามความในข้อ 5.2 เรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน มีนิสัยใฝ่รู้ รักการอ่าน ตั้งแต่วัยเด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัย ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย รวมถึงส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554: 11)

ในขณะที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนรักการอ่านอย่างจริงจัง และเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2552 มีมติคณะรัฐมนตรี ให้การส่งเสริมการอ่านเป็นวาระแห่งชาติ โดยกำหนดให้วันที่ 2 เมษายนของทุกปีเป็นวันรักการอ่าน และกำหนดให้ปี พ.ศ. 2552-2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่านของประเทศไทย รวมทั้งให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการอ่านเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากการอ่านหนังสือทำให้ผู้อ่านมีความรอบรู้ เป็นการเพิ่มพูนศักยภาพในการดำเนินชีวิต และการทำงานสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต จึงนับเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาประเทศโดยตรง และภายในปี พ.ศ. 2558 ยังเป็นปีแห่งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) จึงจำเป็นต้องอย่างยั้งที่รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการต้องพัฒนาสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับต่าง ๆ ให้มีฐานรากด้านการอ่านที่แข็งแรง ให้การอ่านเป็นการเรียนรู้ที่แท้จริง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2554: 16) และในปี พ.ศ. 2556 กรุงเทพมหานคร ได้รับคัดเลือกจาก UNESCO ให้เป็นเมืองหนังสือโลก อันดับที่ 13 ต่อจากกรุงเยเรวาน ประเทศอาร์เมเนีย โดยต้นกำเนิดของเมืองหนังสือโลก เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2544 โดยองค์การยูเนสโก (UNESCO) จะมอบรางวัลแก่เมืองที่ได้รับคัดเลือกจากคณะกรรมการปีละ 1 เมือง

ในฐานะที่เป็นเมืองแห่งการเรียนรู้และส่งเสริมการอ่าน เพื่อกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการเรียนรู้ด้วยหนังสือในระดับนานาชาติ เพราะกรุงเทพฯ มีความมุ่งมั่นที่จะนำผู้มีส่วนได้เสีย ในวงการหนังสือทุกส่วน รวมถึงภาคส่วนอื่น ๆ เข้ามาร่วมมือกันพัฒนาการอ่าน โดยได้นำเสนอ แผนโครงการที่มีความหลากหลาย มุ่งเน้นชุมชน และแสดงออกถึงการมีพันธะสัญญาในระดับสูง ที่จะสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการอ่านและหนังสืออย่างจริงจัง ตามที่รัฐบาลประกาศให้ “การอ่าน” เป็นวาระแห่งชาตินั้น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้ตอบสนองนโยบายดังกล่าว ด้วยการเตรียมดำเนินโครงการที่จะพัฒนากรุงเทพมหานคร ให้เดินหน้าไปสู่การเป็นมหานครแห่งการ อ่าน โดยมีเป้าหมายเพิ่มจำนวนห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ และพื้นที่การอ่านอื่น ๆ ให้ครบทุกพื้นที่ รวมทั้งได้ปรับเปลี่ยนห้องสมุดประชาชนในรูปแบบใหม่ เป็นห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ที่เน้นความ ทันสมัย สะดวก ในการศึกษา ค้นคว้าด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ นอกจากนี้ ผู้ใช้บริการยังสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่บรรณารักษ์ได้จัดขึ้น เพื่อส่งเสริมการอ่าน และการเรียนรู้ โดยมีความร่วมมือ จากหน่วยงาน และเครือข่ายการทำงาน ด้านการส่งเสริมการอ่านทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมถึง สถาบันต่าง ๆ ที่จะเข้ามาร่วมมือกันผลักดัน ให้กรุงเทพฯ เป็นมหานครแห่งการอ่านอย่างแท้จริง และยั่งยืน เพื่อเสนอชื่อ “กรุงเทพมหานคร” เข้าชิงตำแหน่ง World Book Capital (เมืองหนังสือ โลก) ในปี 2556 จากองค์กร UNESCO สำหรับยุทธศาสตร์ผลักดันกรุงเทพฯ สู่มืองหนังสือโลก ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ (1) ร่วมเปลี่ยนกระบวนทัศน์สังคม โดยทำให้ชาวกรุงเทพฯ เชื่อว่า การอ่านเปลี่ยนชีวิตได้ (2) นโยบายชัดเจนต่อเนื่อง โดย กทม. เป็นหลักให้ทุกภาคส่วนร่วมผลักดัน (3) ร่วมมือเครือข่ายภาคี โดยสร้างการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางกับภาคี (4) เปิดพื้นที่และ ทรัพยากรการอ่านที่เข้าถึงง่าย อ่านได้ทุกที่ ทุกเวลา (5) ส่งเสริมการอ่านที่หลากหลายผ่านกิจกรรม ครอบคลุมทุกช่วงวัย ใส่ใจผู้ปฏิบัติ และสร้างอาสาสมัคร (6) สร้างการสื่อสารสาธารณะ โดยบูรณา การช่องทางการสื่อสาร ด้วยหวังว่าทั้ง 6 ยุทธศาสตร์นี้จะสามารถสร้างกระแสความสนใจเรื่อง การอ่านให้กับคนกรุงเทพมหานคร ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งที่องค์กรภาคีได้วางแผนจัดทำขึ้นตามความ เหมาะสมของตนเอง และแผนงาน ที่กรุงเทพมหานครจะได้จัดทำขึ้น ตามข้อเสนอที่ผ่านการ ประชุมของภาคีต่าง ๆ อาทิ โครงการ Read on the move เพื่อตอบสนองวิถีคนกรุงเทพฯ ที่ใช้เวลา ส่วนหนึ่งไปกับการเดินทางก็สามารถใช้เวลาในช่วงดังกล่าวอ่านได้ หรือการสัมมนาบุคลากรที่ เกี่ยวข้องกับการอ่านเพื่อเป็นวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พูดคุย และหาแนวทางในการสนับสนุนการอ่าน ให้กับกลุ่มคนที่หลากหลาย นอกจากนี้กรุงเทพมหานครยังได้เสนอตัวเพื่อเข้าแข่งขันผู้การเป็นเมือง หนังสือโลก หรือ World Book Capital ในปี พ.ศ. 2556 เพื่อเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือในการกระตุ้น วัฒนธรรมการอ่าน ซึ่งหวังผลในบั้นปลายว่า ที่สุดแล้วคนกรุงเทพฯจะสามารถสร้างสังคมที่ดีขึ้น ได้ด้วยการอ่าน (สำนักกรุงเทพมหานคร, 2556: 1-3)

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ตามความใน มาตรา 6 มาตรา 7 และมาตรา 8 กำหนดการจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญาความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการ ดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับ ผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึก ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษา ผลประโยชน์ส่วนรวม และ ของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริม ศาสนา ศิลปะวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิ ปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มี ความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วย ตนเอง อย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก ดังนี้ (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับ ประชาชน (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ส่วนแนวการจัดการศึกษา ตามความในมาตรา 24 และมาตรา 25 กำหนดการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้ (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์และการ ประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็นและทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้ อย่าง ต่อเนื่อง (4) จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสาน สาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้ง ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (5) ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และ อำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่ง ของ กระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและ แหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสาน ความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตาม ศักยภาพ ดังนั้นรัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่น อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553: 3) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การอาชีวศึกษา พ. ศ. 2551 ตามความในมาตรา 6 กำหนดให้การจัดการอาชีวศึกษาและการ

ฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2551: 3)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้ดำเนินการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้น เพื่อสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จะขับเคลื่อนในการยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา โดยใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา หรือ V-NET เป็นเครื่องมือในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนทั่วประเทศ รวมทั้งการจัดกระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล โดยเฉพาะการประเมินผลระดับห้องเรียน และการพัฒนาสถานศึกษาอาชีวศึกษาควบคู่กันพร้อมกัน โดย สอศ. จะกำหนดเป้าหมายความคาดหวังเพื่อให้สถาบันการอาชีวศึกษา และสถานศึกษานำไปจัดทำแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการของ สอศ. (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2555: 1) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาหรือที่รู้จักกันในชื่อย่อว่า V-NET ที่ย่อมาจาก Vocational National Education Test ของ สทศ. (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2556: 1) เป็นการสอบที่ถูกกำหนดขึ้นตามกฎหมาย จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญต่อกระบวนการบริหารจัดการสอบให้ได้มาตรฐาน เพื่อให้ผลการทดสอบได้รับความเชื่อถือและยอมรับจากสาธารณชน รวมถึงต้องมีการเตรียมตัวผู้เรียนให้พร้อมที่จะทำข้อสอบ ตั้งใจสอบ เพราะผลการสอบหรือคะแนนของผู้เรียนแสดงให้เห็นถึงคุณภาพการจัดการศึกษา ซึ่งสะท้อนได้ทั้งระดับสถานศึกษาและในภาพรวมระดับประเทศ ผลจากการทดสอบสามารถชี้จุดเด่น จุดควรพัฒนาผู้เรียนในทุกประเภทวิชา/สาขาวิชา และสามารถนำไปใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาได้ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจึงจัดทำเอกสารเล่มนี้ขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาตระหนักและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษาให้ตรงกันเพื่อช่วยกันยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น ในปีการศึกษา 2555 ได้มีการติดตามตรวจวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนอาชีวศึกษา จากผลทดสอบ V-NET พบว่า

นักเรียนอาชีวศึกษาประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในเขตกรุงเทพมหานคร มีผลคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ของค่าเฉลี่ยปกติ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2556: 2-3) จากการวิเคราะห์สาเหตุหลักเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อาจสันนิษฐานได้ว่าปัจจัยสำคัญของการเรียนรู้ของนักเรียนอาชีวศึกษาน่าจะมาจากผลของการอ่าน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2556) ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ หากนักเรียนไม่สามารถอ่านสื่อความ ค้นสาระ ตีความ ทิศวิเคราะห์ ประเมินค่าจากประเด็นของสาระที่อ่าน อาจทำให้สิ่งที่ได้จากการอ่านเกิดการผิดพลาดจากแนวความคิดของผู้เขียนที่ต้องการสื่อความได้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2555)

ปัจจุบันเด็กไทยชอบเล่นเกมคอมพิวเตอร์มากกว่าการอ่านหนังสือ คนไทยไม่รักการอ่าน นี่คือนิยามสำคัญของประเทศไทยที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน และส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ของเรา มันเกิดจากอะไร และจะมีวิธีการแก้ไขอย่างไร นี่คือนิยามที่หลาย ๆ องค์การ ทั้งของรัฐและเอกชนต่างพยายามช่วยกันแก้ไขมากกว่า 10 ปีแล้ว แต่ทุกอย่างก็ยังไม่ดีขึ้นเท่าใดนัก ยิ่งเมื่อไปเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ที่เป็นคู่แข่งของเราในการทำมาหากินอยู่ในทุกวันนี้ และประเทศที่คาดว่าจะเป็นคู่แข่งของเราในอนาคต สิ่งที่เราเรียกว่าความสำเร็จของเราก็ดูเหมือนจะอยู่ห่างไกลยิ่งนัก ดังนั้นสิ่งที่เราจะต้องทำก่อนที่จะเดินหน้าทุ่มเทเพื่อการแก้ปัญหาต่อไปก็คือการทบทวนปัญหาและสถานการณ์ของปัญหาใหม่โดยละเอียด ทบทวนยุทธศาสตร์และวิธีการที่เราใช้อยู่ในปัจจุบันว่ายังสอดคล้องกับปัญหาที่เรากำลังเผชิญอยู่ และสามารถที่จะช่วยให้เราแก้ปัญหาได้จริงหรือไม่ (อุดม เพชรสังหาร, 2555) สอดคล้องกับการสำรวจเมื่อปี 2553 อัตราการอ่านหนังสือของคนไทยอยู่ที่เฉลี่ยปีละ 8 บรรทัด ขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียน เช่น มาเลเซีย เวียดนาม มีอัตราการอ่านหนังสือเฉลี่ยปีละ 5 เล่ม ส่วนประเทศในแถบยุโรปอ่านหนังสือเฉลี่ยปีละ 16 เล่ม คาดว่าการที่คนไทยอ่านหนังสือน้อยมาจากการมีสื่ออื่นให้ศึกษาเพิ่มขึ้น ทั้งอินเทอร์เน็ต และช่องทางอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม จะเร่งผลักดันและส่งเสริมให้คนไทยอ่านหนังสือเพิ่มมากขึ้น ด้วยโครงการบ้านหนังสือ กระจายหนังสือดีให้ประชาชนได้อ่าน (ประเสริฐ บุญเรือง, 2555) ในปัจจุบันอัตราผู้รู้หนังสือของไทยเพิ่มขึ้น ขณะนี้อยู่ที่ร้อยละ 97 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 3 ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ จะเร่งผลักดันให้เยาวชนอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น ส่วนผู้ที่ไม่รู้หนังสือ หากต้องการเรียนก็จะมีหลักสูตรเร่งรัด เรียนจบมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภายใน 8 เดือน คาดว่าจะมีผลให้ผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือ กลับมารู้หนังสือมากขึ้น (สุชาติ ธาดาธำรงเวช, 2555) และเป็นที่น่าทึ่งกันว่านักเรียนอาชีวศึกษานั้นส่วนมากจะเก่งในเรื่องการใช้ทักษะด้านวิชาชีพมากกว่าวิชาสามัญ ขาดการอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ จึงไม่ค่อยชอบการอ่านหนังสือมากนัก ซึ่งปัจจุบันมีผู้เรียนสนใจเข้าศึกษา

ในสาขาวิชาพาณิชยกรรมเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครที่เป็นแหล่งเศรษฐกิจสำคัญของประเทศที่ต้องการผู้ที่สำเร็จการศึกษาด้านพาณิชยกรรมเข้าทำงาน และก่อนที่นักเรียนระดับอาชีวศึกษาจะจบการศึกษา ทุกคนก็จะต้องสอบ V-NET ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ซึ่งผลการสอบที่ผ่านมาพบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาประเภทวิชาพาณิชยกรรมได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ของค่าเฉลี่ยปกติ การสอบ V-NET นอกจากจะนำไปใช้ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนของสถานศึกษา ใช้เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ระดับชาติแล้ว ยังใช้ป็นองค์ประกอบของการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา รอบที่ 3 (พ.ศ. 2554-2558) อีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2555)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญ และสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการอ่านหนังสือ และแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อหาแนวทางส่งเสริมให้ผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร มีนิสัยรักการอ่านหนังสือมากยิ่งขึ้นควบคู่ไปกับการศึกษาวิชาชีพที่ตนเองถนัด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปกับพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร
3. ศึกษาแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษา และเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร เช่น เนื้อหาหนังสือที่อ่าน ประเภทหนังสือที่อ่าน เวลาในการอ่านหนังสือ สถานที่อ่านหนังสือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือ และปัญหาในการอ่านหนังสือ

2. การวิจัยครั้งนี้ได้หาแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร เช่น ด้านตนเอง ด้านผู้ปกครอง ด้านครูหรืออาจารย์ ด้านห้องสมุดและหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน

ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตด้านประชากรดังนี้

1. ประชากรที่ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้ง 50 เขต จาก 119 สถานศึกษา จำนวน 172,023 คน

2. ประชากรเป้าหมาย (Target Population) ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ กำหนดคุณสมบัติไว้ คือ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ จำนวน 5 คน

ขอบเขตของตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ

1.1 เพศ แบ่งออกเป็น

1.1.1 ชาย

1.1.2 หญิง

1.2 สาขาวิชา แบ่งออกเป็น 4 สาขา คือ

1.2.1 การบัญชี

1.2.2 การตลาด/การขาย

1.2.3 คอมพิวเตอร์ธุรกิจ

1.2.4 อื่น ๆ (เช่น การเลขานุการ ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น)

1.3 ระดับการศึกษา แบ่งออกเป็น

1.3.1 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

1.3.2 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

1.4 สังกัดของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น

1.4.1 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

1.4.2 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)

2. ตัวแปรตาม

พฤติกรรมการอ่านหนังสือ และแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียน ระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. สถานศึกษาอาชีวศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดได้มีข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางส่งเสริมและสนับสนุนการอ่านหนังสือให้กับผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางอาชีวศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการจัดหา จัดซื้อ หรือจัดทำหนังสือ ให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนเพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีนิสัยรักการอ่าน
2. สถานศึกษาอาชีวศึกษา หน่วยงานของภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลไปใช้กำหนดนโยบาย และส่งเสริมการอ่านหนังสือให้มากขึ้น และเหมาะสม เช่น ทำการรณรงค์ หรือจัดการส่งเสริมการอ่านในรูปแบบที่เหมาะสมกับกลุ่มวัย จัดหาหนังสือที่มีเนื้อหาสาระ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน จัดหาสถานที่อ่านหนังสือให้แพร่หลายและเพียงพอ กับผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขต กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการอ่านหนังสือและแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีผลสำรวจพฤติกรรมการอ่านของคนไทย โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2556) พบว่า เพศ สาขาวิชา ระดับการศึกษา สังกัดของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมการอ่านหนังสือ จากการศึกษารายการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐานการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศ มีความสัมพันธ์แตกต่างกับพฤติกรรมการอ่านหนังสือ
2. ข้อมูลส่วนบุคคลด้านสาขาวิชา มีความสัมพันธ์แตกต่างกับพฤติกรรมการอ่านหนังสือ
3. ข้อมูลส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา และด้านสังกัดของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์แตกต่างกับพฤติกรรมการอ่านหนังสือ

นิยามศัพท์

ผู้เรียน หมายถึง นักเรียน หรือนักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา เฉพาะระดับ การศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เท่านั้น

สถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร หมายถึง ขอบเขตเฉพาะสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา เอกชน (สช.) เท่านั้นไม่เกี่ยวกับสังกัดอื่น ๆ

ประเภทวิชาพาณิชยกรรม หมายถึง แผนกการเรียนเฉพาะสาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชา การตลาด/การเงิน สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ และสาขาวิชาอื่น ๆ (เช่น สาขาวิชาการเลขานุการ สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ เป็นต้น) เท่านั้น

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกทาง ความคิด และความรู้สึกเพื่อ ตอบสนองสิ่งเร้า หรือโต้ตอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยที่ผู้อื่นสามารถสังเกตได้ ตามสภาพแวดล้อมที่ เกิดขึ้นในลักษณะการกระทำแบบต่าง ๆ

การอ่าน หมายถึง การว่าตามตัวหนังสือ ถ้าออกเสียงด้วยเรียกว่า อ่านออกเสียง ถ้าไม่ออก เสียงเรียกว่า อ่านในใจ เป็นตัวอักษร สัญลักษณ์ เป็นคำ ข้อความ ที่ปรากฏในสื่อต่าง ๆ รวมถึงความ เข้าใจเรื่องราวสาระของเนื้อความ สามารถคิดพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของการเขียน สามารถนำสาระ จากข้อเขียนไปใช้ในจุดมุ่งหมายของตน

หนังสือ หมายถึง เครื่องหมายใช้ขีดเขียนแทนเสียงหรือคำพูด เช่น จดหมาย หนังสือ ราชการ เอกสาร บทประพันธ์ ข้อความที่พิมพ์หรือเขียน แล้วรวมเป็นเล่ม เป็นแหล่งวิชาการที่ รวบรวมสติปัญญาประสบการณ์ ความรู้ ความคิด ความเชื่อ ที่ผู้เขียนกลั่นกรองจากสมอง เพื่อ ถ่ายทอดสื่อสารสู่ผู้อ่านหนังสือให้เกิดความเพลิดเพลินและประเทืองปัญญา

พฤติกรรมการอ่านหนังสือ หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกถึงความชอบและความสนใจในการอ่านหนังสือของบุคคล ทั้งที่เป็นหนังสือแบบเรียนและหนังสืออื่น ๆ นอกแบบเรียน รวมถึงการอ่านในสื่อออนไลน์ โดยมีเหตุผลในการอ่านได้แก่ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่าน ด้านประเภทหนังสือที่อ่าน ด้านแหล่งที่มาของหนังสือที่ใช้อ่าน ด้านระยะเวลาที่เข้าไปใช้บริการห้องสมุด และด้านระยะเวลาที่ใช้ในการอ่าน เวลาเฉลี่ยในการอ่านหนังสือแบบเรียนและหนังสืออื่น ๆ จำนวนครั้งในการอ่านหนังสือต่อสัปดาห์ จำนวนฉบับต่อเล่มที่อ่าน ช่วงเวลาหนึ่งเดือนที่ผ่านมา ประเภทเนื้อหาที่ชอบอ่าน ช่วงเวลาในการอ่านหนังสือ และความสุขที่ได้จากการอ่าน

การส่งเสริมการอ่าน หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ได้แก่ ด้านตนเอง ด้านผู้ปกครอง ด้านครู/อาจารย์ ด้านห้องสมุด/โรงเรียน และด้านหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

จากการศึกษารวบรวมข้อมูล เอกสาร แนวคิดหลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพฤติกรรม
การอ่านหนังสือของผู้เรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม

- 1.1 ความหมายของพฤติกรรม
- 1.2 องค์ประกอบของพฤติกรรม

2. แนวคิดเกี่ยวกับการอ่าน

- 2.1 ความหมายของการอ่าน
- 2.2 องค์ประกอบของการอ่าน
- 2.3 ความสำคัญของการอ่าน
- 2.4 จุดประสงค์ของการอ่าน
- 2.5 ปัญหาในการอ่าน

3. แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือ

- 3.1 ความหมายของหนังสือ
- 3.2 ประเภทของหนังสือ
- 3.3 การเลือกหนังสืออ่าน
- 3.4 การอ่านและจับใจความ
- 3.5 เทคนิคการอ่านหนังสือเร็วและให้ได้ใจความ

4. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือ

4.1 ความหมายของพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือ

4.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือ

5. แนวคิดเกี่ยวกับการอาชีวศึกษากับการส่งเสริมการอ่านหนังสือ

5.1 ความหมายของการอาชีวศึกษา

5.2 พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551

5.3 หลักการอาชีวศึกษา

5.4 การส่งเสริมสนับสนุนและสนุนการอ่านหนังสือ

5.5 ปัจจัยในการพัฒนาการอ่าน

5.6 บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการอ่าน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม

ความหมายของพฤติกรรม

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 768) ให้ความหมายของ พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึกเพื่อตอบสนองสิ่งเร้า

ศิริเดช สุชีวะ (2551: 24) ให้ความหมายของ พฤติกรรม หมายถึง การแสดงออกของมนุษย์ การกระทำหรือกิจกรรมที่บุคคลนั้นแสดงออกมา หรือกิจกรรมภายในตัวบุคคลที่สามารถสังเกตได้โดยตรงหรือสังเกตไม่ได้โดยตรง ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นอาจจะเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ก็ได้

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2553: 3) ให้ความหมายของ พฤติกรรม หมายถึง สิ่งที่บุคคล กระทำ แสดงออกมา ตอบสนอง หรือ ได้ตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่งสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่ง โดยที่ ผู้อื่นสามารถสังเกตได้

Dennis (2001: 9) ให้ความหมายของ พฤติกรรม หมายถึง การกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์ เช่น การกิน การหลับ การพูดคุยหรือการจาม แม้กระทั่งการฝัน โดยปกติมนุษย์เราจะให้ความสนใจ พฤติกรรมที่สังเกตได้ชัดเจน แต่นักจิตวิทยาจะศึกษาทั้งพฤติกรรมที่สังเกตได้และพฤติกรรมที่ต้อง สันนิษฐาน เช่น ความคิดความจำ อารมณ์ที่แสดงออกในสถานการณ์ต่าง ๆ

Weiten (2004: 57) ให้ความหมายของ พฤติกรรม หมายถึง การแสดงออกหรือกิจกรรม ทุก สิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องของระบบร่างกาย

Gerrig and Zimbardo (2005: 4) ให้ความหมายของ พฤติกรรม หมายถึง การที่บุคคล สามารถเปลี่ยนแปลงตนเอง ไปตามสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในลักษณะการกระทำแบบต่าง ๆ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือการ แสดงออกทาง ความคิด และความรู้สึกเพื่อตอบสนองสิ่งเร้า หรือ ได้ตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยที่ ผู้อื่นสามารถสังเกตได้ ตามสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นในลักษณะการกระทำแบบต่าง ๆ

องค์ประกอบของพฤติกรรม

Bloom (1975: 20-22) ได้แบ่ง พฤติกรรมออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1. พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain)

พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวข้องกับการรู้ การจำ ข้อเท็จจริงต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนา ความสามารถและทักษะทางสติปัญญา การใช้วิจารณญาณเพื่อประกอบการตัดสินใจ พฤติกรรม ด้านพุทธิพิสัยนี้ประกอบด้วย ความสามารถระดับต่าง ๆ ซึ่งเริ่มต้นจากการรับรู้ในระดับง่าย ๆ และ เพิ่มการใช้ความคิด และพัฒนาสติปัญญามากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งขั้นของความสามารถต่าง ๆ มีดังนี้

1.1 ความรู้ (Knowledge) เป็นพฤติกรรมขั้นต้นเกี่ยวกับความจำได้หรือระลึกได้

1.2 ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นพฤติกรรมที่ต่อเนื่องมาจากความรู้ ต้องมีความรู้มาก่อนจึงจะเข้าใจ ความเข้าใจนี้จะแสดงออกมาในรูปของการแปลความตีความ และคาดคะเน

1.3 การนำไปใช้ (Application) เป็นการนำเอาวิธีการทางทฤษฎี กฎเกณฑ์และแนวคิดต่าง ๆ ไปใช้

1.4 การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นขั้นที่บุคคลมีความสามารถ และมีทักษะในการจำแนกเรื่องที่สมบูรณ์ใด ๆ ออกเป็นส่วนย่อย และมองเห็นความสัมพันธ์อย่างแน่ชัดระหว่างส่วนประกอบที่รวมเป็นปัญหาหรือสถานการณ์ หรืออย่างหนึ่งอย่างใด

1.5 การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถของบุคคลในการรวบรวมส่วนย่อยต่าง ๆ เข้าเป็นส่วนรวมที่มีโครงสร้างใหม่ มีความชัดเจน และมีคุณภาพสูงขึ้น

1.6 การประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถของบุคคลในการวินิจฉัยตีราคาของสิ่งของต่าง ๆ โดยมีกฎเกณฑ์ที่ใช้ช่วยประเมินค่านี้ อาจเป็นกฎเกณฑ์ที่บุคคลสร้างขึ้นมาหรือมีอยู่แล้วก็ตาม

2. พฤติกรรมด้านจิตพิสัย (Affective domain)

พฤติกรรมด้านนี้ หมายถึงความสนใจ ความรู้สึก ท่าที ความชอบในการให้คุณค่า หรือปรับปรุงค่านิยมที่ยึดติดอยู่ เป็นพฤติกรรมที่ยากแก่การอธิบายเพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของบุคคล การเกิดพฤติกรรมด้านเจตคติแบ่งขึ้นตอนดังนี้

2.1 การรับรู้หรือการให้ความสนใจ (Receiving or Attending) เป็นขั้นที่บุคคลถูกกระตุ้นให้ทราบว่า มีเหตุการณ์หรือสิ่งเร้าบางอย่างเกิดขึ้นและบุคคลนั้นมีความยินดีหรือมีภาวะจิตใจพร้อมที่จะรับหรือให้ความพอใจต่อสิ่งเร้า นั้น ในการยอมรับนี้ประกอบด้วยความตระหนัก ความยินดีที่ควรรับ และการเลือกรับ

2.2 การตอบสนอง (Responding) เป็นขั้นที่บุคคลถูกจูงใจให้เกิดความรู้สึกผูกมัดต่อสิ่งเร้า เป็นเหตุให้บุคคลพยายามทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนอง พฤติกรรมนี้ประกอบด้วยการยินยอม ความเต็มใจ และพอใจที่จะตอบสนอง

2.3 การให้ค่านิยม (Valuing) เป็นขั้นที่บุคคลมีปฏิกิริยาซึ่งแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นยอมรับว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าสำหรับตนเอง และได้นำไปพัฒนาเป็นของตนเองอย่างแท้จริงพฤติกรรมขั้นนี้ส่วนมากใช้คำว่า “ค่านิยม” ซึ่งการเกิดค่านิยมนี้ประกอบด้วย การยอมรับ ความชอบและการผูกมัดค่านิยมเข้ากับตนเอง

2.4 การจัดกลุ่มค่านิยม (Organization) เป็นขั้นที่จัดระบบของค่านิยมต่างๆ ให้เข้ากลุ่ม โดยพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมเหล่านั้น ในการจัดกลุ่มนี้ประกอบด้วย การสร้างความแนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมและการจัดระบบของค่านิยม

2.5 การแสดงลักษณะตามค่านิยมที่ยึดถือ (Characterization by value or value complex) พฤติกรรมขั้นนี้ถือว่าบุคคลมีค่านิยมหลายชนิด และจัดอันดับของค่านิยมเหล่านั้นจากดีที่สุดไปถึงน้อยที่สุด พฤติกรรมเหล่านี้จะเป็นตัวคอยกระตุ้นพฤติกรรมของบุคคล พฤติกรรมในขั้นนี้ประกอบด้วย การวางแผนแนวทางของการปฏิบัติและแสดงลักษณะที่จะปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด

3. พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย (Psychomotor domain)

เป็นความสามารถในด้านการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพที่เกี่ยวข้องกับระบบการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ภายในร่างกาย แยกย่อยได้เป็น 5 ขั้น ดังนี้

3.1 การเลียนแบบ (Imitation) เป็นการเลือกตัวแบบ หรือตัวอย่างที่สนใจ

3.2 การทำตามแบบ (Manipulation) เป็นการลงมือกระทำตามแบบที่สนใจ

3.3 การมีความถูกต้อง (Precision) เป็นการตัดสินใจทำตามแบบที่เห็นว่าถูกต้อง

3.4 การกระทำอย่างต่อเนื่อง (Articulation) เป็นการกระทำที่เห็นว่าถูกต้องนั้นอย่างเป็นทางการเป็นเรื่องเป็นราวต่อเนื่อง

3.5 การกระทำโดยธรรมชาติ (Naturalization) เป็นการกระทำจนเกิดทักษะสามารถปฏิบัติได้โดยอัตโนมัติเป็นธรรมชาติ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า พฤติกรรมนี้เป็นการใช้ความสามารถที่แสดงออกทางร่างกาย ซึ่งรวมทั้งการปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่แสดงออก และสังเกตได้ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ หรืออาจจะเป็นพฤติกรรมที่ล่าช้า คือบุคคลไม่ได้ปฏิบัติทันที แต่คาดคะเนว่าอาจปฏิบัติในโอกาสต่อไป พฤติกรรมการแสดงออกนี้เป็นพฤติกรรมสุดท้ายที่เป็นเป้าหมายของการศึกษาที่จะต้องอาศัยพฤติกรรมระดับต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วเป็นส่วนประกอบ พฤติกรรมด้านนี้เมื่อแสดงออกมาจะสามารถประเมินผลได้ง่ายแต่กระบวนการในการจะก่อให้เกิดพฤติกรรมนี้จะต้องอาศัยระยะเวลาและการตัดสินใจหลายขั้นตอน

แนวคิดเกี่ยวกับการอ่าน

ความหมายของการอ่าน

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 1364) ให้ความหมายของ การอ่าน หมายถึง การว่าตามตัวหนังสือ ถ้าออกเสียงด้วยเรียกว่า อ่านออกเสียง ถ้าไม่ออกเสียงเรียกว่า อ่านในใจ

ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ (2550: 8) ให้ความหมายของ การอ่าน หมายถึง กระบวนการที่ผู้อ่านแปลความจากตัวอักษรที่เป็นคำ ข้อความ หรือสัญลักษณ์ ที่ปรากฏในสื่อมวลชนผ่านทางตา ทางสมอง โดยใช้ประสบการณ์เดิมที่สั่งสมไว้ในตน รวมถึงความรู้ ความคิด ทักษะทางภาษาด้านการฟัง การพูด มาช่วยในการตัดสินใจจนเกิดความเข้าใจในความหมายเหล่านั้น และสามารถนำผลจากการอ่านไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นสุข

ธีรศรา ภูมิคง (2555: 45) ให้ความหมายของ การอ่าน หมายถึง การอ่านคือการสร้างความหมายจากสัญลักษณ์โดยผ่านกระบวนการทางความคิด ซึ่งผู้อ่านพยายามทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของสิ่งที่อ่านหรือจากที่ผู้เขียนถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นภาษา จะเข้าใจมาก

น้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ความสามารถในการใช้ความคิดและความสนใจในการอ่านของเด็ก เพราะถ้าเด็กสนใจในสิ่งใดแล้ว เด็กจะทำสิ่งนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นฤมล ตันธสุรเศรษฐ์ (2555: 16) ให้ความหมายของ การอ่าน หมายถึง การรับรู้ความหมายของสารจากลายลักษณ์อักษร การอ่านเกิดจากความสามารถแปลตัวหนังสือออกมาเป็นเสียงและความหมายได้ จุดมุ่งหมายของการอ่านอยู่ที่ผู้อ่าน เข้าใจและรับรู้ความหมายของเรื่องราวที่อ่าน

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2556) ให้ความหมายของ การอ่าน หมายถึง การอ่านเป็นการ รับรู้สารโดยการดูตัวหนังสือจากการเขียน ในทางคอมพิวเตอร์ การอ่านหมายถึง การนำข้อมูลที่ เก็บไว้ในหน่วยความจำออกมาอีกด้วย

PISA (2000: 1) ให้ความหมายของ การอ่าน หมายถึง การอ่านออกและอ่านรู้เรื่องในสิ่งที่อ่านตามตัวอักษรเท่านั้น แต่การอ่านยังได้รวมถึงความเข้าใจเรื่องราวสาระของเนื้อความ สามารถคิดพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของการเขียน สามารถนำสาระจากข้อเขียน ไปใช้ในจุดมุ่งหมายของตน และทำให้สามารถมีส่วนร่วมในสังคมสมัยใหม่ที่มีความยุ่งยากซับซ้อนขึ้น

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การอ่าน หมายถึง การว่าตามตัวหนังสือ ถ้าออกเสียงด้วยเรียกว่า อ่านออกเสียง ถ้าไม่ออกเสียงเรียกว่า อ่านในใจ เป็นตัวอักษร สัญลักษณ์ เป็นคำข้อความ ที่ปรากฏในสื่อต่าง ๆ รวมถึงความเข้าใจเรื่องราวสาระของเนื้อความ สามารถคิดพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของการเขียน สามารถนำสาระจากข้อเขียน ไปใช้ในจุดมุ่งหมายของตน

องค์ประกอบของการอ่าน

Goodman (1971: 178) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการอ่าน ไว้ดังนี้

1. ความรู้ทางภาษา (Linguistic Knowledge) โดยในระยะแรก ๆ ผู้อ่านจะเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์เกี่ยวกับตัวอักษรและความหมายของคำแต่ละคำ ต่อมาเมื่อผู้อ่านมีประสบการณ์ในการอ่านมากขึ้นก็จะสามารถอ่านเพื่อความเข้าใจได้มากขึ้น

2. ประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน (Schema) ได้แก่ ความรู้ที่เกี่ยวกับเนื้อหา และความรู้เดิมที่ผู้อ่านมีอยู่

3. ความสมบูรณ์ของเนื้อเรื่องหรืองานเขียน (Conceptual or Semantic Completeness) ผู้อ่านจะไม่เข้าใจสิ่งที่อ่านหากเนื้อเรื่องนั้นมีเนื้อความที่ยังไม่สมบูรณ์ ยกเว้นในกรณีที่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่อ่านมาก่อน

4. ความสามารถในการวิเคราะห์โครงสร้างของงานเขียน (Text Schema) งานเขียนแต่ละขั้นมีลักษณะและโครงสร้างที่แตกต่างกัน และยังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อตลอดจนวัฒนธรรมของผู้เขียนด้วย ดังนั้น หากงานเขียนเสนอเรื่องราวที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมและประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน การอ่านก็จะไม่ประสบผลสำเร็จ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการอ่าน ประกอบไปด้วย ความรู้ทางภาษา ประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน ความสมบูรณ์ของเนื้อเรื่องหรืองานเขียน และความสามารถในการวิเคราะห์โครงสร้างของงานเขียน

ความสำคัญของการอ่าน

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง (2556) ได้อธิบายการอ่านว่าเป็นพฤติกรรมการรับสารที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการฟัง ปัจจุบันมีผู้รู้ นักวิชาการและนักเขียนนำเสนอความรู้ข้อมูล ข่าวสารและงานสร้างสรรค์ ตีพิมพ์ ในหนังสือและ สิ่งพิมพ์อื่น ๆ มาก นอกจากนี้แล้วข่าวสารสำคัญ ๆ หลังจากนำเสนอด้วยการพูด หรืออ่านให้ฟัง ผ่านสื่อต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะตีพิมพ์รักษาไว้เป็นหลักฐานแก่ผู้อ่านในชั้นหลัง ๆ ความสามารถในการ อ่านจึงสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในสังคมปัจจุบันและได้อธิบายคุณค่าของการอ่านไว้ดังนี้

1. คุณค่าทางสติปัญญาหนังสือดีขอมให้คุณค่าทางด้านสติปัญญา อันได้แก่ ความรู้และความคิดเชิงสร้างสรรค์ มิใช่ความคิดในเชิงทำลายความรู้ในที่นี้นอกจากความรู้ทางวิชาการแล้วยังรวมถึงความรู้ทางการเมือง สังคม ภาษา และสิ่งต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านเสมอ แม้จะหยิบหนังสือมาอ่านเพียง 2-3 นาทีผู้อ่านก็จะได้รับคุณค่าทางสติปัญญาไม่ด้านใดก็ด้านหนึ่งหนังสืออาจจะปรากฏในรูปของเศษกระดาษถูกระบาย แต่ก็จะ “ให้ ” บางสิ่งบางอย่างแก่ผู้อ่านบางครั้ง

อาจช่วยแก้ปัญหาที่คิดไม่ตกมาเป็นเวลานานทั้งนี้ ย่อมสุดแต่วิจารณ์ญาณและพื้นฐานของผู้อ่าน ด้วยบางคนอาจมองผ่านไปโดยไม่สนใจแต่บางคนอาจมองลึกลงไปเห็นคุณค่าของหนังสือนั้นเป็น อย่างยิ่งคุณค่าทางสติปัญญาจึงมีขึ้นอยู่กับหนังสือเท่านั้น หากขึ้นอยู่กับผู้อ่านด้วย

2. คุณค่าทางสังคม การอ่านเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาแต่เป็นโบราณกาล หากมนุษย์ไม่มีนิสัยในการอ่าน วัฒนธรรมคงสูญสิ้นไป ไม่สืบทอดมาจนบัดนี้วัฒนธรรมทาง ภาษา การเมือง การประกอบอาชีพ การศึกษา กฎหมาย ฯลฯ เหล่านี้อาศัยหนังสือและการอ่าน เป็น เครื่องมือในการเผยแพร่และพัฒนาให้คุณค่าแก่สังคมนานปีการ หนังสืออาจทำให้การเมือง เปลี่ยนแปลงไปได้หากมีคนอ่านเป็นจำนวนมาก หนังสือและผู้อ่าน จึงอาศัยกันและกันเป็นเครื่อง สืบทอดวัฒนธรรมของมนุษย์ในสังคมที่เจริญแล้ว จะเห็นได้ว่า ในกลุ่มคนที่ไม่มีภาษาเขียนไม่มี หนังสือไม่มีการอ่าน วัฒนธรรมของสังคมนั้นมักถลำหลังปราศจากการพัฒนา การอ่านจึงให้คุณค่า ทางสังคมในทุกด้าน

กรุงเทพมหานคร (2556: ออนไลน์) ได้ให้สาเหตุความสำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ได้รับรู้สิ่งใหม่ ๆ

ระหว่างการอ่าน คุณจะได้รับรู้สิ่งใหม่ ๆ ข้อมูลใหม่ ๆ และหนทางการแก้ปัญหาใหม่ ๆ รวมไปถึงวิธีที่จะประสบความสำเร็จตามความต้องการใหม่ ๆ ไปด้วย เป็นไปได้ว่าคุณอาจจะ ค้นพบงานอดิเรกใหม่ ๆ ก็ได้ใครจะรู้หรือคุณอาจจะพบสิ่งที่คุณชอบจนสามารถนำไปประกอบ อาชีพต่อไปในอนาคตก็เป็นได้ เพราะการค้นพบ เริ่มจากการอ่านและทำความเข้าใจกับมันนั่นเอง

2. พัฒนาตัวเอง

การอ่านช่วยส่งเสริมในการพัฒนาตนเอง คุณจะเข้าใจสภาพแวดล้อมรอบกายมากขึ้น คุณจะเข้าใจในหัวข้อที่คุณสนใจมากขึ้น เช่น วิธีสร้างความเชื่อมั่นในตัวเอง, วิธีการเพิ่ม ความสามารถในการจดจำ, วิธีที่จะวางแผนก่อนจะกระทำการใด ๆ ซึ่งการพัฒนาตัวเองเหล่านี้ สามารถสร้างได้จากการอ่านบทความดี ๆ สักเรื่องหนึ่ง

3. เพิ่มพูนความเข้าใจ

ยิ่งคุณอ่านมาก คุณยิ่งเข้าใจมันมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่นคุณอ่านเรื่องจระเข้ และพฤติกรรมของมัน เพื่อที่จะรู้วิธีหลบหนีจากอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากมัน หรือคุณอาจจะเข้าไปสัมผัสชีวิตของมันในประสบการณ์จริงได้อย่างปลอดภัยมากขึ้น นากจอกนี้การอ่านยังช่วยเพิ่มความเข้าใจในกฎเกณฑ์การใช้ชีวิตเพื่อที่จะปรับเปลี่ยน และดำรงอยู่ในสังคมนั้น ๆ ได้ เล่นเกมได้อย่างง่ายดาย เป็นต้น

4. เตรียมตัวก่อนตัดสินใจกระทำ

ก่อนที่คุณจะทำอะไรสักอย่างคุณจะค้นหาวิธีช่วยหรือการแนะนำได้อย่างไร การอ่านเป็นอีกวิธีที่จะช่วยคุณ ใน โลกปัจจุบัน การได้อ่านคำแนะนำดีชม หรือผลตอบรับจากผู้อื่นจะช่วยให้การตัดสินใจของคุณในครั้งต่อไป อาจจะอ่านวิธีการทำอาหาร การเล่นหมากรุก หรือสถานที่ที่น่าท่องเที่ยว อ่านเมนูก่อนสั่งอาหาร อ่านคู่มือการใช้งานก่อนเริ่มเล่นอุปกรณ์ใหม่ ๆ

5. ได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ จากผู้อื่น

ในระหว่างการอ่าน คุณจะได้รับความรู้และ/หรือ ประสบการณ์จากผู้อื่น (อย่างน้อยก็ผู้เขียน) ทำให้คุณประสบความสำเร็จได้เร็วขึ้น เพราะคุณไม่ต้องก้าวเข้าไปซ้ความผิดพลาดของผู้อื่น ชีวิตคนเรานั้นสั้นเกินไปที่จะยอมทำผิดซ้ำซาก ยิ่งถ้าคุณค้นพบในสิ่งที่คนอื่นค้นพบแล้ว ในปัจจุบันมีมากกว่า 4000 คนที่เห็นเศรษฐกิจพันล้าน และมากกว่า 12 ล้านคนที่เป็นเศรษฐีเงินล้าน การที่จะเป็นเช่นนั้น เริ่มต้นจากการเรียนรู้และเข้าใจอดีตของคนเหล่านั้น การอ่านจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้มากที่สุด

6. เครื่องมือในการสื่อสาร

การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสาร ผ่านการอ่านคุณสามารถสื่อสารได้ และเข้าใจได้มากขึ้น และแน่นอนว่าคุณจะสื่อสารกับผู้อื่นได้ดีขึ้นด้วย สมมติว่าคุณที่ไม่รู้อะไรเลย เขาจะไม่มีข้อมูลมาแบ่งปัน และจะไม่สามารถเข้าใจในเรื่องที่ผู้อื่นกำลังแบ่งปันกันและกัน โดยการ

อ่านเสมือนการที่คุณสร้างสะพานเชื่อมโยงสู่การสื่อสารอย่างแข็งแกร่ง และเป็นอีกเครื่องมือสำคัญในการเชื่อมต่อกับผู้อื่นในโลกใบนี้

7. ติดต่อกับสมอง

ระหว่างการอ่าน คุณจะนั่งเงียบ ทำให้การเชื่อมต่อข้อมูลไปยังสมองทำได้โดยง่าย นอกจากนี้ในช่วงที่สงบ สมองของคุณจะกระจ่างและจดจ่อกับสิ่งที่คุณอ่านทำให้คุณสามารถเข้าใจมุมมองของผู้เขียนได้เป็นอย่างดี

8. เสริมสร้างจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

การอ่านนำท่านเข้าสู่โลกแห่งจินตนาการ แสดงให้เห็นว่าไม่มีสิ่งใดเป็นไปได้ ด้วยการอ่าน คุณจะค้นพบแง่มุมใหม่ ๆ ที่คุณอาจจะเคยสัมผัสแต่ไม่ได้รับรู้ หรือการกระทำที่เปลี่ยนไป และได้ผลลัพธ์ที่เปลี่ยนไป หนังสืออยู่เหนือจินตนาการ มันเหมือนโครงข่ายการเชื่อมต่อข้อมูลที่ยิ่งใหญ่ ที่จะสามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และคำตอบใหม่ ๆ ได้ตลอดเวลา

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การอ่านมีความสำคัญทางด้านสติปัญญา ทางด้านสังคม เปิดโอกาสให้ได้รับรู้สิ่งใหม่ ๆ พัฒนาตัวเองเพิ่มพูนความเข้าใจเตรียมตัวก่อนตัดสินใจกระทำได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ จากผู้อื่น เป็นเครื่องมือในการสื่อสารติดต่อกับสมอง เสริมสร้างจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

จุดประสงค์ของการอ่าน

Leedy (1956: 49-50) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการอ่าน ไว้ดังนี้

1. อ่านเพื่อความรู้คนเราต้องให้ความรู้ของตนเองออกจากรอบเขตออกไปจากที่มีอยู่เดิมรู้เรื่องหนึ่งแล้วก็ยังรู้เรื่องอื่นต่อไป ต้องการรู้ในสิ่งที่เป็นปัญหาไม่เข้าใจ เพื่อให้เข้าใจผู้อื่นและเข้าใจตนเอง เพื่อให้รู้ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ความเป็นไปในโลกซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และในทางกลับกัน คนเราต้องการรู้สิ่งที่ได้เกิดขึ้นมาในอดีต เพื่อจะได้เข้าใจและรู้จักตนเองดียิ่งขึ้น ความรู้ของคนเรานั้น ให้เท่าไรก็ไม่รู้จักพอ มนุษย์มี

ความหิวกระหายในการแสวงหาความรู้ตลอดเวลา ป้อนเท่าไรก็ไม่รู้จักอิ่ม หรืออมเท่าไรก็ไม่รู้จักเต็ม

2. อ่านเพื่อให้เกิดความคิด การอ่านเรื่องราวต่าง ๆ รู้จักพิจารณาหาเหตุผลในเรื่องนั้น เป็น การปลูกฝังนิสัยการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอีกด้วย

3. อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน หรือเพื่อความบันเทิง ปัญหาต่าง ๆ และสภาวะแวดล้อมมี อิทธิพลต่อจิตใจ อารมณ์และร่างกายของมนุษย์เป็นอันมาก บางครั้งก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย การ อ่านหนังสือหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่มีเนื้อหาไม่เป็นวิชาการนัก เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น วรรณคดี บาง เรื่อง หัสดคดี และสารคดี

4. อ่านเพื่อสนองความต้องการอื่น ๆ มนุษย์เรามีความต้องการตามธรรมชาติดังนี้คือ ต้องการความมั่นคงในชีวิต ต้องการการยอมรับการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ต้องการมีหน้ามีตา ได้รับความนับถือในสังคม ต้องการความสำเร็จในชีวิต ในความเป็นจริงแล้วมนุษย์อาจจะไม่สม ปรารถนาทุกประการเสมอไป การอ่านจะช่วยชดเชยได้ เพราะมีสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่มีเรื่องราว เนื้อหา ที่จะช่วยชดเชยในสิ่งที่เราขาดไปได้ เช่น การอ่านหนังสือที่แนะแนวทางแก้ไขปัญหา เพื่อสร้าง บุคลิกภาพ การอ่านหนังสือเพื่อวัตถุประสงค์นี้เป็นประโยชน์กว่าไปหาวิธีชดเชยวิธีอื่น

เบญจรงค์ ปิ่นคล้าย (2551: 7) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการอ่านไว้ดังนี้ เพื่อเพิ่มพูน ความรู้ความคิด ความบันเทิงและเพื่อให้สามารถรู้เท่าทันกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม ทั้งนี้ จุดมุ่งหมาย ของการอ่านก็ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล รวมทั้งการนำความรู้ที่ได้จากการอ่าน ไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ใน การดำรงชีวิตต่อไป

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง (2556) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการอ่าน ไว้ดังนี้ ในการอ่าน บุคคลแต่ละคนจะมีจุดประสงค์ของตนเอง คนที่อ่านข้อความเดียวกันอาจมี จุดประสงค์หรือ ความคิดต่างกัน โดยทั่วไปจุดประสงค์ของการอ่านมี 3 ประการ คือ

1. การอ่านเพื่อความรู้ ได้แก่ การอ่านหนังสือประเภทตำรา สารคดี วารสาร หนังสือพิมพ์ และข้อความต่าง ๆ เพื่อให้ทราบเรื่องราวอันเป็นข้อความรู้หรือเหตุการณ์บ้านเมือง การอ่านเพื่อ ความรอบรู้เป็นการอ่านที่จำเป็นที่สุดสำหรับครู เพราะความรู้ต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมอยู่

ทุกขณะ แม้จะได้ศึกษามากจากสถาบันการศึกษาระดับสูง ก็ยังมีสิ่งที่ยังไม่รู้และต้องค้นคว้าเพิ่มเติมให้ทันต่อความก้าวหน้าของโลกข้อความรู้ต่าง ๆ อาจมิได้ปรากฏชัดเจนในตำรา แต่แทรกอยู่ในหนังสือประเภทต่าง ๆ แม้ในหนังสือประเภทบันเทิงคดีก็จะให้เกร็ดความรู้ควบคู่กับความบันเทิงเสมอ

2. การอ่านเพื่อความคิดแนวความคิดทางปรัชญา วัฒนธรรม จริยธรรม และความคิดเห็นทั่วไป มักแทรกอยู่ในหนังสือแทบทุกประเภท มิใช่หนังสือประเภทปรัชญา หรือจริยธรรมโดยตรงเท่านั้น การศึกษาแนวคิดของผู้อื่น เป็นแนวทางการคิดของตนเองและอาจนำมาเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตผู้อ่านจะต้องใช้วิจารณญาณในการเลือกนำ ความคิดที่ได้อ่านมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในบางเรื่องผู้อ่านอาจเสนอความคิดโดยยกตัวอย่างคนที่มี ความคิดผิดพลาดเพื่อเป็นอุทาหรณ์ให้ผู้อ่านได้ความข้คิด เช่น เรื่องพระลอแสดงความรักอันฝืน ทำนองคลองธรรมจึงต้องประสบเคราะห์กรรมในที่สุดผู้อ่านที่ขาดวิจารณญาณมีความคิดเป็นเรื่อง จูงใจให้คนทำความผิคนับว่าขาดประโยชน์ทางความคิดที่ควรได้ไปอย่างน่าเสียดายการอ่าน ประเภทนี้จึงต้องอาศัยการศึกษาและการชี้แนะที่ถูกต้องจากผู้มีประสบการณ์ในการอ่านมากกว่า ครูจึงต้องใช้ วิจารณญาณในการอ่านเพื่อความคิดของตนเองและเพื่อชี้แนะหรือสนับสนุนนักเรียน ให้พัฒนาการอ่านประเภทนี้

3. การอ่านเพื่อความบันเทิงเป็นการอ่านเพื่อฆ่าเวลา เช่น ระหว่างที่คอยบุคคลที่นัดหมาย คอยเวลารถไฟออก เป็นต้น หรืออ่านหนังสือประเภทบันเทิงคดีในเวลาว่าง บางคนที่มีนิสัย รักการอ่านหาความรู้สึกเครียดจากการอ่านหนังสือเพื่อความรู้อาจอ่านหนังสือประเภทเบาสมองเพื่อ การพักผ่อน หนังสือประเภทที่สนองจุดประสงค์ของการอ่านประเภทนี้มีจำนวนมาก เช่น เรื่องสั้น นวนิยาย การ์ตูน วรรณคดีประเทืองอารมณ์เป็นต้นจุดประสงค์ในการอ่านทั้ง 3 ประการดังกล่าว อาจรวมอยู่ในการอ่านครั้งเดียวกันก็ได้โดยไม่จำเป็นต้องแยกจากกันอย่างชัดเจน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การอ่านมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาหาความรู้เพื่อให้ทราบเรื่องราวอันเป็นข้อความรู้หรือเหตุการณ์บ้านเมือง เกิดแนวความคิดทางปรัชญา วัฒนธรรม จริยธรรม และความคิดเห็น ทั่วไป ความเพลิดเพลิน ความบันเทิง หรือเพื่อสนองความต้องการอื่น ๆ ตามที่ต้องการ

ปัญหาในการอ่าน

ผกาศรี เข็นบุตร (2542: 103-105) ได้กล่าวถึงปัญหาการอ่านไว้ดังนี้

1. สุขภาพทางกาย ถ้าอ่านหนังสือในขณะที่สภาพร่างกายไม่พร้อม เช่น ปวดศีรษะ เป็นไข้ ปวดท้อง ฯลฯ จะทำให้ประสิทธิภาพในการอ่านลดลงไป และจะขาดความกระตือรือร้นหรือความสนใจ ปัญหาเกี่ยวกับสายตาผิดปกติ เมื่อมองตัวหนังสือแล้วปวดตา น้ำตาไหล ก็จะเป็นอุปสรรคในการอ่านได้

2. สุขภาพทางจิต การอ่านจะได้ผลต่อเมื่อผู้ที่อ่านยอมรับข้อความต่าง ๆ หรือผู้อ่านปรับสภาพจิตใจของตนให้มีสมาธิ สามารถจับใจความได้ ความล้มเหลวในการอ่านอาจมาจากสภาพอารมณ์ของผู้อ่านอีกด้วย

3. สติปัญญาและความรู้พื้นฐาน ถ้าผู้อ่านมีสติปัญญาและพื้นฐานความรู้ในเรื่องที่อ่านจะสามารถเข้าใจเรื่อง สัมผัสสิ่งต่าง ๆ หรือจดจำได้อย่างรวดเร็ว

4. ความสนใจโดยทั่วไป ผู้อ่านจะมีความสนใจต่าง ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างเช่น ความต้องการขั้นพื้นฐาน สติปัญญา ประสบการณ์ ฯลฯ เช่นผู้อ่านมีประสบการณ์เลี้ยงสัตว์ก็จะสนใจอ่านหนังสือประเภทนี้

5. ความตั้งใจ หมายถึงการเอาใจใส่ จดจ่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่สนใจสิ่งอื่น ๆ ความตั้งใจมากจะขึ้นอยู่กับสภาพของอารมณ์ หากควบคุมอารมณ์ไม่ได้ ไม่มั่นใจตนเองอาจมีความวิตกกังวลจนเกินเหตุ ความตั้งใจในการอ่านก็จะลดน้อยลง ทำให้ไม่สามารถจำคำหรือจับใจความในเรื่องที่อ่านได้ อันเป็นสาเหตุให้เกิดการเบื่อหน่าย ไม่อยากอ่านหนังสือได้ในที่สุด

6. สภาพแวดล้อม การอ่านหนังสือในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีในขณะที่อ่าน เช่นแสงสว่างไม่เพียงพอ ในห้องมีควัน มีกลิ่นเหม็น โต๊ะม้านั่งไม่ได้ขนาด อุณหภูมิสูงต่ำเกินไป มียุงรบกวน เสียงดัง ฯลฯ เหล่านี้ล้วนทำให้อ่านหนังสือไม่ได้ผลเท่าที่ควร นอกจากนี้สภาพแวดล้อมทางครอบครัวก็มีผลเช่นกัน เราอาจจะพบเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ เด็กที่อยู่ในแหล่งเสื่อม

โทรม เด็กที่อยู่ในชนบท ฯลฯ อาจมีปัญหาเรื่องการขาดแคลนหนังสืออ่าน การไม่มีเวลาจะอ่าน เพราะต้องหาเลี้ยงชีพ หรือไม่ชอบอ่านหนังสือ เพราะผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญเป็นต้น

7. การศึกษา มีส่วนในการส่งเสริมการอ่านได้เป็นอย่างดี โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาทั้งหลาย เช่น ผู้บริหารการศึกษา ครูผู้สอนวิชาต่าง ๆ บรรณารักษ์ ฯลฯ ให้การสนับสนุนการอ่านของนักเรียนหรือไม่ หลักการศึกษาเอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าหรือไม่ เช่นการกำหนดเวลาให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมนอกหลักสูตรเพียงพอเพียงใด ครูสอนวิชาต่าง ๆ ได้กระตุ้นให้นักเรียนสนใจการอ่านมากพอหรือไม่

8. ภาษานับเป็นสิ่งสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเป็นอย่างยิ่ง เพราะผู้อ่านต้องใช้ความสามารถทางภาษาเพื่ออ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้อ่านต้องมีการพูดที่ชัดเจน (ช่วยเรื่องการออกเสียง การแสดงความคิดเห็น) มีพื้นฐานทางภาษาไทยเพียงพอที่จะสื่อสารกับผู้อื่นได้รู้เรื่องมีความรู้เรื่องคำศัพท์ ตำนวนโวหารเพียงพอในการอ่าน มิฉะนั้นอาจเกิดปัญหาขึ้นได้ เช่น อ่านไม่เข้าใจ จับใจความไม่ถูกต้อง

9. การพิมพ์อาจมีความบกพร่องเรื่องความไม่ชัดเจนของตัวอักษรขนาดของตัวอักษร ความหนักเบาของเส้นตัวอักษรไม่เท่ากัน ช่องไฟ และการเว้นวรรคไม่สม่ำเสมอ การสะกดการันต์ผิดปกติประกอบไม่ชัดเจนทำให้อ่านยาก ทำให้ผู้อ่านรำคาญและเกิดความเบื่อหน่ายได้

10. การอ่านไม่เข้าใจ เป็นปัญหาสำหรับผู้อ่านไม่น้อย อาจเนื่องจากผู้อ่านไม่มีพื้นฐานความรู้เพียงพอ กังวลเรื่องศัพท์มากเกินไป สติปัญญาไม่ดี ไม่มีจุดมุ่งหมายในการอ่าน ขาดความเข้าใจในกระบวนการอ่าน หรือปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545: 23-24) กล่าวถึงปัญหาของการอ่านไว้ดังนี้

1. ไม่ชอบอ่าน ชอบดูโทรทัศน์ เล่นคอมพิวเตอร์และดูวิดีโอมากกว่า
2. ไม่มีเวลา เพราะทำงานมาก หรือการบ้านมาก
3. ไม่มีเงินซื้อสื่ออ่าน

4. ไม่มีคนช่วยสอนอ่านเวลาอ่านไม่ออก หรือมีปัญหาในการอ่าน
5. อ่านไม่ออก อ่านแล้วไม่เข้าใจ
6. สุขภาพไม่ดี เช่น สายตาสั้น ยาว เอียง หูตึง หูหนวก หรือมีโรคประจำตัว
7. พิกัด เช่น ตาบอด หรือพิการอย่างอื่นทำให้หยิบจับหนังสือไม่สะดวก
8. ไม่มีสมาธิในการอ่าน
9. มีปัญหา ทั้งปัญหาครอบครัวและปัญหาที่โรงเรียน
10. ไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน จึงไม่อ่าน
11. ไม่มีสถานที่ที่เหมาะสมที่จะอ่าน เช่น ร้อน อับอ้าว แสงสว่างไม่เพียงพอ
12. ตัวหนังสือเล็กเกินไป อ่านยาก ไม่เหมาะกับผู้อ่าน เช่น เด็กและคนชรา
13. ไม่มีหนังสืออ่าน เช่น อยู่ชนบท หนังสือไม่ค่อยมี
14. พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน จึงไม่ส่งเสริมให้อ่าน
15. มีโรคเกี่ยวกับสมองทำให้อ่านหนังสือไม่ได้ หรืออ่านช้า เช่น โรคดิสเล็กเซีย (Dyslexia) และ โรคออติสซึม (Autism) เป็นต้น

16. มินิสัยไม่ดีในการอ่านทำให้อ่านช้า เป็นอุปสรรคในการพัฒนาการอ่านได้แก่ การอ่านหนังสือทีละคำ ชอบอ่านออกเสียง (เวลาอ่านในใจ) หรือทำปากขมุขมิมไปด้วย ใช้นิ้วชี้ตัวหนังสือไปด้วยขณะที่อ่าน สายตริษะไปตามบรรทัด การกวาดสายตาช้า เวลาเปิดหน้าหนังสือชอบใช้นิ้ว

แต่น้ำลาย ชอบอ่านหนังสือกลับไปกลับมา ใจลอย ไม่มีสมาธิในการอ่าน ฝืนกลางวัน และชอบเปิดพจนานุกรมหาคำแปลศัพท์ทุกคำที่พบทำให้อ่านช้า

17. ไม่มีเทคนิคหรือวิธีการอ่านหนังสือบางประเภท เช่นหนังสืออ้างอิง หนังสือพจนานุกรม ต้องรู้จักใช้คำนำที่อยู่ตอนบนของหน้ากระดาษทุกหน้าเพื่อให้การอ่านได้รวดเร็ว การใช้หนังสือสารานุกรมต้องรู้จักใช้ดัชนีช่วยค้น การค้นหนังสือสารคดีต่าง ๆ ต้องรู้จักใช้บัตรรายการในห้องสมุดหรือใช้หนังสือบรรณานุกรมช่วยในการเขียนรายงานและการค้นคว้า เป็นต้น

18. วิธีการสอนของครูทำให้ไม่ชอบอ่าน น่าเบื่อ เป็นการบังคับทำให้เด็กต่อต้าน

19. โรงเรียนไม่มีห้องสมุด ในชุมชนไม่มีห้องสมุดประชาชนหรือหอสมุดแห่งชาติ นอกจากนั้นห้องสมุดไม่มีกิจกรรมดึงดูดความสนใจให้ชอบอ่าน ขนาดห้องสมุดเล็กเกินไป อากาศร้อน แสงสว่างไม่เพียงพอ บรรณารักษ์ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ ปิดห้องสมุดเร็ว และปิดบ่อย ๆ การบริการไม่ดี

ชฎานินทร์ พัวพันธูมา (2545: 11-16) ได้กล่าวถึงปัญหาในการอ่าน ดังนี้

1. ไม่รักการอ่านหรืออ่านไม่เข้าใจ คือ ไม่มีความรักความพอใจ ความสนใจ ใส่ใจในหนังสือและการอ่านหนังสือ ซึ่งพบทั่วไปในหมู่คนไทย คนไทยไม่ชอบอ่านแต่ชอบฟังมากกว่า คนไทยที่เป็นนักอ่านจึงมีน้อย โดยเฉพาะในแถบชนบท

2. อ่านไม่เป็น หมายถึง ขาดความเข้าใจการอ่าน อ่านได้อย่างเชื่องช้า รวมถึงอ่านไม่เข้าใจ หรือไม่ค่อยเข้าใจ วิธีการแก้ไขคือต้องฝึกอ่านหนังสือพิมพ์ตัวโต ๆ มองเห็นชัด อ่านง่าย เนื้อหาไม่ยากเกินไป พัฒนาการอ่านไปเรื่อย ๆ ในที่สุดจะกลายเป็นคนที่อ่านหนังสือได้ด้วยความเข้าใจ

3. อ่านไม่ออก คืออ่านหนังสือไม่ได้ ข้อนี้เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด ซึ่งแก้ไขได้ด้วยการศึกษาเล่าเรียน และหมั่นฝึกฝนการอ่านทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

โครงการ PISA ประเทศไทย สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2552: 2-3) ได้ให้ความหมายของคำว่า การอ่าน ตามโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ PISA

(Programme for International Student Assessment) ให้นิยามการรู้เรื่องการอ่าน (Reading literacy) ไว้ว่า หมายถึง ความรู้และทักษะที่จะเข้าใจเรื่องราวและสาระของสิ่งที่ได้อ่าน ตีความหรือแปล ความหมายของข้อความที่ได้อ่าน และประเมิน คติวิเคราะห์ ย้อนกลับไปถึงจุดมุ่งหมายของการ เขียนได้ว่าต้องการส่งสารสาระอะไรให้ผู้อ่าน ทั้งนี้เพื่อจะประเมินว่านักเรียนได้พัฒนาศักยภาพในการอ่านของตนและสามารถใช้การอ่านให้เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และความเป็นไปของสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ หรือไม่เพียงใด เพราะการประเมินของ PISA นั้น เน้น “การอ่านเพื่อการเรียนรู้” มากกว่าทักษะในการอ่านที่เกิดจากการ “การเรียนรู้เพื่อการอ่าน” และ PISA ประเมินผลเพื่อศึกษาว่านักเรียนจะสามารถรู้เรื่องที่ได้อ่าน สามารถขยายผลและคิดย้อน วิเคราะห์ความหมายของข้อความที่ได้อ่าน เพื่อใช้ตามวัตถุประสงค์ของตน ในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างกว้างขวางทั้งในโรงเรียนและในชีวิตจริงนอกโรงเรียน

นิยามเรื่องการอ่านของ PISA จึงมีความหมายกว้างกว่าการอ่านออกและอ่านรู้เรื่องในสิ่งที่ อ่านตามตัวอักษรเท่านั้น แต่การอ่านยังได้รวมถึงความเข้าใจเรื่องราวสาระของเนื้อความ สามารถ คิดพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของการเขียน สามารถนำสาระจากข้อเขียน ไปใช้ในจุดมุ่งหมายของตน และทำให้สามารถมีส่วนร่วมในสังคมสมัยใหม่ที่มีความยุ่งยากซับซ้อนขึ้น ด้วยการสื่อสารจาก ข้อเขียน PISA 2000 ได้ใช้ข้อสอบ 141 ข้อ เป็นตัวแทนของภาระกิจการอ่านที่นักเรียนอายุ 15 ปี จะต้องพบและใช้ในอนาคต

วิธีการวัดความรู้และทักษะการอ่านของ PISA ในการทดสอบการอ่าน นักเรียนจะได้รับ ข้อความต่าง ๆ หลากหลายแบบด้วยกันให้อ่าน แล้วให้แสดงออกมาว่ามีความเข้าใจอย่างไร โดยให้ ตอบได้ ตอบสนอง สะท้อนออกมาเป็นความคิดหรือคำอธิบายของตนเองและให้แสดงว่าจะ สามารถใช้สาระจากสิ่งที่ได้อ่านในลักษณะต่าง ๆ กัน ได้อย่างไรองค์ประกอบของความรู้และ ทักษะการอ่านที่ประเมิน PISA เลือกที่จะประเมินโดยใช้แบบรูปการอ่าน 3 แบบด้วยกัน ได้แก่

1. การอ่านข้อเขียนรูปแบบต่าง ๆ PISA ประเมินการรู้เรื่องจากการอ่านข้อความ แบบต่อเนื่อง ให้จำแนกข้อความแบบต่าง ๆ กัน เช่นการบอก การพรรณนา การโต้แย้ง นอกจากนั้น ยังมีข้อเขียนที่ไม่ใช่ข้อความต่อเนื่อง ได้แก่ การอ่านรายการ ตาราง แบบฟอร์ม กราฟ และแผนผัง เป็นต้น ทั้งนี้ ได้ยึดสิ่งที่นักเรียนได้พบเห็นในโรงเรียน และจะต้องใช้ในชีวิตจริงเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่

2. สมรรถนะการอ่านด้านต่าง ๆ 3 ด้าน เนื่องจาก PISA ให้ความสำคัญกับการอ่านเพื่อการเรียนรู้ มากกว่าการเรียนเพื่อการอ่าน นักเรียนจึงไม่ถูกประเมินการอ่านธรรมดา (เช่น อ่านออก อ่านได้คล่อง แบ่งวรรคตอนถูก ฯลฯ) เพราะถือว่านักเรียนอายุ 15 ปี จะต้องมีทักษะเหล่านั้นมาแล้วเป็นอย่างดี แต่ PISA จะประเมินสมรรถภาพของนักเรียนในแง่มุมต่อไปนี้

2.1 ความสามารถที่จะดึงเอาสาระของสิ่งที่ได้อ่านออกมา (Retrieving Information) ต่อไปจะใช้คำว่า “ค้นสาระ”

2.2 ความเข้าใจข้อความที่ได้อ่าน สามารถตีความ แปลความสิ่งที่ได้อ่าน คิดวิเคราะห์ เนื้อหาและรูปแบบของข้อความที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตหรือในโลกที่อยู่ (Interpretation) ซึ่งต่อไปจะใช้คำว่า “ตีความ”

2.3 ความเข้าใจข้อความที่ได้อ่าน สามารถตีความ แปลความสิ่งที่ได้อ่าน คิดวิเคราะห์ เนื้อหาและรูปแบบของข้อความที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตหรือในโลกที่อยู่ พร้อมทั้งความสามารถในการประเมินข้อความที่ได้อ่าน และสามารถให้ความเห็น หรือโต้แย้งจากมุมมองของตน (Reflection and Evaluation) หรือเรียกว่า “วิเคราะห์”

3. ความสามารถในการใช้การอ่าน PISA ประเมินความรู้และทักษะการอ่านอีกองค์ประกอบหนึ่ง โดยดูความสามารถในการใช้การอ่านที่ที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะของข้อเขียนได้มากน้อยเพียงใด เช่น ใช้นวนิยาย จดหมาย หรือชีวะประวัติเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ใช้เอกสารราชการหรือประกาศแจ้งความเพื่อสาธารณประโยชน์ ใช้รายงานหรือคู่มือต่าง ๆ เพื่อการทำงานอาชีพ ใช้ตำราหรือหนังสือเรียน เพื่อการศึกษา เป็นต้น

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ปัญหาการอ่านข้างต้นสะท้อนได้ถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่านของบุคคลซึ่งแบ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถด้านภาษา สถิติปัญญา ปัจจัยด้านจิตวิทยา เช่น ทักษะคิด แรงจูงใจที่มีผลต่อการอ่าน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของตัวบุคคลทั้งในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน โดยปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมจะหมายถึงสภาพทางกายภาพรอบตัวที่เอื้อต่อการอ่านและสภาพแวดล้อมที่เป็นผู้สนับสนุนและหล่อหลอมคิพอ วัยรุ่นบางคนก็อาจจะได้รับอิทธิพลทางจริยธรรมมาจากเพื่อน สื่อ หรือสิ่งอื่น ๆ ที่พบเห็นในสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือ

ความหมายของหนังสือ

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 832) ให้ความหมายของ หนังสือ หมายถึง เครื่องหมายใช้ขีดเขียนแทนเสียงหรือคำพูด เช่น อ่านหนังสือ เขียนหนังสือ ลายลักษณ์อักษร เช่น ขอให้เขียนเป็นหนังสือไว้ด้วย จดหมายที่มีไปมา เช่น หนังสือราชการ เอกสาร บทประพันธ์ข้อความที่พิมพ์หรือเขียนเป็นต้นแล้วรวมเป็นเล่ม หรือ เอกสาร ที่เขียนหรือพิมพ์ขึ้น

ทศวรรษ รอดวิหค (2551: 2) ให้ความหมายของ หนังสือ หมายถึง แหล่งวิทยาการที่รวบรวมสติปัญญาประสบการณ์ ความรู้ ความคิดที่ผู้เขียนกลั่นกรองจากสมอง เพื่อถ่ายทอดสื่อสารสู่ผู้อ่านหนังสือเป็นประสบการณ์รองของผู้อ่านก่อให้เกิดความเพลิดเพลินและประเทืองปัญญา

บุญบง ครุงควโรจน์ (2553: 22) ให้ความหมายของ หนังสือ หมายถึง หนังสือจะมีความสัมพันธ์กับสภาพสังคมในลักษณะต่าง ๆ อยู่เสมอ และจัดเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของสังคมที่จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกฎเกณฑ์การพัฒนาสังคม และสิ่งสำคัญที่อยู่ในหนังสือมีองค์ประกอบ 2 ประการ คือ รูปแบบ และ เนื้อหา ซึ่งจะต้องสอดคล้องกันและองค์ประกอบทั้งสองต่างก็มีความสำคัญเท่าเทียมกัน รูปแบบที่ดีนั้นจะต้องมีความแจ่มชัด มีความงาม และความง่ายเป็นส่วนประกอบ ส่วนเนื้อหาที่ดีนั้นจะต้องมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อมนุษย์โดยส่วนรวมเป็นหลัก

ชัยเลิศ ปริสุทธุกุล (2554:174) ให้ความหมายของ หนังสือ หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่บันทึกประสบการณ์ สติปัญญาของมนุษย์ ความรู้ ความคิด ความเชื่อ รวบรวมเป็นรูปเล่ม ดัดปกที่สมบูรณ์ฉาบฉวย หนังสือทั่วไปจะมีลักษณะเป็นหนังสือที่มีการเข้าเล่มประกอบด้วยปกหน้าปกหลัง อาจเป็นปกแข็งหรือปกอ่อน หน้าชื่อเรื่อง หน้าปกใน หน้าลิขสิทธิ์ หนังสือบางเล่มมีการพิมพ์หลายครั้ง มีผู้รับผิดชอบการพิมพ์ ได้แก่ ชื่อผู้แต่ง สำนักพิมพ์ โรงพิมพ์ สถานที่พิมพ์ หมายเลขหนังสือ มาตรฐานสากล หรือ ISBN

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า หนังสือ หมายถึง เครื่องหมายใช้ขีดเขียนแทนเสียงหรือคำพูด เช่น จดหมาย หนังสือราชการ เอกสาร บทประพันธ์ ข้อความที่พิมพ์หรือเขียน แล้วรวมเป็นเล่ม เป็นแหล่งวิทยาการที่รวบรวมสติปัญญาประสบการณ์ ความรู้ ความคิด ความเชื่อ ที่

ผู้เขียนกลั่นกรองจากสมอง เพื่อถ่ายทอดสื่อสารผู้อ่านหนังสือให้เกิดความเพลิดเพลินและ
ประเทืองปัญญา

ประเภทของหนังสือ

บุญบง คุรวงวโรจน์ (2553: 23-26) ได้แบ่งประเภทของหนังสือตามเกณฑ์ ดังนี้

1. แบ่งตามลักษณะเนื้อหา
2. แบ่งตามลักษณะการแต่ง
3. แบ่งตามลักษณะรูปเล่ม
4. แบ่งตามกำหนดหรือวาระการตีพิมพ์

แบ่งตามลักษณะเนื้อหา แบบกว้าง ๆ ได้ 3 ประเภทดังนี้

1. ตำราวิชาการ เนื้อหามุ่งให้ความรู้เป็นหลัก
2. สารคดี เนื้อหามุ่งให้ความรู้และความเพลิดเพลิน
3. บันเทิงคดี เนื้อหามุ่งให้ความเพลิดเพลินเป็นหลัก

แบ่งตามลักษณะการแต่ง เป็น 2 ประเภทดังนี้

1. ร้อยแก้ว คือ หนังสือที่ไม่มีลักษณะบังคับในการแต่งเหมือนร้อยกรอง เช่น กำหนด
สัมผัสหรือจำนวนคำ ร้อยแก้วของไทยแต่เดิมแต่งเพื่อบันทึกเรื่องราวเป็นหลักฐาน เช่น ศิลาจารึก
พ่อขุนรามคำแหง ต่อมาจึงมีหนังสือร้อยแก้วที่แต่งเพื่อความบันเทิง เช่น สามก๊ก ราชธาธิราช เป็นต้น
ปัจจุบันมีผู้นิยมแต่งหนังสือร้อยแก้วกันมาก

2. วิทยุกระจายเสียง คือ หนังสือที่มีลักษณะบังคับในการแต่งมีการกำหนดคณะ จำนวนคำสัมผัส วิทยุกระจายเสียงของไทยยังแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามลักษณะบังคับในการแต่งที่แตกต่างกันออกไป เช่น โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน

แบ่งตามลักษณะรูปเล่ม เป็นการพิจารณาจากขนาดของเล่มเป็นหลัก เช่น ความกว้างยาว โดยประมาณ แบ่งออกได้ดังนี้

1. หนังสือพิมพ์รายวัน (Newspapers) คือ หนังสือที่มีลักษณะเป็นกระดาษขนาดใหญ่ จำนวนหลายแผ่น พับได้แต่ไม่ได้เย็บติดกันเป็นเล่ม มีกำหนดออกเป็นประจำวันติดต่อกันสม่ำเสมอ

2. หนังสือพิมพ์รายคาบ (Periodicals) คือ หนังสือที่พิมพ์เป็นรูปเล่มเย็บติดกันเรียบร้อย ส่วนใหญ่เป็นหนังสือปกอ่อน มีกำหนดออกเป็นรายสัปดาห์ รายปักษ์ เป็นต้นแบ่งออกเป็น วารสาร (Periodical) และนิตยสาร (Magazine) เนื้อหาประกอบด้วยข้อเขียนหลายเรื่องหลายรส

3. จุลสาร (Pamphlet) คือ หนังสือที่มีเนื้อหา ให้ความรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ที่มีขอบข่ายไม่กว้างขวางนักมีความจบสมบูรณ์ในตัวเอง ทันสมัย เขียนให้เข้าใจง่าย ๆ ส่วนในด้านรูปเล่ม ขนาดเล็ก มีจำนวนหน้าไม่มาก การเย็บเล่มไม่คงทน

4. หนังสือเล่ม (Books) คือ หนังสือที่พิมพ์เป็นรูปเล่มมั่นคง มีทั้งที่เป็นหนังสือปกแข็งและหนังสือปกอ่อน หนังสือปกแข็งมักจะมีจำนวนหน้ามากเพราะมีเนื้อหามาก ตัวอย่างเช่น หนังสือนวนิยายมักจะพิมพ์เป็นเล่มปกแข็ง ส่วนเรื่องสั้นมักจะพิมพ์เป็นเล่มปกอ่อนหรือที่เรียกว่า หนังสือฉบับกระเป๋า (Pocketbook) เนื่องจากมีจำนวนหน้าไม่มากนัก

แบ่งตามกำหนดหรือวาระการตีพิมพ์ อาจแบ่งได้ดังนี้

1. รายวัน คือ ออกจำหน่ายเป็นประจำทุกวัน

2. รายสัปดาห์ คือ ออกสัปดาห์ละ 1 เล่ม

3. รายปักษ์ คือ ออก 15 วัน ต่อ 1 เล่ม

4. รายเดือน คือ ออกเดือนละ 1 เล่ม
5. รายคาบ คือ ออกในระยะยาว เช่น 3 เดือน ต่อ 1 เล่ม
6. รายปี คือ ออกปีละ 1 เล่ม
7. รายสะดวก คือ ไม่มีกำหนดเวลาแน่นอน

สุปรานี เทียนเล็ก (2551: 10-12) แบ่งหนังสือเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. หนังสือบันเทิงคดี (Fiction Book)

เป็นหนังสือที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลินและความบันเทิง มักมีเนื้อหาลึกลับที่เก๋ไก๋จากจินตนาการของผู้เขียนหรือเป็นเรื่องสมมติที่สร้างขึ้นจากเค้าโครงและเหตุการณ์ต่าง ๆ มีการกำหนดหน้าที่และบทบาทของตัวละคร สถานที่เกิดเหตุ รวมไปถึงพฤติกรรมและความสะท้อนใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเหล่านั้น โดยไม่ต้องคำนึงถึงความเป็นจริง แต่คำนึงความสมจริงและเหตุผล โดยอาจถ่ายทอดในรูปของนิทาน ชาดก เรื่องสั้น คำกลอน บางครั้งสามารถใช้ประกอบการศึกษาได้ทั้งนี้เพราะเป็นสิ่งพิมพ์รวบรวมข้อมูลและประสบการณ์และจินตนาการของผู้เขียน โดยได้แนวคิดจากความจริงในสังคมแม้จะมีจุดมุ่งหมายเพื่อความเพลิดเพลินผ่อนคลายแต่บางครั้งก็ได้ข้อคิดหรือแนวทางการดำเนินชีวิตที่น่าสนใจแทรกไว้ด้วยหนังสือที่มีเนื้อหาลึกลับ ความรู้ความบันเทิงไปในทางเดียวกัน ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ไม่มุ่งหวังประโยชน์จากการอ่านเหมือนแบบเรียนหรือตำราเรียน แต่บางครั้งใช้ประกอบการศึกษาได้ทั้งนี้เพราะเป็นสิ่งพิมพ์ที่รวบรวมข้อมูลประสบการณ์และจินตนาการของผู้เขียน โดยได้แนวคิดจากความจริงในสังคม แม้จะมีจุดมุ่งหมายเพื่อความเพลิดเพลินผ่อนคลายแต่บางครั้งก็ได้ข้อคิดหรือได้นำเสนอแนวทางการดำเนินชีวิตที่น่าสนใจแทรกไว้ด้วย สำหรับหนังสือบันเทิงคดีเป็นหนังสือที่มุ่งเสนอความสนุกเพลิดเพลินมากกว่าการนำเสนอสาระข้อมูล บางครั้งอาจสอดแทรกคติสอนใจ ให้ความสะท้อนอารมณ์และความรู้สึกโดยผ่าน บทบรรยาย บทสนทนา และพฤติกรรมของตัวละครที่สมมติขึ้น ได้แก่หนังสือเรื่องสั้น หนังสือนวนิยาย หนังสือนิทาน หนังสือชาดก และหนังสือเล่า

เรื่องหนังสือบันเทิงคดียังเป็นหนังสือที่เขียนและอ่านเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินนำเสนอเนื้อหาด้านจินตนาการผ่านตัวละครและบทสนทนา

2. หนังสือสารคดี (Non – Fiction Book)

เป็นหนังสือที่มุ่งนำเสนอเนื้อหาสาระและข้อมูลมากกว่าความสนุกสนานบันเทิง อาจสอดแทรกความรู้ความคิด แต่ไม่ให้ความรู้สึกสะเทือนใจ ไม่มีตัวละคร ไม่มีบทสนทนาและไม่มี การแสดงพฤติกรรมต่างๆของตัวละคร ได้แก่หนังสือบทเรียน หนังสือวิชาการ เอกสาร ประกอบการสอนและหนังสือสารคดี หนังสือสารคดีจึงมีความหมายโดยรวมว่า หนังสือที่เขียน และอ่านเพื่อเนื้อหาสาระข้อมูลที่เป็นจริงและเป็นปัจจุบันที่สุด ไม่มีตัวละครและไม่มีบทสนทนา สามารถแบ่งประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. หนังสือตำราวิชาการ เป็นหนังสือที่เขียนขึ้นตามขอบเขตของเนื้อหา ตามหลักสูตร สถาบันการศึกษา ระดับต่าง ๆ รวมไปถึงตำรา เอกสารคำสอน เอกสารประกอบการสอน หนังสือ ประกอบคำบรรยาย หนังสือแบบเรียน เป็นต้น
2. หนังสืออ่านประกอบ เป็นหนังสือที่ใช้อ่านประกอบในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ใน สถาบันการศึกษามีเนื้อหาละเอียดลึกซึ้ง มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอน และใช้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ให้มีความรู้กว้างขวางขึ้น
3. หนังสือความรู้ทั่วไป เป็นหนังสือที่ให้ความรู้ทั่วไป มิได้มุ่งหวังให้เป็นตำราสำหรับ วิชาใดวิชาหนึ่ง
4. หนังสืออ้างอิง เป็นหนังสือที่รวบรวมความรู้หลายสาขาวิชาไว้ด้วยกันหรืออาจ รวบรวมความรู้ที่เป็นพื้นฐานสำคัญแต่ละสาขา เพื่อตอบปัญหาบางเรื่องบางตอน มิได้ประสงค์จะ ให้อ่านหมดทั้งเล่มหรือทั้งชุด หนังสืออ้างอิงบางเล่มมีขนาดใหญ่หรือมีหลายเล่มในหนึ่งชุด เช่น สารานุกรมพจนานุกรม หนังสือคู่มือ เป็นต้น

5. วิทยานิพนธ์ เป็นบทนิพนธ์ที่เรียบเรียงประกอบการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่าง ๆ ทำขึ้น เป็นการวิจัยที่ผู้ศึกษาค้นพบหรือพิสูจน์ในปัญหาหรือเรื่องต่าง ๆ วิทยานิพนธ์จึงมีเนื้อหาหลายสาขาวิชา

6. ระเบียบการหรือคู่มือของสถานศึกษา เป็นหนังสือที่สถาบันการศึกษาต่าง ๆ จัดทำขึ้น เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับสถาบันนั้น ๆ เช่น ประวัติคณะวิชา รายวิชา ระเบียบการเรียน ค่าธรรมเนียม รายชื่อคณาจารย์ เป็นต้น

7. สิ่งพิมพ์รัฐบาล เป็นสิ่งพิมพ์ของหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ เพื่อเผยแพร่สารสนเทศ ผลงานของหน่วยงานหรือความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ในลักษณะเป็นบทความ รายงานประจำปี รายงานวิจัย รายงานการประชุม สัมมนา สถิติข้อมูล เป็นต้น มีรูปแบบเป็นหนังสือ วารสาร จุลสาร เอกสารชุด โบปลิ้ว แผ่นพับ และ โสตทัศนวัสดุ

สมพร จารุณี (2553: 45-51) แบ่งไว้ดังนี้

1. หนังสือพิมพ์ เป็นเครื่องมือสื่อสารประเภทข่าว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ละวัน ควรอ่าน ดังนี้

1.1 การอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน ควรอ่านเร็ว ๆ ถ้าติตใจบทความเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

1.2 ควรตัดเก็บไว้ (หากเป็นหนังสือพิมพ์ส่วนตัว) หรือจดไว้แล้วเก็บเป็นระบบเพื่อค้นง่าย ควรอ่านทุกหน้า เพราะแต่ละหน้ามีความรู้และข่าวที่ไม่ซ้ำกัน ถ้าอ่านไม่ทั่ว จะพลาดข่าวสำคัญ

1.3 ควรใช้วิจารณญาณในการอ่านหนังสือพิมพ์ เพราะผู้ผลิตหนังสือพิมพ์รายวันต้องทำงานแข่งกับเวลาอาจมีความบกพร่องคลาดเคลื่อนได้ การเสนอข่าวจะโน้มเอียงไปตาม ที่คนส่วนมากสนใจ และบางครั้งใช้ภาษาไม่ถูกต้อง

2. นิตยสาร และวารสาร เป็นเครื่องมือสื่อสารประเภทหนึ่งที่มีกำหนดออกแน่นอน มีลักษณะเป็นรายงานข่าวที่ค่อนข้างจะแน่นอน เพราะมีเวลาในการรวบรวม แต่จะไม่ทันเหตุการณ์เท่าหนังสือพิมพ์ ควรอ่าน ดังนี้

2.1 ไม่จำเป็นต้องอ่านทั้งฉบับ

2.2 อ่านเฉพาะเรื่องที่สนใจ โดยดูจากสารบัญทำให้ค้นหาเรื่องที่ต้องการได้เร็วขึ้น

3. หนังสือสารคดี การอ่านหนังสือประเภทนี้ เป็นการอ่านเพื่อความรู้ เพื่อการค้นคว้า เพื่อประกอบการเรียนหนังสือสารคดีมีมากมายหลายประเภท แต่ละประเภทควรอ่าน ดังนี้

3.1 การอ่านหนังสือประเภทปรัชญาจิตวิทยาและศาสนา ทั้งสองประเภทนี้มีความสัมพันธ์กัน มีทั้งระดับง่ายและระดับยาก การอ่านจึงขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของผู้อ่าน ดังนี้

3.1.1 การอ่านอย่างง่าย เป็นการอ่านเพื่อพัฒนาจิตใจ หรือนำมาเป็นหลักในชีวิตประจำวันได้ การอ่านหนังสือประเภทนี้ เลือกอ่านในระดับที่สามารถเข้าใจได้ อ่านด้วยความสนใจ จะเป็นพื้นฐาน ในการอ่านหนังสือประเภทนี้ต่อไปในระดับสูงขึ้นได้ง่าย เช่นหนังสือส่งเสริมสุขภาพจิต นิทานชาดก พุทธภาษิต พุทธประวัติ เป็นต้น

3.1.2 การอ่านอย่างยาก เป็นการอ่านเพื่อหาความรู้ประกอบ เพื่อการเรียนรู้บางอย่าง อย่างลึกซึ้ง ต้องมีพื้นฐานความรู้ด้านนี้มาเพียงพอ มีประสบการณ์ในการฝึกฝนอบรม หรือได้รับคำแนะนำจากผู้รู้

3.2 การอ่านหนังสือประเภทสังคมศาสตร์ เป็นการอ่านเรื่องราวเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ เช่น รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย การศึกษา ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นต้น ขอบเขตเนื้อหากว้างขวาง ผู้อ่านต้องมีความรู้และประสบการณ์ ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้ได้รับความรู้มากยิ่งขึ้น

3.3 การอ่านหนังสือประเภทประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ การอ่านหนังสือประเภทนี้ ควรอ่านดังนี้

3.3.1 ต้องอ่านอย่างพินิจพิจารณาอ่านให้เรื่องต่อเรื่องกัน และเปรียบเทียบเหตุการณ์

คล้ายคลึงกัน กับที่เกิดขึ้นต่างยุคต่างสมัยกัน และพยายามหาสาเหตุของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น กลับกรอง หาเหตุผลของเหตุการณ์นั้น ๆ

3.3.2 ควรเปรียบเทียบหลาย ๆ เล่ม เลือกรอ่านหนังสือเล่มที่ผู้เขียนทรงคุณวุฒิด้านประวัติศาสตร์

3.3.3 การอ่านข้อมูลเชิงสถิติ แผนที่ แผนภูมิ ตาราง กราฟ ภาพประกอบ ต้องเป็นข้อมูลที่ทันสมัยและถูกต้อง

3.4 การอ่านหนังสือประเภทชีวประวัติ ควรอ่าน ดังนี้

3.4.1 ต้องดูวิธีการเขียน ดูขอบเขตของผู้เขียนต้องการเน้นชีวิตช่วงไหนมากที่สุด

3.4.2 ถ้ามีหนังสือชีวประวัติเกี่ยวกับบุคคลนั้น หลายเล่มนำมาอ่านเปรียบเทียบดู เพื่อหาข้อเท็จจริง และทัศนคติที่ผู้เขียนมีต่อเจ้าของชีวประวัติว่ามีใจเป็นธรรมหรือลำเอียง

3.5 การอ่านหนังสือประเภทวรรณคดี การอ่านหนังสือประเภทนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของผู้อ่าน โดยทั่วไป ดังนี้

3.5.1 เพื่อศึกษาศิลปะของการใช้ภาษา ความไพเราะของภาษา การอุปมาอุปไมย อารมณ์ขัน ผู้อ่านต้องอ่านให้ได้รรถรส จะได้รับความพอใจ ในสำนวนโวหารที่ไพเราะลึกซึ้งคมคาย มีอุปมาอุปไมย รวมทั้งได้คติธรรม และความสุขทางอารมณ์และจิตใจ

3.5.2 เพื่อเข้าใจวัฒนธรรมของแต่ละบุคคลแต่ละสมัย

3.6 การอ่านหนังสือประเภทวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ ควรอ่าน ดังนี้

3.6.1 การอ่านเน้นเนื้อหาสำคัญต้องทำความเข้าใจ และจำสูตรต่าง ๆ บางครั้งต้องอาศัยคู่มือทดลองปฏิบัติการ ในห้องทดลอง ต้องอาศัยรูปภาพแสดงเค้าโครง แผนผัง และตารางต่าง ๆ ด้วย

3.6.2 การอ่านต้องหยุดพักเป็นตอน ๆ

4. หนังสือนวนิยายหรือบันเทิงคดี ควรอ่าน ดังนี้

4.1 ควรอ่านในเวลาว่าง และอ่านติดต่อกันไปเพื่อให้ได้อรรถรส

4.2 เมื่ออ่านจบแล้วลองสรุปดูว่าได้อะไรจากการอ่านบ้าง เช่น คติสอนใจ คำพูด สอนใจ วัฒนธรรม ประชญา

5. หนังสือเกี่ยวกับสถิติ มีวิธีการอ่านตามข้อมูลที่นำเสนอด้วยการดู ภาพ ตาราง สัญลักษณ์ ดังนี้

5.1 เป็นบทความ จะมีเรื่องราวไม่ยาวมาก ใช้เวลาในการอ่านเล็กน้อย

5.2 การอ่านตาราง ตำราตารางอย่างรวดเร็ว โดยดูให้ทั่วตาราง อ่านชื่อตารางว่าเสนอ ข้อมูลเรื่องอะไร มีคอลัมน์อะไรบ้าง มีชื่อหัวคอลัมน์อะไรบ้าง แล้วค่อย ๆ อ่านรายละเอียดข้อมูล ในแต่ละคอลัมน์ทั้งแนวตั้งและแนวนอน

5.3 การอ่านกราฟ

5.3.1 กราฟแท่ง (Bar Graphs) อ่านชื่อกราฟ และคำอธิบายสั้น ๆ เกี่ยวกับชื่อเรื่อง นั้น ซึ่งบอกให้ผู้เรียนทราบว่ากราฟนั้นแสดงเกี่ยวกับเรื่องอะไร มีจุดประสงค์อะไรในการแสดง เรื่องนั้น อ่านที่แกนของกราฟทั้งแนวตั้ง และแนวนอน ซึ่งจะบอกข้อมูลประจำแกนทั้งสอง โดย แสดงผ่านแท่งกราฟให้เห็นปริมาณสูงกว่า สั้นกว่า หรือระดับเดียวกันเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ จะเห็นข้อ เปรียบเทียบจากแท่งกราฟ

5.4 การอ่านแผนผัง ให้อ่านชื่อของแผนผังเพื่อทราบว่า แผนผังนั้นแสดงเกี่ยวกับเรื่อง อะไร อ่านตามลูกศรว่าจะเริ่มอ่านจากจุดใดก่อนและไปจบที่จุดสุดท้าย แต่ละจุดมีข้อความสั้น ๆ ในแผนผัง

5.5 ภาพสื่อความหมาย วิธีการอ่านจากรูปภาพ เป็นการอ่านที่เห็นรายละเอียดจากภาพนั้น ๆ ได้ชัดเจนและรวดเร็ว โดยไม่ต้องจินตนาการตามคำบรรยายมาก และยังคงจำเรื่องได้ดีขึ้นด้วย

5.6 การอ่านแผนภาพวงกลม วิธีการอ่านรูปแผนภาพวงกลม เป็นการอ่านเปรียบเทียบให้เห็นสัดส่วนของข้อมูลได้รวดเร็วกว่าอ่านจากคำอธิบายอย่างเดียว

5.7 การอ่านแผนที่ ต้องอ่านชื่อแผนที่ว่าแสดงเกี่ยวกับเรื่องอะไร อ่านสัญลักษณ์ที่ใช้แทนข้อมูล และสิ่งต่าง ๆ อ่านตามมาตราส่วนเพื่อคิดเปรียบเทียบขนาด อ่านทิศที่ปรากฏในแผนที่ สิ่งเหล่านี้เป็นตัวอย่างที่มีกระบุไว้ในแผนที่ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจก่อนเป็นเบื้องต้น ก่อนที่จะอ่านรายละเอียดข้อมูลต่าง ๆ ในแผนที่ให้เข้าใจได้ แผนที่ต่าง ๆ อาจมีสัญลักษณ์ และรายละเอียดของข้อมูล ที่ต้องอ่านทำความเข้าใจแตกต่างกันไป ข้อมูลที่เราอ่านทำความเข้าใจ จากแผนที่ทำให้เราเข้าใจเนื้อหาความรู้ในเรื่องนั้นต่อนั้นในหนังสือชัดเจนขึ้น หรืออาจจะมากกว่า ที่ผู้เขียนเสนอไว้ในหนังสือก็ได้

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ประเภทหนังสือ ประกอบไปด้วย หนังสือพิมพ์ แบบเรียน/ตำราเรียน บันเทิงคดี (เช่น นวนิยาย/การ์ตูน/หนังสืออ่านเล่นต่าง ๆ) สารคดี นิตยสาร วารสาร ปรัชญา/ศาสนา และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (เช่น เว็บไซต์ วารณกรรมออนไลน์ วารสารออนไลน์ E-book เป็นต้น

การเลือกหนังสืออ่าน

สมพร จารุณัฐ (2553: 53) การเลือกหนังสืออ่านมีความจำเป็นมาก นักอ่านที่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่รู้จักวิธีเลือกหนังสืออ่าน ให้ได้ประโยชน์สูงสุดแก่การอ่าน โดยพิจารณาวิธีเลือกดังนี้

1. เลือกหนังสือที่มีสาระเรื่องราวตรงกับความต้องการหรือความจำเป็นที่ต้องอ่าน
2. เลือกหนังสือที่ดีมีคุณลักษณะ ดังนี้

- 2.1 หนังสือที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าดี
- 2.2 หนังสือที่มีกระแสวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางว่าดี
- 2.3 หนังสือที่ได้รับรางวัลสำคัญ ๆ ในการประกวดขององค์กรที่มีคุณภาพ
- 2.4 หนังสือซึ่งเขียนโดยนักเขียนที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของแวดวงนักอ่าน
- 2.5 หนังสือที่มีคุณค่าดีพร้อมทุกด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านความคิด ด้านกลวิธี ด้านทางภาษา ด้านรูปแบบและการนำเสนอ
- 2.6 หนังสือที่ได้รับการยอมรับศึกษาสืบทอดกันมาทุกยุคทุกสมัย
- 2.7 เลือกหนังสือที่จะไม่โน้มนำไปในทางเสื่อมทั้งปวง

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การเลือกหนังสือที่มีสาระเรื่องราวตรงกับความต้องการหรือความจำเป็นที่ต้องอ่าน และเลือกหนังสือที่ดีมีคุณลักษณะ ดังนี้ หนังสือที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าดี มีกระแสวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางว่าดี ได้รับรางวัลสำคัญ ๆ ในการประกวดขององค์กรที่มีคุณภาพ เขียนโดยนักเขียนที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของแวดวงนักอ่าน มีคุณค่าดีพร้อมทุกด้าน เนื้อหา ความคิด กลวิธี ภาษา รูปแบบและการนำเสนอ สืบทอดกันมาทุกยุคทุกสมัย ไม่โน้มนำไปในทางเสื่อมทั้งปวง

การอ่านและจับใจความ

สมพร จารุณี (2553: 55) การอ่านและจับใจความ มีหลักเกณฑ์การอ่าน ดังนี้

1. ตั้งใจอ่าน มีสมาธิแน่วแน่ พยายามอ่านอย่างรวดเร็วจะช่วยให้เก็บใจความสำคัญได้ดีกว่าอ่านช้า ๆ เพราะการอ่านอย่างเร็วนั้นจะทำให้ความหมายของข้อความแต่ละช่วงสายตาที่ผู้อ่านเข้าใจ จะยังคงอยู่ และนำมาสัมพันธ์กัน ทำให้เข้าใจข้อความที่อ่านทั้งหมดได้ แต่ถ้าอ่านได้ช้า

ความหมายของข้อความย่อ ๆ ทั้งหลายอาจเลื่อนไป ไม่สามารถจะนำมาเชื่อมโยงกันได้ และทำให้เสียสมาธิได้ง่ายด้วย

2. เมื่ออ่านจบหน้าหนึ่ง ๆ หยุดคิดเล็กน้อยว่าย่อหน้านั้นมีใจความสำคัญอย่างไร ตามปกติใจความสำคัญจะอยู่ตอนต้นหรือตอนท้ายของย่อหน้า มีเพียง 1-3 ประโยคเท่านั้น

3. เมื่ออ่านจบทุกย่อหน้า ก็นำเอาใจความสำคัญของทุกย่อหน้ามารวมกัน ให้เกี่ยวเนื่องเป็นเรื่องเดียวกัน โดยนึกคิดในใจ หรือเขียนขึ้นใหม่โดยใช้ถ้อยคำภาษาของตนเอง

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การอ่านและจับใจความ จะต้องตั้งใจอ่าน มีสมาธิแน่วแน่ พยายามอ่านอย่างรวดเร็ว เมื่ออ่านจบหน้าหนึ่ง ๆ หยุดคิดเล็กน้อยว่าย่อหน้านั้นมีใจความสำคัญอย่างไร เมื่ออ่านจบทุกย่อหน้า ก็นำเอาใจความสำคัญของทุกย่อหน้ามารวมกัน ให้เกี่ยวเนื่องเป็นเรื่องเดียวกัน โดยนึกคิดในใจ หรือเขียนขึ้นใหม่โดยใช้ถ้อยคำภาษาของตนเอง

เทคนิคการอ่านหนังสือเร็วและให้ได้ใจความ

สมพร จารุณัฐ (2553: 57) เทคนิคการอ่านหนังสือเร็วและให้ได้ใจความ ต้องมีการฝึกฝน ดังนี้

1. จำคำและวลีบางกลุ่มเพื่อช่วยให้อ่านเร็วขึ้น เช่น ด้วยเหมือนกัน และมากกว่าอีก ยิ่งกว่ามาก คำที่ช่วยสรุป เช่น นั่นเอง ดังนั้น ตามที่ ผลก็คือ เป็นต้น

2. อ่านเป็นวลีหรือประโยคไม่ควรอ่านเป็นคำ เพราะเนื้อหาที่ต้องการมักอธิบายด้วยวลีหรือประโยค

3. การเคลื่อนไหวตา โดยปกตินักอ่านที่ดีจะเคลื่อนไหวตา 3 ครั้ง ต่อบรรทัด และเคลื่อนไหวสายตาย้อนกลับไม่เกิน 8 ครั้งต่อหน้า

4. ปรับปรุงการอ่านให้เร็วขึ้นโดยการจับเวลา

5. พยายามอ่านให้มาก อ่านให้เป็นกิจวัตร ควรฝึกอ่านวันละ 1 ชั่วโมง หรืออ่านหนังสือ สัปดาห์ละ 2 เล่ม เป็นอย่างน้อย และพยายามฝึกอ่านให้เร็วจนกระทั่งได้อัตราเร็วในการอ่าน 400 คำต่อนาที เป็นอย่างน้อย

6. อ่านเอาเรื่อง อ่านแล้วรู้เรื่องว่าอ่านเรื่องอะไร เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร จำเรื่องที่ อ่านได้และสามารถเข้าใจเรื่องได้ทันที

7. อ่านเป็น อ่านแล้วแปลความ ตีความ ขยายความได้

8. อ่านเก่ง ต้องอาศัย “การอ่านเอาเรื่อง” และ “การอ่านเป็น” เป็นพื้นฐานจึงจะอ่านเก่ง ได้ ผู้อ่านต้องอาศัยประสบการณ์และความสามารถของตนในการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการ ประเมินค่า มาช่วยในการตัดสินใจและวินิจฉัยเรื่องที่อ่าน เป็นการอ่านที่ต้องใช้ความเข้าใจสูงสุด

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า เทคนิคการอ่านหนังสือเร็วและให้ได้ ใจความ ต้องมีการฝึกฝนจำคำและวลีบางกลุ่มเพื่อช่วยให้อ่านเร็วขึ้น การเคลื่อนไหวตา ปรับปรุง การอ่านให้เร็วขึ้นโดยการจับเวลา พยายามอ่านให้มาก อ่านให้เป็นกิจวัตร อ่านแล้วรู้เรื่องว่าอ่าน เรื่อง อ่านแล้วแปลความ ตีความ ขยายความได้ ต้องอาศัยประสบการณ์และความสามารถของตน ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการประเมินค่า มาช่วยในการตัดสินใจ

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการอ่านหนังสือ

ความหมายของพฤติกรรมการอ่านหนังสือ

ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ (2550: 10) ให้ความหมายของ พฤติกรรมการอ่านหนังสือ หมายถึง การแสดงออกถึงความชอบอ่านหนังสือของบุคคล ที่เกิดขึ้นสม่ำเสมอ ได้แก่ การใช้เวลาว่างอ่านหนังสือ การใช้บริการห้องสมุด การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน การใช้หนังสือเพื่อความบันเทิง หรือตามความสนใจ พฤติกรรมการอ่านมักเกิดขึ้นจากการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว ที่มีความรัก ความเข้าใจ มีเหตุผลและใส่ใจต่อการศึกษา

สุมนหา ฤกษ์สง่า (2551: 23) ให้ความหมายของ พฤติกรรมการอ่านหนังสือ หมายถึง การแสดงออกถึงการอ่านหนังสือประเภทใด ๆ ที่ตื้นสนใจและไม่สนใจ หรือมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการหยิบหนังสือ การแสดงออกด้านการอ่านหนังสือที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

นันทิชา ท้าวสาตี (2552: 5) ให้ความหมายของ พฤติกรรมการอ่านหนังสือ หมายถึง ลักษณะรูปแบบ การแสดงออกในด้านเหตุผลในการอ่าน ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่าน ด้านประเภทหนังสือที่อ่าน ด้านแหล่งที่มาของหนังสือที่ใช้อ่าน ด้านระยะเวลาที่เข้าไปใช้บริการห้องสมุดประชาชน และด้านระยะเวลาที่ใช้ในการอ่าน ของพฤติกรรมในการอ่านหนังสือ

มริน เปรมปรี (2552: 89) ให้ความหมายของ พฤติกรรมการอ่านหนังสือ หมายถึง เวลาเฉลี่ยในการอ่านหนังสือแบบเรียนและหนังสืออื่น ๆ นอกเหนือจากแบบเรียน จำนวนครั้งในการอ่านหนังสือพิมพ์ต่อสัปดาห์ จำนวนฉบับ ต่อเล่มของนิตยสาร วารสาร การ์ตูน สารคดีและนวนิยาย เรื่องสั้นที่อ่านในช่วงเวลาหนึ่งเดือนที่ผ่านมา ประเภทเนื้อหาที่ชอบอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร การ์ตูน สารคดี และนวนิยาย เรื่องสั้น รวมถึงแหล่งที่มาของสิ่งพิมพ์นอกเหนือจากแบบเรียนที่อ่าน

ธิดา สุวรรณสาครกุล (2554: 13) ให้ความหมายของ พฤติกรรมการอ่านหนังสือ หมายถึง การกระทำที่เด็กวัยรุ่นแสดงออกถึงการอ่านโดยสมัครใจ จึงไม่นับรวมการอ่านหนังสือเรียน ซึ่งเด็กวัยรุ่นอาจจะอ่านเพราะถูกบังคับ โดยพฤติกรรมการอ่านประกอบด้วย ปริมาณการใช้เวลาในการอ่านของเด็กวัยรุ่น สิ่งที่อ่าน โดยไม่ได้จำกัดการอ่านอยู่แค่ในหนังสือหรือสิ่งพิมพ์เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการอ่านในสื่อออนไลน์ต่าง ๆ แต่ทั้งนี้ไม่รวมหนังสือเรียน ส่วนกรณีที่เป็นหนังสือประกอบด้วย ช่วงเวลาในการอ่านหนังสือ จำนวนหนังสือที่อ่านต่อเดือน ประเภทหนังสือที่อ่าน และความสุขที่เด็กได้จากการอ่าน

อนันต์ เสงสุวรรณ (2555: 7) ให้ความหมายของ พฤติกรรมการอ่านหนังสือ หมายถึง การกระทำที่แสดงออกถึงการเป็นผู้มีนิสัยรักการอ่านและทักษะการอ่าน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า พฤติกรรมการอ่านหนังสือ หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกถึงความชอบและความสนใจในการอ่านหนังสือของบุคคล ทั้งที่เป็นหนังสือแบบเรียนและหนังสืออื่น ๆ นอกแบบเรียน รวมถึงการอ่านในสื่อออนไลน์ โดยมีเหตุผลในการอ่าน

ได้แก่ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่าน ด้านประเภทหนังสือที่อ่าน ด้านแหล่งที่มาของหนังสือที่ใช้อ่าน ด้านระยะเวลาที่เข้าไปใช้บริการห้องสมุด และด้านระยะเวลาที่ใช้ในการอ่าน เวลาเฉลี่ยในการอ่านหนังสือแบบเรียนและหนังสืออื่น ๆ จำนวนครั้งในการอ่านหนังสือต่อสัปดาห์ จำนวนฉบับต่อเล่มที่อ่าน ช่วงเวลาหนึ่งเดือนที่ผ่านมา ประเภทเนื้อหาที่ชอบอ่าน ช่วงเวลาในการอ่านหนังสือ และความสุขที่ได้จากการอ่าน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือ

Smith and Johnson (1976: 20-27) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือไว้ดังนี้ ประกอบด้วย สติปัญญา วุฒิภาวะและความพร้อมของเด็ก แรงจูงใจทั้งภายในและภายนอก ที่ได้มาจากพ่อแม่ ครู และเพื่อน ๆ สภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง สภาพอารมณ์ที่พร้อมต่อการอ่าน สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่สร้างให้เด็กเกิดความสนใจการอ่าน รวมถึงการจัดโปรแกรมการอ่านโดยผู้เชี่ยวชาญ

สุขุม เฉลยทรัพย์ (2531: 127-128) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือไว้ดังนี้

1. อิทธิพลจากครอบครัว รูปแบบการอ่านหนังสือภายในครอบครัว การมีหนังสือที่สามารถหาอ่านได้ง่ายภายในครอบครัวและทัศนคติที่มีต่อการเรียนรู้สิ่งที่อยู่ในโลกรอบตัวของครอบครัวมีส่วนช่วยในการวางรากฐานของครอบครัวมีส่วนช่วยในการวางรากฐานของการสร้างนิสัยในการอ่านการสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กนั้นควรจะเริ่มที่ผู้ใหญ่ก่อนเพราะธรรมชาติของเด็กชอบเลียนแบบพฤติกรรมผู้ใหญ่
2. อิทธิพลของสื่อมวลชน ปัจจุบันนี้สื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และหนังสือพิมพ์ เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ให้ทั้งข่าวสารความรู้ความบันเทิงและประโยชน์ทางการศึกษาอีกด้วย
3. อิทธิพลจากธุรกิจหนังสือ ได้แก่ การเลือกเรื่องให้ตรงกับความต้องการของเด็ก รูปแบบของหนังสือ ราคา สิ่งเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการอ่านของเด็ก

4. อิทธิพลจากโรงเรียน โรงเรียนเป็นสถานบันทางสังคมหน่วยหนึ่งที่มีบทบาทในการให้บริการแก่สมาชิกของสังคม โดยการให้การศึกษอบรมแก่เด็ก เยาวชน และบุคคลทั่วไป บทบาทในด้านการเรียนการสอนและการมีนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก เยาวชนและบุคคลทั่วไปที่มารับบริการเพื่อให้สมาชิกของสังคมพัฒนาขึ้นทุก ๆ ด้าน

พินดันทน์ บุญพามี (2542: 38) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือไว้ดังนี้

1. ด้านภูมิหลัง ผู้อ่านที่มีความรู้เรื่องหนังสือและความรู้รอบตัวกว้างขวาง มีทักษะการอ่าน ประกอบกับ มีความรักในการอ่าน จะช่วยให้มีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ดี การอ่านแล้วไม่เข้าใจ อาจจะเป็นเพราะผู้อ่านขาดภูมิหลังในเรื่องนั้น
2. ด้านประสบการณ์ คือการได้เห็น ได้คุ้นเคยกับเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่างๆซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดีขึ้น ถ้าผู้อ่านมีประสบการณ์เกี่ยวกับการเรื่องที่อ่านมาก่อน หมายความว่า ผู้อ่านต้องมีความรู้เรื่องและเข้าใจเรื่องที่จะอ่านมาก่อนบ้างเพื่อให้สามารถรับรู้เข้าใจเรื่องราว และรับรสอารมณ์รู้สึกต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี
3. ด้านความรู้เชิงภาษา ในบางครั้งผู้อ่านมีอุปสรรคในการอ่านเนื่องจากมีความรู้เกี่ยวกับภาษาไม่เพียงพอ เมื่ออ่านหนังสือที่มีถ้อยคำสำนวน คำพังเพย โวหารและคำเปรียบเทียบกับแหลมคมหรือเฉพาะเรื่อง ทำให้ตีความไม่ได้
4. ด้านการรู้จักส่วนต่าง ๆ ของหนังสือ ผู้อ่านควรทราบว่าส่วนไหนของหนังสือมีความสำคัญอย่างไร และรู้ว่าหนังสือประเภทใด ควรอ่านอย่างไรจึงจะได้ความรู้โดยรวดเร็วและประหยัดเวลา
5. ด้านการเลือกหนังสืออ่าน ผู้อ่านควรรู้ว่าหนังสือเล่มใดดีหรือไม่ดี เล่มใดควรอ่านหรือไม่ควรอ่านโดยอาจพิจารณาจากคำแนะนำ หรือบทวิจารณ์หนังสือ ที่ปรากฏตามที่ตั้งต่าง ๆ
6. การรู้จักแหล่งของหนังสือ ผู้อ่านควรรู้ว่าหนังสือประเภทใดจะหาได้จากที่ไหน แหล่งที่ดีที่สุดน่าจะเป็นห้องสมุด หรือสถาบันบริการสารสนเทศต่าง ๆ ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมหนังสือ

มากมาย หลากหลายประเภท

ศุมนทา ฤกษ์สง่า (2551: 2) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือไว้ ดังนี้

1. ระดับสติปัญญา เด็กบางคนทำได้ดีกว่าเด็กบางคน เนื่องจากระดับสติปัญญาไม่เท่ากัน จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านและระดับสติปัญญา มีความสัมพันธ์สูง
2. ทักษะที่ขึ้นอยู่กับวุฒิและความพร้อม การอ่านต้องอาศัยทักษะต่าง ๆ ที่เป็นทักษะย่อย ประกอบกัน เช่น การใช้สายตา หรืออวัยวะในการออกเสียง การรอให้พร้อมหรือการเตรียมความพร้อมจะช่วยป้องกันความล้มเหลวในการอ่านที่เกิดขึ้น
3. แรงจูงใจมีทั้งแรงจูงใจภายนอกทั้งแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอกได้มาจากการส่งเสริมจากพ่อแม่ ครู อาจารย์ และเพื่อน ๆ ส่วนแรงจูงใจภายในเกิดจากการค้นพบคุณค่าการอ่านด้วยตนเอง
4. สภาพร่างกาย เด็กที่มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงจะเรียนอ่านได้ดีกว่าเด็กที่ร่างกายไม่สมบูรณ์เจ็บป่วยบ่อย ๆ เช่น ปวดฟัน ปวดหัว
5. สภาพอารมณ์ แรงกดดันที่เกิดจากความคาดหวังของครู ผู้ปกครองที่ต้องการให้อ่านหนังสือเก่งอาจจะทำให้เด็กขาดความมั่นใจ นอกจากนี้ความวิตกกังวลต่าง ๆ จะเข้ามารบกวนสมาธิ ทำให้การอ่านเกิดปัญหาและไม่ได้ผล
6. สภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมทั้งในและนอกในโรงเรียนจะมีผลกระทบต่อ การอ่านของเด็ก เช่น สภาพแวดล้อมในโรงเรียน จำนวนหนังสือ ประเภทหนังสือ และการสนับสนุนของครู จะมีอิทธิพลตึงดูดความสนใจของเด็กเข้าไปสู่การอ่านได้

ศรีรัตน์ เจริญจันทร์ (2542: 45-50) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือไว้ดังนี้ อิทธิพลของครอบครัวกับการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านว่า การปฏิบัติตัวของพ่อแม่และผู้ปกครอง ตลอดจนสมาชิกในครอบครัวว่า เป็นการเตรียมความพร้อมทางการเรียน การอ่าน

และการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านของเด็กไปพร้อม ๆ กัน การให้ความรัก ความอบอุ่น การอบรมเลี้ยงดู ภาษาที่ใช้กับเด็ก การจัดหาของเล่นละหนังสือให้เด็ก การเล่นนิทานให้เด็กฟัง การดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุและการใช้เครื่องใช้ต่าง ๆ ภายในบ้านตลอดจนจำนวนหนังสือที่มีในบ้านล้วนเน้นการจัดประสบการณ์ที่จะเป็นต่อการเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ ยิ่งผู้ปกครองส่งเสริมให้เด็กใช้สิ่งตีพิมพ์เมื่ออายุยังน้อยโดยปริมาณมากเท่าใด เมื่อเติบโตขึ้นเด็กจะอ่านสิ่งตีพิมพ์มากขึ้นและชอบอ่านเนื้อหาที่มีประโยชน์มาก และหากพ่อแม่ ผู้ปกครองทำตัวเป็นแบบอย่างในการอ่าน อธิบายเนื้อหาชี้แนะสิ่งที่ได้จากการอ่าน แนะนำส่งเสริมให้อ่านสิ่งพิมพ์ที่มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ ควบคุมไม่ให้อ่านสิ่งพิมพ์ที่มีเนื้อหาที่มีโทษหรือไม่มีประโยชน์เด็กจะพัฒนานิสัยรักการอ่านและมีนิสัยรักการอ่านดีขึ้น

ศิริอร อินทร์ตลาดชุม (2545: 18) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือไว้ดังนี้ เด็กจะมีนิสัยรักการอ่านต้องได้รับการหล่อหลอมและส่งเสริมจากสถาบันหลักคือ บ้านกับโรงเรียน ผู้รับผิดชอบคงไม่พ้นพ่อแม่ผู้ปกครองและครูอาจารย์ที่จะร่วมมือกันส่งเสริมสนับสนุนการอ่านให้กับเด็ก ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เด็กมีความพร้อมและมีทักษะในการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน พ่อแม่ที่มีนิสัยรักการอ่านจะเป็นแรงบันดาลใจและแบบอย่างให้กับเด็กเกิดนิสัยรักการอ่านตามไปด้วยแต่ครอบครัวไทยส่วนใหญ่ใช้เวลาอ่านเพื่อความบันเทิงมากกว่าอ่านเพื่อความรู้ ขณะเดียวกันพ่อแม่ ไม่บังคับให้เด็กอ่านหนังสือเรียนเพียงอย่างเดียว ซึ่งเด็ก ๆ มักไม่ยอมอ่านหรืออ่านก็ไม่สนุก วิธีการนี้ไม่ช่วยส่งเสริมการอ่านหรือพัฒนาการอ่านมากนัก เว้นแต่ใช้วิธีจูงใจให้เด็กอ่านหนังสือเรียน ได้ด้วยความเต็มใจก็จะเกิดผลดีต่อการอ่านมากกว่าการบังคับ

ดวงพร พวงเพชร (2541: 13) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือไว้ดังนี้ การอ่านเป็นทักษะอย่างหนึ่งซึ่งหากได้รับการฝึกฝนหรือกระทำซ้ำ ๆ เป็นประจำก็จะสามารถพัฒนาขึ้นมาเป็นนิสัยรักการอ่านได้ เด็กที่ได้รับการเตรียมความพร้อมทางด้าน การอ่านมาแล้วเป็นอย่างดีย่อมสามารถพัฒนานิสัยรักการอ่าน ได้เร็วกว่าเด็กที่ขาดการเตรียมความพร้อมด้านการอ่าน อย่างไรก็ตามพัฒนาการทางด้านความพร้อมในการอ่านของเด็กยังขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่น ๆ อีกหลายประการ เช่น วุฒิภาวะทางด้านสมอง การรับภาพ การออกเสียง วุฒิภาวะทางด้านความสามารถในการปรับตัว ประสบการณ์ทางสังคม สภาพร่างกาย เป็นต้น หากต้องการที่จะส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก สถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญคือ ครอบครัวและโรงเรียนซึ่งทั้งสองสถาบันนี้จะต้องเป็นตัวแบบและต้องร่วมมือกันในการที่จะส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน

ถวิล ชาราโกชน์ (2543: 5-6) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือไว้ดังนี้

ปัจจัยทางด้านสรีรวิทยา เป็นปัจจัยพื้นฐานทางชีวภาพของมนุษย์เป็นสิ่งเร้าที่สำคัญตัวหนึ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรม ลักษณะทางสรีระของพื้นฐานในเชิงชีววิทยาถือเป็นปัจจัยเริ่มแรกที่วางรูปแบบของพฤติกรรมมนุษย์ทุกคน ถือว่าเป็นอินทรีย์ที่มีชีวิตอย่างหนึ่ง การทำหน้าที่ทางสรีระในระบบอวัยวะต่าง ๆ จึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกมา

ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ต้องเรียนรู้ และพบสภาพสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ตลอดเวลา สิ่งแวดล้อมใดที่ปรากฏเด่นชัดต่อบุคคล สิ่งแวดล้อมนั้นจำทำหน้าที่เป็นสิ่งเร้ากระตุ้นให้บุคคลเกิดพฤติกรรมและพฤติกรรมก็จะแตกต่างกันไปตามสภาพของสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นถิ่นที่อยู่อาศัย ลักษณะดินฟ้าอากาศ แสงสว่าง สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งสิ้น

ปัจจัยทางด้านสังคม เนื่องจากมนุษย์ไม่สามารถอยู่คนเดียวได้ ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ต้องติดต่อเกี่ยวข้องกับ มนุษย์จึงมาอยู่รวมกันเป็นชุมชนหรือที่เราเรียกว่า สังคม และเมื่อมีสังคมเกิดขึ้นคนในสังคมก็ตั้งข้อตกลงร่วมกันเรียกว่า “โครงสร้างของสังคม” เพื่อให้การอยู่ร่วมกันเป็นไปด้วยความเรียบร้อยเกิดประโยชน์แก่สังคมจึงมีข้อกำหนดต่าง ๆ ขึ้นให้แต่ละคนมีสิทธิส่วนบุคคล เคารพสิทธิของผู้อื่น ซึ่งข้อกำหนดต่าง ๆ เหล่านี้คือโครงสร้างของสังคมซึ่งจะเป็นสิ่งที่บังคับพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปด้วยความเหมาะสม ข้อกำหนดที่เป็นหลักในโครงสร้างของสังคมก็คือ ปทัสถาน (Norms) สถานภาพ (Status) บทบาท (Role) และค่านิยม (Value)

ปัจจัยด้านทัศนคติ คือความรู้สึกที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ทั้งทางด้านบวกหรือทางด้านลบ ความรู้สึกนั้นอาจเป็นไปในทางที่พึงพอใจหรือไม่พอใจก็ได้ ซึ่งสิ่งเร้าอาจเป็น คน สัตว์ สิ่งของ ตลอดจนสภาพการณ์ต่าง ๆ ในสังคม ทัศนคติเป็นสิ่งที่มิเป้าหมายการประเมินเป้าหมายว่าสิ่งนั้นดีหรือไม่ดีเป็นความรู้สึกของบุคคลที่จะต้องมีความมั่นคงถาวร คือเป็นความรู้สึกต่อสิ่งนั้นบ่อย ๆ

กระทรวงศึกษาธิการ (2553: 2-3) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือไว้ดังนี้

1. บ้านหรือครอบครัว เป็นสถาบันที่สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการสร้างนิสัยรักการอ่าน ได้แก่ ให้ความรักความอบอุ่น ทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่างๆกับลูก เช่น เล่านิทาน เล่าเรื่องหนังสือ อ่านหนังสือให้ลูกฟัง การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านเป็นสิ่งที่ควรกระทำและทำอย่างมีขั้นตอน โดยเริ่มจากพ่อแม่ผู้ปกครองต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก โดยจัดหาหนังสือที่เหมาะสมกับเด็กไว้ที่บ้าน สนทนาเรื่องหนังสือกับเด็ก สอนและกระตุ้นให้สมาชิกในบ้านรู้จักหาคำตอบจากหนังสือ และให้หนังสือเป็นของขวัญแก่สมาชิกในครอบครัว

2. โรงเรียนจำเป็นต้องมีห้องสมุดที่น่าสนใจ น่าเข้าไปอ่านหนังสือ ครูและบรรณารักษ์ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ ทำให้เด็กอยากเข้าไปอ่านหนังสือและร่วมกิจกรรมการอ่าน เช่น การเล่านิทาน การจัดนิทรรศการ แข่งขันตอบปัญหา ใ้คว้าที่ แสดงละคร สนทนาเรื่องหนังสือ ซึ่งทั้งบ้าน โรงเรียน และชุมชน ความร่วมมือกันส่งเสริมการอ่านเพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านแก่เด็ก อย่างไรก็ตามก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า ปัจจุบันสื่อมวลชนเข้ามาส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมที่ไม่อ่านหนังสือของเยาวชนเป็นอย่างมาก โดยผลสำรวจของเอแบคโพลล์ ปี 2549 เกี่ยวกับพฤติกรรมการอ่านหนังสือของเยาวชน พบว่าเหตุที่เด็กไทยไม่อ่านหนังสือ คือ อันดับแรก คือ ไม่มีเวลาว่าง ร้อยละ 44.1 และมีกิจกรรมอื่นที่สนใจว่า ร้อยละ 29 ขณะที่กิจกรรมที่เยาวชนชื่นชอบที่สุดคือ การคุยโทรศัพท์ การเล่นอินเทอร์เน็ต รวมทั้งการดูโทรทัศน์ หรือวีซีดี (เอแบคโพลล์, 2549: ออนไลน์) เพราะสื่อสมัยใหม่เหล่านี้ดึงดูดความสนใจเยาวชนมากกว่าแม้ปัจจุบันจะมีสื่อมวลชน อาทิ สถานีโทรทัศน์ทีวีไทย สถานีวิทยุเพื่อเด็กและเยาวชน และสถานีวิทยุศึกษาที่น่าเสนอรายการที่เกี่ยวข้องกับการอ่านและหนังสือแต่ก็มีจำนวนไม่มากนัก ถ้าเทียบกับรายการทั้งหมดจากทุกสื่อที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น ใน พ.ศ. 2553 มีรายการเกี่ยวข้องกับการอ่านและหนังสือ อาทิ รายการอ่านได้อ่านดี รายการห้องสมุดหลังไมค์ รายการนอนหนังสือ เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังมีสำนักพิมพ์บางแห่งจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยให้บุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นตัวแทนหรือต้นแบบในการอ่าน โดยบริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) จัดโครงการ “ReaderIcon...คนดั่งนักอ่าน” มอบรางวัลให้แก่คนดังที่เป็นต้นแบบให้กับนักอ่านและบุคคลทั่วไป เพื่อเป็นแรงบันดาลใจ เสริมสร้างให้เกิดนิสัยรักการอ่านอย่างต่อเนื่อง และเป็นตัวอย่างที่ดีของเด็ก เยาวชน และคนรุ่นใหม่ซึ่งเปิดโอกาสคนทั่วไปได้มีส่วนร่วมในการค้นหาตัวแทน “Reader Icon...คนดั่งนักอ่าน” จาก 4 สาขา ได้แก่ สาขาสื่อมวลชน สาขารัฐกิจ สาขานักเขียน และสาขาเด็กและเยาวชน อย่างไรก็ตามโครงการนี้เป็นเพียงการส่งเสริมภาพลักษณ์ขององค์กร มิได้มีการส่งเสริมการอ่านอย่างจริงจังหรือต่อเนื่อง

อุดม เพชรสังหาร (2555: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่คนไทยไม่อ่านหนังสือไว้ดังนี้

1. คนไทยไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน การอ่านสำหรับผู้ใหญ่มีความหมายเพียงแค่เครื่องมือชนิดหนึ่ง ในการเรียนหนังสือให้ได้ดี เพื่อเป็นใบเบิกทางสู่การมีงานทำคนไทยส่วนใหญ่มองว่าการอ่านหนังสือไม่มีความจำเป็นต่อชีวิต

2. ขาดแบบอย่างที่ดี ในการส่งเสริมปลูกฝังให้เกิดพฤติกรรมการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก เมื่อผู้ใหญ่ไม่อ่านให้เด็กเห็น แล้วเด็กจึงไม่ได้เรียนรู้พฤติกรรมการอ่าน โดยในทางจิตวิทยา พบว่า หากสิ่งที่ผู้ใหญ่สอนและสิ่งที่ผู้ใหญ่ปฏิบัติมีความขัดแย้งกัน เด็กจะทำตามในสิ่งที่ผู้ใหญ่ปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับการค้นพบใหม่ในทางประสาทวิทยาศาสตร์ นั่นคือเซลล์กระจกเงาในสมองของมนุษย์ ซึ่งชี้ว่า วิธีเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดของมนุษย์คือการเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบพฤติกรรมทางสังคม ทักษะทางสังคม ทักษะทางภาษา ทักษะทางอาชีพ หรือแม้แต่ทักษะในการดำรงชีวิตประจำวัน เราต่างเรียนรู้ผ่านการเลียนแบบทั้งสิ้น

3. แรงดึงดูดของสิ่งเร้ามากมายในโลกยุคดิจิทัล โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต เกมคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ในประเทศไทย อิทธิพลของเกมคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมีมาก เพราะเราความเข้าใจผิดว่า เกมคอมพิวเตอร์คือเครื่องมือพัฒนามนุษย์ที่ไม่ก่อให้เกิดผลเสียใด ๆ จึงส่งเสริมให้เด็กๆ เล่นเกมเหล่านี้โดยปราศจากการควบคุม สุดท้ายปัญหาเด็กติดเกมเลกกลายเป็นปัญหาที่สำคัญ ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อ การปลูกฝังวัฒนธรรมการอ่านให้แก่เด็ก ๆ

4. การกระจายหนังสือสู่ผู้อ่าน ร้านขายหนังสือในประเทศไทย มีเพียงในระดับอำเภอ ระดับจังหวัดเท่านั้น ซึ่งหากนับรวมทั้งประเทศแล้ว มีไม่เกิน 1,500 แห่ง เมื่อเทียบกับคนจำนวน 65 ล้านคนถือว่าน้อยมาก โดยเฉพาะห้องสมุดแล้ว ยิ่งไม่แทบไม่มี

5. ขาดการส่งเสริม/สนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง รัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และองค์กรท้องถิ่นควรให้ความสำคัญและส่งเสริม

6. ประเทศไทยเคยมีสภาพบ้านเมืองที่อุดมสมบูรณ์ ไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้น ไม่เคยต้องเผชิญกับความยากลำบาก กอดัน ประกอบกับสภาพอากาศในเขตร้อน เอื้อให้คนออกมาคบหาสมาคมกัน

เป็นกลุ่ม ๆ วัฒนธรรมของไทยจึงมีลักษณะมุขปาฐะ เล่าเรื่องพูดคุยกัน มากกว่าที่จะจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรและอ่านกันอย่างจริงจัง

7. หนังสือคุณภาพดียังมีไม่เพียงพออาจกล่าวได้ว่า คนไม่ชอบอ่านหนังสือ เพราะคิดว่าไม่จำเป็นสำหรับชีวิต ทำให้หนังสือขายได้น้อย ทำให้คนเขียนหนังสือ คนพิมพ์หนังสือ คนขายหนังสือไม่กล้าลงทุนทำหนังสือ ไม่มีกำลังใจที่จะสร้างผลงาน เพราะกลัวขายหนังสือไม่ได้ ทำให้ปริมาณและคุณภาพของหนังสือลดลง ต้นทุนของหนังสือเพิ่มขึ้น หนังสือมีราคาแพง คนไม่กล้าซื้ออ่าน เป็นวัฏจักรที่หมุนเวียนอยู่ไม่รู้จบในสังคมไทย

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือเกิดจากระดับสติปัญญา ทักษะ วุฒิภาวะและความพร้อม แรงจูงใจภายในและภายนอก ที่ได้มาจากครอบครัว พ่อแม่ ครู และเพื่อนๆ รวมทั้งสภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง สภาพอารมณ์ที่พร้อมต่อการอ่าน สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่สร้างให้เด็กเกิดความสนใจการอ่าน ขาดแบบอย่างที่ดี ขาดการส่งเสริม/สนับสนุน การกระจายหนังสือสู่ผู้อ่าน ไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน และแรงดึงดูดของสิ่งเร้ามากมายในโลกยุคดิจิทัล โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต เกมคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีต่าง ๆ

แนวคิดเกี่ยวกับการอาชีวศึกษากับการส่งเสริมการอ่านหนังสือ

ความหมายของการอาชีวศึกษา

บุญเจือ ช่างต่อ (2540: 8) ได้ให้ความหมายของคำว่า การอาชีวศึกษา หมายถึง การอบรมวิชาชีพในสาขากว้างทั้งในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษา เพื่อที่จะให้ออกไปประกอบอาชีพ และเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม

นวลจิตต์ เชาวศิริพิงษ์ (2544: 5) ได้ให้ความหมายของคำว่า การอาชีวศึกษา หมายถึง การศึกษาเพื่อความสามารถทำงานประกอบอาชีพได้ และรวมถึงการศึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานในอาชีพเป็นการศึกษาตลอดชีวิต

บรรเลง ศรีนิล (2548: 1) ได้ให้ความหมายของคำว่า การอาชีวศึกษา หมายถึง การเตรียมบุคลากรด้านฝีมือหนึ่งกลุ่มอาชีพ สาขาหรืองานตามปกติวัดในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งจะรวมทั้งการเรียนวิชาสามัญ การฝึกปฏิบัติ และวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สัดส่วนของวิชาเหล่านั้นอาจมีได้หลากหลาย แต่ต้องเน้นการปฏิบัติ

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา (2551: 2) ได้ให้ความหมายของคำว่า การอาชีวศึกษา หมายถึง กระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี

พนิต เข้มทอง (2552: 2-3) ได้ให้ความหมายของคำว่า การอาชีวศึกษา หมายถึง กระบวนการเสริมสร้างความรู้ ทักษะและเจตคติในด้านวิชาชีพแก่บุคคลและเยาวชนทั่วไป ตามความถนัด ความสนใจและเป็นไปตามความต้องการกำลังคนของท้องถิ่นและประเทศ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประกอบอาชีพ มีรายได้ และดำรงชีวิตได้อย่างผาสุกในสังคม

สุทธิเทพ ศิริพิพัฒนกุล (2556: 2) ได้ให้ความหมายของคำว่า การอาชีวศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย ที่ผลิตกำลังคนไปประกอบอาชีพ ด้วยการพัฒนาความสามารถ สมรรถนะและทักษะตามมาตรฐานวิชาชีพ ได้เรียนรู้การฝึกปฏิบัติจริง เป็นบุคคลที่มีสมรรถนะตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ องค์กรรัฐและเอกชน และเป็นฐานกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

Good (1973) ได้ให้ความหมายของคำว่า การอาชีวศึกษา หมายถึง การศึกษาที่มีระดับต่ำกว่ามหาวิทยาลัย เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมผู้เรียนเข้าสู่การเลือกอาชีพในสาขาต่าง ๆ โดยเฉพาะหรือเป็นการฝึมือให้มีระดับสูงขึ้น รวมทั้งทั้งการศึกษา การค้าอุตสาหกรรมเกษตรกรรม ธุรกิจและคหกรรม

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาเพื่ออาชีพตามความต้องการของท้องถิ่นและสังคม โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะให้เกิดความรู้ความชำนาญ สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ทั้งในองค์กรต่าง ๆ และอาชีพอิสระมีความก้าวหน้าในอาชีพ ช่วยพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศได้

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551

มาตรา 6

การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้

มาตรา 8

การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดได้ โดยรูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาในระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันเป็นหลัก โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลา การวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน
2. การศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการศึกษา ระยะเวลา การวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม
3. การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ

เพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนากำลังคน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถจัดการศึกษาตามวรรคหนึ่งในหลายรูปแบบรวมกันก็ได้ ทั้งนี้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันนั้นต้องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ

มาตรา 9

การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพตามมาตรา 6 มาตรา 7 และมาตรา 8 ให้จัดตามหลักสูตรที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ดังต่อไปนี้

1. ประกาศนียบัตรวิชาชีพ
2. ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
3. ปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

คณะกรรมการการอาชีวศึกษาอาจกำหนดหลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อความรู้ หรือทักษะในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ ซึ่งจัดขึ้นเป็น โครงการหรือสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะได้

มาตรา 10

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 6 การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องคำนึงถึง

1. การมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติโดยมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่สถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบัน
2. การศึกษาในด้านวิชาชีพสำหรับประชาชนวัยเรียนและวัยทำงานตามความถนัดและความสนใจอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องจนถึงระดับปริญญาตรี

3. การมีส่วนร่วมของชุมชน สังคม และสถานประกอบการในการกำหนดนโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งการกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษา

4. การศึกษาที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย และมีระบบเทียบโอนผลการเรียนและระบบเทียบประสบการณ์การทำงานของบุคคลเพื่อเข้ารับการศึกษและการฝึกอบรมวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

5. การมีระบบจูงใจให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ

6. การระดมทรัพยากรทั้งจากภาครัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยคำนึงถึงการประสานประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

7. การมีระบบการพัฒนาครูและคณาจารย์ของการอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

มาตรา 11

นอกจากอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ให้คณะกรรมการการอาชีวศึกษามีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. พิจารณาเสนอแนะนโยบาย เป้าหมายการผลิตและแผนการพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพต่อรัฐมนตรี

2. กำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้ง การรวม และการแยกสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน ตามมาตรา 13 และมาตรา 14

3. กำหนดหลักเกณฑ์ในการรับเข้าสมทบ การยกเลิกการสมทบ และการควบคุมดูแลสถานศึกษาอื่นหรือสถานประกอบการ

4. กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับลักษณะของสถานประกอบการที่จะเข้าร่วมจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ หลักสูตรการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพในสถานประกอบการ ตลอดจนหลักเกณฑ์การฝึกงาน และการเทียบโอนผลการเรียนหรือประสบการณ์ทำงานในสถานประกอบการ เพื่อขอรับคุณวุฒิการศึกษาจากสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน

5. กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำกับดูแลและการให้การรับรองมาตรฐานสถานศึกษา อาชีวศึกษา สถาบัน และสถานประกอบการให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ

6. กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการได้รับสิทธิประโยชน์และการเชิดชูเกียรติแก่ สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพ หรือองค์กรอื่น ตลอดจนการส่งเสริมความร่วมมือในการจัดการ อาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบัน และสถาน ประกอบการ

7. กำหนดหลักเกณฑ์ในการแต่งตั้ง การทดสอบ การฝึกอบรมและการออกใบรับรองการ เป็นครูฝึกในสถานประกอบการตามมาตรา 55

8. เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณและการกำหนดนโยบายในการระดมทุน ทรัพยากร รายได้ หรือการจัดตั้งกองทุนอื่นต่อรัฐมนตรี

9. ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ และดูแลระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา อาชีวศึกษา สถาบันหรือสถานประกอบการเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษา

10. แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดเพื่อกระทำการใดอัน อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

11. ออกข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเพื่อปฏิบัติการตาม พระราชบัญญัตินี้

12. ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา 12

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพเฉพาะด้านภาค
สถานศึกษาอาชีวศึกษาแห่งใดมีความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์เฉพาะด้านในสาขาวิชาชีพให้
คณะกรรมการการอาชีวศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาอาชีวศึกษานั้นเพื่อให้สามารถ
จัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพได้อย่างต่อเนื่อง และได้รับการพัฒนาให้ทันต่อการ
เปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

หลักการอาชีวศึกษา

มีนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึง หลักการอาชีวศึกษาไว้ดังนี้

เมธี ปิณฑนานนท์ (2533: 1-8) ได้เสนอหลักการอาชีวศึกษาดังนี้

1. การอาชีวศึกษาเป็นการเตรียมบุคคลเข้าสู่อาชีพและทำงานต่อไป
2. เป้าหมายของการศึกษาอาชีวศึกษาคือมุ่งทำงานและสัมพันธ์กับการมีงานทำ
3. การอาชีวศึกษาต้องสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม และวุฒิภาวะของนักศึกษา
4. การอาชีวศึกษาจัดให้ผู้สำเร็จการศึกษา สามารถร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในฐานะพลเมืองดี
ของสังคมได้
5. การอาชีวศึกษาจัดให้นักศึกษามีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการเข้าสู่อาชีพ
6. การอาชีวศึกษาช่วยให้แต่ละบุคคลมีสิทธิ์จะเลือกอาชีพที่ตนปรารถนาได้

7. รัฐมีหน้าที่ที่จะจัดการศึกษาให้บุคคลได้รับการฝึกหัด เพื่อประกอบอาชีพได้ตามที่แต่ละบุคคลได้ตั้งเป้าหมายไว้

8. ประสิทธิภาพของการอาชีวศึกษาจะสูง ถ้าจัดสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนได้รับการฝึกหัดโดยจำลองสภาพแวดล้อมการทำงานให้เหมือนสภาพการทำงานจริง

9. การฝึกอาชีพจะมีประสิทธิผล เมื่องานฝึกกระทำให้มีลักษณะเดียวกันกับงานจริง นั่นคือในขั้นตอนการทำงาน เครื่องมือและเครื่องจักรมีลักษณะเช่นเดียวกันกับที่ใช้ในการทำงานจริงในอาชีพนั่น

10. ประสิทธิภาพของการอาชีวศึกษาจะสูง เมื่อได้จัดให้ผู้เรียนได้ใช้ความสนใจนิสัย ความถนัด และมันสมองของผู้นั้นอย่างเต็มที่

11. การฝึกอาชีพที่มีประสิทธิผลของช่างหรืองานแต่ละอาชีพ ก็ต่อเมื่อได้จัดให้แก่กลุ่มบุคคลที่ต้องการ และได้รับประโยชน์จากการฝึก

12. การฝึกอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องฝึกประสบการณ์เฉพาะด้านหลาย ๆ ครั้ง เพื่อสร้างนิสัยที่ถูกต้องในการทำงานและการคิด ตลอดจนกระทั่งนิสัยที่ต้องการได้พัฒนาขึ้นซึ่งเป็นที่จำเป็นในการทำงานทำ

13. การฝึกอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพย่อมขึ้นอยู่กับครูฝึก ซึ่งจะต้องมีประสบการณ์วิชาชีพในการประยุกต์และความรู้ในการปฏิบัติงาน และขบวนการการทำงานอาชีพที่ตนเองสอน

14. แต่ละอาชีพจะต้องฝึกบุคคลให้มีความสามารถในการผลิตชิ้นตําระดับหนึ่งเพื่อที่จะทำงานและรักษาตำแหน่งงานไว้ได้ ถ้าการอาชีวศึกษาไม่สามารถจัดได้ถึงขั้นนี้แล้วก็จะไม่มีประสิทธิผลทั้งสำหรับรายบุคคลและสำหรับสังคม

15. การสร้างนิสัยการปฏิบัติงานจะได้ผลต่อเมื่อผู้ฝึกได้ทำงานจริง ไม่ใช่ทำแบบฝึกหัดหรือทำงานจอมปลอม

16. แหล่งของเนื้อหาสาระที่เชื่อถือได้ของการฝึกเฉพาะแต่ละอาชีพมาจากแหล่งเดียวกัน
คือ จากประสบการณ์ของผู้ชำนาญในอาชีพนั้น

17. แต่ละอาชีพจะมีเนื้อหาอยู่จำนวนหนึ่งซึ่งเป็นของอาชีพนั้น โดยเฉพาะและไม่มีคุณค่า
ในทางปฏิบัติสำหรับอาชีพอื่น

18. การอาชีวศึกษาจะบริการแก่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ ต่อเมื่อสามารถบริการในเรื่องที่
มีคนต้องการและผู้ต้องการได้ประโยชน์มากที่สุด

19. การอาชีวศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะแปรผันตามวิธีการสอน และความสัมพันธ์กับ
ผู้เรียนจึงควรพิถีพิถันพิจารณาคุณลักษณะพิเศษของกลุ่มที่เรียนและผู้สอน

20. การบริหารอาชีวศึกษาจะมีประสิทธิภาพต่อเมื่อมีการจัดการในลักษณะยืดหยุ่น แทน
การมีมาตรฐานที่ตายตัวเกินไป

21. พยายามลดค่าใช้จ่ายต่อหัว แต่ก็ต้องใช้งบประมาณขั้นต่ำจำนวนหนึ่งซึ่งถ้าจ่ายต่ำกว่านี้
แล้วจะไม่สามารถจัดการอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิผลได้ และถ้าไม่สามารถสนับสนุนงบประมาณ
ขั้นต่ำแล้ว ก็ไม่สมควรที่จะจัดให้มีระบบอาชีวศึกษา

นวลจิตต์ เขาวงกตพิชญ์ (2544: 22-25) ได้เสนอหลักการอาชีวศึกษา ดังนี้

1. ต้องมีการจัดสิ่งแวดล้อมของผู้เรียนให้เหมือนกับสิ่งแวดล้อมที่ผู้เรียนจะพบเมื่อออกไป
ทำงาน

2. ต้องมีการฝึกด้วยเครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องจักรกลต่าง ๆ เหมือนที่ใช้ในโรงงาน

3. ต้องมีการฝึกลักษณะของผู้เรียนให้มีอุปนิสัยและความคิด ในการทำงานให้สอดคล้องกับ
งานที่จะต้องทำหลังจากจบการฝึกอาชีพนั้น

4. ความสำเร็จของผู้เรียนจะเกิดขึ้นได้ เมื่อผู้เรียนมีความสนใจในงานมีทักษะปฏิบัติ และมีความสามารถทางสติปัญญา เพื่อทำความเข้าใจในงานที่ตนทำอยู่

5. ต้องฝึกให้ผู้เรียนมีใจรักในงานที่ทำอยู่

6. ในการฝึกทักษะให้กับผู้เรียนจะต้องจัดสภาพการณ์ที่ส่งเสริมการคิดในการทำงานด้วย โดยต้องให้ผู้เรียนรู้ความหมายของการฝึกทักษะ

7. ครูอาชีพศึกษาจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพนั้น ๆ อย่างเชี่ยวชาญและต้องเป็นผู้ประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีตามคุณลักษณะที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน

8. ต้องมีการตั้งเกณฑ์มาตรฐานระดับอาชีพการทำงานเพื่อให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบด้วยตนเองได้

9. ในการฝึกอาชีพต้องสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

10. ต้องมีผู้เกี่ยวข้องในอาชีพต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องในการจัดการหลักสูตรด้วย

11. การฝึกอาชีพแต่ละอาชีพต้องสร้างลักษณะพิเศษของอาชีพนั้น ๆ เน้นการฝึกให้ตรงกับลักษณะพิเศษ

12. ต้องมีการปรับปรุงการฝึกอาชีพอยู่เสมอให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า หลักการอาชีพศึกษา เป็นการเตรียมบุคคลเข้าสู่อาชีพและทำงานต่อไป มุ่งที่งานและสัมพันธ์กับการมีงานทำ สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม และวุฒิภาวะ ร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในฐานะพลเมืองดีของสังคมได้ มีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการเข้าสู่อาชีพ ช่วยให้แต่ละบุคคลมีสิทธิ์จะเลือกอาชีพที่ตนปรารถนา ถ้าจัดสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนได้รับการฝึกหัด โดยจำลองสภาพแวดล้อมการทำงานให้เหมือนสภาพการทำงานจริงการฝึกอาชีพจะมีประสิทธิผล

จุดประสงค์ของการจัดการอาชีวศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2556) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการจัดการอาชีวศึกษา ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในอาชีพและสามารถจะทำงานได้
2. เพื่อช่วยผู้มีโอกาสน้อยหรือพวกที่ออกกลางคัน (Drop Out) ได้มีทักษะทางอาชีพ
3. เพื่อช่วยให้ประเทศได้มีคนทำงานระดับกลาง
4. เพื่อช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
5. เพื่อช่วยพวกเสียเปรียบ (Disadvantaged) และพวกที่ต้องช่วยพิเศษ (Handicapped) ได้มีโอกาสทำอาชีพและอยู่ในสังคมได้

ระดับอาชีพและเกณฑ์ด้านการศึกษาของแต่ละระดับอาชีพ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2556) ได้จำแนกระดับอาชีพและเกณฑ์ด้านการศึกษาของแต่ละระดับอาชีพ ออกเป็น 5 ระดับดังนี้

1. ระดับวิชาชีพชั้นสูง (Profession) เป็นระดับอาชีพที่ต้องการวิชาชีพชั้นสูงหรือวิชาชีพพิเศษในการบริหาร เป็นวิชาการหรือวิชาชีพที่เน้นหนักทางทฤษฎีหลักการการคำนวณการออกแบบ การวิจัย การจัดการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์โดยมีภาคปฏิบัติ ตามความจำเป็นและเหมาะสม ผู้ที่ประกอบอาชีพระดับนี้ได้จะต้อง ได้รับความศึกษาอบรมไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาหรือเทียบเท่า
2. ระดับเทคนิค (Technician) หรือระดับกึ่งวิชาชีพชั้นสูง (Semi-profession) เป็นระดับที่ต้องใช้ทักษะและเทคนิคพิเศษที่ได้รับการศึกษาในเทคนิควิธีการนั้น ๆ เป็นอย่างดี ในทางวิชาชีพเป็นผู้ที่สามารถคิดคำนวณแบบเขียนแบบเครื่องมือเครื่องจักร และการถ่ายทอดแบบของสถาปนิก

วิศวกร หรือผู้ชำนาญงานระดับสูงได้ในด้านการจัดการ สามารถควบคุมดูแลงานแทนระดับวิชาชีพชั้นสูง หรือเป็นผู้ช่วยวิศวกรและสถาปนิกในงานเทคนิคต่าง ๆ โดยสามารถทำงานเป็นอิสระได้ตามสมควรปกติแล้ว ผู้ประกอบอาชีพระดับนี้จะต้องมีการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าระดับวิชาชีพเทคนิค หรือระดับกึ่งวิชาชีพชั้นสูงนี้ เป็นวิชาชีพที่อยู่กึ่งกลางระหว่างระดับวิชาชีพชั้นสูงกับระดับทักษะที่จะกล่าวถึงต่อไป

3. ระดับทักษะหรือระดับช่างฝีมือ (Skilled) เป็นระดับที่ผู้ประกอบอาชีพจะต้องได้รับการฝึกหัดอาชีพสาขาหนึ่งอย่างมีความรู้กว้างขวาง มีความชำนาญเป็นพิเศษ กล่าวคือ จะต้องมีความรู้และทักษะในอาชีพนั้นเป็นอย่างดี สามารถทำงานได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีการควบคุมดูแลใกล้ชิดจากหัวหน้างาน และมีความรู้ในด้านทฤษฎีประกอบการปฏิบัติงาน เช่น เข้าใจเหตุผลเบื้องหลังว่าทำไมเครื่องจักรเครื่องยนต์จึงทำงานได้ ระบบส่วนรวมเป็นอย่างไร จะมีการปรับปรุงซ่อมแซมหรือผลิตให้มีประสิทธิภาพขึ้นได้อย่างไร เป็นต้น ผู้ประกอบอาชีพระดับนี้ ได้แก่ ช่างไม้ ช่างเครื่องยนต์ ช่างกล ช่างไฟฟ้า พนักงานบัญชี เจ้าหน้าที่ธุรการ เป็นต้น โดยปกติแล้วบุคคลดังกล่าวจะต้องมีความรู้ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

4. ระดับกึ่งทักษะหรือกึ่งแรงงานฝีมือหรือกึ่งฝีมือ (Semi-skilled) เป็นระดับที่ต้องใช้ทักษะง่ายๆ ไม่ซับซ้อนนักในการให้บริการ เป็นงานเฉพาะอย่างที่แยกออกจากงานใหญ่ ในฐานะลูกมือ เช่น งานไสไม้ เลื่อยไม้ ซึ่งแยกออกจากช่างไม้ ช่างก่ออิฐ ฉาบปูน แยกออกจากงานก่อสร้าง เป็นต้น ผู้ที่จะให้บริการหรือประกอบอาชีพระดับนี้จะต้องได้รับการฝึกอบรมจนมีความชำนาญ โดยปกติมักจะเป็นการศึกษาอบรมหลักสูตรระยะสั้นจากศูนย์ฝึกงาน โรงงาน

5. ระดับไร้ทักษะหรือระดับคนงานทั่วไป หรือคนงานไม่ต้องใช้ฝีมือ (On-the-job-training) เป็นระดับการใช้งานโดยไม่จำเป็นต้องมีทักษะพิเศษและไม่จำเป็นต้องมีการศึกษาอบรมพิเศษ ฝึกอบรมเพียงเล็กน้อยก็พอจะใช้ทำงานได้ และโดยทั่วไปแล้วเป็นงานที่ต้องการผู้มีร่างกายแข็งแรง เพราะเป็นงานที่ใช้กำลังแรงงานมากกว่าฝีมือ เช่น การแบกหาม และงานกรรมกร เป็นต้น การศึกษาสำหรับผู้ประกอบอาชีพระดับนี้ส่วนใหญ่เป็นระดับประถมศึกษา

การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสู่สากล พ.ศ. 2555-2569

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2556) ได้กล่าวถึงการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสู่สากล พ.ศ. 2555 - 2569 คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดังนี้

1. ด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ กำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานโดย

- 1.1 รักษาเป้าหมายผู้เรียนในระดับ ปวช. การเพิ่มปริมาณผู้เรียนในระดับ ปวส.
- 1.2 ลดปัญหาการออกกลางคัน โดยวางเป้าหมายให้ลดลงร้อยละ 5 ด้วยการป้องกัน/ดูแลรายบุคคล การวิจัยพัฒนา แก้ปัญหารายวิทยาลัย/รายสาขาวิชา การวิเคราะห์แก้ปัญหาเชิงระบบ กลุ่มเป้าหมายใน 50 วิทยาลัยที่มีปัญหาการออกกลางคันสูง
- 1.3 จัดการเรียนการสอนในระดับพื้นที่และภาพรวมตามความต้องการในแต่ละสาขา
- 1.4 เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าเรียนสายอาชีพด้วยระบบโควตา
- 1.5 เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายผู้มีส่วนสำคัญต่อการเลือกเรียนอาชีวศึกษาในเชิงรุก ซึ่งได้แก่นักเรียน และผู้ปกครอง

2. ด้านการขยายโอกาสในการเรียนอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ

- 2.1 จัดอาชีวศึกษารอบคลุมทุกพื้นที่ สาขาอาชีพ การขยายกลุ่มเป้าหมาย
- 2.2 จัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาในรูปแบบกลุ่มจังหวัด 18 กลุ่มจังหวัดและกรุงเทพมหานคร รวม 19 สถาบัน และสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคละ 1 แห่ง จำนวน 4 แห่ง

2.3 จัดตั้งสถานศึกษาอาชีวะอำเภอในกลุ่มอำเภอชั้นหนึ่ง

2.4 ส่งเสริมการจัดอาชีวะชายแดนใต้สู่สันติสุข ศูนย์ฝึกอบรมอาชีวะ อาชีวะสองระบบ และการจัดหลักสูตรอาชีวะท้องถิ่น และสนับสนุนทุนการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาส

2.5 มุ่งผลิตและพัฒนากำลังคนในสาขาที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน สาขาที่เป็นนโยบายรัฐบาล และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยการจัดอาชีวศึกษาเฉพาะทาง อาทิ ปิโตรเคมี การสร้างเกษตรรุ่นใหม่ คริวไทยสู่ครัวโลก พลังงานทดแทน โลจิสติกส์/รถไฟความเร็วสูง อัญมณี ยานยนต์ ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ ท่องเที่ยว/โรงแรม ฯลฯ

2.6 ขยายกลุ่มเป้าหมายอาชีวะในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอาชีวะเพื่อคนพิการ อาชีวะวัยแรงงาน อาชีวะสูงวัย อาชีวะเพื่อสตรี อบรมระยะสั้น/ตลาดนัดอาชีพ ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน เทียบโอนความรู้และประสบการณ์ เพื่อต่อยอดและพัฒนาทักษะทั้ง Upgrade Skills และ Re Skills ร่วมจัดอาชีวศึกษาในสถานพินิจ เรือนจำ ค่าอาหาร และ อปท. ฯลฯ

2.7 สนับสนุนให้หน่วยงาน/องค์กร ร่วมจัดอาชีวศึกษาซึ่งได้แก่ สถานประกอบการ อปท. และภาคเอกชนจากสาขาอาชีพต่าง ๆ ฯลฯ

2.8 จัดอาชีวะทางเลือก อาชีวะทายาท วิทยาลัยอาชีวศึกษารฐานวิทยาศาสตร์ อาชีวะอินเตอร์ และอาชีวะเทียบโอนประสบการณ์

2.9 เพิ่มช่องทางการเรียนอาชีวศึกษาด้วย อาชีวะทางไกล และเครือข่ายวิทยุเพื่อการศึกษาและพัฒนาอาชีพ (R-radio network)

3. ยกระดับคุณภาพการจัดอาชีวศึกษา

3.1 ระดับสถานศึกษา และระดับห้องเรียน ส่งเสริมคุณภาพและสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการจัดอาชีวศึกษาโดย

3.1.1 พัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง Constructionism, Project Based Learning Authentic Assessment, การเพิ่มพูนทักษะประสบการณ์จากการเรียนในสถานที่จริง/สถานการณ์จริง อาทิ Fix It Center และกรณีศึกษา

3.1.2 พัฒนาระบบนิเทศ การจัดการความรู้และถ่ายทอดประสบการณ์จากครูรุ่นที่ผู้ครูรุ่นใหม่ (นิเทศภายใน) และการนิเทศทางไกล

3.1.3 สร้างความเข้มแข็งการประกันคุณภาพภายใน สนับสนุนให้ทุกวิทยาลัยผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกระดับดีมาก และเตรียมพร้อมรับการประเมินระดับสากล

3.1.4 ยกระดับคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็ก ให้เป็นตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งตามความต้องการของพื้นที่ และการให้บริการกลุ่มเป้าหมายพิเศษ อาทิ คนพิการ, วิทยาลัย, สูญวัย, สตรี ฯลฯ

3.1.5 ใช้ ICT เพื่อการเรียนการสอน สนับสนุนความพร้อมในด้าน Hardware สื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมการประกวดสื่อ/สื่อออนไลน์ และจัดตั้งวิทยาลัยต้นแบบการใช้ ICT เพื่อการเรียนการสอน

3.1.6 พัฒนาคู สร้างเครือข่ายครู Social Media และ Network สนับสนุนให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ

3.1.7 จัดหาสื่อ/หนังสือ วัสดุฝึก อุปกรณ์การเรียนการสอน ที่ทันสมัยและเพียงพอ

3.2 ระดับผู้เรียน ยกระดับความสามารถของผู้เรียนเพื่อให้ผู้สำเร็จอาชีวศึกษา มีขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งสมรรถนะหลัก (Core Competency) และสมรรถนะการทำงานตามตำแหน่งหน้าที่ (Function Competency) โดยใช้ V-NET การประเมินด้านมาตรฐานวิชาชีพ และการประเมินระดับห้องเรียน สร้างเสริมทักษะอาชีพในอนาคตด้วยกิจกรรมองค์การวิชาชีพ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม วิถีประชาธิปไตย ความมีวินัย เสริมสร้างทักษะชีวิต ความสามารถด้านนวัตกรรม/สิ่งประดิษฐ์ การเป็นผู้ประกอบการ พัฒนาทักษะการคิดบนพื้นฐาน Competency Based Technology Based Green Technology และ Creative economy รวมทั้งการแก้ปัญหาด้าน

พฤติกรรมและการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ อาทิ สุภาพบุรุษอาชีพ ลูกเสือ กีฬา และการป้องกัน/แก้ไขการทะเลาะวิวาท

3.3 เตรียมผู้เรียนสู่การเป็นประชาคม ASEAN โดยการเพิ่มจำนวนสถานศึกษา English Program (EP) Mini English Program (MEP) ทุกจังหวัด ใช้หลักสูตร/สื่อต่างประเทศ สนับสนุนการฝึกงานต่างประเทศ/บริษัทต่างประเทศและในประเทศ ยกย่องระดับทักษะด้านภาษาอังกฤษในงานอาชีพ ส่งเสริม การเรียนรู้ภาษาประเทศคู่ค้า จัดระบบ Sister School ทุกประเทศใน ASEAN

การส่งเสริมการอ่านหนังสือในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยสู่สังคมคุณภาพ ตามความใน ข้อ 5.2 เรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะผู้สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน มีนิสัยใฝ่รู้ รักการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัย ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้สร้างสรรค์ สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย รวมถึงส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555: 11)

มติคณะรัฐมนตรีในการส่งเสริมการอ่านหนังสือ

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่ศธ.เสนอให้การส่งเสริมการอ่านเป็นวาระแห่งชาติเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนี้

1. กำหนดให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ
2. กำหนดให้วันที่ 2 เมษายน ของทุกปี ซึ่งเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นวันรักการอ่าน

3. กำหนดให้ปี 2552-2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่านของประเทศ

4. กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการอ่านเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป้าหมายในการดำเนินการ เพื่อให้คนไทยได้พัฒนาความสามารถในการอ่านและการรู้หนังสือ ภายในปีพ.ศ.2555 ดังนี้

4.1 ประชากรวัยแรงงานที่เป็นผู้รู้หนังสือในระดับใช้งานได้ในชีวิตประจำวัน เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 97.21 เป็นร้อยละ 99

4.2 ประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่สามารถอ่านออกเขียนได้มีเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 92.64 เป็นร้อยละ 95

4.3 ค่าเฉลี่ยในการอ่านหนังสือของคนไทย เพิ่มขึ้นจากปีละ 5 เล่ม เป็นปีละ 10 เล่มต่อคน

4.4 แหล่งการอ่านได้รับการพัฒนาและเพิ่มจำนวนให้สามารถจัดบริการได้ครอบคลุมทุก ตำบล/ชุมชน อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

4.5 การสร้างภาคีเครือข่ายการอ่านเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและการเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างยั่งยืน

รพว.ศษ. ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์ 3 ด้านหลักในการผลักดันให้การส่งเสริมเป็นวาระแห่งชาติเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่

1. การพัฒนาคนไทยให้มีความสามารถในการอ่าน โดยรณรงค์การอ่านเขียนภาษาไทย ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย รวมทั้งบริหารจัดการและสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านของคนไทย

2. พัฒนาคนไทยให้มีนิสัยรักการอ่าน โดยปลูกฝังและสร้างทัศนคติคนไทยให้เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการอ่านหนังสือและสื่อทุกรูปแบบ ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม

ในการเป็นภาคีเครือข่ายส่งเสริมการอ่าน และกำหนดมาตรการจูงใจให้ภาคีเครือข่ายร่วมส่งเสริมการอ่านในสังคมไทย

3. สร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการส่งเสริมการอ่าน โดยแสวงหาภาคีเครือข่ายในการเสริมสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม พัฒนาและเพิ่มจำนวนแหล่งการเรียนรู้ให้สามารถจัดบริการได้ครอบคลุมทุกตำบล/ชุมชน อย่างทั่วถึง ทันสมัย และมีคุณภาพ เพื่อให้การอ่านเป็นที่สนใจมากขึ้น

ทั้งนี้ รมว.ศธ.จะหารือกับคณะกรรมการส่งเสริมการอ่านเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ปรากฏเป็นรูปธรรม โดยอาจมีการเพิ่มเติมองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามาเป็นคณะกรรมการส่งเสริมการอ่านฯ เพิ่มขึ้น เพื่อให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมต่อไป

การส่งเสริมการอ่านเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากการอ่านหนังสือทำให้ผู้อ่านมีความรอบรู้ เป็นการเพิ่มพูนศักยภาพในการดำเนินชีวิต และการทำงานสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต จึงนับเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาประเทศโดยตรง และภายในปี พ.ศ.2558 ยังเป็นปีแห่งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการต้องพัฒนาสมรรถนะการอ่านของนักเรียนระดับต่าง ๆ ให้มีฐานรากด้านการอ่านที่แข็งแรง ให้การอ่านเป็นการเรียนรู้ที่แท้จริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: ออนไลน์)

นโยบายส่งเสริมการอ่านหนังสือของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครได้รับคัดเลือกจาก UNESCO ให้เป็นเมืองหนังสือโลก 2556 ถือเป็นเมืองหนังสือโลก อันดับที่ 13 ต่อจากกรุงเฮรวาน ประเทศอาร์เมเนีย โดยต้นกำเนิดของเมืองหนังสือโลกเริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2544 โดยองค์การยูเนสโก (UNESCO) จะมอบรางวัลแก่เมืองที่ได้รับคัดเลือกจากคณะกรรมการปีละ 1 เมือง ในฐานะที่เป็นเมืองแห่งการเรียนรู้และส่งเสริมการอ่าน เพื่อกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ด้วยหนังสือในระดับนานาชาติ เพราะกรุงเทพฯ มีความมุ่งมั่นที่จะนำผู้มีส่วนได้เสียในวงการหนังสือทุกส่วน รวมถึงภาคส่วนอื่น ๆ เข้ามาร่วมมือกันพัฒนาการอ่าน

โดยได้นำเสนอแผนโครงการที่มีความหลากหลาย มุ่งเน้นชุมชน และแสดงออกถึงการมีพันธะสัญญาในระดับสูง ที่จะสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการอ่านและหนังสืออย่างจริงจังตามที่รัฐบาลประกาศให้ “การอ่าน” เป็นวาระแห่งชาตินั้น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้ตอบสนองนโยบายดังกล่าว ด้วยการเตรียมดำเนินโครงการที่จะพัฒนากรุงเทพมหานคร ให้เดินหน้าไปสู่การเป็นมหานครแห่งการอ่าน โดยมีเป้าหมายเพิ่มจำนวนห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ และพื้นที่การอ่านอื่นๆ ให้ครบทุกพื้นที่ รวมทั้งได้ปรับเปลี่ยนห้องสมุดประชาชนในรูปแบบใหม่ เป็นห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ที่เน้นความทันสมัย สะดวก ในการศึกษาค้นคว้าด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ นอกจากนี้ผู้ใช้บริการยังสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่บรรณารักษ์ได้จัดขึ้น เพื่อส่งเสริมการอ่าน และการเรียนรู้ โดยมีความร่วมมือจากหน่วยงาน และเครือข่ายการทำงาน ด้านการส่งเสริมการอ่านทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมถึงสถาบันต่าง ๆ ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกันผลักดัน ให้กรุงเทพฯ เป็นมหานครแห่งการอ่านอย่างแท้จริงและยั่งยืน เพื่อเสนอชื่อ “กรุงเทพมหานคร” เข้าชิงตำแหน่ง World Book Capital (เมืองหนังสือโลก) ในปี 2556 จากองค์กร UNESCO

สำหรับยุทธศาสตร์ผลักดันกรุงเทพฯ สู่มืองหนังสือโลก ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ 1 ร่วมเปลี่ยนกระบวนทัศน์สังคม โดยทำให้ชาวกรุงเทพฯ เชื่อว่าการอ่านเปลี่ยนชีวิตได้

ยุทธศาสตร์ 2 นโยบายชัดเจนต่อเนื่อง โดย กทม. เป็นหลักให้ทุกภาคส่วนร่วมผลักดัน

ยุทธศาสตร์ 3 ร่วมมือเครือข่ายภาคี โดยสร้างการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางกับภาคี

ยุทธศาสตร์ 4 เปิดพื้นที่และทรัพยากรการอ่านที่เข้าถึงง่าย อ่านได้ทุกที่ ทุกเวลา

ยุทธศาสตร์ 5 ส่งเสริมการอ่านที่หลากหลายผ่านกิจกรรม ครอบคลุมทุกช่วงวัย ใส่ใจผู้ปฏิบัติ และสร้างอาสาสมัคร

ยุทธศาสตร์ 6 สร้างการสื่อสารสาธารณะ โดยบูรณาการช่องทางการสื่อสาร

ด้วยหวังว่าทั้ง 6 ยุทธศาสตร์นี้จะสามารถสร้างกระแสความสนใจเรื่องการอ่านให้กับคนกรุงเทพมหานคร ผ่านกิจกรรมต่างๆ ทั้งที่องค์กรภาคีได้วางแผนจัดทำขึ้นตามความเหมาะสมของตนเอง และแผนงาน ที่กรุงเทพมหานครจะได้จัดทำขึ้น ตามข้อเสนอที่ผ่านการประชุมของภาคีต่างๆ อาทิ โครงการ Read on the move เพื่อตอบสนองวิถีคนกรุงเทพฯ ที่ใช้เวลาส่วนหนึ่งไปกับการเดินทางก็สามารถใช้เวลาในช่วงดังกล่าวอ่านได้ หรือการสัมมนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน เพื่อเป็นวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พูดคุย และหาแนวทางในการสนับสนุนการอ่านให้กับกลุ่มคนที่หลากหลาย นอกจากนี้กรุงเทพมหานครยังได้เสนอตัวเพื่อเข้าแข่งขันสู่การเป็นเมืองหนังสือโลก หรือ World Book Capital ในปี 2556 เพื่อเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือในการกระตุ้นวัฒนธรรมการอ่าน ซึ่งหวังผลในบั้นปลายว่า ที่สุดแล้วคนกรุงเทพฯ จะสามารถสร้างสังคมที่ดีขึ้นได้ด้วยการอ่าน (สำนักกรุงเทพมหานคร, 2556: ออนไลน์)

การส่งเสริมการอ่านหนังสือในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553

มาตรา 6 มาตรา 7 และมาตรา 8

กำหนดการจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจสติปัญญาความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก ดังนี้

1. เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
2. ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3. การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 24 และมาตรา 25

กำหนดการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น และทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสาน สาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ
6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ดังนั้นรัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยาน

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่น
อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553: ออนไลน์)

การส่งเสริมสนับสนุนการอ่านหนังสือ

ครูบ้านนอก (2556: ออนไลน์) การอ่านหนังสือเป็นการพัฒนาตนเองและเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นมากในการพัฒนาคนและพัฒนาสังคม การอ่านหนังสือของคนไทยเป็นกิจกรรมที่ไม่แพร่หลายแม้ในหมู่ผู้รู้หนังสือแล้ว โดยเฉพาะการอ่านหนังสือที่ดีและมีสาระยังมีน้อยขึ้นไปอีก สาเหตุมีอยู่หลายประการนับตั้งแต่การขาดแคลนหนังสือที่ดีและตรงกับความต้องการของผู้อ่าน การขาดแคลนแหล่งหนังสือที่จะยืมอ่านได้ ไปจนถึงการดึงความสนใจและการแย่งเวลาของสื่ออื่น ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ ฯลฯ รวมทั้งขาดแรงจูงใจ และการชักจูง การกระตุ้น และมีนิสัยรักการอ่านทั้งในและนอกโรงเรียน เมื่อเทียบกับความเพลิดเพลินและการได้ฟังได้รู้เรื่องต่าง ๆ จากโทรทัศน์และวิทยุแล้ว การอ่านหนังสือเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวต้องใช้ความพยายามมากกว่าและต้องมีทักษะในการอ่าน ถ้าจะให้การอ่านหนังสือเกิดเป็นนิสัย จำเป็นต้องมีการปลูกฝังและชักชวนให้เกิดความสนใจการอ่านอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ซึ่งควรมีลักษณะ ดังนี้

1. เข้าใจให้เกิดความอยากอ่านหนังสือ
2. ให้เกิดความพยายามที่จะอ่านเพื่อจะได้รู้เรื่องที่น่าสนใจที่มีอยู่ในหนังสือ และนำเสนอตามกิจกรรมที่จัดขึ้น
3. แนะนำ กระตุ้นให้อยากรู้อยากเห็นเรื่องน่าสนใจต่าง ๆ เกิดความรอบรู้ คิดกว้าง และมีการอ่านอย่างต่อเนื่องจนเป็นนิสัย
4. สร้างบรรยากาศที่น่าอ่าน รวมทั้งให้มีวัสดุการอ่าน มีแหล่งการอ่านที่เหมาะสมและเพียงพอ

จากการจัดกิจกรรมดังกล่าว จะช่วยให้เกิดความสนใจในการอ่าน ซึ่งเป็นพื้นฐานของนิสัยรักการอ่านทั้งนี้เพราะความสนใจเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้คนเราตั้งใจประกอบกิจกรรมต่างๆ

และสามารถประกอบกิจกรรมนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าสามารถสร้างความสนใจให้กับเด็กได้ ก็จะทำให้ฝึกทักษะนั้น ๆ อย่างจริงจัง

วรรณิ โสมประยูร (2537: 121) กล่าวว่า การที่จะชักจูงให้เด็กสนใจหนังสือ เริ่มตั้งแต่เกิดความสนใจ อยากหยิบดู หยิบอ่าน อยากอ่าน จนเกิดความไว้วางใจ เห็นหนังสือเป็นเพื่อนที่จะหันเข้าหาได้ทั้งยามทุกข์ ยามสุข และมีนิสัยรักการอ่านไปตลอดชีวิต จะต้องเริ่มจากการที่ผู้ใหญ่ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่หรือครู ศึกษาถึงความสนใจในการอ่านของเด็ก การอ่านมิใช่เกิดจากการบังคับจากผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่มีหน้าที่ในการส่งเสริมสร้างแรงจูงใจให้เด็กเกิดความสนใจในการอ่านและการเขียน การปลูกฝังความสนใจในการอ่าน ควรเริ่มจากการสร้างแรงจูงใจด้วยการจัดสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศให้น่าสนใจ มีการเสริมแรงและติดตามความสนใจในการอ่าน

ประดิษฐ์ เมฆไชยภักดิ์ (2537: 63) กล่าวถึงวิธีการปลูกฝังความสนใจในการอ่านไว้ดังนี้

1. เร้าความสนใจให้เด็กอยากรู้เรื่องราวในหนังสือด้วยการดูภาพประกอบเล่มนิทาน
2. เมื่อเด็กต้องการดูหนังสือ หาหนังสือที่เหมาะสมให้
3. ฝึกบันทึกจากการอ่าน หรือบันทึกสิ่งที่พบเห็น
4. เลือกหนังสือให้อ่านและแนะนำหนังสือที่เหมาะสม
5. จัดกิจกรรมให้เด็กมีส่วนร่วมในฐานะผู้จัดกิจกรรม

แม่นมาส ขวลิต (2544: 42) กล่าวว่า การปลูกฝังความสนใจในการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัย นั้นขึ้นกับปัจจัยหลายอย่าง สิ่งที่มีอิทธิพลต่อความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัยได้แก่ ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากกิจกรรม การอ่านในชีวิตประจำวันและจากสภาพแวดล้อม สิ่งแวดล้อมทางบ้าน พ่อ แม่ ผู้ปกครองหรือญาติพี่น้องในบ้าน ถ้าเอาใจใส่ดูแลด้านการอ่าน เอาแต่เล่นสนุกหรือเกรหรืออยู่แหล่งสลิ้ม เพื่อนบ้านทะเลาะ กันเข้าเย็น เด็กจะเห็นตัวอย่างที่ไม่มีดี ทำให้อ่านหนังสือแตกต่างจากเด็กซึ่งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี นอกจากนั้น ครูมีบทบาทสำคัญสำหรับเด็ก ถ้าครูเอาใจใส่เด็ก ช่วยแนะแนวการอ่าน เด็กก็รักการอ่าน และมีสมรรถภาพในการอ่านสูง จะเห็น

ว่าความสนใจในการอ่านของเด็กมีอิทธิพลสูงต่อความสำเร็จในการอ่าน ผู้ใหญ่หรือครูควรให้ความสำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้เด็กสนใจในการอ่านทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน การให้อิสระในการเลือกหนังสืออ่านเอง การจัดกิจกรรมให้เด็กมีส่วนร่วม ซึ่งในระยะเวลาที่เด็กอยู่ในโรงเรียน ครูมีบทบาทมากในการส่งเสริมการจัดกิจกรรม และการจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กสนใจในการอ่าน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสนใจในการอ่านและรักการอ่านมีหลายพฤติกรรม ได้แก่ การเปิดหนังสือที่ละหน้า สนใจฟังนิทานที่ผู้อื่นเล่า ขอให้ผู้ใหญ่อ่านหนังสือให้ฟัง เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้หยิบดู ได้อ่าน ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ผู้ปกครองเอาใจใส่ด้านการอ่าน ผู้ใหญ่ควรให้ความสำคัญคือ ให้เด็กมีส่วนร่วมในการสนทนาแสดงความคิดเห็นในเรื่องจากหนังสือที่อ่าน สนใจเปิดหนังสือที่ละหน้าตามลำดับ และขอร้องให้ผู้อื่นอ่านให้ฟัง

ปัจจัยในการพัฒนาการอ่าน

แม้นมาส เชาวลิต (2544: 38) ได้กล่าวถึงปัจจัยในการพัฒนาการอ่านดังนี้

1. ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากกิจกรรมการอ่านในชีวิตประจำวันและจากสภาพแวดล้อม
2. สิ่งแวดล้อมที่บ้าน คือพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือญาติพี่น้องในบ้านต้องเอาใจใส่ดูแลด้านการอ่าน โดยเป็นแบบอย่างที่ดี และควรจัดให้มีมุมหนังสือภายในบ้าน
3. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวและเพื่อนบ้านใกล้เคียงมีผลต่อนิสัยรักการอ่านของเด็ก สภาพแวดล้อมที่เพื่อนบ้านไม่รักการอ่านเอาแต่เล่นสนุก หรือเกรหรืออยู่ในแหล่งสลัม เพื่อนบ้านทะเลาะกันเข้าเย็น เด็กจะเห็นตัวอย่างที่ไม่ดี สภาพการอ่านของเด็กก็จะไม่ดีไปด้วย การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านควรเริ่มมาที่บ้านตั้งแต่เด็กยังเล็ก โดยพ่อแม่จะต้องสร้างบรรยากาศในการอ่านภายในบ้านเป็นอย่างดี และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กและทำกิจกรรมเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การเล่านิทาน การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง พาไปสถานที่ต่าง ๆ และเลือกซื้อหนังสือที่เหมาะสมและเด็กสนใจ ให้เป็นของขวัญบ้าง ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านขั้นต้นที่ได้ผลอย่างยิ่ง นอกจากนั้น ครูมีบทบาทสำคัญสำหรับเด็ก ถ้าครูเอาใจใส่เด็ก ช่วยแนะแนวการอ่าน เด็กก็รักการอ่าน และมีสมรรถภาพในการอ่านสูง

Smith and Johnson (1976: 20-27) ได้กล่าวถึงปัจจัยในการพัฒนาการอ่าน ดังนี้

1. ระดับสติปัญญา การอ่านเป็นงานประเภทหนึ่ง que เด็กจะต้องพัฒนาให้เกิดความสำเร็จ การพัฒนาให้เกิดความสำเร็จในการอ่านนี้ พบว่า เด็กบางคนจะทำได้ดีกว่าเด็กบางคน ทั้งนี้เนื่องมาจาก ระดับสติปัญญาที่ไม่เท่ากันนั่นเอง ผลจากการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านและระดับ สติปัญญา มีความสัมพันธ์สูง

2. วุฒิภาวะความพร้อม การเริ่มต้นสอนอ่าน จะต้องคำนึงถึงความพร้อมและความสามารถ ของเด็กควบคู่กัน ไป เพราะการอ่านต้องอาศัยทักษะต่าง ๆ ที่เป็นทักษะย่อยประกอบกัน เช่น การใช้ สายตา การใช้ว้ยะในการออกเสียง เป็นต้น การที่รอให้เด็กพร้อมหรือเตรียมความพร้อมในการ อ่านนี้ จะช่วยป้องกันความล้มเหลวในการอ่านที่จะเกิดขึ้น

3. แรงจูงใจ แรงจูงใจที่จะทำให้เด็กอ่าน มีทั้งแรงจูงใจภายในและภายนอก แรงจูงใจภายใน เกิดขึ้นจากการค้นพบคุณค่าการอ่านด้วยตนเอง เช่น ได้รู้เหตุการณ์ต่าง ๆ รอบตัว ได้รับความ เพลิดเพลินสนุกสนานจากเรื่องที่อ่าน เป็นต้น ส่วนแรงจูงใจภายนอก ได้มาจากการส่งเสริมของพ่อ แม่ ครู อาจารย์ และเพื่อน ๆ ในรูปของการให้รางวัล คำชมเชย การรายงาน การแนะนำด้านการอ่าน เป็นต้น

4. สภาพร่างกาย เด็กที่มีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง จะอ่านได้ดีกว่าที่เจ็บป่วยเป็นประจำ ความไม่สมบูรณ์ของร่างกาย ได้แก่ ปวดฟัน ปวดหัว ไม่สบาย เจ็บตา จะทำให้เด็กขาดสมาธิ และ จะต้องขาดเรียนบ่อย ซึ่งจะมีผลต่อการเรียนการสอนของเด็ก

5. สภาพอารมณ์ ทุกคนไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองและครู ต่างตระหนักถึงความสำคัญของการ อ่าน และพยายามคาดหวังให้เด็กเป็นคนอ่านหนังสือและอ่านได้คล่อง แรงกดดันจากความคาดหวัง การทะเลาะเบาะแว้งกันภายในบ้าน การหย่าร้างของพ่อแม่ ความวิตกกังวลต่าง ๆ นานา จะทำให้ สภาพอารมณ์ขาดความมั่นคง และเข้ามารบกวนสมาธิการอ่าน ทาให้พัฒนาการทางการอ่านเกิด ปัญหา เด็กที่มีสภาพอารมณ์เช่นนี้ ย่อมประสบความยากลำบากในการเขียน อ่าน ให้ได้ผล

6. สภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน จะมีผลต่อการอ่านของ เด็ก เด็กที่มาจากครอบครัวรักการอ่าน อ่านหนังสือเป็นประจำและรู้คุณค่าของการอ่าน จะมีความ

รอบรู้และชำนาญมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่ไม่สนใจการอ่านและไม่เคยพูดถึงเรื่องราวต่าง ๆ และสิ่งต่าง ๆ ที่ได้อ่าน ส่วนสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน เช่น จำนวนหนังสือที่มีอยู่ ประเภทของหนังสือและการสนับสนุนของครู จะมีอิทธิพลดึงดูดความสนใจของเด็กไปสู่การอ่านหนังสือได้

7. การจัดโปรแกรมการอ่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านได้แสดงความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการอ่านนั้น จะมีอิทธิพลต่อการอ่านมาก นอกจากนั้นอุปกรณ์และวิธีสอนประเภทของหนังสือ และการสนับสนุนของครูก็มีอิทธิพลดึงดูดความสนใจของเด็กให้เข้าไปสู่การอ่านหนังสือได้เช่นกัน จะเห็นว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการอ่าน ล้วนเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูและผู้ปกครองจะต้องช่วยกันสร้างเสริมให้เกิดขึ้นกับเด็ก จึงจะทำให้การอ่านนั้นประสบความสำเร็จ

รึนฤทัย สัจจพันธุ์ (2549: 63-64) กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านดังนี้

1. ตนเอง ถ้ามีนิสัยรักการอ่านอยู่แล้ว หากได้รับการสนับสนุนจากผู้ใหญ่ อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการอ่าน คนผู้นั้นจะผูกพันกับหนังสือมากยิ่งขึ้น ส่วนที่ยากที่สุดหากเป็นคนที่ไม่สนใจการอ่านเลย การบังคับตนเองให้ทำในสิ่งที่ไม่สนใจ ย่อมเป็นเรื่องยาก

2. ครอบครัว ครอบครัวมีส่วนอย่างมากในการสร้างนิสัยการอ่านของเด็ก ถ้าพ่อแม่รักการอ่านอยู่แล้ว เด็กจะรู้สึกคุ้นชินกับหนังสือ ทั้งนี้พ่อแม่จะต้องอนุญาตให้เด็กสามารถหยิบจับหนังสือที่มีอยู่ในบ้านได้ รวมทั้งการสรรหาหนังสือที่เหมาะสมกับลูก วิธีที่เหมาะสมคือ พ่อแม่อ่านหนังสือไปพร้อมกับลูก อ่านแล้วนำมาคุยกัน ตั้งคำถามให้เด็กคิด ตั้งประเด็นให้เด็กค้น มีรางวัลเป็นแรงจูงใจ เด็กก็ได้รู้จักการอ่าน และรู้จักประโยชน์ของหนังสือและเป็นการใช้เวลาอย่างอบอุ่น

3. โรงเรียน โรงเรียนและครู โดยเฉพาะครูสามารถส่งเสริมรักการอ่านได้โดยการแนะนำให้เด็กอ่านหนังสือ ซึ่งไม่ใช่เพียงแต่เป็นหน้าที่ของครู แต่ครูควรมีส่วนในการเลือกหนังสือให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก สิ่งสำคัญในการสร้างเสริมการอ่านของโรงเรียนคือห้องสมุด เพราะเป็นแหล่งรวบรวมหนังสือที่หลากหลาย

4. สังคมและชุมชน สิ่งแวดล้อมที่สร้างบรรยากาศของการอ่านหนังสือ ไม่ใช่มีเพียงในบ้านหรือโรงเรียนเท่านั้น ชุมชนและสังคมยังต้องมีส่วนรับผิดชอบในการสร้างบรรยากาศของการอ่าน

หนังสือด้วย หากชุมชนหรือสังคมช่วยกันสนับสนุนหรือสร้างสรรค์ให้เกิดบรรยากาศการส่งเสริมการอ่านอยู่เป็นประจำ ก็จะทำให้วัฒนธรรมการอ่านของสังคมไทยเข้มแข็งขึ้น

5. สื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ สามารถช่วยกระตุ้นให้คนรักการอ่านหนังสือได้เป็นอย่างดี

6. ราคา ราคาหนังสือที่ไม่แพงมากทำให้กระตุ้นการอ่านได้ ดังนั้นภาครัฐควรมีมาตรการในการช่วยเหลือ ให้ราคากระดาษและอุปกรณ์การพิมพ์ถูกลง ซึ่งทำให้หนังสือราคาไม่สูงนัก คนทั่วไปก็จะสามารถซื้อหนังสือได้โดยไม่รู้สึกละอายใจ ทำให้หนังสือกลายเป็นปัจจัยหนึ่งในชีวิตประจำวันได้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการอ่านของเด็กประกอบด้วย ระดับสติปัญญา วุฒิภาวะ แรงจูงใจ ความพร้อมด้านร่างกายและอารมณ์ การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยเฉพาะปัจจัยด้านแรงจูงใจ เช่น แรงจูงใจภายนอกที่ได้รับการส่งเสริมจากพ่อแม่ ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วม โดยการให้คำชมเชย รางวัลสำหรับเด็กในการอ่านเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมรักการอ่านให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี

กาญจนา เชื่อมศรีจันทร์ (2556: 11-13) กล่าวว่า ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ดังนี้

ปัจจัยด้านตนเอง

วิธีสร้างนิสัยรักการอ่าน สามารถทำได้ดังนี้

1. การสร้างแรงจูงใจ เพื่อนำไปสู่นิสัยรักการอ่าน อาจทำได้หลายวิธี ดังนี้

1.1 ให้สัญญารางวัล หรือลงโทษตนเอง โดยให้สัญญาทั้งระยะสั้นและระยะยาว เช่น กำหนดว่า "ถ้าอ่านเล่มนี้จบ จะไปเที่ยว" "ถ้าอ่านเรื่องนี้จบ จะไปดูโทรทัศน์สักเรื่อง" "ถ้าอ่านบทนี้ไม่จบ จะไม่ยอมลุกไปกินข้าว" เป็นต้น ข้อควรระวังในการสัญญากับตนเอง คือ อย่าให้สัญญาในสิ่งที่ยากเกินไป ถ้าทำไม่ได้จะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ท้อแท้ไม่อยากทำต่อไป

1.2 ตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านและโทษจากการไม่อ่านอยู่เสมอ เช่น "ไม่อ่านฉลาดจะทำให้ใช้ชาติ เป็นอันตรายต่อชีวิต" "ไม่อ่านหนังสือเรียนทำให้สอบได้คะแนนน้อย" "ไม่อ่านป้ายจราจรทำให้ถูกปรับ"

1.3 ชักชวนคนอื่นให้อ่านเรื่องเดียวกัน แล้วนำมาสนทนากัน วิธีนี้ทำให้เกิดความรู้สึกว่ามีแนวร่วม จะเกิดการอ่านวิเคราะห์หลายด้าน เป็นการเพิ่มประสบการณ์ และร่วมมือกันคิด

1.4 จัดแข่งขันการอ่านจากผู้อื่น เช่น แข่งขันกับเพื่อน ๆ กับคนในครอบครัว อาจจะเริ่มจากการอ่านเป็นหน้า เป็นบท เป็นเรื่อง และเป็นเล่ม ตามลำดับ

2. สร้างโอกาสและหาเวลาอ่าน การสร้างโอกาสและหาเวลาอ่าน สามารถทำได้โดยไปยังแหล่งวัสดุการอ่าน เช่น ห้องสมุด ร้านขายหนังสือ หรือศูนย์หนังสือต่าง ๆ และเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่าน เช่น เข้าร่วมกิจกรรมการอ่านในโรงเรียน หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น

3. เริ่มต้นการอ่านจากเรื่องที่ตนเองชอบหรือสนใจ การเริ่มต้นจากการอ่านเรื่องที่ตนชอบสนใจ หรือเป็นประโยชน์ต่อตนเองก่อน ในขณะที่อ่านควรเปรียบเทียบประโยชน์ของเรื่องที่อ่านตามใจตนเอง กับการอ่านเรื่องที่มีคุณค่าอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกอ่านต่อไปให้มีความรู้หลากหลาย ไม่อยู่ในวงจำกัดเฉพาะเรื่องที่ตนเองสนใจเท่านั้น

4. สวมคัมภีร์นักอ่านหรือผู้ที่ชอบอ่านหนังสือ เพื่อที่จะได้รับการชักนำหรือคำแนะนำที่ถูกวิธี และจะได้เห็นตัวอย่างการอ่านจากผู้อื่น จนเกิดความเคยชิน และคิดเป็นนิสัยรักการอ่านในที่สุด

5. ตั้งความหวังให้กับตนเอง โดยวางเป้าหมายว่าจะพัฒนาการอ่านให้เกิดผลอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่หวังผลตามที่ตั้งเอาไว้

6. ฝึกพิจารณา ฝึกทำความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านทุกครั้ง แล้วบันทึกผลการอ่าน นับตั้งแต่ที่มาของหนังสือ สารสำคัญของเรื่อง ความคิดเห็นของผู้อ่าน ถ้อยคำที่คมคาย ฯลฯ เพื่อจะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปตามโอกาสอันควร

7. ฝึกฝนและพัฒนาความสามารถในการอ่านขึ้นเรื่อย ๆ โดยอาจจะปฏิบัติตามคำแนะนำของ ตำรา หรือบุคคลผู้มีความสามารถในการอ่านก็ได้ พยายามปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ และเกิดความก้าวหน้าเป็นระยะ ไป เช่น อ่านได้เร็วขึ้น ใช้เวลาในการอ่านได้มากขึ้น จับสาระเรื่องราวที่อ่านได้ดีขึ้น เป็นต้น

ปัจจัยด้านครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันที่เล็กที่สุด แต่มีบทบาทที่ยิ่งใหญ่ในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เพราะเป็นสถาบันแรกที่จะปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก ๆ บุคคลในครอบครัวไม่ว่าจะเป็น พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ผู้ปกครอง ล้วนมีบทบาทในการส่งเสริมให้ลูกหลานรักการอ่าน โดยเริ่มต้นจากการอ่าน “หนังสือสำหรับเด็ก” หรือ “หนังสือนิทาน” ให้เด็กฟัง เพราะหนังสือเหล่านี้มีถ้อยคำและจังหวะที่ไพเราะ อ่อนหวาน นุ่มนวล และมีภาพประกอบสีสันสวยสดงดงาม เป็นสิ่งกระตุ้นความสนใจเด็กได้เป็นอย่างดี และที่สำคัญครอบครัวจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้สัมผัสกับ “การอ่าน” อยู่เสมอในชีวิตประจำวัน พ่อแม่หรือบุคคลในครอบครัวต้องเป็นแบบอย่างที่ดี แล้วเด็กก็จะซึมซับนิสัยรักการอ่านตั้งแต่เด็ก ส่วนวิธีการจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นการคิดและสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ ซึ่งมีวิธีการอยู่หลายวิธี

นิภาพร มีสุข (2556: 27-29) กล่าวไว้ดังนี้

1. พ่อแม่ควรจัดเวลาการอ่านหรือสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับหนังสือที่ชัดเจน แทนที่จะดูทีวีกลับเปลี่ยนเป็นพูดคุยเกี่ยวกับหนังสือในระหว่างมื้ออาหาร พาลูกไปร้านหนังสือหรือห้องสมุดทุกสัปดาห์ การสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านต้องไม่เคร่งเครียด ควรเป็นเรื่องสบาย ๆ ที่ทุกคนในครอบครัวมีความสุขร่วมกันได้

2. หนังสือดีมีคุณภาพที่สนุก เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้เด็กผูกพันกับหนังสือและการอ่าน เมื่อใครรู้ว่าลูกชอบเรื่องแบบไหน การส่งเสริมให้เกิดการขวนขวายอ่านเองของลูก ก็จะง่ายขึ้น

3. หนังสือหรือเรื่องราวบางแนวอาจไม่สนุกหรือน่าสนใจสำหรับเด็ก ๆ แต่การแนะนำที่มีเสน่ห์โดยพ่อแม่จะขยายขอบฟ้าแห่งการเรียนรู้ของลูกให้กว้างไกล และสร้างแรงบันดาลใจที่

หลากหลาย ทำให้ลูกมีความรอบรู้ที่กว้างขวาง มีจิตใจที่เปิดรับความแตกต่าง รู้เหตุผลที่มาที่ไปของวัฒนธรรมต่าง ๆ ในโลกนี้

4. การพัฒนาทักษะการคิด เป็นกิจกรรมที่สำคัญที่ควรทำควบคู่ไปกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เพราะในท้ายที่สุด เราหวังว่าเด็ก ๆ จะใช้ประโยชน์จากการอ่านได้ เด็ก ๆ ไม่อ่านเพื่อที่จะเชื่อ แต่อ่านเพื่อที่จะคิด ทั้งทักษะการคิดระดับต้น (จำ-เข้าใจ-ประยุกต์ใช้) และทักษะการคิดระดับสูง อ่านอย่างต่อเนื่อง

5. วิธีการแบบนาฏการที่ง่ายที่สุดในการเล่าเรื่องสำหรับเด็ก ๆ คือ แยกเสียงบรรยายหรือการเล่า โดยทั่วไป ออกจากเสียงบทสนทนาของตัวละคร เล่าอย่างมีชีวิตชีวาโดยเห็นภาพพจน์ของสิ่งที่เล่าและภาวะอารมณ์ของตัวละคร ออกเสียงชัดเจน ถูกอักขระวิธี แต่ในขณะเดียวกันก็มีลูกเล่นแปลก ๆ บ้าง และที่สำคัญที่สุด มีความสุขในขณะที่เล่าไปพร้อมกับเด็ก ๆ

6. กิจกรรมศิลปะที่เกี่ยวข้องกับหนังสือและการอ่าน นอกจากช่วยพัฒนาสุนทรียภาพในเด็กแล้ว ยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในมิติอื่น ๆ ของเรื่องราว เป็นเสมือนการวิจัยเล็ก ๆ ที่เด็ก ๆ กระทำได้อย่างสนุกสนานอีกด้วย กิจกรรมศิลปะมีหลากหลาย อาทิ วาดรูปบรรยายสี (ด้วยเทคนิคต่าง ๆ เช่น สีเทียน สีไม้ สีน้ำ สีน้ำมัน สีโปสเตอร์ สีดิน สีดอกไม้ สีพืชผัก) ทำประติมากรรม ทำหุ่นทำละคร และร้องเพลง

7. เมื่ออ่านแล้วต้องสามารถจับใจความสำคัญและสกัดความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ แรกเริ่มพ่อแม่อาจช่วยสรุป ช่วยสกัดอย่างสม่ำเสมอก็จะช่วยสร้างความคุ้นเคยในระเบียบวิธีการแก่เด็ก ๆ เป็นปฏิม ต่อมาอาจฝึกให้เด็กใช้แผนภูมิ แผนภาพต่าง ๆ เช่น แผนภาพใยแมงมุม แผนภาพก้างปลา เพื่อหัดจับใจความสำคัญและสกัดความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองได้ หลายคนคิดว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องยาก แต่ที่จริงแล้วไม่ยากเลย หากเด็กได้มีการฝึกฝนทักษะเหล่านี้เป็นประจำ

8. พ่อแม่ต้องไวในเรื่องการรับรู้และความสนใจของลูก และเป็นฝ่ายช่วงชิงใช้ประโยชน์จากความสนใจที่เกิดขึ้นแล้วนั้น ๆ เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้เสริม หรือนำมาใช้ปลูกฝังนิสัยรักการอ่านได้

9. การสร้างนิสัยรักการอ่าน ไม่ใช่ส่งเสริมให้เด็กอ่านอะไรก็ได้ การสร้างนิสัยรักการอ่านคือการสร้างนิสัยให้เด็กรู้จักอ่านงานที่มีคุณภาพ เช่น วรรณคดี สารคดี งานวิชาการ และรู้วิธีหรือมีการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำสิ่งที่อ่านนั้นมาใช้ประโยชน์หรือสร้างแรงบันดาลใจ

10. การอ่านทำให้รู้จักตนเอง และรู้จักโลก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาทักษะการอ่านในเด็กซึ่งกำลังเติบโตขึ้นท่ามกลางกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกทุกวันนี้ ตำราไทยที่แปลมาจากภาษาต่างประเทศนั้นล่าช้ากว่าเวลาจริงของเอกสารนั้น ๆ อยู่หลายปี บางเล่มเป็นสิบปี การที่เด็กเข้าถึงหนังสือต่างประเทศได้ ทำให้รู้เขารู้เรา สามารถนำความรู้และเทคโนโลยีสากลมาประสมกับความรู้ของไทย เพื่อสร้างสรรค์ประเทศของเราให้เจริญต่อไป นอกจากนี้

Heath (2009: 54-57) ได้กล่าวถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการอ่าน ที่บ้าน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการสร้างนิสัยรักการอ่านในเด็ก การเติบโตทางด้านการศึกษาและพัฒนาการของเด็ก ดังนี้

1. ศึกษาความสนใจของลูก และเสาะแสวงหาหนังสือที่ตรงกับความสนใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจที่ดีเยี่ยม ตัวอย่างเช่น ถ้าลูกชอบอ่านเรื่องไดโนเสาร์ พ่อแม่อาจจะซื้อหนังสือที่มีเรื่องเกี่ยวกับสัตว์เหล่านี้ การค้นหาลูกมีความสนใจอะไร คือหนึ่งในกระบวนการที่ดีที่สุด ที่สามารถนำมาใช้ส่งเสริมสนับสนุนการอ่านได้อย่างจริงจัง

2. ส่งเสริมการอ่านโดยการจัดเตรียมหนังสือที่หลากหลาย รวมถึงเนื้อหาและลักษณะของหนังสือ ที่เด็กชอบ เช่น หนังสือ ป๊อป-อัฟ หนังสือที่มีกิจกรรมในตัวเล่ม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ไม่เพียงแต่ดึงความสนใจของเด็ก ๆ ให้มีต่อการอ่านและการเรียน แต่ยังเพิ่มพูนทักษะประสาทการเคลื่อนไหวร่างกายของเด็ก ๆ ด้วย ซึ่งอาจเก็บรวบรวมหนังสือที่มีระดับการอ่านที่สูงหรือต่ำกว่าระดับทักษะการอ่านของเด็กก็ได้ เพราะจะช่วยให้เด็กสนุก อยากรอ่าน ไม่เบื่อและพัฒนาทักษะการอ่านขึ้นไปอีกในเวลาเดียวกัน มีหนังสือที่ทันสมัย

3. จัดเตรียมที่สำหรับการอ่าน เช่น ตกแต่งสถานที่ตามที่เราเห็นว่าดีและเหมาะสม และสามารถวาง ของเล่นที่เด็กอยากเล่นไว้สักชิ้นสองชิ้นตรงที่อ่านหนังสือก็ได้ มุมที่อ่านหนังสือควรจะมีเก้าอี้ที่นั่งสบาย โต๊ะและอุปกรณ์การเขียนและวาดรูปพร้อม วิธีนี้ช่วยให้ในขณะที่เด็กอ่านเด็ก

สามารถจดบันทึกหรือแม้แต่ว่ารูปเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กอ่าน เด็กจะชอบมีที่ที่อ่านหนังสือของเขาเองเป็นส่วนตัว และที่สำคัญเป็นที่ที่เขาตกแต่งสร้างสรรค์ในสไตล์ที่ตัวเองชอบ

4. การให้กำลังใจในการอ่าน นั่นคือ พ่อแม่นั่งอ่านกับลูก และอ่านให้ลูกฟัง ถ้าพ่อแม่ใช้เวลาว่างในการอ่านมากกว่าทำสิ่งอื่น ซึ่งเด็กจะสังเกตได้จากที่พ่อแม่เป็นแบบอย่าง ก็จะปฏิบัติตามอย่างโดยไม่ต้องมี การบังคับ นั่นเป็นสิ่งที่พ่อแม่ได้ปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน

ปัจจัยด้านโรงเรียน

โรงเรียนและครูมีบทบาทในการสร้างสภาพแวดล้อมการอ่านที่โรงเรียนได้เช่นกัน เพราะโรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่เริ่มต้นจากการสอนให้เด็กอ่านออกเขียนได้ การสอนความรู้เบื้องต้นในสาขาวิชาต่าง ๆ การสอนทักษะในการดำรงชีวิต การอ่านเป็นเครื่องมือในการศึกษาและแสวงหาความรู้ และสร้างพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต กระทรวงศึกษาธิการ และหอสมุดแห่งชาติ แห่งประเทศนิวซีแลนด์ กำหนดแนวทางสำหรับโรงเรียนในการส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้

1. ครูต้องใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งทรัพยากรสำคัญในการพัฒนาการรู้หนังสือให้แก่เด็ก
2. บรรณารักษ์จะต้องสนับสนุนและปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก อันจะช่วยพัฒนาให้เด็กเป็น นักอ่าน ทั้งนี้ โดยสร้างสภาพแวดล้อมของห้องสมุดที่เอื้อต่อการพัฒนาการอ่าน ไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวก ทรัพยากรสารสนเทศ ระบบ และบริการของห้องสมุด
3. โรงเรียนต้องแสวงหากลยุทธ์ในการเพิ่มพูนความรู้ของครูเกี่ยวกับหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน
4. บุคลากรของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นครูหรือบรรณารักษ์ ต้องมีนิสัยรักการอ่าน และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียนในด้านการอ่าน

ปัจจัยด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถสร้างกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กและเยาวชนได้ดังนี้

1. ให้มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมได้เกิดความตระหนัก และนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน (เป็นการสร้างพฤติกรรมการอ่าน และอ่านอย่างต่อเนื่อง สร้างกระแสหนังสือในดวงใจของเด็ก)
2. มีการมอบใบประกาศให้เด็กหรือเยาวชนที่รักการอ่าน เพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้เด็กและครอบครัว เช่น ใบประกาศครอบครัวรักการอ่าน ซึ่งเป็นการมอบโดยรัฐบาล
3. รณรงค์และจัดกิจกรรมให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำหนังสือด้วยตัวเอง (หนังสือเด็กทำเอง)
4. ส่งเสริมให้เกิดความต้องการอ่าน ลดข้อจำกัดต่างๆ ที่ทำให้เกิดความไม่ชอบอ่าน องค์กรต่างๆ ที่ทำเรื่องการอ่านของชุมชน เช่น ห้องสมุดประชาชน ต้องพิจารณาเรื่องเงื่อนไขการเข้าไปอ่านหนังสือในแหล่งบริการเหล่านั้น

กิจกรรมพัฒนาพฤติกรรมการอ่าน

กระทรวงศึกษาธิการ (2553: 2-3) จัดกิจกรรมพัฒนานิสัยรักการอ่านและพฤติกรรมรักการอ่านให้แก่เด็กสามารถจัดได้ 2 ลักษณะ ได้แก่กิจกรรมที่บ้านและกิจกรรมที่โรงเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. กิจกรรมที่บ้าน

การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านให้ได้ผลดีนั้น ต้องคำนึงถึงแนวคิด ทฤษฎี และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้กิจกรรมสามารถจูงใจ สร้างความประทับใจให้เด็กเกิดความกระตือรือร้น เปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมไปในทางที่กำหนดไว้ ดังนั้น ผู้ปกครองจึงควร

พิจารณาและศึกษากิจกรรมในการพัฒนานิสัยรักการอ่านเพื่อนำมาใช้กับเด็ก ทำให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน และเป็นเด็กที่มีนิสัยรักการอ่านต่อไปในอนาคต

กิจกรรมพัฒนานิสัยรักการอ่าน ควรมีลักษณะ ดังนี้

1. การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง การอ่านหนังสือให้เด็กฟังควรจะทำทุกวัน แล้วเพิ่มเวลาอ่านไปเรื่อย ๆ จนถึง 15 นาทีต่อวัน เวลาที่ควรอ่านเช่น เวลานอนพัก หรือก่อนนอนตอนกลางคืน เป็นต้น

2. เล่านิทานให้เด็กฟังโดยการสอดแทรกบทกวีเข้าไปในนิทาน นิทานเป็นสิ่งที่เด็กชอบ โดยเฉพาะเด็กเล็กหรือเด็กก่อนวัยเรียน การเล่านิทานช่วยสร้างความเพลิดเพลิน สร้างสรรค์จินตนาการ สร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดจิตสนิทมระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง เป็นศิลปะในการสืบทอดมรดกทางวรรณกรรมอันเก่าแก่ และที่สำคัญช่วยปลูกฝังนิสัยรักการอ่านได้เป็นอย่างดี

3. สอนบทกลอนทางเสียงเพลง ปัจจุบันนี้ ความสะดวกในเรื่องเสียงเพลง เทปเพลง เครื่องเล่นเทป มีราคาถูกลง มีหลายรูปแบบ พกพาสะดวก ล้วนเอื้ออำนวยให้มีเสียงเพลงแทบทุกคร่ำเรือน เด็กเองก็จะมีเพลงที่ชื่นชอบเป็นส่วนตัว ซึ่งอาจจะเกิดความเคยชินที่ได้ยินบ่อย ๆ จากวิทยุ หรือเกิดจากได้ยินพี่ร้องให้ฟัง ทำให้เด็กสามารถร้องไปด้วยได้อย่างคล่องแคล่วแบบนกแก้วนกขุนทอง จึงเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ที่จะช่วยกันร้องเพลงพร้อมกับลูก พร้อมทั้งนำเนื้อเพลงและความหมายของบทเพลงจากเนื้อร้อง เล่าสู่ลูกฟัง พ่อแม่สามารถเล่าเรื่องเพลงให้เด็กฟังได้ เมื่อเด็กเข้าใจเนื้อหาเด็กก็จะร้องได้อย่างสนุกสนาน อย่างผู้รู้ เนื้อเพลงบางเพลงก็เป็นเพลงการเล่าเรื่อง เช่น “ดาวลูกไก่” หรือ “สิงทะโมน” บางเพลงก็สะท้อนชีวิตผู้คนในสังคม เช่น “กรรมกรโรงงาน” “ขุดหินเก่าขุดหินใหม่” บางเพลงก็ชวนให้เกิดอารมณ์ขัน เช่นเพลง “ปุปปูป” ที่แปลว่าเป๊ปเป็ย แม้แต่เพลง “เทิดเทิงทิงนองนอย” ก็สามารถเล่าเรื่องประเพณีให้เด็กฟังได้ ชวนเด็กฟังเสียงกลองยาว พาไปดูลองยาว และเล่าประเพณี การทอดกฐินคืออะไร ออกพรรษา เข้าพรรษาเป็นยังไง ลอยกระทงสนุกเพียงไหน เมื่อเด็กได้รู้คุณค่าของบทกลอน ในเสียงเพลงแล้ว ต่อไปเด็กก็จะคอยบอกให้พ่อแม่เล่าเรื่องเพลงต่างๆ ให้ฟังอีก เห็นได้ว่า การสอนบทกลอนให้กับเด็กนั้น จะนำเด็กไปสู่โลกแห่งจินตนาการ นำไปสู่ผู้เฒ่าผู้แก่ นำไปสู่ความสนใจที่ต่อเนื่อง นำไปสู่การมีสมาธิ และนำไปสู่ผู้มีหัวใจรักในบทกวี และยังช่วยให้เด็กได้ฝึกพูดหรืออ่านคำกลอน ซึ่งมีความสนุกสนาน สอดคล้อง อีกทั้งยังมีความ

ไพเราะ ทำให้เด็กสนุกและเพลิดเพลินไม่เบื่อหน่ายที่จะฟังหรือหัดพูด การสอนบทกลอนด้วยเสียงเพลงจึงเป็นการสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านที่ดีอย่างหนึ่ง

4. การอ่านหนังสือด้วยกัน สิ่งสำคัญที่สุดที่คนเป็นพ่อแม่สามารถทำได้เพื่อสนับสนุนเด็กให้กลายเป็นนักอ่าน ก็คือ การดู การอ่าน และการสนุกกับหนังสือร่วมกัน ถ้าเด็ก ๆ เห็นว่าหนังสือเป็นเสมือนแหล่งที่ให้ความรื่นรมย์ ความสบายใจ ความสนุกสนาน และความรู้ ก็แสดงว่าเด็กมีแรงกระตุ้นที่สำคัญในการเรียนรู้ที่จะอ่าน การที่เด็ก ได้ดูหนังสือกับพ่อแม่ไม่เพียงแต่จะได้เห็นรูปภาพและฟังเรื่องราวเท่านั้น แต่ก็ยังทำให้เด็กรู้สึกถึงความอบอุ่น ปลอดภัย ซึ่งเป็นส่วนช่วยสนับสนุนความรู้สึกรักของเด็กเกี่ยวกับหนังสือ อย่างไรก็ตาม พ่อแม่ไม่ควรบังคับเด็ก ๆ ที่กำลังสนุกสนานกับการทำสิ่งอื่นอยู่ให้มาอ่านหนังสือในตอนนั้น การอ่านหนังสือกับเด็ก เป็นวิธีที่ดีมากที่จะช่วยพัฒนาความสามารถในการเข้าใจการพูด การฟัง สมาธิ รวมทั้งการสังเกต ซึ่งทั้งหมดนี้จะมีความสำคัญในตัวเองในขั้นตอนของการเรียนการอ่าน นอกจากนี้ยังช่วยสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดจินตนาการ และมีพัฒนาการทางอารมณ์ ขณะที่เด็กเริ่มจะรู้ว่าผู้อื่นรู้สึกอย่างไร หนังสือจะให้ความรู้เกี่ยวกับโลก โดยการนำเด็กไปสู่สถานการณ์ใหม่ ๆ และให้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เคยมีประสบการณ์มาก่อน

5. พาไปร้านหนังสือ สนับสนุนให้เด็กมีหนังสือเป็นของตนเอง พ่อแม่ควรซื้อหนังสือให้เด็กอ่าน หรือให้เป็นเจ้าของในวาระต่าง ๆ ในลักษณะของขวัญตามความเหมาะสมกับเพศ วัย ความต้องการ ธรรมชาติ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล

6. พาไปสถานที่ต่าง ๆ การพาเด็กไปในสถานที่ต่าง ๆ เช่น พาไปเที่ยวตามสถานีรถไฟ พาไปเที่ยวชมสวนสัตว์ พาไปซื้อของด้วย การพาไปเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ ย่อมทำให้เด็กพบเห็นสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ช่วยทำให้มีความรู้ความคิดกว้างขวาง พ่อแม่สามารถพูดถึงสิ่งที่เด็กพบเห็นให้ฟังหรืออาจสอนให้เด็กอ่านป้ายต่าง ๆ ได้ด้วย สิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กรู้สึกสนุกสนาน และเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง จากการที่ผู้ปกครองสอนให้อ่านป้ายต่าง ๆ ที่พบเห็น ทำให้เด็กมีความสุขและรักการอ่าน ซึ่งเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านที่ดีที่สุดอย่างหนึ่ง

7. หาสัตว์เลี้ยงให้แก่นุตรหลาน การหาสัตว์เลี้ยงให้แก่นุตรหลานอาจเป็น แมว นก ปลา สุนัข หรือกระต่าย สัตว์เหล่านี้จะช่วยให้เด็กรู้สึกสนุกสนาน และสนใจอยากทราบเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ที่ตนได้มีโอกาสเลี้ยงดู และเมื่อเด็กพูดถึงหรือได้ถามพ่อแม่สามารถอธิบายและแนะนำให้ดูรูป

เกี่ยวกับสัตว์นั้นๆ จากหนังสือ หรืออ่านเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์นั้นให้เด็กฟัง ซึ่งการที่เด็กได้เห็นและได้ฟังไปพร้อม ๆ กันจะทำให้เด็กเข้าใจ และสนุกสนานมากขึ้น ทำให้เด็กมีความสุขและเป็นการสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านที่ดีให้กับเด็กต่อไปในอนาคตด้วย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เด็กควรจะได้รับการพัฒนานิสัยรักการอ่านจากครอบครัว เพราะเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจะประทับใจ อยู่ในความทรงจำและจะติดตัวไปจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ผู้ปกครองจึงมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้เด็กเป็นผู้ที่มีความสนใจในการอ่าน รักการอ่าน โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยให้เด็กได้พบกับหนังสือหรือการอ่านให้มากที่สุด โดยผู้ปกครองจะต้องรับฟังและตอบสนองความคิดหรือคำพูดของเด็ก เพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่เหมาะสมที่สุดที่จะได้รับการเตรียมความพร้อมในการอ่านและปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ให้มีนิสัยรักการอ่านและเป็นนักอ่านที่ดีจนประสบความสำเร็จในการพัฒนาการอ่านของตนเองในอนาคตต่อไป

กิจกรรมที่โรงเรียน

นวัตน์ พวงนาค (2555: 6-7) สรุปประเภทของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านที่โรงเรียนนั้น สามารถทำได้ โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ซึ่งเป็นวิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนมีความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนได้อ่านอย่างมีความสุข ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านนั้น มักมีกิจกรรมที่คล้ายกันหรือซ้ำกัน ดังนี้

1. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเน้นทักษะการอ่านได้แก่ เล่นิทาน เชิดหุ่น Reading Rally วาดจากงาน อ่านทุกคน แข่งขันตอบปัญหา ห้องสมุดเคลื่อนที่ ค่ายรักการอ่าน แข่งขันตอบคำถามในสารานุกรม ขอดนักอ่าน เป็นต้น
2. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เน้นการเผยแพร่ข่าวสาร ได้แก่ เสียงตามสาย วันสำคัญ ยามหนังสือสู่ชุมชน แหล่งความรู้ในห้องถิ่น นิทรรศการ เป็นต้น
3. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เน้นการแก้ไขและพัฒนา ได้แก่ คลินิกหมอน้อย พี่ช่วยน้อง ให้ความรู้การใช้ห้องสมุด แข่งขันเปิดพจนานุกรม เป็นต้น

4. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เน้นพัฒนาทักษะอันต่อเนื่อง ได้แก่ หนุนน้อมนักเล่า เล่าเรื่อง จากภาพ จากบทเพลงสูงานเขียน โต้ว่าที่ เรียงความขุขุขุความดี นอกจากกิจกรรมดังกล่าว ยังมี กิจกรรมอื่นที่สามารถส่งเสริมให้เกิดนิสัยรักการอ่าน โดยอ่านหนังสือในช่วงเวลาว่าง ไม่นานก็จะ พัฒนานิสัยให้เป็นคนรักการอ่านในที่สุด

บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤติกรรมการอ่าน

บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสัยรักการอ่านและพฤติกรรมรักการอ่าน สามารถ แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะได้แก่ บทบาทของครู บทบาทของผู้บริหาร และบทบาทของผู้ปกครอง ซึ่งมี รายละเอียดดังนี้

บทบาทของครู

อุดมศักดิ์ พลอยบุตร (2556: 12) กล่าวถึงบทบาทของครูสรุปได้ว่า ครูเป็นปัจเจกสำคัญยิ่งที่จะเป็นผู้เร่งปฏิกิริยาให้ผู้เรียนเป็นผู้มีนิสัยรักการอ่าน ครูทุกคนควรถือเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้อง ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ปลุกฝังทักษะการเรียนรู้ สอนวิธีการหาความรู้ และแหล่งการเรียนรู้ อันจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ ตลอดจนมีทักษะจนสามารถบูรณาการนำความรู้ที่ได้ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนจะต้องเริ่มต้นที่การส่งเสริมการอ่านด้วย วิธีการต่อไปนี้

1. เห็นความสำคัญของการอ่าน
2. ฝึกและจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างนิสัยรักการอ่าน
3. ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนด้านการอ่าน เข้าห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ
4. จัดตั้งชมรมหรือชุมนุมนักอ่าน โดยรับสมัครสมาชิกที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม มีการ แนะนำวิธีพัฒนาทักษะการอ่าน มีการประกวดยอดนักอ่านประจำเดือน/ ภาคเรียน หรือภาคประจำปี เป็นต้น

5. ควรจัดให้มีห้องสมุดหมวดหรือมุมหนังสือประจำหมวดวิชา/งาน เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในการที่จะค้นหาหนังสือที่เกี่ยวกับวิชานั้น ๆ โดยเฉพาะอีกทั้งจะสะดวกในการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้สะดวกยิ่งขึ้น

6. ควรจัดสภาพการเรียนการสอนที่เอื้อให้กับผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า หากความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อส่งเสริมผู้เรียนได้ฝึกฝนรู้วิธีหาความรู้และรู้แหล่งเรียนรู้ อันจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ที่จะนำไปสู่การศึกษาตลอดชีวิต

7. ส่งเสริมให้นักเรียนได้จัดทำหนังสือหรือเอกสารเพื่อส่งเสริมการอ่าน โดยอาจให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ทำเป็นรายงานเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ประวัติท้องถิ่น สารคดีท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ตำนาน ประวัติ อาชีพการทำมาหากินของชุมชนรอบ ๆ โรงเรียน จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และเป็นการฝึกทักษะการเขียนและการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลอีกด้วย

8. ก่อนการสอนแต่ละคาบของครู อาจจัดกิจกรรมรายงานข่าวเหตุการณ์ สารคดี ที่น่าสนใจ โดยให้ผู้เรียนหมุนเวียนกันนำเสนอคาบละ 3-5 นาที เพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้อ่านและยังเป็นการฝึกทักษะการพูดได้เช่นกัน

9. ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำความรู้จากการเรียนเรื่องต่าง ๆ มาร่วมกันจัดนิทรรศการหรือป้ายนิเทศ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่มและใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์

บทบาทของผู้บริหาร

อุดมศักดิ์ พลอยบุตร (2556: 14) กล่าวว่า iva ผู้บริหาร เป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการส่งเสริมพฤติกรรมรักการอ่านและมีนิสัยรักการอ่าน หากผู้บริหารเห็นความสำคัญของเรื่องดังกล่าว และส่งเสริมอย่างจริงจัง ย่อมทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมรักการอ่าน และนิสัยรักการอ่านได้ ผู้บริหารควรมีบทบาทดังนี้

1. สนับสนุนการดำเนินงานของห้องสมุด

2. กำหนดนโยบายการอ่านอย่างชัดเจน
3. สนับสนุนกิจกรรมการส่งเสริมการอ่าน
4. กำกับ นิเทศ ติดตาม
5. จัดสภาพและบรรยากาศ ตลอดจนแหล่งทุกแห่งในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้
6. จัดหาวัสดุทรัพยากรสารสนเทศให้สอดคล้องกับความต้องการ ทันสมัยทันเหตุการณ์อย่างเพียงพอ
7. จัดบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเปิดเวทีให้กับผู้เรียนได้แสดงออกให้มากที่สุด อาทิเช่น เวทีนักคิดนักเขียน ลานกวี การแข่งขันทักษะทางวิชาการ ประกวดการอ่านการเขียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง
8. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นประจำและต่อเนื่อง เช่น ในช่วงพักกลางวัน หรือชั่วโมงกิจกรรม (คาบอิสระ) กิจกรรมที่ควรจัด อาทิเช่น ทุกวันจันทร์ เป็นการแนะนำหนังสือดีที่น่าน่าอ่าน อาจจะใช้ทางเสียงตามสายแนะนำหนังสือดีที่หน้าเสาธง โดยให้ผู้เรียนหมุนเวียนเป็นผู้แนะนำ เพื่อส่งเสริมความกล้าแสดงออก และฝึกการพูดอีกด้วย ทุกวันอังคาร เป็นการประกวดการแข่งขัน ทักษะวิชาการต่างๆ หมุนเวียนกันสัปดาห์ละหมวดวิชา ทุกวันพุธ เป็นกิจกรรมการแสดงวีวี่ต่างๆ ของกลุ่มนักเรียน หรือรายบุคคลที่มีความ สามารถด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะการพูด การเล่นดนตรี กีฬา หมุนเวียนกันไป ทุกวันพฤหัสบดี เป็นกิจกรรมการเล่านิทาน การประกวดการเล่านิทาน ประกอการแสดง หรือการวาดภาพประกอบการอ่าน ทุกวันศุกร์ เป็นกิจกรรมได้วาที อภิปราย หนังสือ วิพากษ์วิจารณ์หนังสือ เป็นต้น
9. จัดกิจกรรมทุกอย่างเพื่ออ่าน ควรจัดเป็นประจำทุกวัน โดยเฉพาะในตอนเช้าก่อนเข้าแถว ประมาณ 10-15 นาที เมื่อถึงเวลาโรงเรียนอาจเปิดเพลงมาร์ชของโรงเรียน แล้วให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม หยุดทุกอย่างเพื่ออ่าน ด้วยการอ่านหนังสือ บทความ สารน่ารู้ แผ่นปลิว แผ่นพับความรู้ต่าง ๆ อาจจะให้มี การบันทึกการอ่านลงในสมุดบันทึก หรือแบบบันทึกที่โรงเรียนจัดให้ ว่าได้สาระ

อะไรบ้างทางโรงเรียนอาจจะให้มีการประกวดสมุดบันทึกการอ่าน ที่เรียกว่า ประกวดวรรณกรรม เก็บตก เพื่อส่งเสริมการบันทึกความรู้ ได้อีกทางหนึ่งด้วย

10. จัดค่ายเยาวชนเพื่อรักษาการอ่านเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มสนใจได้ ร่วมกันมีกิจกรรมทั้งที่เป็นสาระความรู้และเป็นนันทนาการสนุกสนานเพลิดเพลินได้ท่องเที่ยวไปในสถานที่ต่าง ๆ เป็นการส่งเสริมให้รักการอ่านมากขึ้น

บทบาทของผู้ปกครอง

การอ่านของเด็กเริ่มเกิดขึ้นเมื่อเด็กคลอออกมาและฟังเสียงได้ จากนั้นเด็กจะเรียนรู้การอ่านจาก ประสบการณ์ที่เด็กได้รับ โดยการฝึกฝนและปลูกฝังจากผู้ปกครอง ซึ่งการปลูกฝังตั้งแต่เด็ก ยังมีอายุน้อยจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในอนาคตในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเรียน การงาน การพักผ่อนหย่อนใจหรือการเปิดโลกทัศน์ในเรื่องต่าง ๆ และสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการอ่านของเด็กประการหนึ่งนั้น มาจากพื้นฐานทางครอบครัวที่พ่อแม่เป็นผู้สนใจสร้างเสริมการอ่านหนังสือ รักหนังสือ มีกิจกรรมการอ่านอยู่ในบ้านเสมอ เมื่อมีหนังสือที่น่าสนใจ สมาชิกในครอบครัวก็จะ เป็นผู้ที่มินิรักการอ่านโดยไม่รู้ตัว และสามารถเข้าใจในสิ่งตีพิมพ์ทุกชนิดอย่างรวดเร็ว ครอบครัว จึงนับได้ว่ามีบทบาทสำคัญในการสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นกับเด็ก เพราะเด็ก ๆ โดยทั่วไปมักสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวอยู่แล้ว

สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556: 7-9) กล่าวว่า การส่งเสริมพฤติกรรมการรัก การอ่านของผู้ปกครองมีดังนี้

1. เป็นตัวแบบที่ดีให้แก่เด็กในด้านการอ่าน เช่น อ่านหนังสือให้เด็กเห็นเป็นประจำ
2. เล่าเรื่องเกี่ยวกับหนังสือหรืออ่านหนังสือให้เด็กฟัง
3. จัดหาและรวบรวมหนังสือที่เหมาะสมกับวัย นิสัย และความสนใจของลูกมาไว้ในบ้าน
4. มีส่วนร่วมในการอ่านของเด็กทุกครั้งเท่าที่จะทำได้ เช่น พูดคุยเกี่ยวกับเรื่องที่เด็กอ่าน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือหรือเนื้อเรื่องที่เด็กอ่าน

5. การเสริมความรู้เด็กให้สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากสถานศึกษา
6. พுகุยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากสถานศึกษา
7. กระตุ้นหรือเตือนให้เด็กทำกิจกรรมตามที่ครูได้มอบหมาย
8. จัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่จะช่วยเสริมความรู้สำหรับเด็กเกี่ยวกับการอ่าน
9. พาเด็กไปร้านหนังสือ อนุญาตให้เด็กซื้อหนังสือที่ชอบบ้าง
10. พ่อแม่ควรรหาหนังสือที่ตรงกับวัยมาให้เด็กอ่าน ให้เด็กรู้สึกว่หนังสือคือเพื่อนที่สร้างความสนุก

นันทิยา ตันศรีเจริญ (2546: 15-17) กล่าวว่า ครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก เพราะบ้านเป็นสถานที่แห่งแรกที่จะเพาะเมล็ดพันธุ์แห่งการอ่านให้กับเด็กปฐมวัยก่อนส่งต่อไปยังโรงเรียน ธรรมชาติของเด็กวัยนี้ จะจับตามองและเลียนแบบพฤติกรรมของพ่อแม่อยู่เสมอ นักวิชาการเชื่อว่า เด็กเห็นพ่อแม่อ่านหนังสือเป็นประจำ จะรู้สึกสนใจและอยากอ่านหนังสือบ้าง แม้จะยังไม่ได้อ่านพร้อมทั้งแนะแนวทางสำหรับผู้ปกครองในการสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านให้เด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. ใช้วิธีจูงใจอ่าน โดยเริ่มจากคำศัพท์ที่คุ้นเคยในชีวิตประจำวัน เช่น ชื่อตนเอง พ่อ แม่ ส่วนต่างๆ ของร่างกาย คำตรงกันข้าม เช่น หน้า-หลัง-ใน-นอก สีต่างๆ แต่ไม่จำเป็นต้องทำตามขั้นตอนเสมอไป คว้าเด็กกำลังสนใจอะไรให้รับสอน เช่น เห็นสุนัขก็อาจชี้บอกว่ “หมา” เห็นบ่อยๆ ก็สอนบ่อยๆ จนจำได้ เอรูปลสุนัขที่มีตัวหนังสือเขียนประกอบให้ดู ไม่นานเด็กจะอ่านคำนี้ได้ และเริ่มสะกดคำอื่น ๆ ต่อไป
2. พาถูกไปห้องสมุดและร้านหนังสือด้วยเสมอ ให้เด็กคุ้นเคยกับบรรยากาศที่เต็มไปด้วยหนังสือและไม่กลัวห้องสมุด สอนให้รู้จักหนังสือแต่ละประเภทที่มีอยู่ เมื่อเด็กโตพอจะสามารถ

เลือกหนังสือเล่มที่ตัวเองสนใจ พร้อมทั้งอนุญาตให้เด็กเลือกซื้อหนังสือด้วยตนเอง ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นให้เด็กรู้สึกชื่นชอบการอ่าน

3. ทำให้การอ่านเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน เช่น ถ้าเด็กสนใจการทำอาหารให้ซื้อตำราอาหารมาศึกษาวิธีการทำอาหารชนิดต่าง ๆ ถ้าเด็กชอบเล่นกับสุนัขที่บ้าน ซื้อหนังสือเกี่ยวกับการเลี้ยงสุนัขมาอ่านร่วมกัน จะช่วยปลูกฝังให้เด็กเรียนรู้การหาความรู้จากหนังสือตั้งแต่วัยเยาว์

4. ชมเชย ให้รางวัลหรือให้กำลังใจเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงนิสัยรักการอ่าน

5. บอกให้เด็กรู้วัตถุประสงค์ของการอ่านที่หลากหลาย ทั้งการอ่านเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ และการอ่านเพื่อหาความรู้หรือข้อมูลต่าง ๆ

6. อย่าจำกัดหนังสือที่เด็กอ่าน ยกเว้นหนังสือที่ไม่เหมาะสมจริง ๆ เช่น หนังสือโป๊ เพราะหนังสือแต่ละเล่มต่างมีคุณค่าในตัวเอง

7. อย่าเข้มงวดกับการอ่านมากเกินไป ไม่ควรให้เด็กรู้สึกว่าคุณบังคับให้อ่าน เพราะเขาจะเกิดความรู้สึกต่อต้านและที่สำคัญอย่าให้การอ่านเป็นการลงโทษเด็ก เช่น ทำผิดแล้วลงโทษด้วยการให้เขานั่งอ่านหนังสือตลอดชั่วโมงโดยไม่ให้ดูโทรทัศน์หรือออกไปวิ่งเล่น เด็กจะเกิดความรู้สึกด้านลบกับการอ่านทันที

8. ควรปลูกฝังให้เด็กรู้จักเก็บรักษาและเอาใจใส่หนังสือทุกเล่มที่อ่าน เช่น ไม่พับมุมหนังสือ ไม่เปิดหนังสือวางคว่ำ ไม่ฉีกหรือขีดเขียนสิ่งใด ๆ ลงบนหนังสือ เพื่อดูแลหนังสือให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ให้อ่านได้ยาวนาน

ดังนั้น จึงสรุปบทบาทของพ่อแม่หรือสถาบันครอบครัว ญาติพี่น้อง ผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็ก ในการพัฒนานิสัยรักการอ่านได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. การให้ความรู้ หมายถึง วิธีพูดคุย สนทนา อธิบายหรืออบรมสั่งสอนเพื่อสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านทางวาจา และการทำในสิ่งที่ผู้ปกครองต้องการให้เด็กรับรู้และปฏิบัติตาม อันเป็นการชี้แนะแนวทางในวิธีการปฏิบัติให้แก่เด็กโดยตรงว่า พฤติกรรมการอ่านเช่นใดที่ควรกระทำหรือไม่

ควรกระทำ ควรอ่านเวลาใด และอ่านหนังสือประเภทใด การอบรมสั่งสอนโดยตรงนี้ บิดามารดา กระทำได้ในลักษณะที่เป็นทางการ เช่น การเรียกมาพูดคุย ซึ่งให้เห็นถึงความสำคัญของการอ่าน หนังสือ ประโยชน์หรือโทษของเนื้อหาหนังสือประเภทต่าง ๆ และในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ คือ การพูดคุยกันในช่วงที่ทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ระหว่างรับประทานอาหาร ดูโทรทัศน์ ในช่วงที่พาเด็กไปเดินเที่ยวตามศูนย์การค้า ก็สามารถพูดคุยหรือแนะนำหนังสือได้ เป็นต้น รวมทั้งการ แนะนำหนังสือดี ๆ ที่เพิ่งซื้อ มา หรือพูดถึงหนังสือต่าง ๆ อยู่บ่อย ๆ รวมทั้งการสนับสนุนในด้าน ต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน เช่น จัดหาหนังสือหรือสนับสนุนด้านการเงินเพื่อให้ ซื้อหนังสือ อนุญาตให้ไปอ่านหนังสือกับเพื่อน ๆ การพาไปซื้อหนังสือ แนะนำแหล่งหนังสือ เป็นต้น

2. การเป็นตัวแบบ การเป็นตัวแบบ หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของบิดามารดาหรือ ผู้ปกครองที่ทำให้เด็กพบเห็นและอาจมีผลให้เด็กเลือกกระทำตามอย่าง หรือเลือกไม่กระทำตาม อย่าง การที่เด็กเลือกกระทำตามอย่างนี้เรียกได้ว่าเป็นการเลียนแบบ การเลียนแบบจึงเป็นลักษณะที่ เด็กกระทำตามอย่างพฤติกรรมต่าง ๆ ที่บิดามารดาหรือตัวแบบแสดงออกมาให้เด็กได้รู้ ได้เห็น อาจ มีอิทธิพลให้เด็กเลียนแบบนิสัย หรือพฤติกรรมที่ผู้ปกครองต้องการหรือไม่ต้องการให้มีในตัวเด็กก็ได้ เด็กมักเรียนรู้พฤติกรรมต่าง ๆ ด้วยการเลียนแบบการกระทำของผู้ปกครองได้พอ ๆ กับคำพูดที่ ใช้อบรมสั่งสอน และเมื่อเด็กได้พบเห็นหรือเลียนแบบพฤติกรรมเหล่านั้นบ่อยครั้งเข้า ก็จะเกิดเป็น ความเคยชินและกลายเป็นนิสัย พฤติกรรมที่ผู้ปกครองแสดงออกให้เด็กเห็น มีผลต่อการเลียนแบบ ของเด็ก 3 ประการด้วยกัน คือ

2.1 การที่เด็กเห็นพฤติกรรมของผู้ปกครองแล้วทำให้เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมใหม่ ๆ ที่ไม่เคยแสดงมาก่อน

2.2 พฤติกรรมของผู้ปกครองอาจมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กที่มีอยู่ก่อน แล้วให้เพิ่มขึ้นหรือลดลง ซึ่งขึ้นอยู่กับผลของพฤติกรรมที่ผู้ปกครองแสดงออก

2.3 การได้เห็นจากพฤติกรรมของผู้ปกครอง ช่วยให้เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมที่ตนมี แนวโน้มจะแสดงออกได้ง่ายขึ้น ดังนั้น การเลียนแบบจึงมีความสำคัญต่อพฤติกรรมของเด็ก การ เลียนแบบมีบทบาทอย่างมากใน การเปลี่ยนแปลงหรือสร้างพฤติกรรมใหม่ของเด็ก พฤติกรรม ใหม่ ๆ ที่เด็กแสดงออกมา อาจเกิดขึ้นจากการที่เด็กสังเกตหรือเรียนรู้พฤติกรรม โดยไม่รู้ตัวที่กำลัง

ถูกชักจูงและเป็นการสร้างนิสัยที่ต้องการให้มีในเด็กได้ การที่ผู้ปกครองสามารถแสดงนิสัยรักการอ่าน โดยการใช้ประโยชน์จากหนังสือในการแก้ไขปัญหาหรือการดำเนินชีวิตประจำวัน สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กได้เห็น และผู้ปกครองเองก็ควรจัดหาหนังสือไว้สำหรับอ่านประกอบด้วย เช่น หนังสือเกี่ยวกับการตกแต่งบ้าน ปลูกต้นไม้ ตำราอาหาร เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ปกครองควรมีเจตคติที่ดีต่อการอ่านและแสดงให้เด็กเห็นว่า ผู้ปกครองชอบและสนใจในการอ่าน หรือมีนิสัยรักการอ่านอยู่อย่างสม่ำเสมอ

3. การเสริมแรง การเสริมแรง หมายถึง การใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้รับเกิดความพอใจแล้ว ทำให้เพิ่มความถี่ของพฤติกรรมที่ต้องการ โดยมีหลักว่าพฤติกรรมที่ได้รับการเสริมแรงจะทำให้พฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้น โดยปกติแล้วเด็ก ๆ มักชอบและต้องการให้ผู้ปกครองชมเชย ให้รางวัลหรือแสดงท่าทีความรู้สึกรับชื่นชมและพอใจ ซึ่งจะเป็นกำลังใจและผลย้อนกลับให้เด็กเรียนรู้ว่าสิ่งที่ตนทำนั้นถูกต้องเหมาะสม โดยผู้ปกครองต้องให้ความเอาใจใส่ และสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของเด็ก การเสริมแรงสามารถทำได้หลายแบบโดยไม่ต้องหาหรือสร้างภาระให้กับผู้ปกครอง เช่น การยิ้มแย้มแจ่มใส ทักทาย สนใจไต่ถาม สนใจในสิ่งที่เด็กพอใจ สนใจฟังเมื่อเด็กอ่านหนังสือให้ฟัง เป็นต้น

อารี พันธุ์ณี (2540: 4) การเสริมแรงดังกล่าว จะทำให้เด็กเกิดกำลังใจ พอใจ สร้างความกระตือรือร้น เกิดความต้องการอ่านหนังสือ ซึ่งได้รับการยอมรับจากผู้ปกครอง เด็กได้เรียนรู้ว่า การอ่านหนังสือนั้นเป็นสิ่งถูกต้อง ทำให้เด็กมีความต้องการทำซ้ำ ๆ อีกในโอกาสต่อไป

Smith and Johnson (1976: 20-27) กล่าวว่า แรงจูงใจที่จะทำให้เด็กอ่านหนังสือ มีทั้งแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก ซึ่งแรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนานิสัยรักการอ่านและพฤติกรรมรักการอ่าน ดังนั้น ผู้ปกครองจึงสามารถนำหลักการเสริมแรงมาใช้สำหรับการพัฒนานิสัยรักการอ่านด้วยการชมเชย ให้รางวัลหรือให้กำลังใจ เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงนิสัยรักการอ่าน ผู้ปกครองควรเสริมแรงทุกครั้ง当孩子อ่านหนังสือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเด็กอ่านหนังสือเองโดยที่ผู้ปกครองไม่ได้สั่ง ขวนขวายที่จะอ่าน รู้จักรักษานอมหนังสือ ฯลฯ เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้ปกครองสามารถเสริมแรงได้โดยการโอบกอดชมเชย ให้กำลังใจ รวมทั้งจัดหาหนังสือดี ๆ ที่เหมาะกับความสนใจของเด็กมาไว้ในห้องสมุดที่บ้าน เพื่อเร้าความสนใจของเด็กให้หยิบอ่านอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

4. การจัดสภาพแวดล้อม การจัดสภาพแวดล้อมย่อมมีผลต่อนิสัยรักการอ่านของเด็ก โดยจัดสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็กให้มีความรู้สึกรู้กันเกี่ยวกับการอ่าน มีความสะดวกและพึงพอใจที่จะอ่าน ไม่รู้สึกว่าถูกบังคับหรือตึงเครียด ทุกคนในครอบครัวสามารถสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนานิสัยรักการอ่านได้โดยคำนึงถึงหลักการ ดังนี้

4.1 ผู้ปกครองต้องมีนิสัยรักการอ่านและสร้างเสริมให้เด็กรักการอ่าน

4.2 ปลุกฝังให้เด็กตระหนักถึงผลประโยชน์ของนิสัยรักการอ่าน

4.3 บรรยากาศภายในบ้านจะต้องเอื้ออำนวยต่อการพัฒนานิสัยรักการอ่าน สภาพแวดล้อมมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนานิสัยรักการอ่านให้กับเด็กปฐมวัยดังนี้

ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2542: 157) ได้กล่าวว่า บรรยากาศที่อบอุ่นภายในบ้าน มีส่วนต่อการสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัว การที่ผู้ปกครองสร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกที่บ้านมีความรักความอบอุ่น จะทำให้เด็กรู้สึกว่าการอ่านหนังสือที่บ้านเป็นสิ่งที่ตนเองชอบ ไม่รู้สึกตึงเครียดและมีความสุขที่ได้อ่าน นอกจากนั้น ควรจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการอ่าน ห้องมีแสงสว่างพอเหมาะ มีโต๊ะ เก้าอี้ และชั้นเก็บหนังสือของเด็กที่เป็นสัดส่วน รวมทั้งให้เด็กได้มีโอกาสอ่านหนังสือ การที่บิดามารดาหรือบุคคลอื่นในบ้านซื้อหนังสือมาอ่าน หรือบอกรับเป็นสมาชิกของหนังสือพิมพ์ หรือนิตยสาร นอกจากจะทำให้เด็กเห็นเป็นแบบอย่างแล้ว ยังนับว่าเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน และควรจัดวางหนังสือต่าง ๆ ไว้ในที่ที่เด็กนำมาอ่านได้ทันที เช่น บนโต๊ะในห้องนั่งเล่น บนพื้นใกล้เตียงนอน เป็นต้น แต่ต้องไม่บังคับให้เด็กอ่านหนังสือ และในกรณีที่มีการให้รางวัล หรือของขวัญเนื่องในโอกาสต่างๆ ผู้ปกครองอาจจัดรางวัลเหล่านั้นเป็นหนังสือที่เหมาะสม หรือนำสนใจสำหรับเด็กแต่ละคน ซึ่งควรพิจารณาว่าเด็กมีเพศและวัยอยู่ในช่วงของพัฒนาการและความสนใจอย่างไร รวมทั้งเลือกหนังสือที่ตรงกับความสนใจเฉพาะของเด็กด้วย เช่น อาจเป็นหนังสือเกี่ยวกับสุนัข ชีวิตสัตว์ใต้น้ำ เรื่องเกี่ยวกับโลกดึกดำบรรพ์หรือไดโนเสาร์ หรืออาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัย ที่ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายส่วนใหญ่สนใจ

บทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อการพัฒนานิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก สามารถแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ การให้ความรู้ การเป็นตัวแบบ การเสริมแรง และการจัดสภาพแวดล้อม ซึ่งจะต้องทำควบคู่กันไปให้มีความสอดคล้องและสม่ำเสมอ ต้องเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการและ

ความสนใจของเด็กแต่ละวัย จะสามารถพัฒนารักการอ่านให้เกิดขึ้นกับเด็กและทุกคนในครอบครัว ได้เป็นอย่างดี ผู้ปกครองทุกคนควรตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองในการปลูกฝัง และพัฒนา นิยรักการอ่านให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กรู้จักการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองได้ต่อไปจนตลอดชีวิต

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542: 98-99) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักที่สำคัญในการ สนับสนุนการอ่านดังนี้

ด้านผู้ปกครอง

การสร้างความสนใจในการอ่านต้องเริ่มต้นที่บ้าน เพราะเป็นสถานที่ที่เด็กจะเรียนรู้ได้ทั้ง วัน ผู้มีบทบาทสำคัญมากที่สุดคือ พ่อแม่ พี่น้อง ญาติผู้ใหญ่ ซึ่งสามารถสนับสนุนการอ่าน ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. การให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็ก ทำให้เด็กมีอารมณ์มั่นคง และมีสมาธิในการอ่านไม่ วิตกกังวล
2. อ่านหนังสือให้เด็กฟังประจำ
3. เป็นตัวอย่างให้แก่เด็ก ผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัวต้องอ่านหนังสือให้เด็กเห็น เป็นประจำ และต้องอ่านบ่อย ๆ สม่ำเสมอ จนเด็กคิดว่าการอ่านเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน และชมเชยเมื่อเห็นเด็กอ่านหนังสือ
4. เลือกหนังสือที่มีเนื้อหา มีคุณค่า เหมาะสมกับวัยของเด็กมาให้อ่าน
5. แนะนำให้เด็กมีความสนใจอ่านหนังสือ ด้วยการเล่าหรือพูดคุยถึงเรื่องที่ผู้ปกครองอ่าน หรือแนะนำมาให้เด็กอ่าน
6. พาเด็กไปเลือกซื้อหนังสือที่ร้าน โดยมีผู้ปกครองให้คำแนะนำ

7. ควรซื้อหนังสือเป็นของขวัญ หรือรางวัลให้เด็กในโอกาสพิเศษต่าง ๆ เช่น ของขวัญวันปีใหม่ ของขวัญสอบได้คะแนนดี เป็นต้น

8. จัดมุมหนังสือขึ้นในบ้าน โดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและสามารถหยิบอ่านได้เมื่อต้องการ

ด้านอาจารย์ผู้สอน

มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้นักเรียนอ่านหนังสือ ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนทุกคนในโรงเรียนต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะสนับสนุนการอ่านด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อให้เด็กเรียนอยากสนใจอ่าน และรักการอ่าน บทบาทของอาจารย์ผู้สอนในการสนับสนุนการอ่านมีดังนี้

1. แนะนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมจากเรื่องที่เรียน
2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุด
3. กำหนดให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้า ทำรายงาน หรือโครงการ
4. จัดตั้งชมรมนักอ่าน โดยรับสมัครสมาชิกที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม
5. จัดนิทรรศการหนังสือ หรือการปริทัศน์หนังสือ
6. จัดห้องสมุดของหมวดวิชา และมุมหนังสือในห้องเรียน
7. รณรงค์ส่งเสริมการอ่าน ด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ประกวดการอ่าน

ด้านห้องสมุดโรงเรียน

มีภารกิจหลักในการสนับสนุนการเรียนการสอนของนักเรียนและอาจารย์ผู้สอน รวมทั้งต้องจัดบริการและกิจกรรมสนับสนุนการอ่านตามความสนใจ และความต้องการของนักเรียน ซึ่งบรรณารักษ์สามารถจัดได้หลากหลายวิธี เช่น

1. บริการตอบคำถาม
2. การแนะนำวิธีการใช้ห้องสมุด
3. การแนะนำหนังสือ
4. การเล่านิทาน
5. การเล่าเรื่องหนังสือ
6. การแสดงหุ่น
7. การจัดนิทรรศการหนังสือ
8. การจัดห้องสมุดเคลื่อนที่

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การอ่านของเด็กแต่ละคนนั้น จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเริ่มต้นที่บ้าน คือ ผู้ปกครองจะต้องให้ความสนใจ และวางพื้นฐานการอ่านที่ดีให้แก่เด็ก ต่อจากนั้นทางโรงเรียน คือ อาจารย์ผู้สอน และบรรณารักษ์ห้องสมุด จะต้องร่วมมือกันจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ และเหมาะสม ก็จะเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านตลอดไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดวงหทัย เมธา (2551) ศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและใช้แผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และเพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมส่งเสริมการรักการอ่าน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคาราวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 40 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) ได้แผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง ซึ่งสามารถส่งเสริมการรักการอ่านของนักเรียนได้ 2) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมส่งเสริมการรักการอ่าน ด้านกิจกรรมและประโยชน์ อยู่ในระดับมาก 3) พฤติกรรมการรักการอ่าน นักเรียนอ่านหนังสือในเวลาว่างเป็นส่วนใหญ่ ใช้เวลาอ่านครั้งละ 30 นาที เพราะได้รับประโยชน์ และได้ความรู้เพิ่มเติม หนังสือที่ชอบอ่านมากที่สุด คือการ์ตูน แล้วจะยืมหนังสือจากห้องสมุดสัปดาห์ละ 1-3 ครั้ง และชอบอ่านหนังสือที่บ้าน จากการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนให้ความคิดเห็นว่าการกิจกรรมน่าสนใจ ทำให้ได้รับความรู้เพิ่มเติม อยากอ่านหนังสือมากขึ้น และพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ฟัง พูด อ่าน เขียน 4) คะแนนบันทึกการอ่าน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 84.7 ซึ่งอยู่ในระดับคุณภาพดีมาก

สุชาติ ชุมดวง (2553) ศึกษาพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนคาราวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนคาราวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 333 คน สถิติที่ใช้ คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า วัตถุประสงค์ในการอ่านของนักเรียน คือ เพื่อความสนุกสนาน และเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่าน ตามลำดับ สารสนเทศที่ชอบอ่าน คือ อ่านจากอินเทอร์เน็ต หนังสือเรียน และการ์ตูน ตามลำดับ โดยมีความถี่ในการอ่านโดยเฉลี่ย 2-3 วัน ต่อครั้ง สำหรับประเภทและเนื้อหาที่สนใจอ่านนอกเหนือจากตำรา พบว่า นิยมอ่าน นิทาน สารคดี และนิยาย ตามลำดับ โดยกลุ่มนิทานจะชอบอ่านนิทานที่มีรูปภาพประกอบ กลุ่มสารคดีจะชอบอ่านสารคดีเกี่ยวกับสัตว์ และกลุ่มนิยายชอบอ่านนิยายผจญภัย สำหรับสถานที่ที่ชอบอ่าน คือ บ้าน ห้องสมุด และร้านเช่าหนังสือ ตามลำดับ ปัจจัยที่มีผลต่อการอ่าน พบว่า ปัจจัยที่สำคัญมากที่สุด คือ ครอบครัว นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับปานกลาง และนักเรียนมีความคิดเห็นว่าการตนเองมีความสามารถในการอ่านระดับปานกลาง สำหรับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของโรงเรียน

และห้องสมุด พบว่า กิจกรรมที่นักเรียนชอบมาก คือ กิจกรรมแนะนำหนังสือที่น่าสนใจ การจำหน่ายหนังสือราคาถูก และการฉายวีดิทัศน์เกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน

มาริน เปรมปรี (2553) ศึกษาพฤติกรรมการอ่านหนังสือของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น: กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าใจพฤติกรรมการอ่านหนังสือของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากจำนวนตัวอย่าง 500 ราย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้กรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย การวิเคราะห์การถดถอยพหุและการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน ผลการศึกษาด้านพฤติกรรมการอ่านหนังสือ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีเวลาการอ่านหนังสือเฉลี่ยประมาณ 78 นาที/วัน โดยใช้เวลาอ่านหนังสือแบบเรียน เฉลี่ยประมาณ 37 นาที/วัน ใช้เวลาในการอ่านหนังสือนอกเหนือแบบเรียนเฉลี่ยประมาณ 48 นาที/วัน ผลการวิเคราะห์การแปรผันสองทางโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยแบบง่ายพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 9 ตัว คือ ระดับชั้นปีที่ศึกษาคะแนนเฉลี่ยสะสม ระดับคะแนนวิชาภาษาไทย การเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การศึกษาของผู้ปกครอง รายได้ของครอบครัว สภาพแวดล้อมในครอบครัวที่เอื้อต่อการส่งเสริมการอ่าน ทักษะคิดเกี่ยวกับการอ่านหนังสือและเขตการศึกษา ส่วนผลการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุ พบว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดร่วมกันอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ได้ร้อยละ 11 และในจำนวนตัวแปร 16 ตัวนั้น ภายหลังจากควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ แล้วพบว่ามีเพียง 2 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือได้แก่ ระดับชั้นปีและเขตการศึกษา ส่วนการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุขั้นตอน พบว่า ตัวแปรอิสระที่สามารถอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมการอ่านหนังสือได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 5 ตัว ได้แก่ รายได้ของครอบครัว เขตการศึกษา ทักษะคิดเกี่ยวกับการอ่านหนังสือ ระดับคะแนนวิชาภาษาไทย และสุดท้ายคือระดับชั้นปีที่ศึกษา โดยตัวแปรรายได้ของครอบครัวสามารถอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมการอ่านหนังสือได้ดีที่สุด

Thomson (1981) ได้ศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการอ่านของเด็กตามการรับรู้และความต้องการของผู้ปกครอง โดยศึกษาจากผู้ปกครองของนักเรียนชั้นอนุบาลนักเรียนเกรด 1 เกรด 2 และเกรด 3 จำนวน 192 คน จากการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองต่างรับรู้ว่าจะช่วยให้อ่านหนังสือ

พัฒนาการอ่านยิ่งขึ้น ผู้ปกครองส่วนมากจะปฏิบัติตน โดยการฟังเด็กอ่านมากกว่าที่จะอ่านออกเสียง ให้เด็กฟัง ทั้งๆ ที่การอ่านออกเสียงให้เด็กฟังเป็นวิธีการที่สำคัญในการพัฒนาการอ่านของเด็ก ผู้ปกครองเชื่อว่าตนเองส่งผลต่อการอ่านของเด็ก แต่ก็ยังเชื่อว่าส่งผลน้อยกว่าทางโรงเรียน โดยเฉพาะครูผู้สอน นอกจากนี้ผู้ปกครองมีความต้องการข่าวสารข้อมูลที่จะช่วยในการพัฒนาการอ่านของเด็ก เพื่อที่จะได้พัฒนาการอ่านของเด็กได้ดียิ่งขึ้น

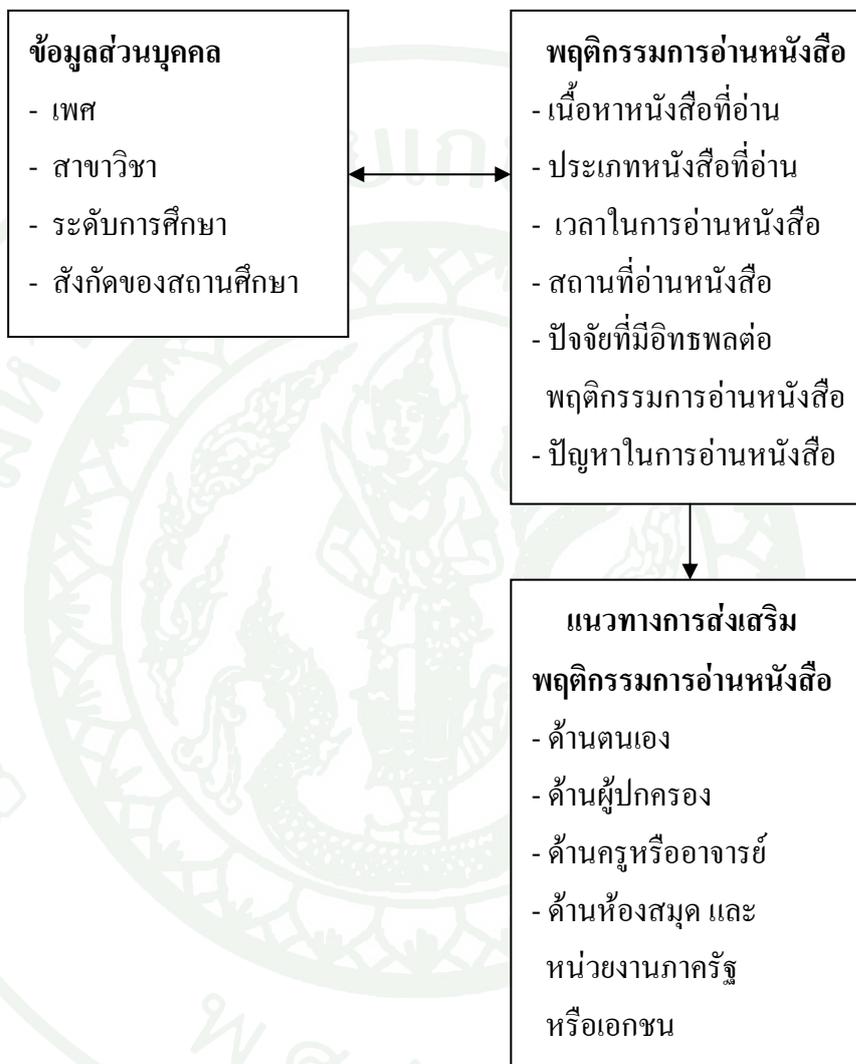
Miller (1984) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมในการใช้หนังสือร่วมกันระหว่าง ผู้ปกครองและเด็กก่อนวัยเรียน โดยศึกษาจากเวลาที่ผู้ปกครองให้กับการอ่านของเด็กทัศนคติของผู้ปกครองและเด็กที่มีต่อการอ่าน รูปแบบกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่านที่ผู้ปกครองได้ปฏิบัติต่อเด็ก และจำนวนหนังสือสำหรับเด็กในบ้าน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองและเด็กจำนวน 28 คู่ ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้เกี่ยวกับการอ่านของเด็กมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการรับรู้ศัพท์และทัศนคติของผู้ปกครองที่มีต่อการอ่าน สามารถเป็นตัวบ่งชี้ถึงการเรียนรู้เบื้องต้นของการอ่านและการรับรู้คำศัพท์ของเด็ก ส่วนผู้ปกครองที่มีทัศนคติในทางบวกมีผลต่อความถี่ในการปฏิบัติบทบาทและพฤติกรรมส่งเสริมการอ่านให้กับเด็ก พร้อมกันนั้นยังมีส่วนสนับสนุนในการกระตุ้นให้เด็กปฏิบัติเกี่ยวกับการอ่านได้ดี

Neuman (1986) ได้ศึกษาสิ่งแวดล้อมภายในบ้านที่มีผลโดยตรงกับการใช้เวลาว่างในการอ่านของเด็กนักเรียน เกรด 5 พบว่า เด็กนักเรียนเกรด 5 มีการอ่านหนังสือในเวลาว่างโดยเฉลี่ย 2.33 เล่มต่อเดือน เด็กผู้หญิงจะอ่านมากกว่าเด็กผู้ชาย เด็กที่ใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือมากกว่า ส่วนมากจะมาจากครอบครัวที่มีรายได้และระดับการศึกษาสูงกว่า นอกจากนี้พบว่า บทบาทของผู้ปกครองในการสนับสนุนการอ่านมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมในการใช้เวลาว่าง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประยุกต์ (Applied Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการอ่านหนังสือ และแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร ทั้ง 50 เขต จาก 119 สถานศึกษา จำนวน 172,023 คน แบ่งเป็นสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ระดับ ปวช. จำนวน 30,847 คน ระดับ ปวส. จำนวน 11,076 คน และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ระดับ ปวช.จำนวน 90,478 คน ระดับ ปวส. จำนวน 39,622 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2555)

ประชากรเป้าหมาย (Target Population) ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ กำหนดคุณสมบัติไว้ คือ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ จำนวน 5 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) โดยใช้สูตรตารางสำเร็จรูปของ Yamane (1973) ทำการสุ่มผู้เรียนประเภทวิชาพาณิชยกรรม จำนวน 20 โรงเรียน โรงเรียนละ 20 คน ได้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 400 คน

กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ กำหนดคุณสมบัติไว้ คือ บุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านหนังสือ จำนวน 5 คน เป็นการเลือกโดยเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบไปด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check-list) เพื่อศึกษาสถานภาพของกลุ่มผู้เรียนจำนวน 4 ข้อ เกี่ยวกับ เพศ สาขาวิชา ระดับการศึกษา และสังกัดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการอ่านหนังสือ เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check-list) เพื่อศึกษาสถานภาพของกลุ่มผู้เรียน จำนวน 8 ข้อ เกี่ยวกับ เนื้อหาหนังสือที่อ่าน ประเภทหนังสือที่อ่าน เวลาในการอ่านหนังสือ สถานที่อ่านหนังสือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือ และปัญหาในการอ่านหนังสือ

ตอนที่ 3 การส่งเสริมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียน เช่น ด้านตนเอง ด้านผู้ปกครอง ด้านครู หรืออาจารย์ ด้านห้องสมุด และด้านหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน เป็นแบบสอบถามแบบมาตรา ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งกำหนดค่า คะแนนของค่าคำตอบ ดังนี้

กำหนดค่าระดับคะแนน

ระดับคะแนน 5	หมายถึง	ส่งเสริมมากที่สุด
ระดับคะแนน 4	หมายถึง	ส่งเสริมมาก
ระดับคะแนน 3	หมายถึง	ส่งเสริมปานกลาง
ระดับคะแนน 2	หมายถึง	ส่งเสริมน้อย
ระดับคะแนน 1	หมายถึง	ส่งเสริมน้อยที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ครั้งนี้ เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยการศึกษารวบรวมข้อมูล เอกสาร แนวคิดหลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่านหนังสือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่แบบสอบถาม มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาหลักการและวิธีการสร้างเครื่องมือจากเอกสาร แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาตัวอย่างเครื่องมือจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็น
3. ทำความเข้าใจวิธีการสร้างเครื่องมือ กำหนดเนื้อหาและประเด็นที่จะนำมาสร้างเครื่องมือ
4. จัดทำร่างเครื่องมือ และให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของเครื่องมือ

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Analysis) จำนวน 3 คน โดยหาค่าความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index: IOC) ของ Rovinelli and Hambleton (2003: 163-164) ซึ่งได้ค่าความสอดคล้องของ IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ทุกรายการคำตอบแสดงว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีความตรงตามเนื้อหาทุกข้อ

6. นำแบบสอบถามที่ปรับแก้แล้วตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่างที่เก็บจริง แต่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้เรียนที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอี่ยมละออและ โรงเรียนกรุงเทพการบัญชี จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาวิเคราะห์ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (1990: 202-204) โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.95 ซึ่งถือว่ามีความเที่ยง ที่สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงได้

7. จัดทำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว ไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

1. ติดต่อขอหนังสืออนุมัติเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา
2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลไปให้ผู้บริหารสถานศึกษาด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยติดต่อผู้บริหารสถานศึกษา และประสานเจ้าหน้าที่ ในการขอเก็บข้อมูลด้วยตนเอง
4. ผู้วิจัยตรวจสอบแบบสอบถามที่ส่งไป 450 ชุด ได้กลับคืนมาจำนวน 450 ชุด และเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์และถูกต้อง จำนวน 400 ชุด
5. นำข้อมูลมาบันทึก ลงรหัสในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

1. ติดต่อทาบทามผู้ทรงคุณวุฒิมีความรู้และประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านหนังสือ ด้วยตนเอง พร้อมทั้งกำหนดวันประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

2. ติดต่อขอหนังสือเชิญจากภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ด้วยตนเอง พร้อมทั้งดำเนินการนัดหมายการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) พร้อมอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3. ดำเนินการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันศุกร์ที่ 4 เมษายน 2557 เวลา 09.00 – 12.00 น. ห้องประชุมภาควิชาอาชีวศึกษา อาคาร 3 ชั้น 4 ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการประชุม ให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็น และนำเสนอแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร ให้มีนิสัยรักการอ่านหนังสือ โดยมีผู้ช่วยวิจัยอยู่ร่วมประชุมตลอดเวลาเพื่อจดบันทึก และบันทึกเทป เพื่อความเข้าใจในสิ่งที่ได้บันทึกและเนื้อหาสาระในเทปที่ตรงกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามและพฤติกรรมการอ่านหนังสือ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำคะแนนมาเทียบกับเกณฑ์ที่ใช้แปลความหมายของคะแนน (Best and Kahn, 1993: 246) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

3. การตรวจสอบสมมติฐานใช้สถิติทดสอบ (Test Statistics) ได้แก่

3.1 ค่านัยสำคัญที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลกำหนดไว้ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ($\alpha=0.05$)

3.2 การทดสอบนัยสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 กลุ่มที่ไม่เกี่ยวข้องกันใช้ Chi-square โดยทำการทดสอบด้านปัจจัยส่วนบุคคลทั่วไปกับด้านพฤติกรรมการอ่านหนังสือ

4. ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยใช้เครื่องมือที่ใช้เป็นแนวทางการสนทนากลุ่ม (Focus Group Guideline) มีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้ นำมาถอดเทปบทสนทนา และทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการเข้ารหัส (Code) คำ ข้อความ หรือประโยคต่าง ๆ ที่ผู้ทรงคุณวุฒิ มีนันทมิตรร่วมกันหาแนวทางส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียน อาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรมในเขตกรุงเทพมหานคร ให้มีนิสัยรักการอ่านหนังสือ

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาพฤติกรรมการอ่านหนังสือ และแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อหาแนวทางส่งเสริมให้ผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการอ่านหนังสือ

ตอนที่ 3 การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่าน

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านพฤติกรรมการอ่านหนังสือกับข้อมูลส่วนบุคคลที่

ตอนที่ 5 ผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ที่ได้แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละจำแนกตามลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล

(n=400)		
ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	147	36.70
หญิง	253	63.30
สาขาวิชา		
คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	135	33.70
การบัญชี	121	30.30
การตลาด/การขาย	99	24.70
อื่น ๆ (การเลขานุการ ภาษาต่างประเทศ)	45	11.30
ระดับการศึกษา		
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	272	68.00
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	128	32.00
สังกัดของสถานศึกษา		
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)	121	30.30
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)	279	69.70

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 63.30 ทั้งนี้ เมื่อจำแนกตามสาขาวิชา ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 33.70 รองลงมาคือ สาขาวิชาการบัญชี คิดเป็นร้อยละ 30.30 และสาขาวิชาการตลาด คิดเป็นร้อยละ 24.70 ระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) คิดเป็นร้อยละ 68.00 และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) คิดเป็นร้อยละ 32.00 สังกัดของสถานศึกษาที่ผู้เรียนกำลังศึกษาอยู่ ส่วนใหญ่สังกัดอยู่ในสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) คิดเป็นร้อยละ 69.70 และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) คิดเป็นร้อยละ 30.30

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการอ่านหนังสือ

ตารางที่ 2 ผู้เรียนชอบอ่านหนังสือหรือสื่อประเภทใด

(n=400)

ประเภทหนังสือ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. บันเทิงคดี (เช่น นวนิยาย/การ์ตูน/หนังสืออ่านเล่นต่าง ๆ)	223	55.80
2. นิตยสาร	162	40.50
3. หนังสือพิมพ์	148	37.00
4. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (เช่น เว็บไซต์ วารสารออนไลน์ E-book เป็นต้น)	85	21.30
5. สารคดี	60	15.00
6. แบบเรียน/ตำราเรียน	60	15.00
7. วารสาร	50	12.50
8. ปรัชญา/ศาสนา	29	7.30

ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือหรือสื่อประเภท บันเทิงคดี เช่น นวนิยาย/การ์ตูน/หนังสืออ่านเล่นต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 55.80 รองลงมา คือชอบอ่านหนังสือหรือสื่อประเภท นิตยสาร คิดเป็นร้อยละ 40.50 และชอบอ่านหนังสือหรือสื่อประเภท หนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 37.00

ตารางที่ 3 ผู้เรียนชอบอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไร

(n=400)

เนื้อหาหนังสือ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพลิดเพลิน/สนุกสนาน	277	69.30
2. สารคดี/ความรู้ทั่วไป	152	38.00
3. ข่าว	150	37.50
4. โฆษณา	87	21.80
5. การศึกษาสังคมวิทยา	73	18.30
6. เศรษฐกิจ/บริการ	33	8.30
7. ปรัชญา/ศาสนา	30	7.50
8. สังคมวิทยา	27	6.80

ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ เพลิดเพลิน/สนุกสนาน คิดเป็นร้อยละ 69.30 รองลงมา คือชอบอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ สารคดี/ความรู้ทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 38.00 และชอบอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ข่าว คิดเป็นร้อยละ 37.50

ตารางที่ 4 ผู้เรียนใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ยกี่ชั่วโมงต่อวัน

(n=400)

ระยะเวลา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	162	40.50
2. 1 – 2 ชั่วโมง	169	42.30
3. มากกว่า 3 ชั่วโมง	69	17.20

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ย 1 – 2 ชั่วโมง ต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 42.30 รองลงมา คือใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ยน้อยกว่า 1 ชั่วโมง ต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 40.50 และใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ยมากกว่า 3 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 17.20

ตารางที่ 5 ผู้เรียนใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ยที่วันต่อสัปดาห์

(n=400)

ความถี่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. อ่าน 1 วัน	71	17.80
2. อ่าน 2 วัน	119	29.80
3. อ่าน 3 วัน	84	21.00
4. อ่าน 4 วัน	31	7.80
5. อ่าน 5 วัน	32	8.00
6. อ่าน ทุกวัน	63	15.80

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ย 2 วันต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 29.80 รองลงมา คือใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ย 3 วันต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 21.00 และอ่านหนังสือ 1 วัน คิดเป็นร้อยละ 17.80

ตารางที่ 6 ผู้เรียนใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ยกี่เล่มต่อเดือน

(n=400)

จำนวนหนังสือที่อ่าน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. อ่าน 1 เล่ม	107	26.80
2. อ่าน 2 – 3 เล่ม	166	41.50
3. อ่าน 4 – 5 เล่ม	62	15.50
4. อ่าน มากกว่า 6 เล่ม	65	16.20

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ย 2 – 3 เล่มต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 41.50 รองลงมา คือใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ย 1 เล่มต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 26.80 และใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ยมากกว่า 6 เล่มต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 16.20

ตารางที่ 7 ผู้เรียนชอบอ่านหนังสือในสถานที่ใด

(n=400)

สถานที่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. บ้าน	320	80.00
2. ห้องสมุด/โรงเรียน	202	50.50
3. ร้านขายหนังสือ	98	24.50
4. อินเทอร์เน็ต	93	23.30
5. บ้านเพื่อน	63	15.80
6. ห้างสรรพสินค้า	59	14.80
7. ร้านเช่าหนังสือ	54	13.50
8. สวนสาธารณะ	46	11.50
9. ร้านเสริมสวย	41	10.30
10. ระหว่างเดินทาง เช่น รถโดยสาร เรือ เป็นต้น	40	10.00
11. ร้านค้า/ร้านอาหาร	39	9.80
12. คลินิก/โรงพยาบาล	16	4.00

ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือที่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมา คือชอบอ่านหนังสือที่ห้องสมุด/โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50.50 และชอบอ่านหนังสือที่ร้านขายหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 24.50

ตารางที่ 8 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียน

(n=400)

ปัจจัยที่มีอิทธิพล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ได้รับความบันเทิง/สนุกสนาน	221	55.30
2. ชอบ/รักในการอ่าน	147	36.80
3. ได้รับความรู้เพิ่มเติม	135	33.80
4. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	133	33.30
5. ไม่มีอย่างอื่นทำ	79	19.80
6. ครูสั่งให้อ่าน	68	17.00
7. ได้รับการปลุกฝังจากผู้ปกครอง	44	11.00
8. อ่านตามเพื่อน	42	10.50
9. กลัวไม่ทันสมัย	40	10.00
10. ได้รับการปลุกฝังจากครู/อาจารย์	29	7.30
11. อ่านตามผู้ปกครอง/ญาติ	23	5.80

ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 8 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียน ส่วนใหญ่ ได้รับความบันเทิง/สนุกสนาน คิดเป็นร้อยละ 55.30 รองลงมา คือชอบ/รักในการอ่าน คิดเป็นร้อยละ 36.80 และได้รับความรู้เพิ่มเติม คิดเป็นร้อยละ 33.30

ตารางที่ 9 ปัญหาในการอ่านหนังสือ

(n=400)

ปัญหาในการอ่านหนังสือ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ไม่มี	196	49.00
2. มี	204	51.00*
2.1. จี้เกียจอ่าน	92	45.09*
2.2 ไม่มีเวลาอ่าน	74	36.27*
2.3 ชอบเล่นคอมพิวเตอร์มากกว่า	62	30.39*
2.4 อ่านแล้วไม่เข้าใจ	60	29.41*
2.5 ไม่มีหนังสือที่น่าสนใจ	49	24.01*
2.6 ชอบดูโทรทัศน์มากกว่า	48	23.52*
2.7 ชอบเล่นเกมมากกว่า	42	20.58*
2.8 หนังสือราคาแพงเกินไป	34	16.66*
2.9 ไม่อยาก/ไม่ชอบอ่าน	32	15.68*
2.10 หาหนังสืออ่านยาก	30	14.70*
2.11 ไม่มีเงินซื้อหนังสือ	19	9.31*
2.12 ชอบฟังวิทยุมากกว่า	18	8.82*
2.13 ไม่มีสถานที่ให้อ่าน	16	7.84*

ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

* หมายเหตุ ร้อยละที่ได้จากคนที่ตอบว่ามีปัญหาในการอ่านหนังสือ จากจำนวน 204 คน

จากตารางที่ 9 พบว่า ปัญหาในการอ่านหนังสือของผู้เรียน ส่วนใหญ่ผู้เรียนมีปัญหาในการอ่านหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 51.00 และไม่มีปัญหาในการอ่านหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 49.00

เมื่อพิจารณาจากปัญหาในการอ่านหนังสือของผู้เรียน พบว่า ส่วนใหญ่ผู้เรียนจี้เกียจอ่าน คิดเป็นร้อยละ 45.09 รองลงมา คือไม่มีเวลาอ่าน คิดเป็นร้อยละ 36.27 และชอบเล่นคอมพิวเตอร์มากกว่า คิดเป็นร้อยละ 30.39

ตอนที่ 3 การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่าน

ตารางที่ 10 การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านด้านตนเอง

(n=400)

ด้านตนเอง	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. เริ่มต้นการอ่านจากเรื่องที่ตนเองชอบหรือสนใจ	3.99	0.85	มาก
2. สร้างแรงจูงใจ ในตนเองให้อ่านหนังสือ	3.85	0.75	มาก
3. ฝึกฝนและพัฒนาความสามารถในการอ่านให้เก่งขึ้นเรื่อยๆ	3.67	0.92	มาก
4. ชักชวนคนอื่นให้อ่านเรื่องเดียวกัน แล้วนำมาสนทนากัน	3.65	0.94	มาก
5. ตั้งความหวังให้กับตนเอง โดยวางเป้าหมายว่าจะพัฒนาการอ่านให้เกิดผลอย่างค่อยเป็นค่อยไป	3.64	0.96	มาก
6. สร้างโอกาสและหาเวลาว่างในการอ่านหนังสือ	3.60	0.89	มาก
7. ฝึกพิจารณา และทำความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านทุกครั้งแล้วบันทึกผลการอ่าน	3.55	1.07	มาก
8. ตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านและโทษจากการไม่อ่าน	3.54	0.94	มาก
9. ชักชวนเพื่อน ๆ หรือคนในครอบครัวร่วมกันอ่านหนังสือ	3.36	1.06	ปานกลาง
10. สัญญาให้รางวัลตนเองเมื่ออ่านหนังสือจบหรือลงโทษตนเองเมื่ออ่านไม่จบ	3.11	1.22	ปานกลาง
11. แข่งขันการอ่านกับ เพื่อน ๆ หรือคนในครอบครัว	3.08	1.17	ปานกลาง
รวม	3.54	0.98	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียน ในด้านตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.54$, S.D. = 0.98) และเมื่อพิจารณารายข้อ 3 อันดับแรก พบว่า เริ่มต้นการอ่านจากเรื่องที่ตนเองชอบหรือสนใจ ($\bar{x} = 3.99$, S.D. = 0.85) รองลงมา คือสร้างแรงจูงใจ ในตนเองให้อ่านหนังสือ ($\bar{x} = 3.85$, S.D. = 0.75) และฝึกฝนและพัฒนาความสามารถในการอ่านให้เก่งขึ้นเรื่อยๆ ($\bar{x} = 3.67$, S.D. = 0.95)

ตารางที่ 11 การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านด้านผู้ปกครอง

(n=400)

ด้านผู้ปกครอง	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. อนุญาตให้บุตรหลานไปหาเลือกซื้อหนังสือได้เอง	3.91	0.91	มาก
2. พุดหรือแสดงกิริยาชมเชยเมื่อเห็นบุตรหลานอ่านหนังสือ	3.72	0.95	มาก
3. สนับสนุนให้บุตรหลานยืมหนังสือจากห้องสมุด	3.60	1.00	มาก
4. เป็นแบบอย่างในการอ่านหนังสือ	3.60	0.97	มาก
5. แนะนำหนังสือที่น่าสนใจให้อ่าน	3.52	1.06	มาก
6. จัดหาหรือซื้อหนังสือมาให้อ่าน	3.51	1.09	มาก
7. เล่าเรื่องราวในหนังสือที่อ่านมาให้บุตรหลานฟัง	3.48	1.09	ปานกลาง
8. ให้บุตรหลานเล่าเรื่องที่อ่านให้ฟัง	3.46	1.13	ปานกลาง
9. ชักชวนไปเลือกซื้อหนังสือที่สนใจ	3.46	1.13	ปานกลาง
10. อ่านหนังสือให้เด็กฟังในช่วงเวลาว่างหรือก่อนนอนตอนกลางคืน	3.35	1.18	ปานกลาง
11. ให้นำหนังสือเป็นของขวัญหรือรางวัล	3.34	1.11	ปานกลาง
12. อ่านหนังสือด้วยกัน	3.27	1.22	ปานกลาง
รวม	3.51	1.07	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียน ในด้านผู้ปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.51$, S.D. = 1.07) และเมื่อพิจารณารายข้อ 3 อันดับแรก พบว่า อนุญาตให้บุตรหลานไปหาเลือกซื้อหนังสือได้เอง ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.91) รองลงมา พุดหรือแสดงกิริยาชมเชยเมื่อเห็นบุตรหลานอ่านหนังสือ ($\bar{x} = 3.72$, S.D. = 0.95) และสนับสนุนให้บุตรหลานยืมหนังสือจากห้องสมุด ($\bar{x} = 3.60$, S.D. = 1.00)

ตารางที่ 12 การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านด้านอาจารย์ผู้สอน

(n=400)

ด้านอาจารย์ผู้สอน	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ชี้ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน	4.04	0.77	มาก
2. เล่าเรื่องราวในหนังสือที่อ่านมาให้ผู้เรียนฟัง	3.91	0.78	มาก
3. แนะนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมจากเรื่องที่เรียน	3.78	0.95	มาก
4. ให้ผู้เรียนค้นคว้าด้วยตนเองในห้องสมุดแล้วทำ รายงานส่ง	3.77	0.96	มาก
5. มอบหมายให้ผู้เรียนไปอ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนเข้า ห้องเรียน	3.75	0.99	มาก
6. ฝึกและจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างต่อเนื่อง	3.73	0.96	มาก
7. ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนด้านการอ่าน เช่น เข้า ห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ	3.72	1.02	มาก
8. นำผู้เรียนไปค้นคว้าในห้องสมุด	3.70	0.95	มาก
9. ชมเชยผู้เรียนที่ขยันอ่านหนังสือ	3.69	0.99	มาก
10. จัดชั้นหนังสือไว้หลังห้องเพื่อสะดวกต่อการหยิบอ่าน	3.58	0.12	มาก
11. จัดตั้งชมรมหรือชุมนุมรักอ่าน	3.50	1.09	มาก
รวม	3.74	0.95	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่า การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียน ในด้านอาจารย์ผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$, S.D. = 0.95) และเมื่อพิจารณารายข้อ 3 อันดับแรก พบว่า ชี้ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน ($\bar{x} = 4.04$, S.D. = 0.77) รองลงมา คือเล่าเรื่องราวในหนังสือที่อ่านมาให้ผู้เรียนฟัง ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.78) และแนะนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมจากเรื่องที่เรียน ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 0.95)

ตารางที่ 13 การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านด้านห้องสมุด

(n=400)

ด้านห้องสมุด	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. จัดห้องสมุดให้มีบรรยากาศน่าอ่านหนังสือ	3.82	0.99	มาก
2. บรรณารักษ์มีความเป็นกันเองกับผู้เรียน	3.81	1.01	มาก
3. จัดหาหนังสือพิมพ์ ให้เพียงพอสำหรับผู้เรียน	3.76	0.95	มาก
4. จัดหานิตยสาร หรือวารสาร ให้เพียงพอสำหรับผู้เรียน	3.75	0.98	มาก
5. จัดหาหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาต่าง ๆ	3.75	0.92	มาก
6. จัดประกาศรายชื่อนหนังสือใหม่	3.74	0.98	มาก
7. จัดการแนะนำวิธีการใช้ห้องสมุดแก่ผู้เรียน	3.74	0.97	มาก
8. จัดหาหนังสือที่น่าสนใจหลากหลาย	3.73	0.99	มาก
9. จัดหาหนังสือที่อาจารย์สั่งหรือแนะนำให้อ่าน	3.72	0.96	มาก
10. แนะนำเรื่องราวสั้น ๆ เกี่ยวกับหนังสือใหม่	3.71	1.00	มาก
11. จัดกิจกรรมการอ่าน เช่น ประกวดขอดนนักอ่าน / ประกวดเล่านิทาน / ทายปัญหาจากหนังสือ / เล่าเรื่องจาก หนังสือ / แนะนำการอ่านหนังสือ เป็นต้น	3.71	1.05	มาก
12. จัดบริการตอบคำถามเมื่อผู้เรียนมีปัญหาหรือข้อสงสัย	3.64	1.00	มาก
รวม	3.74	0.98	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่า การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียน ในด้านห้องสมุด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$, S.D. = 0.98) และเมื่อพิจารณารายข้อ 3 อันดับแรก พบว่า จัดห้องสมุดให้มีบรรยากาศน่าอ่านหนังสือ ($\bar{x} = 3.82$, S.D. = 0.99) รองลงมา บรรณารักษ์มีความเป็นกันเองกับผู้เรียน ($\bar{x} = 3.81$, S.D. = 1.01) และจัดหาหนังสือพิมพ์ ให้เพียงพอสำหรับผู้เรียน ($\bar{x} = 3.76$, S.D. = 0.95)

ตารางที่ 14 การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านด้านหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน

(n=400)

ด้านหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. จัดพื้นที่และทรัพยากรหนังสือที่เข้าถึงง่าย อ่านได้ทุกที่ ทุกเวลา	3.78	0.99	มาก
2. จัดสถานที่หรือบรรยากาศให้น่าอ่านหนังสือ	3.70	0.94	มาก
3. ส่งเสริมให้เกิดความต้องการอ่านหนังสือทุกระดับ	3.69	0.94	มาก
4. มีหนังสือ ที่เหมาะสมและเพียงพอ	3.68	0.96	มาก
5. สร้างสภาพแวดล้อมในการส่งเสริมการอ่าน	3.67	0.98	มาก
6. เพิ่มจำนวนห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ และพื้นที่การอ่าน อื่น ๆ ให้ครบทุกพื้นที่	3.65	1.04	มาก
7. มอบใบประกาศให้เด็กหรือเยาวชนที่รักการอ่านหนังสือ	3.65	0.99	มาก
8. จัดกิจกรรมให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำหนังสือด้วยตัวเอง	3.65	0.97	มาก
9. จัดสถานที่หรือบรรยากาศให้น่าอ่านหนังสือ	3.65	0.95	มาก
รวม	3.68	0.97	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียน ในด้านหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.68$, S.D. = 0.97) และเมื่อพิจารณารายข้อ 3 อันดับแรก พบว่า จัดพื้นที่และทรัพยากรหนังสือที่เข้าถึงง่าย อ่านได้ทุกที่ ทุกเวลา ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 0.99) รองลงมา คือจัดสถานที่หรือบรรยากาศให้น่าอ่านหนังสือ ($\bar{x} = 3.70$, S.D. = 0.94) และส่งเสริมให้เกิดความต้องการอ่านหนังสือทุกระดับ ($\bar{x} = 3.69$, S.D. = 0.94)

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการอ่านหนังสือ

ตารางที่ 15 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศกับระยะเวลาที่ผู้เรียนอ่านหนังสือต่อวัน

ระยะเวลา	เพศ		รวม	χ^2	P
	ชาย	หญิง			
1. น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	66 (44.90)	96 (37.90)	162 (40.50)	2.06	0.35
2. 1 – 2 ชั่วโมง	56 (38.10)	113 (44.70)	169 (42.30)		
3. มากกว่า 3 ชั่วโมง	25 (17.00)	44 (17.40)	69 (17.20)		
รวม	147 (100.00)	253 (100.00)	400 (100.00)		

จากตารางที่ 15 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศกับระยะเวลาที่ผู้เรียนอ่านหนังสือต่อวันจำแนกตามเพศ พบว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ 1 – 2 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 44.70 ส่วนเพศชายส่วนใหญ่อ่านหนังสือน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 44.90

ผลจากการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ Chi-square พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาที่ผู้เรียนอ่านหนังสือต่อวัน

ตารางที่ 16 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศกับเวลาที่ผู้เรียนอ่านหนังสือต่อสัปดาห์

ความถี่	เพศ		รวม	χ^2	P
	ชาย	หญิง			
1. อ่าน 1 วัน	34 (23.10)	37 (14.60)	71 (17.80)	8.21	0.14
2. อ่าน 2 วัน	36 (24.50)	83 (32.80)	119 (29.80)		
3. อ่าน 3 วัน	29 (19.70)	55 (21.70)	84 (21.00)		
4. อ่าน 4 วัน	12 (8.20)	19 (7.50)	31 (7.80)		
5. อ่าน 5 วัน	9 (6.10)	23 (9.10)	32 (8.00)		
6. อ่านทุกวัน	27 (18.40)	36 (14.20)	63 (15.80)		
รวม	147 (100.00)	253 (100.00)	400 (100.00)		

จากตารางที่ 16 ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศกับเวลาที่ผู้เรียนอ่านหนังสือต่อสัปดาห์ จำแนกตามเพศ พบว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ 2 วันต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 32.80 ส่วนเพศชายส่วนใหญ่อ่านหนังสือ 2 วันต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 24.50 ผลจากการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ Chi-square พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาที่ผู้เรียนอ่านหนังสือต่อสัปดาห์

ตารางที่ 17 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศกับจำนวนหนังสือที่
ผู้เรียนอ่านต่อเดือน

จำนวนหนังสือที่อ่าน	เพศ		รวม	χ^2	P
	ชาย	หญิง			
1. อ่าน 1 เล่ม	46 (31.30)	61 (24.10)	107 (26.80)	2.74	0.43
2. อ่าน 2 – 3 เล่ม	57 (38.80)	109 (43.10)	166 (41.50)		
3. อ่าน 4 – 5 เล่ม	20 (13.60)	42 (16.60)	62 (15.50)		
4. อ่านมากกว่า 7 เล่ม	24 (16.30)	41 (16.20)	65 (16.30)		
รวม	147 (100.00)	253 (100.00)	400 (100.00)		

จากตารางที่ 17 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศกับจำนวนหนังสือที่ผู้เรียนอ่านต่อเดือนจำแนกตามเพศ พบว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ 2 – 3 เล่มต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 43.10 ส่วนเพศชายส่วนใหญ่อ่านหนังสือ 2 – 3 เล่มต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 38.80

ผลจากการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ Chi-square พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนังสือที่ผู้เรียนอ่านต่อเดือน

ตารางที่ 18 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านสาขาวิชากับระยะเวลาที่นักเรียนอ่านหนังสือต่อวัน

ระยะเวลา	สาขาวิชา				รวม	χ^2	P
	บัญชี	การตลาด	คอมฯ	อื่นๆ			
1. น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	40 (33.10)	51 (51.50)	54 (40.00)	17 (37.80)	162 (40.50)	14.04	0.02*
2. 1 – 2 ชั่วโมง	62 (51.20)	36 (36.40)	56 (41.50)	15 (33.30)	169 (42.30)		
3. มากกว่า 3 ชั่วโมง	19 (15.70)	12 (12.10)	25 (18.50)	13 (28.90)	69 (17.30)		
รวม	121 (100.00)	99 (100.00)	135 (100.00)	45 (100.00)	400 (100.00)		

*มีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 18 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านสาขาวิชากับระยะเวลาที่นักเรียนอ่านหนังสือต่อวัน จำแนกตามสาขาวิชา พบว่า สาขาวิชาการบัญชี ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ 1 – 2 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 51.20 รองลงมา สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ 1 – 2 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 41.50 และสาขาวิชาการตลาด ส่วนใหญ่อ่านหนังสือน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 45.50

ผลจากการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ Chi-square พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลด้านสาขาวิชา มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาที่นักเรียนอ่านหนังสือต่อวันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 19 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านสาขาวิชากับเวลาที่นักเรียน
อ่านหนังสือต่อสัปดาห์

ความถี่	สาขาวิชา				รวม	χ^2	P
	บัญชี	การ ตลาด	คอมฯ	อื่นๆ			
1. อ่าน 1 วัน	12 (9.90)	23 (23.20)	29 (21.50)	7 (15.60)	71 (17.80)	24.07	0.06
2. อ่าน 2 วัน	42 (34.70)	23 (23.20)	42 (31.10)	12 (26.70)	119 (29.80)		
3. อ่าน 3 วัน	34 (28.10)	25 (25.30)	16 (11.90)	9 (20.00)	84 (21.00)		
4. อ่าน 4 วัน	8 (6.60)	9 (9.10)	10 (7.40)	4 (8.90)	31 (7.80)		
5. อ่าน 5 วัน	10 (8.30)	5 (5.10)	14 (10.40)	3 (6.70)	32 (8.00)		
6. อ่านทุกวัน	15 (12.40)	14 (14.10)	24 (17.80)	10 (22.20)	63 (15.80)		
รวม	121 (100.00)	99 (100.00)	135 (100.00)	45 (100.00)	400 (100.00)		

จากตารางที่ 19 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านสาขาวิชากับเวลาที่นักเรียนอ่านหนังสือต่อสัปดาห์ จำแนกตามสาขาวิชา พบว่า สาขาวิชาการบัญชี ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ 2 วันต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 34.70 รองลงมา สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ 2 วันต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 31.10 และสาขาวิชาการตลาด ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ 3 วันต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 25.30

ผลจากการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ Chi-square พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลด้านสาขาวิชาไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาที่นักเรียนอ่านหนังสือต่อสัปดาห์

ตารางที่ 20 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านสาขาวิชากับจำนวนหนังสือที่นักเรียนอ่านต่อเดือน

จำนวนหนังสือ ที่อ่าน	สาขาวิชา				รวม	χ^2	P
	บัญชี	การ ตลาด	คอมฯ	อื่นๆ			
1. อ่าน 1 เล่ม	21 (17.40)	35 (35.40)	39 (28.90)	12 (26.70)	107 (26.80)	17.41	0.04*
2. อ่าน 2 – 3 เล่ม	61 (50.40)	37 (37.40)	52 (38.50)	16 (35.60)	166 (41.50)		
3. อ่าน 4 – 5 เล่ม	21 (17.40)	17 (17.20)	19 (14.10)	5 (11.10)	62 (15.50)		
4. มากกว่า 6 เล่ม	18 (14.90)	10 (10.10)	25 (18.50)	12 (26.70)	65 (16.30)		
รวม	121 (100.00)	99 (100.00)	135 (100.00)	45 (100.00)	400 (100.00)		

*มีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 20 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านสาขาวิชากับจำนวนหนังสือที่นักเรียนอ่านต่อเดือน จำแนกตามสาขาวิชา พบว่า สาขาวิชาการบัญชี ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ 2 – 3 เล่มต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 50.40 รองลงมา สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ 2 – 3 เล่มต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 38.50 และสาขาวิชาการตลาด ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ 2 – 3 เล่มต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 37.40

ผลจากการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ Chi-square พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลด้านสาขาวิชา มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนังสือที่อ่านต่อเดือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 21 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษากับเวลาที่
ผู้เรียนอ่านหนังสือต่อวัน

(n=400)

ระยะเวลา	ระดับ		รวม	χ^2	P
	ปวช.	ปวส.			
1. น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	102 (37.50)	60 (46.90)	162 (40.50)	3.18	0.20
2. 1 – 2 ชั่วโมง	121 (44.50)	48 (37.50)	169 (42.30)		
3. มากกว่า 3 ชั่วโมง	49 (18.00)	20 (15.60)	69 (17.20)		
รวม	272 (100.00)	128 (100.00)	400 (100.00)		

จากตารางที่ 21 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา
กับเวลาที่ผู้เรียนอ่านหนังสือต่อวันจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
(ปวช.) ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ 1 – 2 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 44.50 ส่วนระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ น้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 46.90

ผลจากการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ Chi-square พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับ
การศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาที่ผู้เรียนอ่านหนังสือต่อวัน

ตารางที่ 22 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษากับเวลาที่
ผู้เรียนอ่านหนังสือต่อสัปดาห์

ความถี่	ระดับ		รวม	χ^2	P
	ปวช.	ปวส.			
1. อ่าน 1 วัน	50 (18.40)	21 (16.40)	71 (17.80)	5.17	0.39
2. อ่าน 2 วัน	73 (26.80)	46 (35.90)	119 (29.80)		
3. อ่าน 3 วัน	56 (20.60)	28 (21.90)	84 (21.00)		
4. อ่าน 4 วัน	23 (8.50)	8 (6.30)	31 (7.80)		
5. อ่าน 5 วัน	22 (8.10)	10 (7.80)	32 (8.00)		
6. อ่านทุกวัน	48 (17.60)	15 (11.70)	63 (15.80)		
รวม	272 (100.00)	128 (100.00)	400 (100.00)		

จากตารางที่ 22 แสดงระยะเวลาที่ผู้เรียนอ่านหนังสือต่อสัปดาห์ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ 2 วันต่อสัปดาห์ คิดเป็น ร้อยละ 26.80 ส่วนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ 2 วันต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 35.90

ผลจากการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ Chi-square พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาที่ผู้เรียนอ่านหนังสือต่อสัปดาห์

ตารางที่ 23 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา กับจำนวนหนังสือที่อ่านต่อเดือน

จำนวนหนังสือที่อ่าน	ระดับ		รวม	χ^2	P
	ปวช.	ปวส.			
1. อ่าน 1 เล่ม	74 (27.20)	33 (25.80)	107 (26.80)	4.69	0.19
2. อ่าน 2 – 3 เล่ม	116 (42.60)	50 (39.10)	166 (41.50)		
3. อ่าน 4 – 5 เล่ม	35 (12.90)	27 (21.10)	62 (15.50)		
4. อ่านมากกว่า 6 เล่ม	47 (17.30)	18 (14.10)	65 (16.30)		
รวม	272 (100.00)	128 (100.00)	400 (100.00)		

จากตารางที่ 23 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา กับจำนวนหนังสือที่อ่านต่อเดือนจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ 2 – 3 เล่มต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 42.60 ส่วนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ 2 – 3 เล่มต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 39.10

ผลจากการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ Chi-square พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนังสือที่อ่านต่อเดือน

ตารางที่ 24 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านสังกัดสถานศึกษากับเวลาที่ผู้เรียนอ่านหนังสือต่อวัน

ระยะเวลา	สังกัด		รวม	χ^2	P
	สอศ.	สช.			
1. น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	38 (31.40)	124 (44.40)	162 (40.50)	6.36	0.04*
2. 1 – 2 ชั่วโมง	61 (50.40)	108 (38.70)	169 (42.30)		
3. มากกว่า 3 ชั่วโมง	22 (18.20)	47 (16.80)	69 (17.30)		
รวม	121 (100.00)	279 (100.00)	400 (100.00)		

*มีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 24 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านสังกัดสถานศึกษากับเวลาที่ผู้เรียนอ่านหนังสือต่อวันจำแนกตามสังกัดสถานศึกษา พบว่า สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ น้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 44.40 ส่วนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ 1 – 2 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 50.40

ผลจากการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ Chi-square พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลด้านสังกัดสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับระยะเวลาที่ผู้เรียนอ่านหนังสือต่อวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 25 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านสังกัดสถานศึกษากับเวลาที่
ผู้เรียนอ่านหนังสือต่อสัปดาห์

ความถี่	สังกัด		รวม	χ^2	P
	สอศ.	สช.			
1. อ่าน 1 วัน	18 (14.90)	53 (19.00)	71 (17.80)	3.20	0.66
2. อ่าน 2 วัน	35 (28.90)	84 (30.10)	119 (29.80)		
3. อ่าน 3 วัน	31 (25.60)	53 (19.00)	84 (21.00)		
4. อ่าน 4 วัน	9 (7.40)	22 (7.90)	31 (7.80)		
5. อ่าน 5 วัน	11 (9.10)	21 (7.50)	32 (8.00)		
6. อ่านทุกวัน	17 (14.00)	46 (16.50)	63 (15.80)		
รวม	121 (100.00)	279 (100.00)	400 (100.00)		

จากตารางที่ 25 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านสังกัดสถานศึกษากับเวลาที่ผู้เรียนอ่านหนังสือต่อสัปดาห์จำแนกตามสังกัดสถานศึกษา พบว่า สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ 2 วันต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 30.10 ส่วนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ 2 วันต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 28.90

ผลจากการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ Chi-square พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลด้านสังกัดสถานศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาที่ผู้เรียนอ่านหนังสือต่อสัปดาห์

ตารางที่ 26 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านสังกัดสถานศึกษากับจำนวนหนังสือที่อ่านต่อเดือน

จำนวนหนังสือที่อ่าน	สังกัด		รวม	χ^2	P
	สอศ.	สช.			
1. อ่าน 1 เล่ม	29 (24.00)	78 (28.00)	107 (26.80)	1.03	0.76
2. อ่าน 2 – 3 เล่ม	52 (43.00)	114 (40.90)	166 (41.50)		
3. อ่าน 4 – 5 เล่ม	18 (14.90)	44 (15.80)	62 (15.50)		
4. อ่านมากกว่า 6 เล่ม	22 (18.20)	43 (15.40)	65 (16.30)		
รวม	121 (100.00)	279 (100.00)	400 (100.00)		

จากตารางที่ 26 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลด้านสังกัดสถานศึกษากับจำนวนหนังสือที่อ่านต่อเดือนจำแนกตามสังกัดสถานศึกษา พบว่า สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ 2 – 3 เล่มต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 40.90 ส่วนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ 2 – 3 เล่มต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 43.00

ผลจากการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ Chi-square พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลด้านสังกัดสถานศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนังสือที่อ่านต่อเดือน

ตอนที่ 5 ผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ

คำถามที่ 1 แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ

คนที่ 1 ในยุคปัจจุบัน เด็กอ่านหนังสือน้อยมาก เด็กอ่านผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น และประเภทหนังสือ ส่วนใหญ่เขาก็จะอ่านหนังสือที่ผู้ใหญ่มองว่าไร้สาระ เช่นหนังสือประเภท ก๊อทชิป ดารา บันเทิง นิตยสาร แฟชั่น ก็จะเป็นอะไรที่จูงใจ เด็กวัยรุ่นมักจะหยิบสื่อพวกนี้อ่าน หนังสือที่เกี่ยวกับวิชาการจะไม่ค่อยอ่าน แต่จะไปอ่านหนังสือพวกปกฉิมกะ หนังสือประเภท ตำนักพิมพ์แจ่มใส เราก็เข้าไปสังเกตดูว่าเขาอ่านอะไร อ่านนิยาย นิยายสไตล์เกาหลี ตอนนี้เยอะมาก แต่ถ้าเราลองเขาไปดู เข้าไปอยู่ในโลกของเด็ก ๆ เหล่านี้เราจะเห็นว่า ในหนังสือที่เราบอกว่า มันไม่มีสาระ จริง ๆ มีสาระเหมือนกัน เพียงแต่เด็กอาจจะเชื่อมโยงไม่ได้ อย่างเช่นเรื่องของวิถี วัฒนธรรม บางทีอ่านแล้วเกิดแรงจูงใจในการที่จะดำเนินชีวิตไปตามแนวทางที่เขาอ่าน

คนที่ 2 เราอาจจะมองว่าหนังสืออยู่ในรูปแบบเป็นตัวเล่มจับต้องได้ แต่ปัจจุบันความรู้ในสื่อต่าง ๆ มันเปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบของ E – book นิตยสารออนไลน์ สารสนเทศที่อยู่บน อินเทอร์เน็ต ซึ่งเหล่านี้ก็เป็นความรู้ เราอย่าไปจำกัดว่าเป็นตัวเล่ม อย่างตัวเองเมื่อก่อนชอบอ่านหนังสือเพราะไม่มีสื่ออื่นเลย หนังสือพิมพ์ หนังสืออ่านเล่น นิยายมันเริ่มจากความชอบก่อน แล้ว การหนังสือเหล่านั้นก็จะพัฒนาเราก้าวไปสู่หรือหาเอกสารประเภทอื่น ๆ มาอ่าน แต่พอปัจจุบันมี แท็บเล็ต อุปกรณ์ สื่อ เยอะแยะมากมายบนโลกอินเทอร์เน็ต ถึงแม้ห้องสมุดจะมีหนังสือเยอะแยะมากมายแต่ก็ชอบดาวน์โหลดมาไว้ในอุปกรณ์ ไปได้ทุกที่ทุกเวลามากกว่า

คนที่ 3 ปัจจุบันการอ่านไม่ได้จำกัดแค่ในตัวเล่ม จริง ๆ เราก็อ่านหนังสือการ์ตูน ถ้าถามว่า อ่านหนังสือเรียนไหม จริง ๆ ก็อ่านอยู่แล้ว แต่นอกเวลาเรียนถามว่าจะให้เราอ่านหนังสือเรียนอีก หรือ เราไม่อ่านหรือ มันก็เป็นความสนใจเฉพาะ ก็ไม่เห็นใครจะอ่านจริงจัง เวลาคุยกันก็จะอ่านการ์ตูน อ่านนิยาย อ่านอะไรเพลิน ๆ แต่ว่าพอหลังจากนั้นก็จะมีเหตุการณ์ที่บังคับให้เราต้องอ่าน อย่างถ้าเราอยากจะได้ทรานซ์ อยากจะเรียนต่อทางด้านไหน เราก็ต้องหาความรู้เพิ่มเติม จริง ๆ วัยรุ่นไม่ใช่เขาไม่อ่านนะ ถึงแม้เขาจะอ่านแจ่มใส อ่านอะไร มันก็เป็นเรื่องที่เขาสนใจ ซึ่งจริง ๆ แล้วเขาอ่านอะไรก็เป็นเรื่องหนึ่ง แต่เขาอ่านแล้วเขาเอาไปทำอะไรได้ แต่ถ้าหากเขาอ่านแล้วรู้จัก เรียนรู้ที่จะวิเคราะห์ เชื่อมโยง มันน่าจะเป็นประโยชน์ แต่ถ้าเราจะทำกับกลุ่มที่เขายังไม่อ่านเลย ก็

อาจจะเริ่มจากอ่านอะไรก็ได้อ่านไปเถอะ เราไม่ได้ให้คนที่ไม่อ่านมาจับมาอ่านหนังสือวิชาการเลย มันคงอยาก

คนที่ 4 “อาจารย์จะเล่าประสบการณ์ของอาจารย์ที่เป็นแม่ของคนที่ไม่ชอบอ่านหนังสือ แม่ของคนอ่านหนังสือไม่ค่อยออก คือคน โตนี่เรียนดี การอ่านดีสุดยอด แต่คนเล็กนี่เป็นคนอ่านหนังสือไม่ค่อยออก อ่านหนังสือไม่ถูกเลย เราก็ไม่รู้เขาเป็นอะไร ตอนนั้นก็ไม่ได้คิดอะไร คือซื้อหนังสือเกาหลีมาให้เธออ่าน เล่มแรกเธออ่าน 7 วัน เล่มที่ 2 อ่าน 3 วัน เล่มที่ 3 อ่านวันเดียว แล้วเราเสียเงินค่าหนังสือตอนปิดเทอมค่าหนังสือไป วันละ 200 บาท 30 วัน 6,000 สองเดือน 12,000 ก็รู้สึกว่ามันแพง เพราะว่าหลังจากนั้นน้องอ่านหนังสือคล่อง เราก็เลยมานั่งคิด เอ๊ะ..เกิดจากอะไรหนอ ก็ถ้าเขาอ่านแล้วเป็นไง เขาตอบว่าอ่านแล้วเกิดแรงบันดาลใจเยอะมาก อ่านแล้วมันสนุกมาก พอสนุกแล้ว ปัจจุบันถือว่าเธอเป็นนักอ่านตัวยง นิสิต ป.เอก ไปที่บ้าน พอได้ยินเธอโอดครวญมาเลย เธอสามารถที่จะอ่านได้ทุกชนิด แล้วก็ค้นทุนการอ่านเยอะมาก เหมือนห้องสมุดเคลื่อนที่ที่เราที่มหาวิทยาลัยที่ลูกเราเป็นอย่างนี้ไปได้ คือที่บ้านเป็นเหมือนห้องสมุด คือแม่จะเป็นคนชอบอ่านหนังสือ มีหนังสือมากแบบใหญ่หลวง พ่อเด็กอ่านคือหลังจากนั้นไม่ซื้อแล้ว มันก็จะอ่านจนทั่วบ้าน มันก็จะอ่านเศรษฐศาสตร์การเมือง อ่านทุกอย่างเลย เราก็ได้ความคิดว่า เออเมื่อคนอ่านมันจะเชื่อมโยงได้ในหนังสือ หน้าที่จะเปลี่ยนไป หนึ่งแรงบันดาลใจ สองโอกาสที่เอื้อให้เขาอ่าน สามการเชื่อมโยงระหว่างเรื่องนี้กับเรื่องนี้ ปัจจุบันน้องเรียนศิลปะ น้องเรียนสถาปัตย์ ก็เลยมาสังเกตว่ามนุษย์ตัวแม่ก็ไปอ่านหนังสือเล่มหนึ่ง เขาพูดเรื่องการทำงานของสมอง ชิกซายจะทำงานด้านเหตุผล ชิกขวาจะทำงานด้านสุนทรียะ เด็กที่เรียนอาร์ตชอบอ่านอะไรที่ไม่วิชาการ อ่านที่มันแปลก ๆ พิสดาร เพราะสมองชิกขวาเขาทำงาน แต่ลูกสาวคนโตซึ่งเรียนวิศวะ ชอบอ่านวิชาการ ก็เลยมานั่งนึกว่าเออ แต่จริง ๆ แล้วมันก็อ่านทั้งสองอย่าง เด็กที่มีฐานวิชาการพอหลังจากนั้นเขาก็มาอ่านของชิกขวา แล้วเด็กชิกขวาก็อ่านชิกซาย ฉะนั้นก็เลยคิดว่าเขาเริ่มต้นตรงไหนที่เขาสนใจ ผู้ใหญ่ต้องรู้ว่าเด็กชอบแบบไหน ทีนี้ธรรมชาติของ Gen Y คือ Generation Babyboom รุ่นนี้ชอบอ่านที่มันเป็นบุ๊ก เพราะเราโตมากับบุ๊ก ต่อให้เราใช้อิเล็กทรอนิกส์เป็น แต่ว่าวันหนึ่งเรายังชอบบุ๊กเพราะว่ามันเป็นความทรงจำ มีคุณค่า มีอะไร แต่เด็กรุ่นใหม่ เขาก็มีบุ๊กแบบหนึ่งของเขานะ แต่ว่าส่วนใหญ่อ่านได้จากอิเล็กทรอนิกส์ สมองเขาเปิดรับความใหม่ เด็ก Gen Y มีข้อดีในเรื่องเทคโนโลยี แต่ว่าเด็กพวกนี้ไม่มีระเบียบ จะผูกกับเวลา เขาเปิดอ่านทุกที่ เช่นร้าน สตาร์บัค ก็เลยมานั่งคิดว่าเออเราออกแบบสอบถามบนฐานวัฒนธรรมอะไร ฐานการคิดของผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่จะคิดว่าการอ่านหนังสือวิชาการคือสาระของชีวิต แต่การอ่านหนังสือบันเทิง เพราะว่ามันบันเทิงสมัยก่อนคือนิยายประโลมโลก แต่บันเทิงเดี๋ยวนี้เป็นการ์ตูนเปิดโลก อย่างหนังสือเกาหลี ทำให้เด็กเห็นโลก แล้วเด็กเดี๋ยวนี้มัน

ห้องเที่ยวเก่ง เวลาเราไปต่างประเทศเราก็จะเด็กหน้าตาใส ๆ เดินทางคนเดียว ซึ่งเมื่อก่อนนั้นเป็นวัฒนธรรมฝรั่ง เด็ยนี้เด็กไทยก็เหมือนโลกมันเปิด เด็กอยากเห็นโลกกว้าง นั้นคำถามก็คือ 1. เด็กชอบอ่านอะไร 2. เด็กควรอ่านอะไร 3. แล้วเราจะส่งเสริมการอ่านอย่างไรบนพื้นฐานของเขา

เพราะว่าการส่งเสริมมี 2 แบบ ถ้าส่งเสริมบนฐานคิดของผู้ใหญ่คุณต้องอ่านวิชาการนะถึงจะมีสาระ แต่ถ้าส่งเสริมบนฐานการอ่านของเขา รูปแบบสมัยใหม่สำคัญแต่ เราจะใส่สาระอะไรเขาไป นั้นสาระความรู้วิชาการปัจจุบันถ้าสมมติว่าเสนออะไร มันควรจะอยู่ในจินตนาการของเด็ก การสอนวิชาประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม อะไรแบบนี้ มันควรจะมียีสต์ มีความสนุก ทำให้อ่านแล้ว แบบก็ ๆ อันนั้นคือสิ่งที่ผู้ใหญ่ต้องคิด แล้วถ้าวัดแบบเดิมเราก็จะเจอคำถามคาใจ ว่าเด็กไทยอ่านหนังสือปีละ 8 บรรทัด วลีนี้ก็เคยโกธรนะ เฮ้ยเพิ่งอ่านไปร้อย ๆ เรื่อง ปีหนึ่ง นี่มันไปเกี่ยวกับใครหรือ แค่ 8 บรรทัด ฟังแล้วแบบ ช่มเหล่าน้ำใจเรามากเลยนะ เหมือนกับเอาคนอ่านเยอะไปถัวกับคนอ่านต่ำ ๆ จริง ๆ ก็ไม่น่าจะใช่ ถ้าถามความเห็นของอาจารย์นะ อาจารย์ว่าต้องให้คิดใหม่ละผู้ใหญ่ เมื่อสองสามวันที่ผ่านมาก็ได้อ่านรายงานผลสำรวจ ผลเหมือนกัน ไม่ทราบว่าเขาสำรวจบนฐานอะไร”

คนที่ 5 แม้จะอ่านหนังสือการ์ตูน ที่บอกว่ามีแต่รูปมันไร้สาระ ไปอ่านจริง ๆ มันมีสาระอยู่ในนั้น ในตัวละคร ทั้งตัวเลว ตัวดี มันมีคุณธรรม มันมีอะไรอยู่ในนั้น เพียงแต่เราปิดกันเพียงเพราะมันเป็นหนังสือการ์ตูน “ตัวเองก็อ่านการ์ตูน อ่านกษัตริย์ฟาโรห์ เวอร์ชันแรก 20 กว่าเล่ม ต้องรอซื้อทุกสัปดาห์ จะถามว่าอะไร แต่จุดเริ่มต้นอันนั้นนะ เป็นจุดเริ่มต้นให้เราเป็นคนที่รักการอ่าน แล้วไปไหนก็แล้วแต่ มันต้องมีหนังสือติดตัว”

สรุป แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเริ่มอ่านหนังสือในเรื่องที่เราชอบ เรื่องที่เราสนใจ จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรก็ได้ ไม่มุ่งเน้นเฉพาะหนังสือเรียน เช่น การ์ตูน นิยายสารบันเทิง นิยายรัก ซีรีส์เกาหลี หรือหนังสืออะไรก็ได้ เป็นต้น

คำถามที่ 2 นักเรียนควรส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของตนเองอย่างไร

คนที่ 1 การอ่านผ่าน “คอมพิวเตอร์” ตรงนี้น่าจะเป็นจุดที่ดึงเข้ามาสู่ในเรื่องกระบวนการจัดการ เช่น การสอนในเรื่องของที่จะโหลดหนังสือ “อีบุ๊ก” ลงมาในอุปกรณ์ที่มีอยู่ ซึ่งเด็กยังไม่เป็น ได้แต่แชท ได้แต่ไลน์ เล่นเฟสบุ๊ก แต่ถ้าเรามีการให้ความรู้ หรือการเปิดหาเว็บไซต์ เพื่อให้เขาได้โหลด ได้รู้ว่า ถ้าอยากอ่านนิยายไม่ต้องไปซื้อแจ่มใสนะแพง อ่านเว็บไซต์นี้ ก็อาจจะทำให้เด็กกระตุ้นเรื่องของการอ่านมากขึ้น ถ้าเด็ก ๆ เขามีช่องทางตรงนี้สนับสนุนก็อาจจะดี

อย่างเช่น ผู้ปกครองต้องสนับสนุนเงินซื้อหนังสือมันก็แพง ตอนนี้กำลังฮิต ตัวเองซื้อไอแพดให้ลูก มันเป็นการลงทุนที่สูงนะ แต่ถ้าพูดถึงว่ามันคุ้มไหมกับการที่เราโหลดทุกอย่างอย่างอยู่ในนั้นแล้วเรา สแกนได้ว่าจะมีอะไรบ้าง คิดว่าคุ้มกับการที่ให้เงินเขาไปซื้อหนังสือ หนังสือการ์ตูนเด็กบางทีมันก็มีลามกอยู่ในนั้นเยอะนะ ถ้าเราไม่เปิดอ่านดี ๆ โดยเราใช้ ใช้คอมพิวเตอร์เข้ามาเป็นแนวทางในการ ส่งเสริม

คนที่ 2 คำนิยามของพ่อแม่ที่ไม่ลงทุนกับ “อาหารสมอง” คิดว่าหนังสือแพง “แต่ถ้าไปกิน อาหารจานละร้อยไม่เป็นไร” เพราะฉะนั้น “อาหารสมอง” จึงเป็นสิ่งที่สำคัญ คือ อย่างประเทศ เกาหลี เขามีเทคโนโลยีสูงมาก แต่เขาอ่านหนังสือหมดเวลาอยู่บนรถไฟ แต่เขาไม่ค่อยติดกับคน เป็นวัฒนธรรม ข้อดีของมันคือการอ่านหนังสือ ถ้าเป็นคนไทยชอบคุยกันแต่ไม่ชอบอ่าน ถ้าเป็น วัฒนธรรมฝรั่งเขาจะชอบเขียน เป็นประวัติศาสตร์ เขาจะเขียนพอเขียนปุ๊บเขาก็จะอ่าน อ่านปุ๊บก็คิด เลย ทักยะ ได้หลายอย่าง แต่ของเราจะเป็นแค่ทักยะในการฝึกอ่าน ควร “เริ่มต้นจากหนังสือน่ารัก ๆ หนังสือที่แบบบันเทิง ความฝัน ความสนุก” เพราะวัฒนธรรมเขาเป็นอย่างนี้ อันนี้ดูจาก ประสบการณ์ของลูก ลูกอาจารย์เริ่มต้นจากการอ่านหนังสือเรื่อยเปื่อย แต่ว่าวันนี้เธออ่านหนังสือ วิชาการได้อย่างสนุก แต่ถ้าเราเริ่มจากวิชาการเลยเด็กไม่ชอบ ยิ่งเด็กอาชีวะนี้ เขาไม่ชอบอ่าน หนังสือ เพราะเขาเป็นช่างเขาเป็นนักปฏิบัติ เขาก็ควรจะอ่านหนังสืออย่างนี้แหละเริ่มต้น ฉะนั้น เวลาเด็กถ้าเข้ามาปีแรก ๆ เราอาจจะให้พวกนี้ให้เขากินก่อน แล้วต่อมาก็ค่อยอ่านหนังสือทางช่าง คนจะเป็นช่างควรรู้คู่มือทางช่าง ช่างไม้ ช่างอะไรอย่างนี้ เขาก็ต้องมีตรรกะของมัน ฉะนั้นเนื้อหา ต้องมี 2 แบบ “คือเริ่มจากที่ง่ายและสนุกก่อน”

คนที่ 3 “เริ่มจากเรื่องที่ตนเองสนใจ จะเป็นอะไรก็ได้ จะเริ่มจากการอ่านการ์ตูนก็ยิ่งได้ เพราะการ์ตูนเป็นพื้นฐานของการอ่านอยู่แล้ว” คือเริ่มอ่านจากสิ่งที่เราชอบก่อน มันก็จะพัฒนาการ อ่านต่อไป คืออ่านเรื่องสนุกก่อน มันก็จะค่อย ๆ ขยับต่อไป คือเริ่มอ่านจากอะไรก็ได้

คนที่ 4 ควรจะได้สำรวจว่าเด็กชอบอ่านอะไร ค้นหาในแบบที่ตนเองชอบ ในกระบวนการ เรียนรู้ไม่ว่าจะระดับไหน ก็จะทำให้ตนเองก็จะมีข้อมูลเพิ่มขึ้น “เริ่มจากอ่านในสิ่งที่รัก แล้วก็รักใน สิ่งที่อ่าน”

คนที่ 5 คือเริ่มต้นอ่านในเรื่องที่ชอบ การจัดมุมหนังสือให้กับนักเรียนอาชีวะ วิทยาลัยนี้ รูปลักษณ์สำคัญ หนังสือที่ดูสวย ภาพสวย ก็จะเป็นสิ่งที่ดึงดูด เพราะฉะนั้น นอกจากจะเลือกอ่าน

หนังสือที่ถูกต้องไว้ย่ รุณ ้วยเขาแล้ว เราอาจจะแทรกเนื้อหาที่จะสอดคล้องกับวิชาเรียนของเขา ก็น่าจะพิจารณาบุคลิกอันนี้ก็เป็นแนวทางได้ ก็ “เริ่มจากสิ่งที่ชอบ ถ้าชอบการอ่าน ก็ค่อยให้เด็กเริ่มอ่านเรื่องจากที่สนุก การ์ตูนก็ได้ ทุกอย่างมันได้หมด แล้วทำให้เขาอยากอ่านอย่างนี้ต่อมา”

สรุป แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ด้านตนเอง เราต้องเริ่มอ่านหนังสือในเรื่องที่เราชอบ เรื่องที่เราสนใจ จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรก็ได้ ไม่มุ่งเน้นเฉพาะหนังสือเรียน เช่น การ์ตูน นิตยสารบันเทิง นิยายรัก ซีรีส์เกาหลี หรือหนังสืออะไรก็ได้ เป็นต้น

คำถามที่ 3 ผู้ปกครองควรส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของนักเรียนอย่างไร

คนที่ 1 ควรส่งเสริมทุนทรัพย์ และก็เป็นแบบอย่าง ส่วนใหญ่คนที่รักการอ่านคุณพ่อคุณแม่ก็ชอบอ่านหนังสือ เราตื่นมาเราก็เห็นท่านอ่านหนังสือ แล้วหนังสือมันก็มีวางอยู่ทั้งบ้านเรา พร้อมทั้งจะให้เราหยิบมาอ่าน

คนที่ 2 คิดว่าการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านควรเริ่มต้นจากครอบครัวของเรา โดยที่ครอบครัวต้องทำหน้าที่เป็นต้นแบบที่ดีในการสร้างนิสัยรักการอ่าน และส่งเสริมการอ่านให้เหมาะสมกับวัยของเด็กแต่ละช่วงวัย อย่างเช่นพอตอนวัยเด็ก ๆ ก็จะเป็นนิทาน ก็ต้องอ่านหนังสือให้เขาฟัง เราก็จะเลือกหนังสือที่มีภาพน่าสนใจ นอกจากปลูกฝังให้เด็กรักการอ่านแล้วยังเป็นการสานสัมพันธ์ในครอบครัวด้วย พอวัยโตมาอีกหน่อย เป็นวัย 4 – 5 ขวบที่เขาอ่านเองวัยปฐม แล้วก็ให้เขาเลือกอ่านในสิ่งที่เขาชอบ แต่เราก็ค่อยเข้าไปมีบทบาทในการชี้แนะว่า ลูกอ่านแล้วเป็นไงบ้าง พูดคุยซักถามว่าตัวละครตัวนี้เป็นไงบ้าง ให้เขาได้มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น หรือว่าวิจารณ์บทละครตัวละครตรงนั้นอะไรอย่างนี้ โดยเริ่มจากนิทานสอนใจก็ได้ พูดคุยกันมันก็จะทำให้เขารู้สึกการอ่านก็สนุกนะ พอวัยรุ่น อาจจะต้องให้เขาเลือกเอง ในสิ่งที่เขาต้องการ แต่ว่าเราก็ไม่ควรทิ้งเขาแบบว่าเออลูกเป็นไงบ้าง หนังสือเล่มนี้เป็นไง แนะนำพ่อแม่หน่อย เราก็จะเปิดโอกาสให้เขาพูดคุยมากขึ้น เราก็จะได้รู้ว่าเขาอ่านเขาได้แนวคิอย่างไรบ้าง ถ้าเกิดคิดในแนวหนึ่ง เราคิดแบบหนึ่ง อาจจะมีการแลกเปลี่ยนร่วมกัน มันก็จะเป็เวทีเหมือนการวิเคราะห์ภายในครอบครัวของเรา

คนที่ 3 เวลาอ่านให้ลูกฟังเราก็เล่านั่นเล่านี้ให้ลูกฟังในเรื่องที่เราชอบ ก็จะบอกว่าหนังสืออยู่ตรงนี้นะ ตรงนี้นะ ส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือแนวการเมือง การปกครอง ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม พอเราเล่าโลกกว้าง ๆ อ่านเสร็จแล้วเขาก็จะกลับนั่งกับเรา และก็ “ทำบรรยากาศที่บ้าน

ให้เป็นเหมือนร้านหนังสือ” พอโตขึ้นไปเจอหนังสือตรงไหน เขาก็จะมาเล่าให้ฟัง แล้วก็ไปร้านหนังสือเป็นกิจกรรมที่บ้าน การรักการอ่าน “ที่บ้านทุกคนต้องเป็นบ้ำการอ่านกันหมดเลย” อ่านหนังสือสนุกกว่าดูทีวี

คนที่ 4 เด็กจะทำในสิ่งที่เห็นผู้ใหญ่ทำ ยกตัวอย่างที่บ้านอ่านตั้งแต่ ตี 3 เราก็พยายามฝืนใจ แต่พ่อแม่ตามใจ อยากซื้อหนังสืออะไรก็ซื้อให้ เราเห็นเขาอ่านการ์ตูน แบบด้วยคุณ ก็อ่านตาม มีอะไรให้อ่านก็อ่าน แล้วจะเริ่มพัฒนาการอ่านขึ้นเรื่อย ๆ แล้วจะมีกิจกรรมร่วมรักการอ่าน คือ “ให้ลูกเลือกหนังสือให้พ่อแม่อ่าน ไม่ใช่ทำให้แต่พ่อแม่เลือกหนังสือให้ลูกเพียงอย่างเดียว ต้องให้ลูกเลือกหนังสือให้พ่อแม่อ่านด้วย” ก็เป็นการส่งเสริมการอ่าน

คนที่ 5 ใช้วิธีการ อย่างเช่น “งานหนังสือ” เราก็ “ให้เงินเขาไปซื้อหนังสือ” เขาอ่านเล่มไหนเราอ่านเล่มนั้นด้วย ด้วยความที่เราอยากรู้ว่าเขาคิดอะไร เขารู้อะไร เด็กเขาเป็นอย่างไร วิธีที่ดีที่สุดที่จะเข้าไปในโลกของเขาก็คือ “อ่านแบบที่เขาอ่าน” มันทำให้เรารู้ว่าเขาคิดอะไร ถ้าผู้ปกครองให้ความใส่ใจตรงนี้ นอกจากคุณจะได้นิสัยรักการอ่านแล้ว คุณยังสามารถจะสร้างสัมพันธภาพคือเข้าไปอยู่ในโลกของลูกได้ หรือใช้วิธี เมื่อก่อนเราเล่านิทานให้เขาฟัง เราอ่านนิทานให้เขาฟังเดี๋ยวนี้ไม่แล้ว ให้ใช้วิธีการกลับกัน ให้ลูกอ่านหนังสือให้แม่ฟัง ผู้ปกครองต้องพยายามที่จะเข้าใจ เพราะฉะนั้นเราต้องค่อย ๆ เขาอาจจะช้ากว่าคนอื่นแต่พัฒนาได้ อันนี้ก็ไปจุดหนึ่งที่ช่วยคือ ผู้ปกครองที่อยากรู้พฤติกรรมของลูกว่าเขาคิดอะไร อย่างไร หรือมีพฤติกรรมอะไรแปลก ๆ ลองเข้าไปดูว่าเขาเสพลีอะไรบ้าง อย่างคุณ “หลานชายมีเหมือนกัน อ่านสื่ออะไรนะ FHM มันแอบไว้เลยละเสร็จแล้วแม่เขาไปเจอ ตายแล้วทำไมอ่านอะไรแบบนี้ เราก็ลงไปดู ไม่เป็นไร ๆ ไหนเอามาอ่านซิ เอามาดูด้วยกัน ๆ ไหนเอามาอ่านซิ เราก็นั่งอ่านเรื่องนี้เป็นอย่างนี้ ๆ เป็นธรรมดาถูก มันเป็นปกติหนู ต้องรู้แล้วหนูเป็นผู้ชาย เป็นผู้หญิงก็ต้องรู้ พอเขาเริ่มเห็นว่า เฮ้ยเราเข้าไปอยู่ในโลกของเขาได้เราไม่ดู เขาก็วางใจ เขาก็อ่านเขาก็บอกอ่านแบบนี้ มันเป็นแบบนี้ มันเป็นอย่างนี้หรือเปล่า เราก็บอกว่าเฮ้ย ไม่เป็นไร มันเป็นปกติของผู้ชาย ด้วยความที่เราเป็นพัฒนาการด้วยเราก็เลยบอกเขาได้ คืออย่างนี้ มันทำให้เด็กไม่เป่ใจ ถ้ามันถามเพื่อน เพื่อนมันไปยาวเลยคราวนี้” สอนกันไม่ได้ นี่คือนั่งหนึ่งถ้าจะมองในบทบาทของผู้ปกครองถ้าจะมองในเรื่องของการอ่าน ก็คืออ่านไปด้วยกัน

สรุป แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือ ด้านผู้ปกครอง ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุนทรัพย์แก่บุตรหลานในการซื้อหนังสือมาอ่าน ต้องอ่านหนังสือให้เป็นแบบอย่างทุกคนที่บ้านต้องบ้ำอ่านกันทุกคน อ่านไปพร้อม ๆ กันกับนักเรียน และก็อ่านหนังสือแบบเดียวกัน

ที่เด็กอ่าน ต้องรู้ว่าเด็กสนใจหรือชอบอ่านหนังสือแบบไหน ทำบรรยากาศที่บ้านให้เหมือนร้านหนังสือ และพาไปซื้อหนังสือ

คำถามที่ 4 ครูผู้สอนควรส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของนักเรียนอย่างไร

คนที่ 1 เรื่องการส่งเสริมการอ่าน เพราะเด็กไม่ค่อยอ่านหนังสือ หนังสือเรียนไม่อ่านเลย อ่านเฉพาะตอนสอบ และสอนวิชาจิตวิทยาเด็ก จึงทำโปรเจกต์ร่วมกับมหาวิทยาลัย ก็คือการทำโปรเจกต์เรื่องของ “การวิจารณ์วรรณกรรม” เน้นเฉพาะวรรณกรรมเยาวชน แล้วก็เราจะให้นิสิตไปหาหนังสือวรรณกรรมเยาวชนมา อ่านอย่างน้อยเทอมนี้ต้องอ่าน 1 เล่ม แล้วก็พูดถึงพฤติกรรมของตัวละครในวรรณกรรมเรื่องนั้น ซึ่งเป็นเรื่องของพัฒนาการของเด็ก วรรณกรรมเยาวชนบางอย่างที่เป็นพฤติกรรมของเด็ก มันคือพฤติกรรมของเราในวัยเด็ก ตั้งแต่ทำโปรเจกต์นี้ประมาณ 4 ปี เราเห็นเลยว่าเด็กของเรา พอถึงปี 3 – 4 เรายังเห็นบางคนมันยังเดินถือหนังสือไอ้วรรณกรรมเยาวชนเล่มนั้นอยู่ เขาก็บอกตั้งแต่อ่านทำรายงานของอาจารย์แล้ว เขาก็เอามาอ่าน ดังนั้นการสอนในวิชาที่ต้องเชื่อมโยงให้เด็กเห็น โดยการเชื่อมโยงนี้เรามาคุยกันแล้วจะเสริมให้ในสิ่งที่เราสอนด้วย และสิ่งที่เขาเรียนรู้ “กรณีเด็กอาชีวะ สมมติน้องชอบหนังสือแพชั่น แล้วให้เขาโยงซิว่ามันเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เขาเรียนอย่างไร จะเป็น การตลาด กระดาน หุ่น ตาราง หุ่น บัญชี บางทีมันก็อาจจะเห็นว่า สิ่งที่ชอบอ่านมันเข้ามาสู่วิชาการเรียนได้” เป็นจุดเล็กที่ทำให้เด็กหลาย ๆ คนเริ่มที่จะอ่านหนังสือ

คนที่ 2 เริ่มต้นจากครู ผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีการจัดการเรียนการสอน ที่มี “การบูรณาการอ่านเข้ามาในกระบวนการเรียนรู้” มีการอบรม การศึกษาคูงาน การจัดกิจกรรมพัฒนา เผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ที่มุ่งให้ความสำคัญกับการอ่าน

คนที่ 3 ตอนเรียนอยู่ชั้น ม.3 จำได้ว่าเรียนวิชาวิทยาศาสตร์แล้วก็เป็นเรื่องที่ยากมาก แต่ว่าครูคนนั้น “เปิดหนังสือ” ให้ดู ก็แบบกลายเป็นว่าเราเข้าใจเรื่องหัวข้อนั้นได้ดีกว่าการที่จะมานั่งอ่านจากหนังสือ เราก็ไปอ่านหนังสือต่อ เพราะเราเข้าใจแล้ว เราไปอ่านหนังสือก็จะเข้าใจมากขึ้น ครูยุคใหม่ก็ต้องพยายามหาวิธีอื่น ๆ เพราะว่าเดี๋ยวนี้เด็กอ่านสื่อเขามีช่องทางมากมาย อย่างตอนที่เรียน ปวช. จะมีเรียนภาษาอังกฤษ นอกจากเรียนไวยากรณ์แล้วอาจารย์เขายังให้อ่านเรื่องสั้น ปกติอาจารย์สั่งอะไรจะไม่ค่อยอยากอ่าน คือเราไม่ใช่ว่าอ่านที่อาจารย์สั่งอาจารย์เขาก็คงรู้ อ่านแค่สอบ อาจารย์ก็เลยให้ “แสดงละคร” ทำให้เราต้องลงทุนกับเพื่อน ยังไงมันต้องบังคับอ่าน เวลาอ่านบทมันก็ต้อง

อ่านตามเนื้อหาของมัน ก็สนุกดี เราก็ไม่เคยรู้ว่าวิธีนี้ที่ทำให้เราต้องอ่าน ถ้าอ่านไปสอบเราคงไม่อ่าน

คนที่ 4 ถ้าเจอเด็กนักเรียนที่ไม่อ่าน อาจารย์ก็อ่าน จะ “ทำตัวเป็นนักเรียน” เด็กก็จะรู้สึกกดดัน อาจารย์ก็จะมีวิธีตำหนิ ตำหนิแบบน่ารัก ไม่ทำให้บรรยากาศเสื่อมถอย เด็กจะไม่มีความสุข เพราะเขารู้สึกอายเพราะว่าเป็นเด็กโต อาจารย์ใช้วิธี “ทำงานหนักกว่าเด็ก” มันทำให้เด็กมันอายุไปตามธรรมชาติ

คนที่ 5 ถ้าเราต้องการให้เด็กอ่านหนังสือ เราก็ต้องอ่านด้วยกันกับเด็ก เพราะให้เด็กอ่านแต่เราไม่อ่าน อย่างเช่น “เอานิตยสารให้เด็กอาชีวะอ่าน ครูก็ต้องอ่านด้วย เพราะเวลาเขาคุย เขามันทำอะไรกัน เราก็จะบอกในสิ่งที่เขาสัมหรือไม่ทราบ เขาจะรู้เลยว่า เฮ้ยอาจารย์ก็อ่าน แล้วเด็กจะมีวินัย เฮ้ยอาจารย์ก็อ่านละเอียคนะ” เพราะฉะนั้นเด็กก็จะอ่านละเอียดเหมือนที่อาจารย์อ่าน

สรุป แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ด้านครูผู้สอน ควรจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เช่น การตอบคำถามจากหนังสือที่อ่าน การให้รางวัลคนที่มพฤติกรรมการอ่าน ทำค่ายส่งเสริมการอ่าน ครูต้องเป็นแบบอย่างโดยอ่านหนังสือด้วยกันกับนักเรียน บูรณาการให้การอ่านเข้าไปอยู่ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน เช่น เปิดภาพยนตร์ การแสดงละคร และเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างหนังสืออ่านเล่นกับวิชาเรียน ทำให้บรรยากาศการเรียน ให้มีสีสัน มีความสนุก บันเทิง และยังได้ความรู้ มีการสำรวจความต้องการของนักเรียน แล้วจัดมุมน้กอ่าน หรือมุมหนังสือ ตามที่เด็กสนใจ ซึ่งหนังสือจะต้องมีรูปลักษณ์สวยงาม น่ารัก มีความสนุก และอ่านง่าย

คำถามที่ 5 ห้องสมุดและหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน ควรจะส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของนักเรียนอย่างไร

คนที่ 1 เด็กยืมหนังสือแล้วได้ “ดาว” เด็กเขาก็ชอบ มีความสุข ก็เป็นการกระตุ้นให้เด็กเข้าห้องสมุด หรืออ่านหนังสือเพิ่มขึ้น หรือนิสิตก็ชอบยืมหนังสือ โดยเครื่องอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ พอยืมมาแล้วเซ็นต์บอกชื่อ บอกเบอร์โทรศัพท์ จับฉลากแล้วได้ของรางวัลทุกสัปดาห์ ทุกเดือน แล้วเด็กก็ไปยืมเครื่องนี้ อ่านแล้วได้รางวัล ก็เป็นการกระตุ้นให้เด็กเข้าห้องสมุด หรืออ่านหนังสือเพิ่มขึ้น

คนที่ 2 การให้ “รางวัล” อย่างเช่น สมุดบันทึก ปากกา ดินสอ ก็เป็นการกระตุ้นให้เด็กเข้าห้องสมุด หรืออ่านหนังสือเพิ่มขึ้น หรือสังเกตห้องสมุดในต่างประเทศ เวลาคนไปหาหนังสือแล้ว จำชื่อหนังสือไม่ได้ จำชื่อคนแต่งไม่ได้ จำได้แต่ว่าเล่มสีฟ้า ๆ เขาก็จะจัดมุมหนังสือที่ปกสีฟ้าไว้ด้วยกัน ทำให้สะดวกในการค้นหาหนังสือ

คนที่ 3 ในปีหนึ่งก็มีการการจัดเสวนา “เปิดโลกทัศน์” ในการอ่านหนังสือ

คนที่ 4 การส่งเสริมการอ่านทางด้านห้องสมุด ปัจจุบันที่มีคนหลายรุ่น “ต้องส่งเสริมให้พอเหมาะกับ Generation ของผู้อ่าน” ต้องส่งเสริมจนเป็นวัฒนธรรม ถ้ามันเข้าไปอยู่ในวัฒนธรรม ทำให้เกิดความเป็นมนุษย์ “สุภายิตของคนยุคยิว เขาบอกว่าเป็นมนุษย์ต้องทำ 3 อย่าง 1. เกิดมาต้องปลูกต้นไม้ 2. ต้องมีอาชีพ 3. ต้องเขียนหนังสือ เขาเข้ามาอ่านไปเขียนเลยนะ ทำให้ปฏิบัติการปลูกต้นไม้เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมรักษาโลก กับการทำอาชีพเข้ามาอยู่ในหนังสือ คราวนี้กับมาอยู่ในสังคมไทยเราไม่ใช่ชาคนักอ่าน แต่เรายังชาคนักเขียน ในการชาคนักเขียนทำให้ไม่มีหนังสือดี ๆ มาสู่ผู้อ่าน” การฝึกเขียนด้วยตนเอง มันต้องผ่านการคิด วิเคราะห์ถึงจะเขียนได้ ดังนั้นการสนับสนุนให้คนเขียนเท่ากับสนับสนุนให้คนอ่านด้วย แล้วในด้านความรู้มันจะกลับมาหาเรา อยากให้มีการสนับสนุนนักเขียนหน้าใหม่ ไม่ว่าจะคุณจะเป็นใคร ถ้าเป็นเด็กก็เล่าความฝัน ถ้าเป็นผู้ใหญ่ให้เล่าประสบการณ์ ซึ่งมันจะต้องผ่านการอ่าน แล้วที่รัฐบาลควรสนับสนุนให้การเขียนหนังสือ ให้เขามีเวทีฝึกนักเขียน นักเขียนก็ต้องเข้ามาอ่านจะมีสิ่งดี ๆ กลับมาให้อ่าน คนรุ่นใหม่ เจอคนเขียนอยู่ในวัยใกล้ ๆ กันมันตรงต่อความต้องการของคนอ่าน ภาครัฐภาคเอกชนต้องมีกิจกรรมส่งเสริมนักเขียนหน้าใหม่โดยเป็นโครงการอะไรก็ได้”

คนที่ 5 มีการสนับสนุนให้มี “นักเขียนหน้าใหม่” เด็กรุ่นใหม่เขาเขียน แต่ว่าเขาเขียนในบออล์ค แต่ปัญหาก็คือว่ามันไม่มีคนไปพัฒนา คอมเมนต์กันเอง ด้วยระดับความรู้ ด้วยวัย แต่ถ้ามีกลุ่มที่เข้าไปพัฒนา หรือว่าดึงงานเขียนที่น่าสนใจมาจัดเกลา ภาครัฐควรจะต้องออกสติปัญญาที่มีอยู่ไปสู่การเป็นนักเขียน

สรุป ด้านห้องสมุดและหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน ควรสร้างสื่อออนไลน์ที่ทันสมัย เช่น E – book, Application, Website เป็นต้น เพื่อกระตุ้นหรือจูงใจให้เด็กอ่าน จัดหนังสือให้เหมาะสมกับวัย มีกิจกรรมหรือส่งเสริมให้เด็กเป็นนักเขียนหน้าใหม่

ข้อวิจารณ์

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาพฤติกรรมการอ่านหนังสือของนักเรียนอาชีวศึกษาประเภท วิชาพาณิชยกรรมในเขตกรุงเทพมหานคร และศึกษาแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่าน หนังสือของนักเรียนอาชีวศึกษาประเภทวิชาพาณิชยกรรมในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย สามารถนำมาสู่การอภิปรายได้ดังนี้

อภิปรายผลการศึกษาจากการเก็บแบบสอบถาม

ผู้เรียนส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือหรือสื่อประเภท บันเทิงคดี เช่น นวนิยาย/การ์ตูน/หนังสือ อ่านเล่นต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงหทัย เมธา (2551: บทคัดย่อ) พบว่า ประเภท หนังสือที่นักเรียนชอบอ่านคือ หนังสือการ์ตูน นับว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่ค่อยดีนัก แทนที่จะอ่าน หนังสือเรียนให้มาก เพราะอยู่ในวัยเรียนควรอ่านหนังสือที่เกี่ยวกับการเรียน ที่จะประโยชน์ ต่อการประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนในอนาคต สำหรับหนังสือการ์ตูนนั้น บรรณารักษ์ห้องสมุดต้อง พิจารณาเนื้อหาให้เหมาะสมเป็นพิเศษ โดยมีส่วนร่วมในการคัดเลือกเรื่องที่ไม่เป็นพิษเป็นภัย มี คุณธรรมและจริยธรรมให้นักเรียนอ่าน และส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ บันเทิง และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือของนักเรียน ส่วนใหญ่ได้รับความบันเทิง/ สนุกสนาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ ชุมดวง (2551: บทคัดย่อ) พบว่า เนื้อหาหนังสือที่ นักเรียนชอบอ่านคือ หนังสือการ์ตูน นิทาน สารคดี นิยาย ที่มีเนื้อหาให้ความบันเทิงกับผู้อ่าน นับว่า เป็นพฤติกรรมที่ไม่ค่อยดีนัก แทนที่จะอ่านหนังสือเรียนให้มาก เพราะอยู่ในวัยเรียนควรอ่าน หนังสือที่เกี่ยวกับการเรียน ที่จะประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนในอนาคต

ผู้เรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ย 1 – 2 ชั่วโมงต่อวัน ส่วนใหญ่ใช้เวลา ในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ย 2 วันต่อสัปดาห์ และส่วนใหญ่ใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ย 2 – 3 เล่มต่อเดือน ซึ่งสอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง (2556: ออนไลน์) แม้จะหยิบ หนังสือ มาอ่านเพียง 2-3 นาทีผู้อ่านก็จะได้รับคุณค่าทางสติปัญญาไม่ด้านใดก็ด้านหนึ่งหนังสือ อาจจะ ปรากฏในรูปของเศษกระดาษถูกระดาษ แต่ก็จะให้บางสิ่งบางอย่างแก่ผู้อ่านบางครั้ง อาจช่วย แก้ปัญหาที่คิดไม่ตกมาเป็นเวลานานทั้งนี้ ย่อมสุดแต่วิจารณญาณและพื้นฐานของผู้อ่าน ด้วยบางคน อาจมองผ่านไปโดยไม่สนใจแต่บางคนอาจมองลึกลงไปเห็นคุณค่าของหนังสือนั้นเป็น อย่างยิ่ง

คุณค่าทางสติปัญญาจึงมีใช้ขึ้นอยู่กับหนังสือเท่านั้น หากขึ้นอยู่กับผู้อ่านด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงหทัย เมธา (2551: บทคัดย่อ) พบว่า ได้แผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง ซึ่งสามารถส่งเสริมการรักการอ่านของนักเรียนได้ พฤติกรรมการรักการอ่าน นักเรียนอ่านหนังสือในเวลาว่างเป็นส่วนใหญ่ ใช้เวลาอ่านครั้งละ 30 นาที เพราะได้รับประโยชน์ และได้ความรู้เพิ่มเติม หนังสือที่ชอบอ่านมากที่สุด คือการ์ตูน แล้วจะยืมหนังสือจากห้องสมุดสัปดาห์ละ 1-3 ครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ ชุมดวง (2553: บทคัดย่อ) พบว่า โดยมีความถี่ในการอ่านโดยเฉลี่ย 2-3 วัน ต่อครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มริน เปรมปรี (2553: บทคัดย่อ) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีเวลาการอ่านหนังสือเฉลี่ยประมาณ 78 นาที/วัน โดยใช้เวลาอ่านหนังสือแบบเรียน เฉลี่ยประมาณ 37 นาที/วัน ใช้เวลาในการอ่านหนังสือนอกเหนือแบบเรียนเฉลี่ยประมาณ 48 นาที/วัน

ผู้เรียนส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือที่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงหทัย เมธา (2551: บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนชอบอ่านหนังสือที่บ้าน อาจเป็นเพราะว่านักเรียนอาชีวศึกษาส่วนใหญ่ที่โรงเรียนจะเน้นสอนภาคปฏิบัติ ไม่ค่อยส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าจากการอ่านหนังสือ จึงทำให้นักเรียนต้องกลับไปอ่านที่บ้านเพิ่มเติมหลังจากเลิกเรียน

ปัญหาในการอ่านหนังสือของผู้เรียน พบว่า ส่วนใหญ่ผู้เรียนก็เกียจอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545: 23-24) กล่าวว่า iva เด็กไม่ชอบอ่าน ชอบดูโทรทัศน์ เล่นคอมพิวเตอร์มากกว่า ไม่มีเวลาอ่าน เพราะทำงานหนัก หรือการบ้านมาก

การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียน ในด้านตนเอง พบว่า เริ่มต้นการอ่านจากเรื่องที่ตนเองชอบหรือสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจนา เชื่อมศรีจันทร์ (2556: 11-13) เริ่มต้นการอ่านจากเรื่องที่ตนเองชอบหรือสนใจ การเริ่มต้นจากการอ่านเรื่องที่ชอบ สนใจ หรือเป็นประโยชน์ต่อตนเองก่อน ในขณะที่อ่านควรเปรียบเทียบประโยชน์ของเรื่องที่อ่านตามใจตนเอง กับการอ่านเรื่องที่มีคุณค่าอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกอ่านต่อไปให้มีความรู้หลากหลาย ไม่อยู่ในวงจำกัดเฉพาะเรื่องที่ชอบสนใจเท่านั้น

การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียน ในด้านผู้ปกครอง พบว่า อนุญาตให้บุตรหลานไปหาเลือกซื้อหนังสือได้เอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทยา ดันศรีเจริญ (2546: 15-17) กล่าวว่า ครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก เพราะบ้าน

เป็นสถานที่แห่งแรกที่จะเพาะเมล็ดพันธุ์แห่งการอ่านให้กับเด็ก ธรรมชาติของเด็กจะจับตามองและเลียนแบบพฤติกรรมของพ่อแม่อยู่เสมอ นักวิชาการเชื่อว่า เด็กเห็นพ่อแม่อ่านหนังสือเป็นประจำ จะรู้สึกสนใจและอยากอ่านหนังสือบ้าง แม้จะยังไม่ได้อ่านได้ พร้อมทั้งแนะแนวทางสำหรับผู้ปกครองในการสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านให้เด็ก เช่น จัดหาหนังสือหรือสนับสนุนด้านการเงินเพื่อให้ซื้อหนังสือ อนุญาตให้ไปอ่านหนังสือกับเพื่อนๆ การพาไปซื้อหนังสือ แนะนำแหล่งหนังสือ เป็นต้น

การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียน ในด้านอาจารย์ผู้สอน พบว่า ชี้นำผู้เรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับ อุดมศักดิ์ พลอยบุตร (2556: 12) กล่าวว่าไว้ว่า ครูเป็นตัวจักรสำคัญที่จะเป็นผู้เร่งปฏิกิริยาให้ผู้เรียนเป็นผู้มีนิสัยรักการอ่าน ครูทุกคนควรถือเป็นการกระทำที่จะต้องส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ปลูกฝังทักษะการเรียนรู้ สอนวิธีการหาความรู้ และแหล่งการเรียนรู้ อันจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ ตลอดจนมีทักษะจนสามารถบูรณาการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนจะต้องเริ่มต้นที่การส่งเสริมการอ่านด้วยวิธีการชี้นำนักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่านหนังสือ

การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียน ในด้านห้องสมุด พบว่า จัดห้องสมุดให้มีบรรยากาศน่าอ่านหนังสือ ซึ่งสอดคล้องกับ จวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542: 98-99) กล่าวว่าไว้ว่า บรรณารักษ์ห้องสมุด จะต้องร่วมมือกันจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ และเหมาะสม ก็จะเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านตลอดไป ซึ่งสอดคล้องกับ อุดมศักดิ์ พลอยบุตร (2556: 14) กล่าวว่าไว้ว่า การจัดสภาพและบรรยากาศ ตลอดจนแหล่งทุกแห่งใน โรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ จัดหาวัสดุทรัพยากรสารสนเทศให้สอดคล้องกับความต้องการ ทันสมัยทันเหตุการณ์อย่างเพียงพอ จัดบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ ด้วยการเปิดเวทีให้กับผู้เรียนได้แสดงออกให้มากที่สุด อาทิเช่น เวทีนักคิดนักเขียน ลานกวี การแข่งขันทักษะทางวิชาการ ประกวดการอ่านการเขียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียน ในด้านหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน พบว่า จัดพื้นที่และทรัพยากรหนังสือที่เข้าถึงง่าย อ่านได้ทุกที่ ทุกเวลา ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจนา เชื่อมศรีจันทร์ (2556: 11-13) ส่งเสริมให้เกิดความต้องการอ่าน ลดข้อจำกัดต่างๆ ที่ทำให้เกิดความไม่ยอมอ่าน องค์กรต่างๆ ที่ทำเรื่องการอ่านของชุมชน เช่น ห้องสมุดประชาชน ต้องพิจารณาเรื่องเงื่อนไขการเข้าไปอ่านหนังสือในแหล่งบริการเหล่านั้นจัดพื้นที่และทรัพยากรหนังสือที่เข้าถึงง่าย อ่านได้ทุกที่ ทุกเวลา

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียน จากการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ Chi-square พบว่า ลักษณะส่วนบุคคล ด้านสาขาวิชา และด้านสังกัดสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอ่านหนังสือของนักเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนสังกัดต่างกันมีพื้นฐานครอบครัวที่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้พฤติกรรมการอ่านหนังสือแตกต่างกันไปด้วย ส่วนด้านสาขาวิชา โดยจะเห็นว่านักเรียนประเภทวิชาพาณิชยกรรม มีพื้นฐานการใช้ชีวิตในโรงเรียนที่ต่างกัน เช่น สาขาวิชา การบัญชี การตลาด คอมพิวเตอร์ธุรกิจ ซึ่งเป็นสาขาวิชาชีพที่ต่างกัน จึงส่งผลให้พฤติกรรมการอ่านหนังสือแตกต่างกันไปด้วย

อภิปรายผลการศึกษาจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ด้านตนเอง

เราต้องเริ่มอ่านหนังสือในเรื่องที่เราชอบ เรื่องที่เราสนใจ จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรก็ได้ ไม่มุ่งเน้นเฉพาะหนังสือเรียน เช่น การ์ตูน นิตยสารบันเทิง นิยายรัก ซีรีส์เกาหลี หรือหนังสืออะไรก็ได้ เป็นต้น เพื่อให้ได้รักการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจนา เชื่อมศรีจันทร์ (2556: 11-13) เริ่มต้นจากเรื่องที่ตนเองชอบหรือสนใจ เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกอ่านต่อไปให้มีความรู้หลากหลายให้ สัญญาราวัด หรือลงโทษตนเอง โดยให้สัญญาทั้งระยะสั้นและระยะยาว เช่น กำหนดว่า "ถ้าอ่านเล่มนี้จบ จะไปเที่ยว" "ถ้าอ่านเรื่องนี้จบ จะไปดูโทรทัศน์สักเรื่อง" "ถ้าอ่านบทนี้ไม่จบ จะไม่ยอมลุกไปกินข้าว" เป็นต้น ข้อควรระวังในการสัญญากับตนเอง คือ อย่าให้สัญญาในสิ่งที่ยากเกินไป ถ้าทำไม่ได้จะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ท้อแท้ไม่อยากทำต่อไปตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านและโทษจากการไม่อ่านอยู่เสมอ เช่น "ไม่อ่านฉลาดจะทำให้ใช้ยาผิด เป็นอันตรายต่อชีวิต" "ไม่อ่านหนังสือเรียนทำให้สอบได้คะแนนน้อย" "ไม่อ่านป้ายจราจรทำให้ถูกปรับ" ชักชวนคนอื่นให้อ่านเรื่องเดียวกัน แล้วนำมาสนทนากัน วิธีนี้ทำให้เกิดความรู้สึกว่ามีแนวร่วม จะเกิดการอ่านวิเคราะห์หลายด้าน เป็นการเพิ่มประสบการณ์ และร่วมมือกันคิด จัดแข่งขันการอ่านจากผู้อื่น เช่น แข่งขันกับเพื่อนๆกับคนในครอบครัว อาจจะเริ่มจากการอ่านเป็นหน้า เป็นบท เป็นเรื่อง และเป็นเล่ม ตามลำดับสร้างโอกาสและหาเวลาอ่าน การสร้างโอกาสและหาเวลาอ่าน สามารถทำได้โดยไปยังแหล่งวัสดุการอ่าน เช่น ห้องสมุด ร้านขายหนังสือ หรือศูนย์หนังสือต่างๆ และเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่าน เช่น เข้าร่วมกิจกรรมการอ่านใน โรงเรียน หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น เริ่มต้นการอ่านจากเรื่องที่ตนเองชอบหรือสนใจ การเริ่มต้นจากการอ่านเรื่องที่ตนชอบ สนใจ หรือเป็นประโยชน์ต่อตนเองก่อน ในขณะที่อ่านควรเปรียบเทียบประโยชน์ของเรื่องที่อ่านตามใจตนเอง กับการอ่านเรื่องที่มีคุณค่าอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกอ่านต่อไปให้มีความรู้หลากหลาย ไม่อยู่ในวงจำกัดเฉพาะเรื่องที่ตนเองสนใจเท่านั้น สวมคัมภีร์นักอ่านหรือผู้ที่ชอบอ่านหนังสือ เพื่อที่จะได้รับการชักนำหรือคำแนะนำที่ถูกวิธี และจะได้เห็นตัวอย่างการอ่านจากผู้อื่น จนเกิดความเคยชิน และคิดเป็นนิสัยรักการอ่านในที่สุด ตั้งความหวังให้กับตนเอง โดยวางเป้าหมายว่าจะพัฒนาการอ่านให้เกิดผลอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่หวังผลตามที่ตั้งเอาไว้ ฝึกพิจารณา ฝึกทำความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านทุกครั้ง แล้วบันทึกผลการอ่าน นับตั้งแต่ที่มาของหนังสือ สาระสำคัญของเรื่อง ความคิดเห็นของผู้อ่าน ถ้อยคำที่คมคาย ฯลฯ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปตามโอกาสอันควร ต้องฝึกฝนและพัฒนาความสามารถในการอ่านขึ้นเรื่อย ๆ โดยอาจจะปฏิบัติตามคำแนะนำของ ตำรา หรือบุคคลผู้มี

ความสามารถในการอ่านก็ได้ พยายามปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ และเกิดความก้าวหน้าเป็นระยะไป เช่น อ่านได้เร็วขึ้น ใช้เวลาในการอ่านได้มากขึ้น จับสาระเรื่องราวที่อ่านได้ดีขึ้น เป็นต้น

ด้านผู้ปกครอง

1. ต้องสนับสนุนทุนทรัพย์ในการซื้อหนังสือมาอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีรัตน์ เจริญถิ่นจันทร์ (2542: 157) ได้กล่าวว่า บรรยากาศที่อบอุ่นภายในบ้าน มีส่วนต่อการสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัว การที่ผู้ปกครองสร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกที่บ้านมีความรักความอบอุ่น จะทำให้เด็กรู้สึกว่าการอ่านหนังสือที่บ้านเป็นสิ่งที่ตนเองชอบ ไม่รู้สึกตึงเครียดและมีความสุขที่ได้อ่าน นอกจากนั้น ควรจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการอ่าน ห้องมีแสงสว่างพอเหมาะ มีโต๊ะ เก้าอี้ และชั้นเก็บหนังสือของเด็กที่เป็นสัดส่วน รวมทั้งให้เด็กได้มีโอกาสอ่านหนังสือ การที่บิดามารดาหรือบุคคลอื่นในบ้านซื้อหนังสือมาอ่าน หรือบอกรับเป็นสมาชิกของหนังสือพิมพ์ หรือนิตยสาร นอกจากจะทำให้เด็กเห็นเป็นแบบอย่างแล้ว ยังนับว่าเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน และควรจัดวางหนังสือต่าง ๆ ไว้ในที่ที่เด็กนำมาอ่านได้ทันที เช่น บนโต๊ะในห้องนั่งเล่น บนพื้นใกล้เตียงนอน เป็นต้น แต่ต้องไม่บังคับให้เด็กอ่านหนังสือ และในกรณีที่มีการให้รางวัล หรือของขวัญเนื่องในโอกาสต่างๆ ผู้ปกครองอาจจัดรางวัลเหล่านั้นเป็นหนังสือที่เหมาะสม หรือน่าสนใจสำหรับเด็กแต่ละคน ซึ่งควรพิจารณาว่าเด็กมีเพศและวัยอยู่ในช่วงของพัฒนาการและความสนใจอย่างไร รวมทั้งเลือกหนังสือที่ตรงกับความสนใจเฉพาะของเด็กด้วย

2. ต้องอ่านหนังสือให้เป็นแบบอย่าง ทุกคนที่บ้านต้องบ้อ่านกันทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับ แม้นมาส ชาวลิต (2544: 38) กล่าวไว้ว่า สิ่งแวดล้อมทางบ้าน คือพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือญาติพี่น้องในบ้านต้องเอาใจใส่ดูแลด้านการอ่าน โดยเป็นแบบอย่างที่ดี และควรจัดให้มีมุมหนังสือภายในบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจนา เชื่อมศรีจันทร์ (2556: 11-13) กล่าวไว้ว่า ครอบครัวเป็นสถาบันที่เล็กที่สุด แต่มีบทบาทที่ยิ่งใหญ่ในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เพราะเป็นสถาบันแรกที่จะปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก ๆ บุคคลในครอบครัวไม่ว่าจะเป็น พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ผู้ปกครอง ล้วนมีบทบาทในการส่งเสริมให้ลูกหลานรักการอ่าน โดยเริ่มต้นจากการอ่าน “หนังสือสำหรับเด็ก” หรือ “หนังสือนิทาน” ให้เด็กฟัง เพราะหนังสือเหล่านี้มีถ้อยคำและจังหวะที่ไพเราะ อ่อนหวาน นุ่มนวล และมีภาพประกอบสีสันสวยสดงดงาม เป็นสิ่งกระตุ้นความสนใจเด็กได้เป็นอย่างดี และที่สำคัญครอบครัวจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้สัมผัสกับ “การอ่าน” อยู่เสมอในชีวิตประจำวัน พ่อแม่หรือบุคคลในครอบครัวต้องเป็นแบบอย่างที่ดี แล้วเด็กก็จะซึมซับนิสัยรักการอ่านตั้งแต่เด็ก ส่วน

วิธีการจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นการคิดและสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ ซึ่งมีวิธีการอยู่หลายวิธี ซึ่งสอดคล้องกับ Heath (2009: 54-57) กล่าวไว้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการอ่าน ที่บ้าน ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งต่อการสร้างนิสัยรักการอ่านในเด็ก การเติบโตทางด้านการศึกษาและพัฒนาการ ของเด็ก การให้กำลังใจในการอ่าน นั่นคือ พ่อแม่นั่งอ่านกับลูก และอ่านให้ลูกฟัง ถ้าพ่อแม่ใช้เวลาว่างใน การอ่านมากกว่าทำสิ่งอื่น ซึ่งเด็กจะสังเกตได้จากที่พ่อแม่ เป็นแบบอย่าง ก็จะปฏิบัติตามอย่าง โดยไม่ต้องมี การบังคับ นั่นเป็นสิ่งที่พ่อแม่ได้ปลูกฝังนิสัยรัก การอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556: 7-9) กล่าวไว้ว่า เป็นตัว แบบที่ดีให้แก่เด็กในด้านการอ่าน เช่น อ่านหนังสือให้เด็กเห็นเป็นประจำ ซึ่งสอดคล้องกับ นันทิยา ตันศรีเจริญ (2546: 15-17) กล่าวไว้ว่า การเป็นตัวแบบ การเป็นตัวแบบ หมายถึง การแสดง พฤติกรรมของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ทำให้เด็กพบเห็นและอาจมีผลให้เด็กเลือกกระทำตาม อย่าง หรือเลือกไม่กระทำตามอย่าง การที่เด็กเลือกกระทำตามอย่างนี้เรียกได้ว่าเป็นการเลียนแบบ การเลียนแบบจึงเป็นลักษณะที่เด็กกระทำตามอย่างพฤติกรรมต่างๆ ที่บิดามารดาหรือตัวแบบแสดง ออกมาให้เด็กได้รู้ ได้เห็น อาจมีอิทธิพลให้เด็กเลียนแบบนิสัย หรือพฤติกรรมที่ผู้ปกครองต้องการ หรือ ไม่ต้องการให้มีในตัวเด็กก็ได้ เด็กมักเรียนรู้พฤติกรรมต่างๆ ด้วยการเลียนแบบการกระทำของ ผู้ปกครองได้พอๆ กับคำพูดที่ใช้อบรมสั่งสอน และเมื่อเด็กได้พบเห็นหรือเลียนแบบพฤติกรรม เหล่านั้นบ่อยครั้งเข้า ก็จะเกิดเป็นความเคยชินและกลายเป็นนิสัย พฤติกรรมที่ผู้ปกครองแสดงออก ให้เด็กเห็น ผู้ปกครองสามารถแสดงนิสัยรักการอ่าน โดยการ ใช้ประโยชน์จากหนังสือในการแก้ไข ปัญหาหรือการดำเนินชีวิตประจำวัน สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กได้เห็น และผู้ปกครองเองก็ ควรจัดหาหนังสือไว้สำหรับอ่านประกอบด้วย เช่น หนังสือเกี่ยวกับการตกแต่งบ้าน ปลูกต้นไม้ ตำราอาหาร เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ปกครองควรมีเจตคติที่ดีต่อการอ่านและแสดงให้เด็กเห็นว่า ผู้ปกครองชอบและสนใจในการอ่าน หรือมีนิสัยรักการอ่านอยู่อย่างสม่ำเสมอ

3. อ่านไปพร้อม ๆ กันกับนักเรียน และก็อ่านหนังสือแบบเดียวกันที่เด็กอ่าน ซึ่งสอดคล้อง กับ รินฤทัย สัจจพันธุ์ (2549: 63-64) กล่าวไว้ว่า ครอบครัวมีส่วนอย่างมากในการสร้างนิสัยการอ่าน ของเด็ก ถ้าพ่อแม่รักการอ่านอยู่แล้ว เด็กจะรู้สึกคุ้นชินกับหนังสือ ทั้งนี้พ่อแม่จะต้องอนุญาตให้เด็ก สามารถหยิบจับหนังสือที่มีอยู่ในบ้านได้ รวมทั้งการสรรหาหนังสือที่เหมาะสมกับลูก วิธีที่ เหมาะสมคือ พ่อแม่อ่านหนังสือไปพร้อมกับลูก อ่านแล้วนำมาคุยกัน ตั้งคำถามให้เด็กคิด ตั้ง ประเด็นให้เด็กค้น มีรางวัลเป็นแรงจูงใจ เด็กก็ได้รู้จักการอ่าน และรู้จักประโยชน์ของหนังสือและ เป็นการใช้เวลาอย่างอบอุ่น ซึ่งสอดคล้องกับ นวีวรรณ กุหาภินันท์ (2542: 98-99) กล่าวไว้ว่า

ผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัวต้องอ่านหนังสือให้เด็กเห็นเป็นประจำ และต้องอ่านบ่อยๆ สม่่าเสมอ จนเด็กคิดว่าการอ่านเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน และชมเชยเมื่อเห็นเด็กอ่านหนังสือ

4. ต้องรู้ว่าเด็กสนใจหรือชอบอ่านหนังสือแบบไหน ซึ่งสอดคล้องกับ วรณี โสมประยูร (2537: 121) กล่าวไว้ว่า จะต้องเริ่มจากการที่ผู้ใหญ่ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่หรือครู ศึกษาถึงความสนใจในการอ่านของเด็ก การอ่านมิใช่เกิดจากการบังคับจากผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่มีหน้าที่ในการส่งเสริมสร้างแรงจูงใจให้เด็กเกิดความสนใจในการอ่านและการเขียน การปลูกฝังความสนใจในการอ่าน ควรเริ่มจากการสร้างแรงจูงใจด้วยการจัดสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศให้น่าสนใจ มีการเสริมแรงและติดตามความสนใจในการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับ นันทิยา ตันศรีเจริญ (2546: 15-17) กล่าวไว้ว่า การเป็นตัวแบบ การเป็นตัวแบบ หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ทำให้เด็กพบเห็นและอาจมีผลให้เด็กเลือกกระทำตามอย่าง หรือเลือกไม่กระทำตามอย่าง การที่เด็กเลือกกระทำตามอย่างนี้เรียกได้ว่าเป็นการเลียนแบบ การเลียนแบบจึงเป็นลักษณะที่เด็กกระทำตามอย่าง พฤติกรรมต่างๆ ที่บิดามารดาหรือตัวแบบแสดงออกมาให้เด็กได้รู้ ได้เห็น อาจมีอิทธิพลให้เด็กเลียนแบบนิสัย หรือพฤติกรรมที่ผู้ปกครองต้องการหรือไม่ต้องการให้มีในตัวเด็กก็ได้ เด็กมักเรียนรู้พฤติกรรมต่างๆ ด้วยการเลียนแบบการกระทำของผู้ปกครองได้พอๆ กับคำพูดที่ใช้อบรมสั่งสอน และเมื่อเด็กได้พบเห็นหรือเลียนแบบพฤติกรรมเหล่านั้นบ่อยครั้งเข้า ก็จะเกิดเป็นความเคยชินและกลายเป็นนิสัย พฤติกรรมที่ผู้ปกครองแสดงออกให้เด็กเห็น ผู้ปกครองสามารถแสดงนิสัยรักการอ่าน โดยการใช้ประโยชน์จากหนังสือในการแก้ไขปัญหาหรือการดำเนินชีวิตประจำวัน สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กได้เห็น และผู้ปกครองเองก็ควรจัดหาหนังสือไว้สำหรับอ่านประกอบด้วย เช่น หนังสือเกี่ยวกับการตกแต่งบ้าน ปลูกต้นไม้ ตำราอาหาร เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ปกครองควรมีเจตคติที่ดีต่อการอ่านและแสดงให้เด็กเห็นว่า ผู้ปกครองชอบและสนใจในการอ่าน หรือมีนิสัยรักการอ่านอยู่อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2542: 157) ได้กล่าวว่า บรรยากาศที่อบอุ่นภายในบ้าน มีส่วนต่อการสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัว การที่ผู้ปกครองสร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกที่บ้านมีความรักความอบอุ่น จะทำให้เด็กรู้สึกว่าการอ่านหนังสือที่บ้านเป็นสิ่งที่ตนเองชอบ ไม่รู้สึกตึงเครียดและมีความสุขที่ได้อ่าน นอกจากนั้น ควรจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการอ่าน ห้องมีแสงสว่างพอเหมาะ มีโต๊ะ เก้าอี้ และชั้นเก็บหนังสือของเด็กที่เป็นสัดส่วน รวมทั้งให้เด็กได้มีโอกาสอ่านหนังสือ การที่บิดามารดาหรือบุคคลอื่นในบ้านซื้อหนังสือมาอ่าน หรือบอกรับเป็นสมาชิกของหนังสือพิมพ์ หรือนิตยสาร นอกจากจะทำให้เด็กเห็นเป็นแบบอย่างแล้ว ยังนับว่าเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน และควรจัดวางหนังสือต่าง ๆ ไว้ในที่ที่เด็กนำมาอ่านได้ทันที เช่น บนโต๊ะในห้องนั่งเล่น บนพื้นใกล้เตียงนอน เป็นต้น แต่ต้องไม่บังคับให้

เด็กอ่านหนังสือ และในกรณีที่มีการให้รางวัล หรือของขวัญเนื่องในโอกาสต่างๆ ผู้ปกครองอาจจัดรางวัลเหล่านั้นเป็นหนังสือที่เหมาะสม หรือน่าสนใจสำหรับเด็กแต่ละคน ซึ่งควรพิจารณาว่าเด็กมีเพศและวัยอยู่ในช่วงของพัฒนาการและความสนใจอย่างไร รวมทั้งเลือกหนังสือที่ตรงกับความสนใจเฉพาะของเด็กด้วย

5. ทำบรรยากาศที่บ้านให้เหมือนร้านหนังสือ และพาไปซื้อหนังสือ ซึ่งสอดคล้องกับ นิภาพร มีสุข (2556: 27-29) กล่าวไว้ว่า พ่อแม่ควรจัดเวลาการอ่านหรือสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับหนังสือที่ชัดเจน แทนที่จะดูทีวีกลับเปลี่ยนเป็นพูดคุยเกี่ยวกับหนังสือในระหว่างมื้ออาหาร พาเด็กไปร้านหนังสือหรือห้องสมุดทุกสัปดาห์ การสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านต้องไม่เคร่งเครียด ควรเป็นเรื่องสบาย ๆ ที่ทุกคนในครอบครัวมีความสุขร่วมกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Smith and Johnson (1976: 20-27) กล่าวไว้ว่า แรงจูงใจที่จะทำให้เด็กอ่านหนังสือ มีทั้งแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก ซึ่งแรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนานิสัยรักการอ่านและพฤติกรรมการอ่าน ดังนั้น ผู้ปกครองจึงสามารถนำหลักการเสริมแรงมาใช้สำหรับการพัฒนานิสัยรักการอ่านด้วยการชมเชย ให้รางวัลหรือให้กำลังใจ เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงนิสัยรักการอ่าน ผู้ปกครองควรเสริมแรงทุกครั้ง当孩子อ่านหนังสือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเด็กอ่านหนังสือเองโดยที่ผู้ปกครองไม่ได้สั่ง ขวนขวายที่จะอ่าน รู้จักรักษานอมหนังสือ ฯลฯ เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้ ผู้ปกครองสามารถเสริมแรงได้โดยการ โอบกอดชมเชย ให้กำลังใจ รวมทั้งจัดหาหนังสือดี ๆ ที่เหมาะกับความสนใจของเด็กมาไว้ในห้องสมุดที่บ้าน เพื่อเร้าความสนใจของเด็กให้หยิบอ่านอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น การจัดสภาพแวดล้อม การจัดสภาพแวดล้อม ย่อมมีผลต่อนิสัยรักการอ่านของเด็ก โดยจัดสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็กให้มีความรู้สึกคุ้นเคยกับการอ่าน มีความสะดวกและพึงพอใจที่จะอ่าน ไม่รู้สึกถูกรบกวนหรือตึงเครียด ทุกคนในครอบครัวสามารถสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนานิสัยรักการอ่านได้โดยคำนึงถึงหลักการ ดังนี้ ผู้ปกครองต้องมีนิสัยรักการอ่านและสร้างเสริมให้เด็กรักการอ่าน ปลุกฝังให้เด็กตระหนักถึงผลประโยชน์ของนิสัยรักการอ่าน บรรยากาศภายในบ้านจะต้องเอื้ออำนวยต่อการพัฒนานิสัยรักการอ่าน สภาพแวดล้อมมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

ด้านครูผู้สอน

1. ต้องจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เช่น การตอบคำถามจากหนังสือที่อ่าน การให้รางวัลคนที่มีความพิถีพิถันในการอ่าน ทำค่ายส่งเสริมการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับ แม้นมาส ซวลิต (2544: 42) กล่าวว่าไว้ว่า ผู้ใหญ่หรือครูควรให้ความสำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้เด็กสนใจในการอ่านทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน การให้อิสระในการเลือกหนังสืออ่านเอง การจัดกิจกรรมให้เด็กมีส่วนร่วม ซึ่งในระยะที่เด็กอยู่ในโรงเรียน ครูมีบทบาทมากในการส่งเสริมการจัดกิจกรรม และการจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กสนใจในการอ่าน ครูมีบทบาทสำคัญสำหรับเด็ก ถ้าครูเอาใจใส่เด็ก ช่วยแนะแนวการอ่าน เด็กก็รักการอ่าน และมีสมรรถภาพในการอ่านสูง ซึ่งสอดคล้องกับ นวรัตน์ พวงนาค (2555: 6-7) กล่าวว่าไว้ว่า ประเภทของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านที่โรงเรียนนั้น สามารถทำได้ โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ซึ่งเป็นวิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนมีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลิน และเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนได้อ่านอย่างมีความสุข ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านนั้น มักมีกิจกรรมที่คล้ายกันหรือซ้ำกัน ดังนี้ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเน้นทักษะการอ่าน ได้แก่ เล่านิทาน เซ็ดหุ่น Reading Rally วางจากงาน อ่านทุกคน แข่งขันตอบปัญหา ห้องสมุดเคลื่อนที่ ค่ายรักการอ่าน แข่งขันตอบคำถามในสารานุกรม ยอดนักอ่าน เป็นต้น กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เน้นการเผยแพร่ข่าวสาร ได้แก่ เสียงตามสาย วันสำคัญ ยามหนังสือสู่ชุมชน แหล่งความรู้ในห้องถิ่น นิทรรศการ เป็นต้น กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เน้นการแก้ไขและพัฒนา ได้แก่ คลินิกหมอน้อย พี่ช่วยน้อง ให้ความรู้การใช้ห้องสมุด แข่งขันเปิดพจนานุกรม เป็นต้น กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เน้นพัฒนาทักษะอันต่อเนื่อง ได้แก่ หนูน้อยนักเล่า เล่าเรื่องจากภาพ จากบทเพลงสู่งานเขียน ใต้วาที เรียงความยิวชุดความดี นอกจากกิจกรรมดังกล่าว ยังมีกิจกรรมอื่นที่สามารถส่งเสริมให้เกิดนิสัยรักการอ่าน โดยอ่านหนังสือในช่วงเวลาว่าง ไม่นานก็จะพัฒนานิสัยให้เป็นคนรักการอ่านในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542: 98-99) กล่าวว่าไว้ว่า อาจารย์ผู้สอน และบรรณารักษ์ห้องสมุด จะต้องร่วมมือกันจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ และเหมาะสม ก็จะเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านตลอดไป

2. ครูต้องเป็นแบบอย่างโดยอ่านหนังสือด้วยกันกับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ อุดมศักดิ์ พลอยบุตร (2556: 12) กล่าวว่าไว้ว่า ครูเป็นตัวอย่างสำคัญยิ่งที่จะเป็นผู้เร่งปฏิกิริยาให้ผู้เรียนเป็นผู้มีนิสัยรักการอ่าน ครูทุกคนควรถือเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ปลูกฝังทักษะการเรียนรู้ สอนวิธีการหาความรู้ และแหล่งการเรียนรู้อื่นจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการ

เรียนรู้ ตลอดจนมีทักษะจนสามารถบูรณาการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนจะต้องเริ่มต้นที่การส่งเสริมการอ่านด้วยวิธีการ ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนด้านการอ่าน เข้าห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ ควรจัดสภาพการเรียนการสอนที่เอื้อให้กับผู้เรียน ได้ศึกษาค้นคว้า หากความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ใน โรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อส่งเสริมผู้เรียน ได้ฝึกฝนวิธีหาความรู้และรู้แหล่งเรียนรู้ อันจะส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้พัฒนาศักยภาพของตนเองได้ อย่างเต็มที่ที่จะนำไปสู่การศึกษาตลอดชีวิต

3. บูรณาการให้การอ่านเข้าไปอยู่ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน เช่น เปิดภาพยนตร์ การแสดงละคร และเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างหนังสืออ่านเล่นกับวิชาเรียน ทำให้บรรยากาศการเรียน มีสีสัน มีความสนุก บันเทิง และยังได้ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ Smith and Johnson (1976: 20-27) กล่าวไว้ว่า การจัดโปรแกรมการอ่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่าน ได้แสดงความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการอ่านนั้น จะมีอิทธิพลต่อการอ่านมาก นอกจากนั้นอุปกรณ์และวิธีสอน ประเภทของหนังสือ และการสนับสนุนของครูก็มีอิทธิพลตึงดูดความสนใจของเด็กให้เข้าไปสู่การอ่านหนังสือได้เช่นกัน จะเห็นว่าปัจจัยต่างๆ ที่ส่งเสริมการอ่าน ล้วนเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูและผู้ปกครองจะต้องช่วยกันสร้างเสริมให้เกิดขึ้นกับเด็ก จึงจะทำให้การอ่านนั้นประสบความสำเร็จ

4. มีการสำรวจความต้องการของนักเรียน แล้วจัดมุมน้อกอ่าน หรือมุมหนังสือ ตามที่เด็กสนใจ ซึ่งหนังสือจะต้องมีรูปเล่มสวยงาม น่ารัก มีความสนุก และอ่านง่าย ซึ่งสอดคล้องกับ รื่น ฤทัย สัจจพันธุ์ (2549: 63-64) กล่าวไว้ว่า โรงเรียนและครู โดยเฉพาะครูสามารถส่งเสริมรักการอ่านได้โดยการแนะนำให้เด็กอ่านหนังสือ ซึ่งไม่ใช่เพียงแต่เป็นหน้าที่ของครู แต่ครูควรมีส่วนในการเลือกหนังสือให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก สิ่งสำคัญในการสร้างเสริมการอ่านของโรงเรียนคือ ห้องสมุด เพราะเป็นแหล่งรวบรวมหนังสือที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับ Heath (2009: 54-57) กล่าวไว้ว่า โรงเรียนและครูมีบทบาทในการสร้างสภาพแวดล้อมการอ่านที่โรงเรียนได้เช่นกัน เพราะโรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่เริ่มต้นจากการสอนให้เด็กอ่านออกเขียนได้ การสอนความรู้เบื้องต้นในสาขาวิชาต่างๆ การสอนทักษะในการดำรงชีวิต การอ่านเป็นเครื่องมือในการศึกษาและแสวงหาความรู้ และสร้างพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต กระทรวงศึกษาธิการ และหอสมุดแห่งชาติแห่งประเทศไทยและเลนด์ กำหนดแนวทางสำหรับโรงเรียนในการส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้ ครูต้องใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งทรัพยากรสำคัญในการพัฒนาการรู้หนังสือให้แก่เด็ก บรรณารักษ์จะต้องสนับสนุนและปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก อันจะช่วยพัฒนาให้เด็กเป็น นักอ่าน ทั้งนี้ โดยสร้างสภาพแวดล้อมของห้องสมุดที่เอื้อต่อการพัฒนาการอ่าน ไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวก ทรัพยากรสารสนเทศ ระบบ และบริการของห้องสมุด โรงเรียนต้องแสวงหากลยุทธ์ในการเพิ่มพูนความรู้ของครูเกี่ยวกับหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน บุคลากรของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นครูหรือบรรณารักษ์ ต้องมีนิสัยรักการอ่าน และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียนในด้านการอ่าน

ด้านห้องสมุดและหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน

1. สร้างสื่อออนไลน์ที่ทันสมัย เช่น E – book, Application, Website เป็นต้น เพื่อกระตุ้นหรือจูงใจให้เด็กอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับ รื่นฤทัย สัจพันธุ์ (2549: 63-64) กล่าวไว้ว่า สังคมและชุมชน สิ่งแวดล้อมที่สร้างบรรยากาศของการอ่านหนังสือ ไม่ใช่มีเพียงในบ้านหรือโรงเรียนเท่านั้น ชุมชนและสังคมยังต้องมีส่วนรับผิดชอบในการสร้างบรรยากาศของการอ่านหนังสือด้วย หากชุมชนหรือสังคมช่วยกันสนับสนุนหรือสร้างสรรค์ให้เกิดบรรยากาศการส่งเสริมการอ่านอยู่เป็นประจำ ก็จะทำให้วัฒนธรรมการอ่านของสังคมไทยเข้มแข็งขึ้น สื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ สามารถช่วยกระตุ้นให้คนรักการอ่านหนังสือได้เป็นอย่างดี ราคา ราคาหนังสือที่ไม่แพงมากทำให้กระตุ้นการอ่านได้ ดังนั้นภาครัฐควรมีมาตรการในการช่วยเหลือ ให้ราคากระดาษและอุปกรณ์การพิมพ์ถูกลง ซึ่งทำให้หนังสือราคาไม่สูงนัก คนทั่วไปก็จะสามารถซื้อหนังสือได้โดยไม่รู้สึกเสียดายเงิน ทำให้หนังสือกลายเป็นปัจจัยหนึ่งในชีวิตประจำวันได้

2. จัดหนังสือให้เหมาะสมกับวัย ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจนา เชื้อมศรีจันทร์ (2556: 11-13) กล่าวไว้ว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถสร้างกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กและเยาวชน ให้มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมได้เกิดความตระหนัก และนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน (เป็นการสร้างพฤติกรรมการอ่าน และอ่านอย่างต่อเนื่อง สร้างกระแสหนังสือในดวงใจของเด็ก) รัฐบาลณรงค์และจัดกิจกรรมให้เด็กมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้เกิดความต้องการอ่าน ลดข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความไม่อยากอ่าน องค์กรต่างๆ ที่ทำเรื่องการอ่านของชุมชน เช่น ห้องสมุดประชาชน ต้องพิจารณาเรื่องเงื่อนไขการเข้าไปอ่านหนังสือในแหล่งบริการเหล่านั้น

3. มีกิจกรรมหรือส่งเสริมให้เด็กเป็นนักเขียนหน้าใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2553: ออนไลน์) รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจนา เชื่อมศรีจันทร์ (2556: 11-13) กล่าวไว้ว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถสร้างกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กและเยาวชน ให้มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมได้เกิดความตระหนักและนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน (เป็นการสร้างพฤติกรรมการอ่าน และอ่านอย่างต่อเนื่อง สร้างกระแสหนังสือในดวงใจของเด็ก) รัฐบาลณรงค์และจัดกิจกรรมให้เด็กมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้เกิดความต้องการอ่าน ลดข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความไม่ยอกรอ่าน องค์กรต่างๆ ที่ทำเรื่องการอ่านของชุมชน เช่น ห้องสมุดประชาชน ต้องพิจารณาเรื่องเงื่อนไขการเข้าไปอ่านหนังสือในแหล่งบริการเหล่านั้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงประยุกต์ (Applied Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการอ่านหนังสือ และศึกษาแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่านหนังสือ จำนวน 5 คน โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปกับพฤติกรรมการอ่านหนังสือ และศึกษาแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร ให้มีนิสัยรักการอ่านหนังสือ

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้เรียนระดับ ปวช. และ ปวส. ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ทั้งนี้ เมื่อจำแนกตามสาขาวิชา ส่วนใหญ่สังกัดอยู่ในสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ รองลงมาคือ สาขาวิชาการบัญชี และสาขาวิชาการตลาด ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)

พฤติกรรมการอ่านหนังสือ

จากการศึกษา พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือหรือสื่อประเภท บันเทิงคดี เช่น นวนิยายการ์ตูน/หนังสืออ่านเล่นต่าง ๆ รองลงมา คือชอบอ่านหนังสือหรือสื่อประเภท นิตยสาร และชอบอ่านหนังสือหรือสื่อประเภท หนังสือพิมพ์

ผู้เรียนส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ เฟลิดเฟลิน/สนุกสนาน รองลงมา คือชอบอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ สารคดี/ความรู้ทั่วไป และชอบอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ข่าว

ผู้เรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ย 1 – 2 ชั่วโมงต่อวัน รองลงมา คือใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ยน้อยกว่า 1 ชั่วโมง ต่อวัน และใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ยมากกว่า 3 ชั่วโมงต่อวัน

ผู้เรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ย 2 วันต่อสัปดาห์ รองลงมา คือใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ย 3 วันต่อสัปดาห์ และอ่านหนังสือ 1 วัน

ผู้เรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ย 2 – 3 เล่มต่อเดือน รองลงมา คือใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ย 1 เล่มต่อเดือน และใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ยมากกว่า 6 เล่มต่อเดือน

ผู้เรียนส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือที่บ้าน รองลงมา คือชอบอ่านหนังสือที่ห้องสมุด/โรงเรียน และชอบอ่านหนังสือที่ร้านขายหนังสือ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียน ส่วนใหญ่ได้รับความบันเทิง/สนุกสนาน รองลงมา คือชอบ/รักในการอ่าน และได้รับความรู้เพิ่มเติม

ปัญหาในการอ่านหนังสือของผู้เรียน ส่วนใหญ่ผู้เรียนมีปัญหาในการอ่านหนังสือ เมื่อพิจารณาจากปัญหาในการอ่านหนังสือของผู้เรียน พบว่า ส่วนใหญ่ผู้เรียนนี้ก็เกียจอ่าน รองลงมา คือไม่มีเวลาอ่าน และชอบเล่นคอมพิวเตอร์มากกว่า

การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ

จากการศึกษา พบว่า การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของนักเรียน ในด้านตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ 3 อันดับแรก พบว่า เริ่มต้นการอ่านจากเรื่องที่

ตนเองชอบหรือสนใจ รองลงมา คือสร้างแรงจูงใจ ในตนเองให้อ่านหนังสือ และฝึกฝนและพัฒนาความสามารถในการอ่านให้เก่งขึ้นเรื่อย ๆ

ด้านผู้ปกครองโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายข้อ 3 อันดับแรก พบว่า อนุญาตให้บุตรหลานไปหาเลือกซื้อหนังสือได้เอง รองลงมา พุดหรือแสดงกิริยาชมเชยเมื่อเห็นบุตรหลานอ่านหนังสือ และสนับสนุนให้บุตรหลานยืมหนังสือจากห้องสมุด

ด้านอาจารย์ผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ 3 อันดับแรก พบว่า ชี้ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน รองลงมา คือเล่าเรื่องราวในหนังสือที่อ่านมาให้นักเรียนฟัง และแนะนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมจากเรื่องที่เรียน

ด้านห้องสมุดโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ 3 อันดับแรก พบว่า จัดห้องสมุดให้มีบรรยากาศน่าอ่านหนังสือ รองลงมา บรรณารักษ์มีความเป็นกันเองกับนักเรียน และจัดหาหนังสือพิมพ์ ให้เพียงพอสำหรับนักเรียน

ด้านหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ 3 อันดับแรก พบว่า จัดพื้นที่และทรัพยากรหนังสือที่เข้าถึงง่าย อ่านได้ทุกที่ ทุกเวลา รองลงมา คือจัดสถานที่หรือบรรยากาศให้น่าอ่านหนังสือ และส่งเสริมให้เกิดความต้องการอ่านหนังสือทุกระดับ

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการอ่านหนังสือ

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอ่านหนังสือ การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียน จากการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ Chi-square พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลด้านสาขาวิชา และด้านสังกัดสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียน

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียน จากการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ Chi-square พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา และด้านเพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอ่านหนังสือของนักเรียน

แนวทางส่งเสริมพฤติกรรม การอ่านหนังสือ

ด้านตนเอง

เราต้องเริ่มอ่านหนังสือในเรื่องที่เราชอบ เรื่องที่เราสนใจ จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรก็ได้ ไม่มุ่งเน้นเฉพาะหนังสือเรียน เช่น การ์ตูน นิยายสารบันเทิง นิยายรัก ซีรีส์เกาหลี หรือหนังสืออะไรก็ได้ เป็นต้น

ด้านผู้ปกครอง

1. ต้องสนับสนุนทุนทรัพย์ในการซื้อหนังสือมาอ่าน
2. ต้องอ่านหนังสือให้เป็นแบบอย่าง ทุกคนที่บ้านต้องบ้อ่านกันทุกคน
3. อ่านไปพร้อม ๆ กันกับนักเรียน และก็อ่านหนังสือแบบเดียวกันที่เด็กอ่าน
4. ต้องรู้ว่าเด็กสนใจหรือชอบอ่านหนังสือแบบไหน
5. ทำบรรยากาศที่บ้านให้เหมือนร้านหนังสือ และพาไปซื้อหนังสือ

ด้านครูผู้สอน

1. ต้องจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เช่น การตอบคำถามจากหนังสือที่อ่าน การให้รางวัลคนที่มพฤติกรรมกรอ่าน ทำค่ายส่งเสริมการอ่าน
2. ครูต้องเป็นแบบอย่างโดยอ่านหนังสือด้วยกันกับนักเรียน
3. บูรณาการให้การอ่านเข้าไปอยู่ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน เช่น เปิดภาพยนตร์ การแสดงละคร และเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างหนังสืออ่านเล่นกับวิชาเรียน ทำให้บรรยากาศการเรียน มีสีสัน มีความสนุก บันเทิง และยังได้ความรู้

4. มีการสำรวจความต้องการของนักเรียน แล้วจัดมม่นักอ่าน หรือมุมหนังสือ ตามที่เด็กสนใจ ซึ่งหนังสือจะต้องมีรูปลักษณ์สวยงาม น่ารัก มีความสนุก และอ่านง่าย

ด้านห้องสมุด และหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน

1. สร้างสื่อออนไลน์ที่ทันสมัย เช่น E – book, Application, Website เป็นต้น เพื่อกระตุ้นหรือจูงใจให้เด็กอ่าน
2. จัดหนังสือให้เหมาะสมกับวัย
3. มีกิจกรรมหรือส่งเสริมให้เด็กเป็นนักเขียนหน้าใหม่

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือ และแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้พิจารณาความเป็นไปได้ถึงการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัย ได้ประมวลสรุปผลการวิจัยไว้ข้างต้นแล้ว และในส่วนนี้จึงเป็นการสรุปข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้วิจัยได้เสนอแนะประโยชน์ที่จะได้รับ ต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่

1.1 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดนโยบาย หรือแผนงานส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือ ให้แก่ผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร

1.2 สำนักงาน หรือหน่วยงานที่จัดบริการความรู้ เช่น ห้องสมุดประชาชน เป็นต้น ควรสร้างสื่อออนไลน์ที่ทันสมัย เช่น E – book, Application, Website เป็นต้น เพื่อกระตุ้นหรือจูงใจให้เด็กอ่าน จัดหนังสือให้เหมาะสมกับวัย มีกิจกรรมหรือส่งเสริมให้เด็กเป็นนักเขียนหน้าใหม่

1.3 ครู อาจารย์ นักวิชาการ ศึกษานิเทศก์ ที่รับชอบด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ควรต้องจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เช่น การตอบคำถามจากหนังสือที่อ่าน การให้รางวัลคนที่มีความรู้ในการอ่าน ทำค่ายส่งเสริมการอ่าน ครูต้องเป็นแบบอย่างโดยอ่านหนังสือด้วยกันกับนักเรียน บูรณาการให้การอ่านเข้าไปอยู่ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน เช่น เปิดภาพยนตร์ การแสดงละคร และเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างหนังสืออ่านเล่นกับวิชาเรียน ทำให้บรรยากาศการเรียน มีสีสัน มีความสนุก บันเทิง และยังได้ความรู้ มีการสำรวจความ

ต้องการของนักเรียน แล้วจัดมูมนักอ่าน หรือมูมหนังสือ ตามที่เด็กสนใจ ซึ่งหนังสือจะต้องมี
รูปลักษณ์สวยงาม น่ารัก มีความสนุก และอ่านง่าย

1.4 ผู้สนใจและอื่น ๆ ควรจัดหาหนังสือประเภทบันเทิง หนังสือที่น่าสนใจ เช่น
นิยายสาร หรือวารสาร หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

2. สถานศึกษาควรจัดหาหนังสือประเภทบันเทิง หนังสือประกอบการเรียนวิชาต่าง ๆ
แนะนำหนังสือใหม่ ๆ จัดหาหนังสือที่น่าสนใจหลากหลาย จัดหานิตยสาร หรือวารสาร
หนังสือพิมพ์ให้เพียงพอสำหรับผู้เรียน จัดบริการตอบคำถามเมื่อนักเรียนมีปัญหาหรือข้อสงสัย
จัดการแนะนำวิธีการใช้ห้องสมุดแก่ผู้เรียน จัดกิจกรรมการอ่าน เช่น ประกวดยอดนักอ่าน
ประกวดเล่านิทาน ทายปัญหาจากหนังสือ เล่าเรื่องจากหนังสือ แนะนำการอ่านหนังสือ จัด
ห้องสมุดให้มีบรรยากาศน่าอ่านหนังสือ และบรรณารักษ์ต้องมีความเป็นกันเองกับผู้เรียน

3. ผู้เรียนอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ไม่เห็น
ความสำคัญและคุณค่าของการอ่านหนังสือ ดังนั้น เราต้องเริ่มอ่านหนังสือในเรื่องที่เราชอบ เรื่องที่
เราสนใจ จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรก็ได้ ไม่มุ่งเน้นเฉพาะหนังสือเรียน เช่น การ์ตูน นิตยสารบันเทิง
นิยายรัก ซีรีส์เกาหลี หรือหนังสืออะไรก็ได้ เป็นต้น

4. ผู้ปกครองของผู้เรียนควรเป็นแบบอย่างในการอ่านหนังสือและจงใจบุตรหลานให้เห็น
ประโยชน์ของการอ่านหนังสือ พูดหรือแสดงกิริยาชมเชยเมื่อเห็นบุตรหลานอ่านหนังสือ ให้
หนังสือเป็นของขวัญหรือรางวัล แนะนำหนังสือที่น่าสนใจให้อ่านจัดหาหรือซื้อหนังสือมาให้อ่าน
ชักชวนไปเลือกซื้อหนังสือที่สนใจหรืออนุญาตให้บุตรหลานไปหาเลือกซื้อหนังสือได้เองตามที่
ชอบหรือสนใจ และควรหาเวลาอ่านหนังสือด้วยกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเปรียบเทียบ หรือเพิ่มตัวแปรที่จะศึกษา พฤติกรรมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียน อาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ทุกประเภทวิชา ในระดับภาค หรือระดับประเทศ เพื่อให้เห็น ข้อมูลภาพรวมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียนอาชีวศึกษาให้ครอบคลุม ทุกประเภทวิชา
2. ศึกษาผลการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียนอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา หลังจากการนำแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือไปใช้
3. ศึกษาการพัฒนา รูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียน อาชีวศึกษาที่ใช้เป็นตัวอย่าง และนำไปทดลองใช้จริง เพื่อให้ผู้เรียนอาชีวศึกษา มีนิสัยรักการอ่าน หนังสือ

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. 2553. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.

กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

กาญจนา เชื้ออมศรีจันทร์. 2556. วิธีสร้างนิสัยรักการอ่าน (Online). www.thaigoodview.com,

9 กันยายน 2556.

_____. 2552. การส่งเสริมการอ่านในวาระแห่งชาติ (Online). www.moe.go.th,

1 สิงหาคม 2556.

ครูบ้านนอก. 2556. การส่งเสริมการอ่าน (Online). www.kroobannok.com, 9 กันยายน 2556.

เครือวัลย์ สุภรัชฎเดช. 2552. ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการดำเนินชีวิต พฤติกรรมรักการอ่าน และความเป็นผู้คิดก้าวหน้าของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์กร, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

โครงการ PISA ประเทศไทย สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2552. ตัวอย่างการประเมินผลนานาชาติ PISA การอ่าน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. 2542. สร้างเสริมนิสัยรักการอ่านให้เด็กได้อย่างไร. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

ชัยเลิศ ประสูตกุล. 2554. ทักษะการค้นคว้า วิธีทางสารสนเทศศาสตร์และเทคนิคการเขียนรายงานวิจัย เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

- เชิดชัย โชติสุทธิ. 2543. การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงหทัย เมฆา. 2551. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทศวรรษ รอดวิหก. 2551. การศึกษาพฤติกรรมการอ่านหนังสือนอกเวลาของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์. 2550. พฤติกรรมการอ่านของนักเรียนในกรุงเทพมหานคร.
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธิดา สุวรรณสาครกุล. 2554. การศึกษาคุณลักษณะของตัวแบบในการอ่านที่ส่งผลต่อนิสัยรักการ
อ่านของเด็กวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีรศรา ภูมิคง. 2555. การศึกษานิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมบรรณารักษ์
น้อย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน,
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- นฤมล ต้นธสุรเศรษฐ์. 2555. การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการอ่าน. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- นันธิชา ท้าวสาดี. 2552. พฤติกรรมการอ่านของนักศึกษาหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสาย
สามัญในเขตพื้นที่จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นันธิชา ต้นศรีเจริญ. 2546. “เส้นทางสู่รักการอ่าน”. วารสารสถานปฎิรูป. (กุมภาพันธ์-มีนาคม):
26-29.

- นวรรตน์ พวงนาค. 2555. กลวิธีรักการอ่าน (Online). www.kroobannok.com, 9 กันยายน 2556.
- นวลจิตต์ เขาวงกิตพิศ. 2542. การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านทักษะการคิด. กรุงเทพมหานคร: กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- นิภาพร มีสุข. 2556. สิบกลวิธีรักการอ่าน (Online). www.kroobannok.com, 9 กันยายน 2556.
- บรรเลง ศรีนิล. 2548. เส้นทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- บุญเจือ ช่างต่อ. 2540. คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง(ปวส.) ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ ตามความต้องการของสถานประกอบการในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- บุษบง ดุรงควโรจน์. 2553. ปัจจัยด้านคุณประโยชน์ของหนังสือและรูปแบบการดำเนินชีวิตที่มีผลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือของบุคคลวัยทำงานในจังหวัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เบญจรงค์ ปั่นคล้าย. 2551. ปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดนิมมานรดี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประดิษฐ์ เมฆไชยภักดิ์. 2537. “บทบาทของครูที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่าน”. วารสารพัฒนาหลักสูตร. 14(1): 67-71.
- ประเสริฐ บุญเรือง. 2555. คนไทยอ่านหนังสือเฉลี่ยวันละ 8 บรรทัด (Online). www.bangkok.go.th, 1 กรกฎาคม 2556.

พนิต เข้มทอง. 2552. **หลักอาชีวศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พนิตนันท์ บุญพามี. 2542. **เทคนิคการอ่านเบื้องต้นสำหรับบรรณารักษ์**. นครราชสีมา: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. 2530. **โรงเรียนและชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: ป.สัมพันธ์พานิช.

มริน เปรมปรี. 2553. **พฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น: กรณีศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประชากรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. 2556. **ทักษะภาษาไทย (Online)**.
www.mfu.ac.th/mflu/1001103/home.htm, 16 สิงหาคม 2556.

เมธี ปิรันธนานนท์. 2533. **การบริหารอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

แมนมาศ ขวลิต. 2544. **แนวทางการส่งเสริมการอ่าน**. (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

รินฤทัย สัจจพันธุ์. 2549. **สุนทรียภาพแห่งชีวิต**. กรุงเทพมหานคร: ณ เพชรสำนักพิมพ์.

วรรณิ โสมประยูร. 2537. **การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2556. การอ่าน (Online). www.th.wikipedia.org/wiki/,
16 กรกฎาคม 2556.

ศิริเดช สุชีวะ. 2551. ชุดเครื่องมือการประเมินตนเองของครูมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร:
เอ็กซ์เปอร์เนทบุ๊ก.

ศรียรัตน์ เจิงกลิ่นจันทร์. 2542. การอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่าน. กรุงเทพมหานคร:
ไทยวัฒนาพานิช

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. 2556. V-NET (Online). www.niets.or.th/,
1 กรกฎาคม 2556.

สมพร จารุณัฐ. 2553. เทคนิคการอ่าน เล่มที่ 1 การอ่านเพื่อการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร:
สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2553. ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 10.
กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุขุม เฉลยทรัพย์. 2531. การส่งเสริมการอ่าน. ปทุมธานี: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยา ลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

สุชาติ ชุมดวง. 2553. พฤติกรรมการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนดาราวิทยาลัย
จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุชาติ ธาดาธำรงเวช. 2555. อัตราการอ่านหนังสือของคนไทย (Online). www.bangkok.go.th/,
1 กรกฎาคม 2556.

สุปรานี เทียนเล็ก. 2551. พฤติกรรมการอ่าน การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่มีต่อหนังสือ
 ธรรมะประยุกต์ ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหา
 บัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุนันทา ฤกษ์สง่า. 2551. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมการอ่านและพฤติกรรมการ
 อ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร
 มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุดิเทพ ศิริพิพัฒน์กุล. 2556. เอกสารประกอบการสอนหลักอาชีวศึกษา. กรุงเทพมหานคร:
 ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักกรุงเทพมหานคร. 2556. กรุงเทพมหานครเมืองหนังสือโลก (Online). www.bangkok.go.th,
 1 กรกฎาคม 2556.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2551. พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา (Online).
www.vec.go.th, 1 กรกฎาคม 2556.

_____. 2556. หลักสูตรอาชีวศึกษา 2556 (Online). www.vec.go.th, 16 สิงหาคม 2556.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
 สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพรีนติ้งแอนด์พับ
 ลิชซิ่ง จำกัด.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2556. ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของ
 นักเรียนอาชีวศึกษา (Online). www.onesqa.or.th, 1 กรกฎาคม 2556.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2554. ข้อมูลสถิติการอ่านหนังสือของคนไทย (Online).
www.nso.go.th, 1 กรกฎาคม 2556.

อนันต์ เสงสุวรรณ. 2555. การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านของ
นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อุดม เพชรสังหาร. 2555. “ทำไมเด็กไทยจึงไม่ชอบอ่านหนังสือ”. นิตยสารรักลูก.
กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด.

อุดมศักดิ์ พลอยบุตร. 2556. ส่งเสริมความรัก...การอ่าน (Online). www.kroobannok.com.,
9 กันยายน 2556.

อารี พันธุ์ณี. 2540. ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ต้นอ้อ.

Best, W. and V. Kahn. 1993. **Research in Education**. 7th ed. Boston: Allyn and Bacon.

Bloom, S. 1975. **Taxonomy of Education**. New York: David McKay Company Inc.

Cronbach, L. 1970. **Essentials of Psychological Testing**. New York: Harper and Row.

Dennis, E. 2001. **Basic Behavioral Statistics**. Boston: Houghton Mifflin Company.

Emerson, J. 1981. Logistics and marketing components of customer service: an empirical test of
the Mentzer, Gomes and Krapfel model. **International Journal of Physical
Distribution & Logistics Management**, 26(8): 29-42.

Gerrig, R. and G. Zimbardo. 2005. **Psychology and Life**. 17th ED. MA: Pearson.

Good, C. 1973. **Dictionary of Education**. Education. Edited by Carter V. Good. New York:
McGraw – Hill book Company, Inc.

- Goodman, K. 1968. **The Psycholinguistic Nature of Reading Process**. Detroit: Wayne State University.
- Health, K. 2009. **Creating a Positive Reading Environment at Home** (online). www.education.move4kidsinfo/83/encoraging-reading., 9 กันยายน 2556.
- Leedy, D. 1956. **Reading Improvement for Adults**. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Miller, C. 1984. **Factors Related to Book - Sharing Behaviors of Parents and Young Children**. Dissertation Abstracts. 44(5): 3338 - 3339.
- Neuman, B. 1986. "The Home Environment and Fifth Grade Student Leisure Reading". **The Elementary School Journal**. 86(3): 335-342.
- Rovinelli, J. and K. Hambleton. 2003. **"1977 cited in Tuner and Carlson"**. 2003: 163-164.
- Smith, R. and D. Johnson. 2007. **Management: Making organizations perform**. New York: Macmillan.
- Thomson, J. and G. Sher. 1977. **Reprinted in Cohen, Nagel, & Scanlon, eds. Equality and Preferential Treatment**. A Philosophy and Public Affair Readers.
- Weiten, W. 2004. **Psychology: Themes & Variations**. California: Wadsworth.
- Yamane, T. 1973. **Statistics: An Introductory Analysis**. New York: Harper and Row.

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือ

1. ดร.สุรवीร์ เพ็ชรเพชรเลิศ
อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. ผศ.ดร.ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์
อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. ผศ.ดร.สุวรรณ นาควิบูลย์วงศ์
อาจารย์ประจำภาควิชาอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมสนทนากลุ่ม

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมสนทนากลุ่ม

1. ดร.รัศมิ์ ชูณหากัญจน์
อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ดร.วรรณดี สุทธิชินรากร
อาจารย์ประจำภาควิชาอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. นางระเบียบ แสงจันทร์
บรรณารักษ์ส่งเสริมการเรียนรู้สารสนเทศ หอสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. นางสุกัญญา จันทร์แจ่มใส
กลุ่มงานพัฒนาห้องสมุดประชาชน กรุงเทพมหานคร
5. นางสาวอศรินทร์ นนทิตชัย
หัวหน้าฝ่ายกิจกรรม สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (TK park)

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

ที่ ศธ๐๕๑๓.๑๐๕/

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
๕๐ งามวงศ์วาน จตุจักร
กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
เรียน

ด้วยนายธีรยุทธ รอดสูงเนิน นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนาอาชีวศึกษา ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือและแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร” ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. ผศ.ดร.สุเทพ ศิริพิพัฒนกุล	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
๒. ผศ.ดร.จินตนา กาญจนวิสุทธิ	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการทำวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว นิสิตจำเป็นต้องใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องได้รับการตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ ในการนี้ภาควิชาฯ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญทางด้านเครื่องมือโดยตรง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดตรวจสอบแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือในการวิจัย ทั้งนี้เพื่อ นิสิตจักได้นำไปปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์และถูกต้อง ก่อนนำไปใช้จริง ในการเก็บข้อมูลประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นิสิตภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรพิมพ์ ธีระวัฒน์)

รองคณบดีฝ่ายบริหาร

รักษาราชการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ภาควิชาอาชีวศึกษา

โทร.๐-๒๕๔๒-๘๒๕๖

โทรสาร ๐-๒๕๔๕-๐๒๐๓

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครอบรอบ ๗๒ ปี แห่งการสถาปนา พ.ศ.๒๕๕๘

สิงสิงห์ มทววิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ที่ ศษ๐๕๑๓.๑๐๕/

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
๕๐ งามวงศ์วาน จตุจักร
กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลประกอบการทำวิทยานิพนธ์
เรียน ผู้อำนวยการ

ด้วย นายธีรยุทธ รอดสูงเนิน นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนาอาชีพศึกษา ภาควิชาอาชีพศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมการอ่านหนังสือและแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนระดับอาชีพศึกษาและเทคนิคศึกษาประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร” ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. ผศ.ดร.สุติเทพ ศิริพิพัฒนกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
๒. ผศ.ดร.จินตนา กาญจนวิสุทธิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการทำวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว นิสิตจำเป็นต้องเก็บข้อมูลการวิจัย โดยแบบสอบถาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้เพื่อนิสิตจักได้นำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์ และสังเคราะห์ สรุป และเรียบเรียงประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นิสิตภาควิชาอาชีพศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรพิมพ์ ธีระวัฒน์)

รองคณบดีฝ่ายบริหาร

รักษาราชการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ภาควิชาอาชีพศึกษา

โทร.๐-๒๕๔๒-๘๒๕๖

โทรสาร ๐-๒๕๔๕-๐๒๐๓

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครบรอบ ๗๒ ปี แห่งการสถาปนา พ.ศ.๒๕๕๘

สงสสง มทาวตยาสยเกษตรศาสตร

ที่ ศษ๐๕๑๓.๑๐๕/

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
๕๐ งามวงศ์วาน จตุจักร
กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมกลุ่ม (Focus Group)

เรียน

ด้วยนายธีรยุทธ รอสุงเนิน นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนาอาชีวศึกษา ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมการอ่านหนังสือและแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร” ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. ผศ.ดร.สุติเทพ ศิริพิพัฒนกุล	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
๒. ผศ.ดร.จินตนา กาญจนวิสุทธิ	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการทำวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว นิสิตมีจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ภาควิชาฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ และมีประสบการณ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมประชุมกลุ่ม (Focus Group) เพื่อหาแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร ในวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๗ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๒.๐๐ น

ณ ห้อง ๓-๔๐๕/๒ อาคาร ๓ ชั้น ๔ ภาควิชาอาชีวศึกษา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หากมีข้อสงสัย กรุณาติดต่อ นิสิต โดยตรง โทร. ๐๘๐๕๕๓๖๘๓๒

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรพิมพ์ ธีระวัฒน์)

รองคณบดีฝ่ายบริหาร

รักษาราชการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ภาควิชาอาชีวศึกษา

โทร.๐-๒๕๔๒-๘๒๕๖

โทรสาร ๐-๒๕๔๒-๐๒๐๓

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครอบรอบ ๗๒ ปี แห่งการสถาปนา พ.ศ.๒๕๕๕

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามในการวิจัย

**แบบสอบถามพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา
ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร**

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตรงตามความเป็นจริง

1.1 เพศ

- ชาย
 หญิง

1.2 สาขาวิชา

- การบัญชี
 การตลาด
 คอมพิวเตอร์ธุรกิจ
 อื่น ๆ (ภาษาต่างประเทศ การเลขานุการ)

1.3 ระดับการศึกษา

- ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

1.4 สังกัดของสถานศึกษา

- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)
 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการอ่านหนังสือ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตรงตามความเป็นจริง

2.1 ผู้เรียนชอบอ่านหนังสือหรือสื่อประเภทใด (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- หนังสือพิมพ์
- แบบเรียน/ตำราเรียน
- บันทึงคลี (เช่น นวนิยาย/การ์ตูน/หนังสืออ่านเล่นต่าง ๆ)
- สารคดี
- นิตยสาร
- วารสาร
- ปรัชญา/ศาสนา
- สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (เช่น เว็บไซต์/วารสารออนไลน์ E-book เป็นต้น)

2.2 ผู้เรียนชอบอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไร (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ข่าว
- สารคดี/ความรู้ทั่วไป
- การศึกษา
- ปรัชญา/ศาสนา
- สังคมวิทยา
- เศรษฐกิจ/บริการ
- เพลิดเพลิน/สนุกสนาน
- โฆษณา

2.3 ผู้เรียนใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ยกี่ชั่วโมงต่อวัน

- น้อยกว่า 1 ชั่วโมง 1 – 2 ชั่วโมง มากกว่า 3 ชั่วโมง

2.4 ผู้เรียนใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ยกี่วันต่อสัปดาห์

- 1 วัน 2 วัน 3 วัน
 4 วัน 5 วัน ทุกวัน

ส่วนที่ 3 การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึก / ความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ	ระดับการส่งเสริมพฤติกรรม				
	5	4	3	2	1
ด้านตนเอง					
1. สร้างแรงจูงใจ ในตนเองให้อ่านหนังสือ					
2. สัญญาให้รางวัลตนเองเมื่ออ่านหนังสือจบหรือลงโทษตนเองเมื่ออ่านไม่จบ					
3. ตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านและโทษจากการไม่อ่าน					
4. ชักชวนคนอื่นให้อ่านเรื่องเดียวกัน แล้วนำมาสนทนากัน					
5. แข่งขันการอ่านกับ เพื่อน ๆ หรือคนในครอบครัว					
6. สร้างโอกาสและหาเวลาว่างในการอ่านหนังสือ					
7. เริ่มต้นการอ่านจากเรื่องที่ตนเองชอบหรือสนใจ					
8. ชักชวนเพื่อน ๆ หรือคนในครอบครัวร่วมกันอ่านหนังสือ					
9. ตั้งความหวังให้กับตนเอง โดยวางเป้าหมายว่าจะพัฒนาการอ่านให้เกิดผลอย่างค่อยเป็นค่อยไป					
10. ฝึกพิจารณา และทำความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านทุกครั้ง แล้วบันทึกผลการอ่าน					
11. ฝึกฝนและพัฒนาความสามารถในการอ่านให้เก่งขึ้นเรื่อย ๆ					
ด้านผู้ปกครอง					
1. เป็นแบบอย่างในการอ่านหนังสือ					
2. พูดหรือแสดงกิริยาชมเชยเมื่อเห็นบุตรหลานอ่านหนังสือ					
3. ให้นำหนังสือเป็นของขวัญหรือรางวัล					
4. แนะนำหนังสือที่น่าสนใจให้อ่าน					
5. จัดหาหรือซื้อหนังสือมาให้อ่าน					
6. ชักชวนไปเลือกซื้อหนังสือที่สนใจ					
7. อนุญาตให้บุตรหลานไปหาเลือกซื้อหนังสือได้เอง					

การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ	ระดับการส่งเสริมพฤติกรรม				
	5	4	3	2	1
8. สนับสนุนให้บุตรหลานยืมหนังสือจากห้องสมุด					
9. ให้บุตรหลานเล่าเรื่องที่อ่านให้ฟัง					
10. เล่าเรื่องราวในหนังสือที่อ่านมาให้บุตรหลานฟัง					
11. อ่านหนังสือให้เด็กฟังในช่วงเวลาว่างหรือก่อนนอนตอนกลางคืน					
12. อ่านหนังสือด้วยกัน					
ด้านอาจารย์ผู้สอน					
1. จัดให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน					
2. เล่าเรื่องราวในหนังสือที่อ่านมาให้ผู้เรียนฟัง					
3. นำผู้เรียนไปค้นคว้าในห้องสมุด					
4. ให้นักเรียนค้นคว้าด้วยตนเองในห้องสมุดแล้วทำรายงานส่ง					
5. ชมเชยผู้เรียนที่ยื่นอ่านหนังสือ					
6. มอบหมายให้ผู้เรียนไปอ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนเข้าห้องเรียน					
7. แนะนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมจากเรื่องที่เรียน					
8. ฝึกและจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างต่อเนื่อง					
9. ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนด้านการอ่าน เช่น เข้าห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ					
10. จัดชั้นหนังสือไว้หลังห้องเพื่อสะดวกต่อการหยิบอ่าน					
11. จัดตั้งชมรมหรือชุมนุมรักการอ่าน					
ด้านห้องสมุด					
1. จัดหาหนังสือที่อาจารย์สั่งหรือแนะนำให้อ่าน					
2. จัดหาหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาต่าง ๆ					
3. จัดประกาศรายชื่อหนังสือใหม่					
4. แนะนำเรื่องราวสั้น ๆ เกี่ยวกับหนังสือใหม่					

การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือ	ระดับการส่งเสริมพฤติกรรม				
	5	4	3	2	1
5. จัดหาหนังสือที่น่าสนใจหลากหลาย					
6. จัดหานิตยสาร หรือวารสาร ให้เพียงพอสำหรับผู้เรียน					
7. จัดหาหนังสือพิมพ์ ให้เพียงพอสำหรับผู้เรียน					
8. จัดบริการตอบคำถามเมื่อนักเรียนมีปัญหาหรือข้อสงสัย					
9. จัดการแนะนำวิธีการใช้ห้องสมุดแก่ผู้เรียน					
10. จัดกิจกรรมการอ่าน เช่น ประกวดยอคนักอ่าน /ประกวด เล่านิทาน / ทายปัญหาจากหนังสือ / เล่าเรื่องจากหนังสือ / แนะนำการอ่านหนังสือ เป็นต้น					
11. จัดห้องสมุดให้มีบรรยากาศน่าอ่านหนังสือ					
12. บรรณารักษ์มีความเป็นกันเองกับผู้เรียน					
ด้านหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน					
1. จัดพื้นที่และทรัพยากรหนังสือที่เข้าถึงง่าย อ่านได้ทุกที่ ทุกเวลา					
2. มอบใบประกาศให้เด็กหรือเยาวชนที่รักการอ่านหนังสือ					
3. จัดกิจกรรมให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำหนังสือด้วยตัวเอง					
4. ส่งเสริมให้เกิดความต้องการอ่านหนังสือทุกระดับ					
5. จัดสถานที่หรือบรรยากาศให้น่าอ่านหนังสือ					
6. มีหนังสือ ที่เหมาะสมและเพียงพอ					
7. จัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กและเยาวชน					
8. สร้างสภาพแวดล้อมในการส่งเสริมการอ่าน					
9. เพิ่มจำนวนห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ และพื้นที่การอ่าน อื่น ๆ ให้ครบทุกพื้นที่					

ขอขอบคุณทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้
อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ภาคผนวก จ
แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

ประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

1. จากตารางที่ 9 พบว่า ปัญหาในการอ่านหนังสือของผู้เรียนอาชีวศึกษาประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่นักเรียนจึ่เกียจอ่านหนังสือ รองลงมา คือไม่มีเวลาอ่าน และชอบเล่นคอมพิวเตอร์มากกว่า ท่านมีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอย่างไร

.....

.....

.....

2. จากตารางที่ 2 และ 3 พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือจำพวกประเภทหรือเนื้อหา บันเทิง เช่น นวนิยาย/การ์ตูน/หนังสืออ่านเล่นต่าง ๆ และสอดคล้องกับตารางที่ 8 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านหนังสือของนักเรียน ส่วนใหญ่อ่านหนังสือเพราะได้รับความบันเทิง/สนุกสนาน ท่านมีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอย่างไร

.....

.....

.....

3. จากตารางที่ 4 , 5 และ 6 พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาในการอ่านหนังสือ โดยเฉลี่ย 1 – 2 ชั่วโมงต่อวัน ใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ย 2 วันต่อสัปดาห์ และใช้เวลาในการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ย 2 – 3 เล่มต่อเดือน ท่านมีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอย่างไร

.....

.....

.....

4. จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือที่บ้าน รองลงมา คือชอบอ่านหนังสือที่ห้องสมุด ท่านมีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอย่างไร

.....

.....

.....

5. ท่านคิดว่าผู้เรียนควรส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของตนเองอย่างไร

.....

.....

.....

6. ท่านคิดว่าผู้ปกครองควรส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนอย่างไร

.....

.....

.....

7. ท่านคิดว่าครูผู้สอนควรส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนอย่างไร

.....

.....

.....

8. ท่านคิดว่าห้องสมุดควรส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนอย่างไร

.....

.....

.....

9. ท่านคิดว่าหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน ควรส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้เรียนอย่างไร

.....

.....

.....

10. จากผลการวิจัยท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรที่จะทำให้ผู้เรียนอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรมในเขตกรุงเทพมหานคร มีนิสัยรักการอ่านหนังสือมากขึ้น

.....

.....

.....

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ- นามสกุล

นายธีรยุทธ รอสุงเนิน

วัน เดือน ปีที่เกิด

3 ธันวาคม 2531

สถานที่เกิด

จังหวัดขอนแก่น

ประวัติการศึกษา

ศิลปศาสตรบัณฑิต (ประวัติศาสตร์)

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

